ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DOKTORA TEZİ

TÜRKİYE VE FRANSA'DA KORUNAN ALANLARDA YÖNETİM SÜRECİNDE KATILIMCILIK: KAZDAĞI MİLLİ PARKI-SEİNE NORMANDE MENDERESİ BÖLGE TABİAT PARKI ÖRNEKLERİ

S. Ayla DENİZ IZYAJEN

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

ÇANKIRI
2022

Her hakkı saklıdır

TEZ ONAYI

S. Ayla DENİZ IZYAJEN tarafından hazırlanan "**Türkiye ve Fransa'da Korunan Alanlarda Yönetim Sürecinde Katılımcılık: Kazdağı Milli Parkı-Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Örnekleri"** adlı tez çalışması 25/07/2022 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalında **Doktora Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Danışman **:** Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN

Jüri Üyeleri **:**

Başkan **:** Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN
Orman Mühendisliği Anabilim Dalı
Çankırı Karatekin Üniversitesi

Üye **:** Doç. Dr. Cihan ERDÖNMEZ
Orman Mühendisliği Anabilim Dalı
İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi

Üye **:** Doç. Dr. Oğuz KURDOĞLU
Orman Mühendisliği Anabilim Dalı
Karadeniz Teknik Üniversitesi

Üye **:** Doç. Dr. Üstüner BİRBEN
Orman Mühendisliği Anabilim Dalı
Çankırı Karatekin Üniversitesi

Üye **:** Dr. Öğr. Üyesi H. Emre ÜNAL
Orman Mühendisliği Anabilim Dalı
Çankırı Karatekin Üniversitesi

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Prof. Dr. İbrahim ÇİFTÇİ

Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Çankırı Karatekin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "**Türkiye ve Fransa'da Korunan Alanlarda Yönetim Sürecinde Katılımcılık: Kazdağı Milli Parkı-Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Örnekleri**" konulu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tezin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı, tezde kullandığım eserleri usulüne göre kaynak olarak gösterdiğimi, tezin Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nden başka bir bilim kuruluna akademik amaç ve unvan almak amacıyla vermediğimi ve bu çalışmanın Çankırı Karatekin Üniversitesi tarafından kullanılan "Bilimsel İntihal Tespit Programı"yla tarandığını, "intihal içermediğini" beyan ederim. Çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm. Çankırı Karatekin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim (01/07/2022).

S. Ayla DENİZ IZYAJEN

ÖZET

Doktora Tezi

TÜRKİYE VE FRANSA'DA KORUNAN ALANLARDA YÖNETİM SÜRECİNDE KATILIMCILIK: KAZDAĞI MİLLİ PARKI-SEİNE NORMANDE MENDERESİ BÖLGE TABİAT PARKI ÖRNEKLERİ

S. Ayla DENİZ IZYAJEN

Çankırı Karatekin Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Orman Mühendisliği Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN

Günümüzde korunan alanların yönetiminde katılımcı yönetim anlayışı yer almaktadır. Halkın katılımının yeterli olmadığı yahut sağlanamadığı korunan alanlarda gerçekleştirilen koruma çalışmalarında, verimli ve olumlu sonuçlara ulaşmak imkânsızdır. Bu çalışmada, Türkiye'nin Kazdağı Milli Parkı ve Fransa'nın Le Parc naturel regional des Boucles de la Seine Normande (Seine Normande Menderes Bölge Tabiat Parkı) alanlarında yönetim sürecinde katılımcılığın belirlenmesi amaçlanmıştır. İki ülkenin korunan alanlarında yönetim sürecinde uygulanan katılımcı yaklaşımın mevcut durumu değerlendirilmiştir. Her iki alan için yerel halk ve ziyaretçilerden oluşan ilgi grupları ile anket çalışması yapılmıştır. Yapılan anketler kapsamında; milli parkla ilgili bilgi düzeyine, milli parka bakış açısına ilişkin ve milli parkın yönetimine katılım ile ilgili görüşler belirlenmiştir. Fransa'da korunan alanla ilgili bilgi düzeyinin daha fazla olduğu görülmektedir. Fransa'da korunan alan yerel halkının ve ziyaretçilerinin parka bakış açılarına baktığımızda, parkın korunması gerekli değerler taşıması ortaya çıkmaktadır. Kazdağı Milli Parkı yerel halkı parkın sürekli yasaklar getirdiği bakış açısına sahiptir. Kazdağı MP Yerel halk grubunda büyük çoğunluk Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme yapılmadığını belirtmiştir.

IUCN'e bağlı WCPA'nın geliştirmiş olduğu, Yönetim Etkinliğini İzleme Aracı (METT) yöntemi her iki alanda da uygulanmıştır. Yönetimin etkinlik düzeyinin, Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nda Kazdağı Milli Parkı'na göre %5 daha fazla olduğu saptanmıştır. Türkiye'deki korunan alanlar ve katılımcılık ile ilgili yasal düzenlemelerin çoğunluğunda alan yönetimine katılımı gerektiren bir hüküm bulunmamaktadır. Buna karşılık, ilgili yasal düzenlemelerde katılımı engelleyecek bir hüküm de yer almamaktadır. Genelde katılım, katılımın en alt düzeyi olan bilgilendirme düzeyinde gerçekleşmektedir. Fransa'daki ilgili yasal düzenlemelerde alan yönetimine katılımı gerektiren hükümler yer almaktadır. Katılımcılık ilkesine yer verilmiştir. Türkiye'deki konuya ilişkin yasal düzenlemelere göre çok daha kapsamlıdır. Kazdağı Milli Parkı gelişme planında paydaş katılımı ile ilgili bir ifade bulunmamaktadır. Katılımda bilgilendirmeye yer verilmiştir. Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nın planında ise, paydaşların katılımına ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. Katılım;

bilgilendirme, danışma, iş birliği, ortaklık düzeyinde gerçekleştirilmektedir. Kazdağı Milli parkı planına göre, Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı planında yönetime katılımın daha sistemli bir şekilde olduğu görülmüştür.

Türkiye'de korunan alanlarda paydaşlar için alan yönetimine katılımının yeterli olmadığı görülmektedir. Paydaşların katılımının mevzuat ve planlarda yer alması sağlanmalıdır. Fransa'da korunan alanlarda katılım açısından iyi bir yasal çerçeve vardır. Fakat uygulamada eksiklikler bulunmaktadır. Genel olarak bakarsak Fransa korunan alanlarda yönetim sürecinde katılımcılık açısından Türkiye'ye göre daha ileridedir. Çalışmada, Türkiye'de korunan alanlarda yönetim sürecinde katılımcılığın sağlanabilmesine ilişkin öneriler de geliştirilmiştir.

2022, 246 sayfa

ANAHTAR KELİMELER: Türkiye, Fransa, Korunan Alanlar, Katılımcılık, Paydaşlar

ABSTRACT

Ph. D. Thesis

IN TURKEY AND FRANCE, PARTICIPATION ON MANAGEMENT PROCESS IN PROTECTED AREAS: EXAMPLES OF KAZDAĞI NATIONAL PARK AND THE REGIONAL NATURAL PARK OF LOOPS OF THE SEINE NORMANDY

S. Ayla DENİZ IZYAJEN

Çankırı Karatekin University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Forest Engineering

Advisor: Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN

Today, the participatory management approach is involved in managing protected areas. It is impossible to achieve efficient and positive results in the conservation works carried out in protected areas where public participation is insufficient or cannot be achieved. This study aims to determine the participation in the management process in the areas of Kazdağı National Park of Turkey and The Regional Natural Park of Loops of the Seine Normandy (Le Parc naturel regional des Boucles de la Seine Normande) of France. The current situation of the participatory approach applied in the management process in the protected areas of the two countries has been evaluated. A survey was conducted with interest groups consisting of local people and visitors. Within the scope of the surveys, the views on the level of knowledge about the national park, the perspective of the national park, and participation in the national park's management were determined. It is seen that the level of knowledge about the protected area is higher in France. When we look at the perspectives of the local people and visitors of the protected area in France, it becomes clear that the park has values that need to be protected. The local people of Kazdağı National Park have the point of view that the park constantly imposes bans. Most people of local group in Kazdağı National Park said they were not informed by National Park authorities.

Management Effectiveness Tracking Tool (METT), developed by the WCPA affiliated with IUCN, has been applied in both areas. It was determined that the level of efficiency of the management was 5% higher in the Regional Natural Park of Loops of the Seine Normandy than in Kazdağı National Park. In most legal regulations regarding protected areas and participation in Turkey, there is no provision requiring participation in area management. On the other hand, there is no provision in the relevant legal regulations to prevent participation. In general, participation occurs at the information level, which is the lowest level of participation. In the relevant legal regulations in France, there are provisions requiring participation in the management of the area. The participation principle is included. It is much more comprehensive than the legal regulations on the subject in Turkey. There is no statement about stakeholder participation in the Kazdağı National Park development plan. Information is included in the participation. In the plan

of the Regional Natural Park of Loops of the Seine Normandy, the participation of stakeholders is included in detail. Participation is carried out at the level of information, consultation, cooperation and partnership. According to the Kazdağı National Park plan, it has been seen that participation in the management is more systematic in the plan of the Regional Natural Park of Loops of the Seine Normandy.

It is seen that participation in area management is not sufficient for stakeholders in protected areas in Turkey. It should be ensured that the participation of stakeholders is included in the legislation and plans. France has a good legal framework for participation in protected areas. However, there are deficiencies in practice. In general, France is ahead of Turkey in terms of participation in the management process in protected areas. In the study, suggestions have also been developed to ensure participation in the management process in protected areas in Turkey.

2022, 246 pages

Keywords: Turkey, France, Protected Areas, Participation, Stakeholders

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Doktora çalışmamın her aşamasında desteğini ve yardımını esirgemeyen, birlikte çalışmaktan ve kendisinin öğrencisi olmaktan gurur duyduğum değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN'e çok teşekkür ederim.

Çalışmama sağladıkları destek ve katkılarından dolayı Tez İzleme Komitesinde yer alan değerli hocalarım Doç. Dr. Cihan ERDÖNMEZ ve Dr. Öğr. Üyesi H. Emre ÜNAL'a ve ayrıca görüş ve önerileriyle tezime katkı sağlayan değerli hocalarım Doç. Dr. Oğuz KURDOĞLU ve Doç. Dr. Üstüner BİRBEN'e teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalısması esnasında yardımlarını esirgemeyen değerli meslektaşım Burhaniye Milli Parklar Şefi (Eski Kazdağları Milli Parklar Şefi) Asude ALDEMİR'e teşekkür ederim. Ayrıca, kurumsal desteklerini esirgemeyen Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün eski ve yeni tüm idarecilerine de teşekkürlerimi sunarım. Gerek veri temini konusunda gerekse diğer konularda yardım sağlayan Le Parc naturel regional des Boucles de la Seine Normande (Seine Normande Menderes Bölge Tabiat Parkı) yöneticisi Sayın Laurence DERVAUX'a da teşekkür ederim.

Çalışma süresince desteğini esirgemeyen, arazi çalışmalarımda ve analizler konusunda yardımcı olan sevgili eşim Adil IZYAJEN'e; yine arazi çalışmalarında katkı sağlayan kardeşim Recep DENİZ'e; beni her konuda destekleyen kardeşim Ayfer BAHÇIVAN'a ve yeğenim Çınar'a; bütün hayatım boyunca her an yanımda olan ve hakkı hiçbir zaman ödenemeyecek olan anneme ve babama; tez çalışmam süresince zaman, sevgi ve ilgimi kendisinden çalmak zorunda kaldığım ve beni her seferinde sabırla bekleyen, hayatıma anlam katan biricik kızım Lilya Deniz'e sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, bu çalışma Çankırı Karatekin Üniversitesi BAP OF270516D02 nolu proje tarafından desteklenmiştir. Bu nedenle BAP birimine de teşekkür ederim.

S. Ayla DENİZ IZYAJEN
Temmuz 2022

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**
ABSTRACT ..... **iii**
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR ..... **v**
İÇİNDEKİLER ..... **vi**
KISALTMALAR DİZİNİ ..... **viii**
ŞEKİLLER DİZİNİ ..... **ix**
ÇİZELGELER DİZİNİ ..... **xi**
1. GİRİŞ **1**
1.1 Türkiye'de ve Fransa'da Siyasi ve İdari Yapı **5**
1.2 Korunan Alanlarla İlgili Kavramlar **7**
1.2.1 Korunan Alan Statüleri **9**
1.2.2 Milli Park Kavramı **11**
1.2.3 Fransa Bölge Tabiat Parkı ve Bölge Tabiat Parkları Federasyonu **13**
1.3 Yerel Halk ve Paydaşlar (İlgi Grupları) **15**
1.4 Katılım Kavramı **17**
1.5 Demokrasi ve Katılımcı Demokrasi **18**
1.6 Katılımcılık ve Korunan Alan Yönetimine Katılım **20**
1.7 Korunan Alan Yönetimine Katılım Düzeyleri **26**
1.8 Korunan Alan Yönetiminde Etkinliğin Değerlendirilmesi **28**
2. KAYNAK ÖZETLERİ **31**
3. MATERYAL VE METOT **45**
3.1 Materyal **45**
3.1.1 Kazdağı Milli Parkı **46**
3.1.2 Le Parc naturel regional des Boucles de la Seine Normande (Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı) **54**
3.2 Metot **69**
3.2.1 Korunan alanlarda yönetimin etkinliğinin değerlendirilmesi **69**
3.2.2 Türkiye ve Fransa'da korunan alanlar yönetim sisteminin katılımcı yaklaşımlara Uygunluğunun Değerlendirilmesi **70**
3.2.3 Temel paydaş gruplarından olan yerel halk ve ziyaretçilerin yönetime katılımının değerlendirilmesi **71**

3.2.4 Türkiye ve Fransa'nın korunan alanlarında yönetim sürecinde uygulanan katılımcı yaklaşımın mevcut durumunun değerlendirilmesinin sonuçları ve öneriler 78

4. BULGULAR 79

4.1 Araştırma Alanlarında Yönetim Etkinliğinin Değerlendirilmesi 79

4.1.1 Kazdağı Milli Parkı Yönetim Etkinliğinin Değerlendirilmesi 79

4.1.2 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Yönetim Etkinliğinin Değerlendirilmesi 94

4.2 Alana Ait Planlarda Korunan Alan Yönetimine Katılım 112

4.2.1 Kazdağı Milli Parkı Gelişme Planında Katılım 112

4.2.2 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Tüzüğü'nde (Park Planında) Katılım 114

4.3 Korunan Alanlar ve Katılımcılık İle İlgili Yasal Düzenlemeler 130

4.3.1 Türkiye'de İlgili Yasal Düzenlemelerde Katılım 130

4.3.2 Fransa'da İlgili Yasal Düzenlemelerde Katılım 137

4.4 Anketlerin Değerlendirilmesi 147

4.4.1 Sosyo Ekonomik Yapının Belirlenmesi 149

4.4.2 Milli Parkla İlgili Bilgi Düzeyi ve Milli Parka Bakış Açısı 156

4.4.3 Milli Parkın Yönetimine Katılım İle İlgili Görüşler 167

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER 196

KAYNAKLAR 213

EKLER 224

ÖZGEÇMİŞ 246

KISALTMALAR DİZİNİ

BTP	Bölge Tabiat Parkı
DKMPGM	Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
EPA	Amerika Birleşik Devletleri Çevre Koruma Ajansı
FNNPE	Avrupa Milli Parklar ve Tabiat Parkları Federasyonu
Grup 1	Türkiye - Kazdağı Milli Parkı Ziyaretçileri
Grup 2	Fransa - Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Ziyaretçileri
Grup 3	Türkiye - Kazdağı Milli Parkı Yerel halkı
Grup 4	Fransa - Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Yerel halkı
IUCN	Uluslararası Doğayı Koruma Birliği
METT	Yönetim Etkinliği İzleme Aracı
MP	Milli Park
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TDK	Türk Dil Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UDGP	Uzun Devreli Gelişme Planı
WCPA	Dünya Korunan Alanlar Komisyonu
WWF	Dünya Doğayı Koruma Fonu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1 Kazdağı Milli Parkı Alanının Genel konumu. 47
Şekil 3.2 Kazdağı Milli Parkı Zeytinli Tanıtım Merkezi 53
Şekil 3.3 Hasanboğuldu Günübirlik Kullanım Alanından Görüntüler. 54
Şekil 3.4 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı alanının genel konumu. 55
Şekil 3.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı haritası. 55
Şekil 3.6 Ziyaretçi merkezi binası veya park evi (Maison du Parc) 56
Şekil 3.7 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'na ait amblem. 68
Şekil 3.8 Kazdağı Milli Parkı'nda yapılan anketler 75
Şekil 3.9 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nda yapılan anketler. 77
Şekil 4.1 Gruplara göre yaş dağılımı 153
Şekil 4.2 Gruplara göre cinsiyetlerin oransal dağılımı 154
Şekil 4.3 Gruplara göre eğitim düzeyinin dağılımı 155
Şekil 4.4 Gruplara göre meslek durumunun oransal dağılımı 156
Şekil 4.5 Gruplara göre "Milli Parkın neden milli park ilan edildiğini biliyor musunuz?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı 158
Şekil 4.6 Gruplara göre "Milli Park içinde hangi faaliyetlerin yasak olduğunu biliyor musunuz?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı 161
Şekil 4.7 Gruplara göre "Milli Park size ne ifade ediyor?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı 163
Şekil 4.8 Gruplara göre "Milli Parkın sağladığı en önemli yarar nedir?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı 165
Şekil 4.9 Gruplara göre "Milli Parkın neden olduğu önemli zarar nedir?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı 167
Şekil 4.10 Gruplara göre "Planlama, halka danışma, gönüllü uygulamalar, bilgi edinme, yargı yoluyla katılım" gibi kavramlar "katılımcılık araçları" olarak bilinmektedir. Bu kavramlarla ilgili bir bilginiz var mı? sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı 169
Şekil 4.11 Gruplara göre "Milli Park yönetiminin aldığı kararlarda ve uygulamalarda size danışılmasını ister misiniz?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı 170
Şekil 4.12 Gruplara göre "Milli Parkın yönetim sürecine katılım sağlıyor musunuz?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı 172
Şekil 4.13 Gruplara göre "Eğer alanda katılımcılıkla ilgili yapılan çalışmalara katıldıysanız, bu çalışmalara dahil olmanız sizi ne kadar memnun etti?" sorusuna verilen cevapların dağılımı 173
Şekil 4.14 Gruplara göre "Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılığa karşı olan tutumunuz nedir?" sorusuna verilen cevapların dağılımı 174
Şekil 4.15 Gruplara göre "Milli Park alanında katılım konusu değerlendirildiğinde katılımın derecesi nedir?" sorusuna verilen cevapların dağılımı 175

Şekil 4.16 Gruplara göre "Halkla ilişkiler konusunda sizce hangi yöntemler daha etkili olur?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı 178
Şekil 4.17 Gruplara göre "Yönetim sürecinde halkın katılımının sağlanması ile uzun vadede maddi kazanç elde edilir mi?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı 180
Şekil 4.18 Gruplara göre "Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme yapılıyor mu?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı..... 181
Şekil 4.19 Gruplara göre "Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme nasıl yapılıyor?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı 185
Şekil 4.20 Gruplara göre "Milli Park ile ilgili isteklerinizi ya da şikayetlerinizi yetkili kişilere nasıl bildiriyorsunuz?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı 188
Şekil 4.21 Gruplara göre "Yönetim tarafından Milli Park ile ilgili istekleriniz ya da şikayetleriniz dikkate alınıyor mu?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı 189
Şekil 4.22 Gruplara göre "Son yıllarda Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılıkla ilgili pozitif yönde değişimlerin olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı 190
Şekil 4.23 Gruplara göre "Milli Parkta katılımcılığa olan engeller sizce nelerdir?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı..... 193

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1.1 Korunan alan kategorileri 10
Çizelge 1.2 Katılım düzeyleri..... 26
Çizelge 1.3 Korunan alan yönetimine katılım düzeyleri..... 27
Çizelge 1.4 Korunan Alanlarda Yönetim Etkinliğini İzleme Aracı 30
Çizelge 3.1 Büro oluşumu..... 59
Çizelge 3.2 Milli park alanına sınır oluşturan yerleşimlerin nüfusu 71
Çizelge 3.3 Nüfusa göre hesaplanan denek sayıları 74
Çizelge 3.4 Kazdağı Milli Parkı 2004-2015 yıllarına ait ziyaretçi giriş sayıları..... 75
Çizelge 4.1 Kazdağı Milli Parkı İlerleme Raporu: Veri Formu 82
Çizelge 4.2 Kazdağı Milli Parkı Değerlendirme Formu 83
Çizelge 4.3 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Uluslararası Statü Bilgileri 97
Çizelge 4.4 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı İlerleme Raporu: Veri Formu 1 99
Çizelge 4.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Değerlendirme Formu... 100
Çizelge 4.6 Stratejik hedeflerin katılımcılık açısından incelenmesi..... 123
Çizelge 4.7 Operasyonel hedeflerin katılımcılık açısından incelenmesi 124
Çizelge 4.8 İlköğretim ve altını gösteren eğitim durumu 149
Çizelge 4.9 Demografik Özelliklerin Dağılımı 150
Çizelge 4.10 Gruplara Göre Demografik Özelliklerin Değerlendirmesi..... 151
Çizelge 4.11 Demografik Özelliklerin İkili Gruplara Göre Karşılaştırması 152
Çizelge 4.12 Milli Park'ın neden milli park ilan edildiğini biliyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi..... 157
Çizelge 4.13 İkili karşılaştırmalar..... 157
Çizelge 4.14 Neden Milli Park ilan edildiğine dair verilen cevaplar 159
Çizelge 4.15 Milli Park içinde hangi faaliyetlerin yasak olduğunu biliyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi 160
Çizelge 4.16 İkili Karşılaştırmalar..... 160
Çizelge 4.17 Milli Park size ne ifade ediyor? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi..... 161
Çizelge 4.18 İkili Karşılaştırmalar..... 162
Çizelge 4.19 Milli Parkın sağladığı en önemli yarar nedir? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi..... 164
Çizelge 4.20 Milli Parkın neden olduğu önemli zarar nedir? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi..... 165
Çizelge 4.21 Planlama, halka danışma, gönüllü uygulamalar, bilgi edinme, yargı yoluyla katılım"gibi kavramlar "katılımcılık araçları" olarak bilinmektedir. Bu kavramlarla ilgili bir bilginiz var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi..... 168

Çizelge 4.22 İkili Karşılaştırmalar 168
Çizelge 4.23 Milli Park yönetiminin aldığı kararlarda ve uygulamalarda size danışılmasını ister misiniz? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi 169
Çizelge 4.24 İkili Karşılaştırmalar 170
Çizelge 4.25 Milli Parkın yönetim sürecine katılım sağlıyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi 171
Çizelge 4.26 İkili Karşılaştırmalar 171
Çizelge 4.27 Eğer alanda katılımcılıkla ilgili yapılan çalışmalara katıldıysanız, bu çalışmalara dahil olmanız sizi ne kadar memnun etti? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi 172
Çizelge 4.28 Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılığa karşı olan tutumunuz nedir? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi 173
Çizelge 4.29 Milli Park alanında katılım konusu değerlendirildiğinde katılımın derecesi nedir? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi 174
Çizelge 4.30 İkili Karşılaştırmalar 174
Çizelge 4.31 Halkla ilişkiler konusunda sizce hangi yöntemler daha etkili olur? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi 176
Çizelge 4.32 İkili Karşılaştırmalar 176
Çizelge 4.33 Yönetim sürecinde halkın katılımının sağlanması ile uzun vadede maddi kazanç elde edilir mi? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi 179
Çizelge 4.34 İkili Karşılaştırmalar 179
Çizelge 4.35 Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme yapılıyor mu? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi..... 180
Çizelge 4.36 İkili Karşılaştırmalar 181
Çizelge 4.37 Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme nasıl yapılıyor? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi 182
Çizelge 4.38 İkili Karşılaştırmalar 183
Çizelge 4.39 Milli Park ile ilgili isteklerinizi ya da şikayetlerinizi yetkili kişilere nasıl bildiriyorsunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi 185
Çizelge 4.40 İkili Karşılaştırmalar 186
Çizelge 4.41 Yönetim tarafından Milli Park ile ilgili istekleriniz ya da şikayetleriniz dikkate alınıyor mu? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi 188
Çizelge 4.42 İkili Karşılaştırmalar 188

Çizelge 4.43 Son yıllarda Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılıkla ilgili pozitif yönde değişimlerin olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi 190
Çizelge 4.44 Milli Parkta katılımcılığa olan engeller sizce nelerdir? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi 191
Çizelge 4.45 İkili Karşılaştırmalar 191

1. GİRİŞ

İnsanoğlu varoluşundan bu yana doğayla karşılıklı etkileşim içinde olmuştur. İnsanoğlunun doğaya hükmetmesi, birçok canlı türünün yok olması ve ciddi derecede zarar görmesi ile sonuçlanmıştır. Doğada meydana gelen bu insan baskısının olumsuz etkilerini önlemek için çevrenin ve doğal kaynakların korunması anlayışı gelişmiştir.

Ormanlık alanların en fazla tahrip edilen doğal alanlar olması nedeniyle doğa koruma düşüncesi de ormanlık alanlardaki kaygının dile getirilmesiyle başlamıştır. Dünyada bilinçli şekilde doğa koruma anlayışına geçiş 19. yüzyıl başlarına dayanmaktadır. Bu konuda sistem yaklaşımının ve alansal korumanın temeli 1872 yılında ABD'de Yellowstone Milli Parkı'nın ilanı ile atılmıştır. Ardından çok sayıda ülke korunan alanlarını ilan etmiştir (Kurdoğlu 2007).

Dünyada doğa korumanın önem kazanmasıyla birlikte Türkiye'de de doğa koruma ile ilgili gelişmeler yaşanmıştır. Ülkemizde doğa korumayla ilgili yasal düzenlemelerin tarihi görece yenidir. Türkiye'de ilk koruma ormanı olarak 1950 yılında İstanbul Belgrad Ormanı ilan edilmiştir (Tekin vd. 2014). Daha sonra, 1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 4. ve 25. maddeleri ile "Milli Park" kavramı ilk kez bir kanun içinde yer almıştır. 1958 yılında ilan edilen Yozgat Çamlığı ise ülkemizdeki ilk milli parktır.

Bu tarihten sonra Türkiye'de korunan alanların sayısı artmıştır ancak doğanın korunması yeterli değildir. Ülkemizde çevre ve doğa koruma çalışmalarında hâlâ eksiklikler bulunmaktadır. Çevre ve doğa korumayla ilgili kamu kuruluşları arasında yetki karmaşası sürmekte olup; üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, kamu kurumları, özel sektör, yerel halk ve yerel yönetimler arasında etkin bir iş birliği görülmemektedir. Tüm ilgili kesimlerle iş birliğini sağlayacak katılımcı bir yönetim için yasal-yönetsel mekanizmalar oluşturulmamıştır. Birçok sanayi tesisi, kentsel yerleşmeler, turizm tesisleri, madencilik işletmeleri, alt yapı yatırımları bilimsel arazi kullanım planlaması ilkelerine uyulmadan orman, mera, sulak alan gibi doğal ekosistemler üzerinde kurulmuştur (Kuvan 2012).

Ülkemizde doğa korumanın etkili bir şekilde ilerlemesi için dünyadaki örneklere ve çalışmalara bakmakta fayda vardır. Fransa, doğa koruma kültüründe Türkiye'den daha köklü bir bilince sahiptir. Kurdoğlu (2007), dünyada Avrupa ve Amerika'nın doğa koruma konusunda çok derin bir tarihî geçmişe sahip olduğunu ve uluslararası anlaşmalar ve sözleşmelere katılım konusunda da öncü olduğunu ifade etmiştir. Bu konu demokratik sistemle de doğrudan ilgilidir; nitekim demokrasinin gelişimi halk katılımını gerektirmektedir. Sala (2013)'nın da belirttiği gibi katılımcılık uygulamaları demokrasinin gelişmişlik düzeyiyle paralellik göstermektedir. Demokrasisi gelişmemiş veya az gelişmiş ülkelerde katılımcılıktan söz etmek mümkün değilken gelişmiş ülkelerde karar sürecine dâhil olmak amacıyla halk, gücünü göstermekte ve politikalara yön verebilmektedir. Demokrasi gelişmediği sürece halkın kararlara katılması ve politikalara yön vermesi son derece kısıtlı kalmaktadır. Günümüzde demokrasinin olmazsa olmaz koşullarından olan katılım gelişmiş ülkelerde doğa koruma ile ilgili kararlarda da kendini göstermektedir.

Ay (2003), orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetiminin sağlanabilmesi için orman kaynaklarını yönetenler ile bu kaynaklardan faydalananlar arasında sağlam bir iş birliğinin kurulması gerektiğini vurgulamaktadır. Orman ve çevresiyle etkileşimlerinin dikkate alındığı katılımcı bir yaklaşım yönetimi olmalıdır. Katılımcı yaklaşım sürecinde karar alırken dikkat edilecek temel ilke, farklı menfaat gruplarının ortak beklentilerini ortaya çıkarmak ve uzlaşmayı menfaatlerin örtüştüğü bu ortak alanda aramaktır (Asan vd. 2003b).

Dünyada korunan alan işlevlerinin farkına varılmasıyla korunan alanların önemi daha iyi anlaşılmıştır. Bu alanların içinde ve çevresinde yaşamakta olan bireylere gösterilen önemin artması, katılımcı yönetim yaklaşımının benimsenmesine yol açmıştır. Öte yandan, Ericson (2006), entegre koruma ve geliştirme programlarının ortaya çıkmasından bu yana yerel halkın korunan alan yönetimi ve koruma eylemine dâhil edilmesi için katılımcı yaklaşımların kullanıldığını belirtmiştir. Katılımcı yönetimin yararları ise örgütün etkinliğini ve kapasitesini artırmanın yanı sıra karar alma süreçlerinde şeffaflığın artmasıdır (Özden 2003).

Korunan alanlar, içinde ve yakın çevresinde yaşayan insanlarla ve kullanıcılarıyla bir bütün olarak düşünülmektedir. Bu bağlamda katılımcılık, Türkiye'de son yıllarda gerek ulusal gerekse sektörler düzeyindeki gelişme ilke ve politikaları arasında yer almakta ve giderek önem kazanmaktadır (Doğru ve Özuğurlu 2003). Korunan alanlarda katılımdan bahsederken; yerel halk, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, diğer devlet kuruluşları, özel sektör, üniversiteler ve araştırma kuruluşları gibi ilgi grupları söz konusu olmaktadır.

Ülkemizde korunan alanların yönetiminde katılımcılığa yönelik olarak Kuvan (2012), *"Milli park ve tabiat parklarında kullanıcı eğilimleri ve görüşlerinin saptanmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bitki ve hayvan türlerini inceleme, manzara seyri, dinlenme, fotoğrafçılık, yürüyüş vb. gibi rekreasyonel kullanımlar teşvik edilmelidir. Yakın çevrede ve korunan alan içinde yaşayan insanlar başta olmak üzere, yerli ve yabancı rekreasyonel kullanıcılar, tarım ya da balıkçılık gibi etkinlikleri yürütenler, ilgili kamu ve özel sektör kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları gibi hedef kitlelere yönelik yürütülecek olan halkla ilişkiler çalışmaları korunan alan yönetiminin temel etkinlikleri arasında yer almalı, katılımcı bir yönetim anlayışı benimsenmelidir."* ifadelerini kullanmaktadır.

Günümüzde korunan alan yönetimine etkin katılımın gerekliliği kabul görmüştür. Ancak katılımın düzeyi, kimleri içereceği, zamanı ve hangi kurumsal yapı tarafından oluşturulabileceği gibi konular hakkında dünyada ortak bir yaklaşım bulunmamaktadır. Bunun nedeni her ülkenin yasal sistemi ve örgütlenme yapısının farklılık göstermesidir (Çolakkadıoğlu 2012).

Dünyada korunan alanların yönetimiyle ilgili örgütler, hükümetler bünyesindeki bakanlıklar ve bağlı birimlerden oluşmaktadır. Bu birimlerin merkezî ve yerel kuruluşları çalışmalarını belli finansal olanaklar ve hukuksal çerçeve kapsamında yürütmektedir (Erdönmez vd. 2010). Türkiye'de orman rejimindeki korunan alanların yönetimiyle ilgili görevler Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye'nin Kazdağı Milli Parkı ve Fransa'nın Le Parc naturel regional des Boucles de la Seine Normande (Seine Normande Menderes Bölge Tabiat Parkı) korunan alanlarında yönetim sürecinde uygulanan katılımcı yaklaşımın mevcut durumu değerlendirilmiştir. Fransa, katılımcı demokratik yönetim uygulamalarını bütün kamu örgütlerinde geniş olarak sisteme entegre etmektedir. Bu nedenle Türkiye'deki milli park ile Fransa'daki bölge tabiat parkı arasında karşılaştırma yapılmıştır. Örnek olarak incelenen iki alan üzerinden iki ülkenin korunan alanlarındaki yönetim sisteminin katılımcı olup olmadığı değerlendirilmiştir.

Bu araştırmayla demokrasi ve katılımcı yönetim anlayışının yerleştiği bir ülke olduğu öne sürülebilecek Fransa'nın korunan alan sistemi ile ülkemizin batısında yer alan ve ziyaretçilerinin büyük bir bölümünün kentliler olduğu bilinen Kazdağı Milli Parkı'nda yönetim sürecinde katılımcılığın belirlenmesi ve elde edilen veriler ve sonuçlarla ulusal korunan alan politikasının gelişimine katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Çalışmanın alt amaçları ise aşağıda belirtilmiştir:

Aynı özelliklere sahip korunan alanlarda ilgi gruplarının yönetimdeki katılımcı yaklaşımları değerlendirilerek ilgili alanların sürdürülebilir kullanımını sağlamak amacıyla ileriye dönük yönetimlerine katkı sağlanacaktır.

Çalışma kapsamında, ilgi gruplarının milli parkı tanıma, parka bakış açısı, yönetim ile ilişkileri ve yönetim aşamasındaki katılım düzeylerine ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Ayrıca ilgi gruplarının katılımcılığa karşı tutumları da belirlenmiştir. Milli parkta yapılan plan ve diğer çalışmalarda halkın katılımı değerlendirilmiştir. Paydaşların yönetimde karar verme aşamasına ne kadar katıldığı ve katılımcılığa engel olan unsurlar (bürokrasi, gelenekler, dini inançlar, yoksulluk gibi) ele alınmıştır. Halkın katılımının yeterli olmadığı yahut sağlanamadığı milli park alanlarında gerçekleştirilen koruma çalışmalarında, verimli ve olumlu sonuçlara ulaşmak olanaksızdır. Bu kapsamda, ilgili alanlarda yönetim sürecindeki katılımcılık değerlendirilmesi ile alanlardaki koruma çalışmalarına da katkı sağlanmış olacaktır.

Yukarıda söz edildiği üzere, korunan alanların yönetiminde katılımcılık önemle üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu çalışma ile doğa koruma konusunda ülkemizden daha fazla deneyime sahip Fransa'nın korunan alanında yönetim sürecindeki katılımcılığı karşılaştırılmıştır. Korunan alanlarımızın yönetiminde önem arz eden bu konuda, bu tez ile korunan alan politikaları daha ileri seviyeye taşınarak daha iyi bir yönetim sağlanmış olacaktır.

1.1 Türkiye'de ve Fransa'da Siyasi ve İdari Yapı

Türkiye Cumhuriyeti, 16.04.2017 tarihinde yapılan halk oylamasıyla 09.07.2018 tarihinden bu yana, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile yönetilen bir devlettir. Yasama gücü millet meclisine aittir. TC Anayasasında söz konusu halk oylaması sonucu yapılan değişiklikle yürütme yetkisi, Cumhurbaşkanı tarafından yerine getirilmektedir. Cumhurbaşkanı, devletin başıdır ve Cumhurbaşkanı Yardımcıları ile bakanları atar.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nden önce Türkiye Cumhuriyeti parlementer demokratik bir devlet olarak yönetilmekteydi. Yasama gücü millet meclisine ait olup yürütme yetkisi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından yerine getirilmekteydi. Cumhurbaşkanı, devletin başı olup Başbakanı atamaktaydı (Anonim 1982).

Turan (2018), "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi üniter devlet yapısını esas alan, Partili Cumhurbaşkanlığına dayalı ve Cumhurbaşkanının halk tarafından seçildiği, siyasal rejim değişikliği içermeyen bir sistemdir" ifadesine yer vermiştir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile cumhurbaşkanının yürütme ile ilgili geniş yetkileri bulunmaktadır. Anayasa ve kanunla sınırlama getirilmeyen her alanda kararname ile düzenleme yetkisine sahiptir (Yördem ve Şeker 2018).

Türkiye'de kamu yönetimi, hizmetlerin daha etkili ve daha verimli sağlanabilmesi amacıyla merkezi yönetim ve yerel yönetim olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Merkezi yönetim, esas itibariyle bakanlıklar ve bağlı kuruluşlardan; yerel yönetimler ise il özel

idareleri, belediyeler ve köylerden meydana gelmektedir. Merkezi yönetim ve yerel yönetimler, idarenin birbirini tamamlayan iki unsuru olarak kuruluş ve görevleriyle bir bütün teşkil etmektedir. İlin başında, vali ve belediye başkanı; ilçenin başında, kaymakam ve belediye başkanı; köyün başında muhtar bulunmaktadır. Türkiye'nin idari ve mali sistem bakımından merkeziyetçi sisteme sahip olmasından dolayı yetkiler büyük oranda merkezde toplanmaktadır (Urhan 2008).

Anayasal bir hak olarak vatandaşlara verilen yerel seçimlerde oy kullanmak, yerel meclislerde alınan kararlara katılmak, yapılan icraatları izlemek, denetlemek, gerektiğinde dilekçe hakkını kullanmak gibi uygulamalar siyasal katılmayı ifade etmektedir. Örneğin, yerel meclislerde alınan kararların askıya asılması ve toplantıların halka açık olması gibi yapılan düzenlemeler "katılmalı yönetim" anlayışının yerleştirilmeye çalışıldığını göstermektedir (Urhan 2008).

Parlamenter başkanlık sisteminin benimsendiği Fransa, devlet yapısında güçler ayrılığı prensibine göre örgütlenmiştir. Yasama gücü millet meclisi ve senatodan oluşan parlamentoya aittir. Yürütme yetkisi, Cumhurbaşkanı ile başbakan ve hükümet arasında paylaşılmıştır. Cumhurbaşkanı, devletin başıdır ve Başbakanı atar (Erbay 1999).

Fransa Anayasası'na göre belediyeler (communes), iller (departements) ve bölgeler (regions) olmak üzere üç tür yerel yönetim birimi vardır. Bunların yanı sıra denizaşırı topraklar ve özel statülü topluluklar Fransa anakarası dışındaki yönetim birimleri olup aynı sistemle yönetilmektedirler (Erbay 1999). Türkiye'den farklı olarak, Fransa'da belediye başkanları doğrudan halk tarafından değil, belediye meclislerince seçilmektedir (Akçakaya 2003).

Fransa denilince ilk akla gelen iki özellikten birisi Fransa'nın üniter yapısı, diğeri ise 1982 reformu ile yaşadığı adem-i merkezileşme sürecidir. Fransa, 1982 yılına gelinceye kadar daha merkeziyetçi bir yapıya sahiptir. 1982 reformları ile yerel yönetimler merkezi yönetim karşısında biraz daha güçlenmiştir. İller ve bölgeler hem merkezi idarenin taşra teşkilatının örgütlendiği hem de yerel yönetim birimi olarak örgütlenen birimlerdir. Fransa'da yerel yönetimler anayasal güvenceye sahiptir. Aynı düzeydeki tüm yerel

yönetimler aynı statüye sahiptir. Hepsi doğrudan genel oyla seçilen bir meclisle, bu meclis içinden seçilen bir icra organı tarafından yönetilmektedir. İlde yürütme gücü genel meclise verilmiştir. Merkezi Yönetimin Taşra Teşkilatı bölgeler, iller ve ilçeler şeklinde üç birim olarak örgütlenmiştir. Bölgeler ve iller, hem merkezi yönetimin hem de yerel yönetimlerin teşkilatlandığı idari birimlerdir. Bakanlar Kurulu tarafından atanan vali, bölge veya illerde merkezi hükümeti temsil eder. İlçeler de kaymakam tarafından yönetilir ve illere bağlıdır (Kayıkçı 2003).

Bunların beraberinde, Fransa'da yeni yerel yönetim birimleri ancak kanunla kurulabilmektedir. Fransız yerel yönetim sisteminde, Türk sisteminde olduğu gibi köyler bulunmamaktadır. En küçük yerel yönetim birimi komün olarak isimlendirilmektedir. 2004 yılında Fransız Anayasası'na "subsidiarité" (yerellik) ilkesinin girmesi ile planlama süreçlerinde halkın katılımı önem kazanmıştır (T.C. Kalkınma Bakanlığı 2014).

6 Şubat 1992 tarihli bir yasa, Fransa'da vatandaşlara, yerel yönetimlere geniş ölçüde katılma hakkı tanımıştır. Ayrıca, "halk oylaması" yoluyla, belediye etkinlikleriyle ilgili her karar için vatandaşlara danışmanın yoluda açılmıştır (Akçakaya 2003).

1.2 Korunan Alanlarla İlgili Kavramlar

Korunan alanlar kavramsal olarak literatürde çeşitli yazarlar tarafından birtakım özelliklerine göre tanımlanmış ve sınıflandırılmıştır.

Kentleşme ve buna bağlı olarak çalışma yaşamındaki temponun yoğunluğu, kişilerin kendilerini bedensel ve zihinsel olarak yenileyebilmek ve enerji toplayabilmek adına bazı arayışlar içinde olmalarına yol açmıştır (Kurdoğlu ve Düzgüneş 2011). Bu arayışlar ise genellikle doğal ve yeşil alanlarda geçirilen zamandır.

Korunan alanların doğal ve kültürel değerlerinin nitelikleri ve bu nitelikler doğrultusunda korunmaları zorunluluğu ile bu alanlara yönelik insan kullanımlarının tehdit oluşturması

ve bu yüzden kullanımlarına bir sınırlandırma getirilmesi gereğinden dolayı korunan alanlar düşüncesi ortaya çıkmıştır (Kuvan 2005).

Korunan alanlar düşüncesi ve uygulaması açısından uzun bir geçmişe sahiptir. Avrupa'da ilk kurulan milli park, 1909 yılında İsveç'teki Abisko milli parkıdır. İkincisi de 1914 yılında İsviçre'de ilan edilen İsviçre milli parkıdır. Fransa'nın ilk milli parkı ise 1963 yılında kurulan Fransız Alpleri'ndeki "Vanoise" milli parkıdır.

Korunan alanlar biyoçeşitliliğin beraberinde, doğal ve kültürel kaynakların da korunabilmesine yönelik başlıca araçlardandır. Korunan alanlar, doğal ekolojik süreçlerin insan müdahaleleriyle zarar görmeden devamını sağlamak için insan ve doğal kaynak ilişkilerine belli bir kural ve sınırlandırmaların getirildiği yerlerdir (Kuvan 2005).

Korunan alan tanımı, "Biyolojik çeşitliliğin, doğal ve bununla ilişkili kültürel kaynakların korunması ve devamlılığının sağlanması amacıyla ilgili mevzuata göre yönetilen; milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, yaban hayatı geliştirme sahaları, doğal sit alanları, sulak alanlar, özel çevre koruma bölgeleri ve benzeri koruma statüsü bulunan kara, su ya da deniz alanları" olarak ifade edilmiştir (Anonim 2017).

Korunan alanların çevresel, ekolojik işlevlerinin yanında sosyal ve ekonomik işlevleri de çok önemlidir. Bugün dünyanın birçok bölgesinde geleneksel olarak yöre halkları korunan alanlarla iç içe yaşamlarını sürdürmektedir. Bu kesimler korunan alanların toprak ve suyu koruma, şifalı bitkiler içerme gibi fonksiyonlarından doğrudan yararlandığı gibi, ekoturizm gibi etkinliklerle de ekonomik olarak yararlanmaktadır (Kuvan 2012).

2. Ormancılık ve Su Şurası, korunan alanların etkin yönetimi çalışma grubu raporunda; Türkiye'deki korunan alanlarda söz konusu olan darboğazlar ve zorluklara yer verilmekte olup; bunların bir bölümü aşağıdaki gibidir:

- Yöre halkının ve ziyaretçilerin korunan alanlara ilişkin bilgi (farkındalık) eksikliği,

- Koruma kararları sebebiyle yöre halkının uğradığı zararın tazmin edilmesine yönelik alternatif gelir kaynaklarının yaratılamaması,
- Korunan alanların birden fazla mevzuata tabi olduğu hallerde, ilgili alanın yönetiminin bütün olarak ele alınmasının zorlaşması ve sosyal problemlerle karşılaşılması,
- Korunan alanlarda sürdürülebilir turizmin temel ilkelerinden olan, yöre halkı ve diğer ilgi grupların sürece yeteri kadar dahil olamaması ya da uygulamaya geçiş sürecinde ilgi grupları ile etkin iş birliğinin sağlanamaması (Anonim 2017).

Aşağıdaki bölümlerde, literatürde yer verilen korunan alan statüleri açıklanmaktadır.

1.2.1 Korunan Alan Statüleri

Doğa koruma alanları oldukça çeşitlidir. Korunan alanlar her ülkede, içerdikleri kaynak değerlere ait özelliklerden yola çıkılarak farklı isimlerle oluşturulmaktadırlar (Gülez 1990). Örneğin, yaban hayatını koruma alanları, milli parklar, tabiat parkları ve tabiat anıtları bunlar arasında sayılabilmektedir. Türkiye'de milli park ve tabiat parkları için uzun devreli gelişme planları (UDGP); tabiatı koruma alanı, tabiat anıtı, yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları, Ramsar alanları, sulak alanlar ve biyosfer rezerv alanları içinse yönetim planları yapılmaktadır.

Avrupa Birliği Kuş Direktifi ve Avrupa Birliği Habitat Direktifi altında sırasıyla SPA (Özel Koruma Alanları) ve SAC (Özel Muhafaza) alanlarının belirlenmesi gerekmektedir. Bu alanlar ise Natura 2000 adı verilen uluslararası korunan alanlar ağını oluşturmaktadır. PAN Parks- Protected Area Network ise, korunan alanların yönetim etkinliğini arttırmayı amaçlayan bir çalışmadır (Kurdoğlu 2007).

Korunan alan statüleri ülkeden ülkeye farklılıklar gösterebilmektedir. IUCN bu farklılıkları en aza indirmek için uluslararası düzeyde korunan alan sistemi geliştirmiştir. Korunan alanların dünya genelinde sınıflandırılmasında IUCN Dünya Korunan Alanlar Çalışma Grubu (WCPA)'nun tespit ettiği korunan alan kategorileri kullanılmaktadır. Bu kategoriler Çizelge 1.1'de belirtilmiştir (IUCN 1994).

Çizelge 1.1 Korunan alan kategorileri (IUCN 1994)

Koruma Kategorisi	**Özellikleri**
I. Mutlak Koruma **Ia. Mutlak Doğa Rezervleri** **Ib. Yabanıl Alanlar**	Bilimsel araştırmalar ya da yabanıl yaşam alanların korunması amacıyla yönetilen alanlardır.
II. Milli Park	Esas olarak rekreasyon ve ekosistem koruma amacıyla yönetilen korunan alanlardır.
III. Doğal Anıtlar	Esas olarak spesifik doğal özelliklerin korunması için yönetilen korunan alanlardır.
IV.Habitat/Türler İçin Yönetilen Alanlar	Esas olarak müdahale edilerek habitatları ve türleri korumak için yönetilen korunan alanlardır.
V. Peyzaj Koruma Alanları	Esas olarak kara ve denizlerin korunması ve rekreasyon için yönetilen korunan alanlardır.
VI. Yönetilen Kaynak Koruma Alanları	Esas olarak doğal ekosistemlerin sürdürülebilir kullanımı amacıyla yönetilen korunan alanlardır.

Türkiye'de aynı alanın birden fazla koruma statüsüne sahip olduğu uygulamalar mevcuttur. Örneğin; Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından milli park ilan edilmiş bir alan, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından doğal sit alanı olarak tanınmıştır. Birden fazla koruma statüsü, ilgili alan için statü çakışması yaratmaktadır. Bu tür koruma statülerinin çakışması durumunda yetki ve sorumluluklarda kurumlar arası çatışmalar yaşanmaktadır. Milli parkların % 50'si, tabiat koruma alanlarının % 33'ü, tabiat parklarının % 24,5'i ve tabiat anıtlarının % 6'sının doğal sit alanları veya özel çevre koruma bölgeleriyle çakıştığı görülmektedir. Korunan alanlardaki çakışmaların ve bundan kaynaklı olarak meydana gelen problemlerin kaynağı farklı mevzuat kaynaklarında oluşan boşluklardır. Korunan alanlarda iyi yönetişim yaklaşımının ve rol

tanımlarının birbirinin kapsamına müdahale etmeyecek şekilde belirlenmesi önem taşımaktadır (Anonim 2017).

1.2.2 Milli Park Kavramı

Türkiye'de ilk kez Prof. Dr. Selahattin İNAL'ın 1948 yılında yayınlanan "Tabiatı Koruma Karşısında Biz ve Ormancılığımız" adlı eserinde "Milli Park" kavramı kullanılmıştır. 1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 4. ve 25. maddeleri ile de ilk kez bir kanun içinde yer almıştır (İnanç 2005).

Daha sonra 1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu yürürlüğe girmiştir. Milli Parklar Kanununun 2. Maddesinde tanımlanan milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları, Türkiye'de korunan alanların önemli grubunu oluşturmaktadır.

Milli Parklar Kanunu'nun amacı, Türkiye'de milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının seçilip belirlenmesine, özellik ve karakterleri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönetilmesine ilişkin esasları düzenlemektedir (Anonim 1983a).

Milli Parklar, doğal ve yarı doğal peyzajların meydana getirdiği en az 1.000 hektarlık alana sahip oldukça büyük alanlardır. Aynı zamanda, Kuvan (1991) Milli Parklar için aşağıdaki özellikleri belirtmiştir.

- İnsan kullanımı ve uğraşısı ile kayda değer bir değişime uğramamış, bir veya birden fazla ekosistemi, bitki ve hayvan türlerini, jeomorfolojik bölgeleri, biyotik toplulukları ve doğal güzellikleri barındıran, bilimsel, eğitsel ve rekreasyonel yönden ayrı bir öneme sahip,
- Alanın tamamına ilişkin kullanımların ve zararlı etkilerin önüne geçilmesi veya sınırlandırılmasına, bunun beraberinde jeomorfolojik, ekolojik ve estetik alanlardaki kısıtlamaların etkin biçimde uygulanmasına yönelik tedbirlerin ülkedeki en yetkili organ tarafından alınmasına ihtiyaç duyulan,

- Kültürel, ruhsal, eğitsel ve rekreasyonel amaçlarla ziyaretçi girişlerine özel koşullar çerçevesinde izin verilen yerler olmaları.

Bu bilgiler ışığında, Milli Parkların; ulusal ve/veya uluslararası düzeyde özel bir bilimsel ve eğitsel öneme sahip doğal, kültürel ve rekreasyonel kaynak değerlerini barındıran ve özel şartlar altında açılabilen ziyaret edilebilen yerler olduğu söylenebilir (Gülez 1990).

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre;
Milli Park: Bilimsel ve estetik bakımdan, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarını,
Tabiat Parkı: Bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçalarını,
Tabiat Anıtı: Tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değere sahip ve milli park esasları dahilinde korunan tabiat parçalarını,
Tabiatı Koruma Alanı: Bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup, sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçalarını ifade etmektedir (Anonim 1983a).

Bugünkü koruma statüleri içerisinde türleri korumanın dışında alansal korumanın temeli milli parklar sayılabilir. Dünya'da ilk olarak 1872 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde 8.670 km^2 büyüklüğündeki Yellowstone Milli Parkı kurulmuştur. Türkiye'deki ilk korunan alan 1958 yılında ilan edilen Yozgat Çamlığı Milli Parkı'dır (Yücel ve Babuş 2005).

Amerika'daki milli park anlayışı büyük doğal alanların ziyaretçilere kapalı olarak korunması görüşünü taşırken, Avrupa'daki milli parklar ise insan-doğa ilişkisini ön plana alarak, bilim ve araştırmaların yapılmasının yanında, ziyaretçilerin de doğaya zarar vermeden turistik amaçlı kullanmalarına izin vermiştir (Yücel ve Babuş 2005).

Türkiye'de Orman ve Su İşleri Bakanlığınca milli park niteliğine sahip olduğu tespit edilen alanlar, Cumhurbaşkanı Kararı ile milli park olarak belirlenmektedir. Orman ve orman rejimine giren yerlerde, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları Orman ve Su İşleri Bakanının onayı ile belirlenmektedir. Orman ve orman rejimi dışında kalan yerlerde ise yukarıda belirtilen üç statüdeki yerlerin belirlenmesine veya Orman ve Su İşleri Bakanlığınca belirlenmiş olanların işlemlerinin tamamlanması için gerekli yerlerin orman rejimine alınmasına, Cumhurbaşkanınca karar verilmektedir (Anonim 1983a).

Ülkemizdeki korunan alanların toplam büyüklüğü 3.666.573 hektardır. Bu oran Türkiye yüzölçümünün yaklaşık % 4,7'sine karşılık gelmektedir. Milli parkların korunan alanlar içindeki alansal payı ise % 24,8'dir. Türkiye'de toplam 48 adet Milli Park, 262 adet Tabiat Parkı, 31 adet Tabiatı Koruma Alanı ve 113 adet Tabiat Anıtı bulunmaktadır (Anonim 2022).

Milli parkların bulundukları yerde ve ulusal düzeyde kalkınma çabalarına katkısı bulunmaktadır. Yakın çevrede yaşayan insanlarla olumlu ilişkiler kurulması, insan kullanımları ve etki derecelerinin analizinin yapılması kısa ve uzun dönemde amaçlara ulaşılmasında önemli faktörlerdir. Milli parkın uzun dönemdeki çevresel ve sosyo ekonomik yararlarının yakın çevredeki insanlara eğitim ve bilgilendirme yoluyla anlatılması, park kaynaklarının korunması ve ziyaretçi yönetimi, ekoturizm ve bireysel rekreasyon etkinliklerinde yerel kalkınmaya önem verilmesi ve koruma çabalarında yöre halkıyla iş birliği, her alan için nitelikli uzman personele sahip bir idari yapı oluşturulması milli park yönetimlerinin üzerinde önemle durması gereken konulardır (Kuvan 2012).

1.2.3 Fransa Bölge Tabiat Parkı ve Bölge Tabiat Parkları Federasyonu

Fransa'da korunan alan sistemi büyük ölçüde tabiat parklarından oluşmaktadır (Tekin vd. 2014). Fransa'da toplam 56 adet Bölge Tabiat Parkı bulunmaktadır (Anonymous 2021). Fransa'daki bölge tabiat parklarının misyonu aşağıda verilmiştir (Anonymous 2014a).

- Doğal, kültürel ve peyzaj mirasının korunması ve yönetimi,

- Bölge planlaması,
- Ekonomik ve sosyal kalkınma,
- Karşılama, kabul (resepsiyon), eğitim ve bilgi,
- Deney, yenilik.

Fransa'daki bölge tabiat parklarının kuruluşu kamuoyu araştırmasına tabidir. Tüm paydaşların gönüllü olarak katılmasından sonra, ilgili bölge bunu onaylamakta ve Çevre'den sorumlu bakanlıktan, alanın bölge tabiat parkı olarak sınıflandırılmasını talep etmektedir. Ulusal Doğa Koruma Konseyi, Fransa Bölge Tabiat Parkları Federasyonu ve ilgili diğer bakanlıkların görüşünden sonra, alan başbakanın kararıyla bölge tabiat parkı olarak sınıflandırılmaktadır. (Anonymous 2012a).

Kasım 1971'de kurulan Fransa Bölge Tabiat Parkları Federasyonu, bölge tabiat parkları birliğidir (Anonymous 2012a). Bölge tabiat parklarını, bölgeleri ve milli park ortaklarını bir araya getirmektedir (Anonymous 2014a).

Fransa Bölge Tabiat Parkları Federasyonu;

- Bölge Tabiat Parkları etiğini ve eylemlerini Fransa'da ve uluslararası alanda yaygınlaştırmak, tanıtmak ve dikkate almaktan,
- Parklar arasında bilgi ve fikir alışverişini sağlamaktan,
- Özellikle park oluşturma veya planı revize etme prosedürleri sırasında parkları yönetmekle sorumlu organlara yardımcı olmaktan,
- Bölge tabiat parkı markasının korunmasını sağlamaktan, sorumludur (Anonymous 2012a).

Bölge Tabiat Parkları Federasyonu'nun işleyişi karar alma (genel kurul, büro) ve danışma organlarına (komisyonlar ve çalışma grupları, başkanlar ve yöneticiler konferansı, yöneticiler grubu park müdürleri, rehberlik, araştırma ve muhtemel konseyi) dayanmaktadır (Anonymous 2014a).

Fransa Bölge Tabiat Parkları Federasyonu'nun rolü, bölge tabiat parkları hakkında genel bilgi sağlamaktır. Bu da kılavuz notları, "PARCS" dergisi, web sitesinde yayınlanan videolar, Federasyonun web sitesi, Extranet, broşür ile sağlanmaktadır (Anonymous 2012a).

Avrupa'daki parklar arasında iş birliğinin sağlanması, doğal ve kültürel peyzajın korunması, mevcut korunan alanların iyileştirilmesi ve yeni alanların ilanlarında karşılıklı yardımlaşma olan Avrupa Milli Parklar ve Tabiat Parkları Federasyonu (FNNPE) ise 1973 yılında kurulmuştur (Yücel ve Babuş 2005).

1.3 Yerel Halk ve Paydaşlar (İlgi Grupları)

Korunan alanlarla ilişki içinde olan kişiler ve gruplar olacağından dolayı ilgi grupları (paydaşlar) ve yerel halk gibi kavramlar aşağıda açıklanmıştır. Bu bağlamda; bir proje/program ile ilgili bireyler, gruplar, kurum/kuruluşlar ya da şirketler için "ilgi grubu-paydaş" ifadesi kullanılmaktadır. Projelerin programların faaliyetlerinden yahut çıktı/ sonuçlarından doğrudan ya da dolaylı olarak olumlu ya da olumsuz etkilenebilmekte ya da proje sürecine etki edebilmektedirler. Genel itibariyle, farklı alt gruplar halinde ele alınmaları uygun görülmektedir (Körezlioğlu 2002).

Paydaşlar, kuruluşun ürün ve hizmetleri ile ilgisi olan, kuruluştan doğrudan veya dolaylı, olumlu ya da olumsuz yönde etkilenen veya kuruluşu etkileyen kişi, grup veya kurumlardır (DPT 2006).

İlgi grupları; korunan alan içerisinde ve/veya alanın yakın çevresinde yaşamakta olan halk, korunan alan yönetiminin etki ettiği kişiler, kurum ve kuruluşlar, ziyaretçiler, doğa koruma ile ilgilenen yerel, ulusal ve uluslararası organizasyonlar, araştırma kurumları, yerel yönetimler ve diğer ilgililer olarak sıralanabilmektedir (Anonim 2012a).

İlgi grupları, doğal kaynakların yönetiminde bir bilgiye sahip olan, bu kaynakların yönetiminden doğrudan ya da dolaylı biçimde, olumlu ve olumsuz yönde etkilenebilecek birey, sosyal grup ya da kurum olarak tanımlanabilmektedir (Iğırcık vd. 2008).

Paydaş analizi; paydaşların tespiti, paydaşların önceliklendirilmesi, paydaşların değerlendirilmesi, görüş ve önerilerinin alınması ve değerlendirilmesi gibi aşamalardan oluşmaktadır. Belirlenen paydaşlar tümü ile etkili bir iletişim kurulmasını imkansız kılacak sayıda olabilir. Bu nedenle paydaş görüşlerinin alınmasında belirlenecek olan paydaşlar önceliklendirilmelidir. Bu bakımdan; paydaşın kuruluş faaliyetlerine etki etme gücü ve bu faaliyetlerden etkilenme derecesi göz önünde bulundurulmalıdır (DPT 2006).

Sözlük anlamıyla halk "aynı ülkede yaşayan, aynı kültür özelliklerine sahip olan insan topluluğu", "belli bir bölgede veya çevrede yaşayanların bütünü", "bir toplum içinde, ortak gelenek, görenek, davranış ve uygulamalardan oluşan bir kültürel düzende yaşayan insan topluluğu" şeklinde tanımlanmaktadır (TDK 2018).

Korunan alanlar, doğal ve kültürel kaynak değerlerinin öneminden, yararlarından ve bu değerlerin yönetiminden çeşitli derecelerde etkilenen toplum kesimleriyle bir ilişki içindedir. Korunan alanlar çevresel, sosyo kültürel ve ekonomik açıdan toplumun tüm kesimlerine yarar sağlamaktadır. Bu nedenle, korunan alan yönetimiyle ilgili toplum kesimleri de geniş bir dağılım göstermektedir. Yöre halkı, kamu kuruluşları, özel sektör temsilcileri, araştırma ve eğitim kurumları, sivil toplum örgütleri gibi toplumun geniş bir bölümü korunan alanların kullanımı ve yönetimiyle etkileşim halindedir. Korunan alan örgütleri, alan içindeki kaynakları kullananlar ve alan içi ve yakın çevresinde yaşamını sürdüren yöre halkı korunan alan yönetimiyle ilgili başlıca ilgi gruplarıdır (Erdönmez vd. 2010).

Bu çalışmada, yerel halk olarak korunan alan sınırları içinde ve yakın çevresinde yaşayan bireyler ifade edilmektedir.

Tez çalışma alanlarının büyüklüğü, alanların içerisinde ve yakın çevresinde çok yerleşim birimlerinin olmasından dolayı geniş bir ilgi profiline sahiptir. Alanlar gezilerek belirlenen ilgi grupları kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, yerel halk, muhtarlar, ziyaretçiler ve alan kılavuzlarıdır. Belirlenen paydaşların tümü ile etkili bir iletişimin kurulması mümkün olmamaktadır. Bu nedenle paydaş görüşlerinin alınmasında belirlenen paydaşların önceliklendirilmesi yapılmıştır. Çalışmada; alanın yöneticileri, yerel halk, ziyaretçiler, yerel yönetim yetkilileri (muhtarlar vb.) temel paydaş gruplar arasında yer almaktadır.

1.4 Katılım Kavramı

Katılım, "yönetimle yönetilenler arasında bir ilişki kurmayı ve yönetilenlerin yönetimin karar ve uygulamalarına çeşitli şekillerde katılmalarını amaçlayan, kamu yönetimi alanında pek yeni sayılmayacak bir kavramdır" (Atmış 2003).

Diğer bir ifadeyle katılım "yönetim organları ya da kurumları ve bunların paydaşları arasında süreğen ve karşılıklı yarara dayalı ilişkiyi ifade etmektedir" (T.C. Kalkınma Bakanlığı 2012).

Eroğlu (2006), yönetime katılmayı, bireylerin kendileriyle ve yaşadıkları toplumla ilgili alınacak kararlarda ve çıkan problemlerin çözümünde söz sahibi olmaları ve yöneticilerle etkileşim içinde bulunmaları olarak tanımlamıştır.

Sürdürülebilir yönetim süreklilik ve iyileştirme yaklaşımları üzerinde kurulmuştur. Çevresel, toplumsal ve ekonomik faktörlerin oluşturduğu çerçevede yer almaktadır. Böyle bir yaklaşım yaygın toplumsal katılımı, yönetimin kararlılığını ve tutarlı uygulamaları gerçekleştirdiğini açık bir biçimde göstermesini gerekli kılmaktadır (Aruoba 2003).

Erdönmez (2005b), Türkiye'de toplumsal katılımın başarısını sınırlayan temel engelleri; bilgi yetersizliği, yasal ve örgütsel boşluklar/katılım geleneğinin olmaması, ilgi grupların

temsil gücü yetersizliği, ilgi grupların ilgi/güven/motivasyon yetersizliği olarak belirtmiştir. Halk katılımı ve toplumların bir arada yaşayabilmesinin önemli unsuru olan demokrasi tanımına bakmak da yerinde olacaktır.

1.5 Demokrasi ve Katılımcı Demokrasi

XVIII. yy. denildiği zaman akla ilk gelen Fransız İhtilalidir. İhtilali oluşturan düşünsel temeller, Fransa ve Avrupa ile sınırlı kalmayarak dünyanın diğer köşelerinde de sosyal ve siyasal oluşumlara yön vermektedir. XVIII. yy. Fransa'da Aydınlanma Çağı ve Filozoflar dönemidir. Aydınlanma Çağı'nda yalnızca usa güvenilir, bilime inanılır ve bilimsel yöntem her alanda geçerli sayılmaktaydı. Eleştirici düşünce alabildiğine gelişmektedir (İşler 1998). Aydınlanmacılarda önemli olan insandı. Antik çağ sofistleri gibi insanın her şeyin ölçüsü olduğuna inanmışlardı. Bilim ve doğaya çok önem veriyorlardı (Bilim vd. 1999). Bu nedenle, Fransa'da demokrasinin yerleşmesi de oldukça eskiye dayanmaktadır. Nitekim; Erdönmez (2005b) toplumların değişen yapısı ve demokrasinin gelişiminin kamu yönetiminde halk katılımının gerekliliğini kaçınılmaz kıldığını belirtmiştir.

Demokrasi, en temel anlamıyla halkın idaresi halkın yönetimi demektir (Güçyetmez 2017). Egemenliğin kullanılması bakımından demokrasi türleri olarak; doğrudan demokrasi, yarı doğrudan demokrasi ve temsili demokrasi uygulamaları bulunmaktadır. Doğrudan demokrasi, halkın egemenliği aracısız kullanmasıdır. Temsili demokrasi, millete ait olan egemenliğin milletin seçtiği temsilciler aracılığı ile kullanılmasıdır. Yarı doğrudan demokrasi ise, egemenliğin kullanılmasının halk ile temsilcileri arasında paylaştırıldığı demokrasi çeşididir (Tunç 2008).

21. yüzyılın yeni yönetim anlayışı insan odaklı bir yaklaşıma işaret etmektedir. Bundan dolayı, katılımcı yönetim pratikleri, vatandaş-devlet ilişkilerinin güçlendirilmesinin yanı sıra, demokrasi kültürünün geliştirilmesi bakımından da son derece büyük önem kazanmıştır. Türkiye'de Avrupa ülkelerine oranla yönetime katılım araçları kısıtlıdır. Türkiye'de katılımcı bakış açısı da 2000'li yıllarda yapılan reformlarla belirginlik kazanmıştır (Ateş ve Buyruk 2018).

Batıda, demokrasi, toplumun farklı kesimlerinin verdiği mücadeleler sonucunda meydana gelen dönüşümler sayesinde elde edilmiş olup, tarihsel ve kültürel birikim üzerine inşa edilmiştir. Türkiye'de ise toplum temelli bir demokrasiden söz edilmesi güç olup, söz konusu sürece daha ziyade devlet elitlerinin öncülük ettiği görülmektedir. 1923'ten başlayarak 2000'li yıllara kadar olan süreçte, demokratik kurum ve kuruluşların temeli atılarak halkın hizmetine sunulmuştur. Fakat iç ve dış politik unsurlar, Türkiye'deki demokratikleşme süreci üzerinde doğrudan etkili olmuştur (Ercoşkun 2020).

Demokratik katılım vatandaşlara kararların alınması, uygulanması ve denetlenmesi süreçlerinde söz hakkı tanıyan, ilgili taraflara eşit düzeyde görüşme ve tartışma olanağı veren katılım biçimidir. Demokratik katılım halkın yönetime doğrudan katılımını sağlayabilir nitelikte olmalıdır (Yaman 2017).

Halkın düşüncelerinin, görüşlerinin, taleplerinin ve beklentilerinin karar alıcılar üzerinde etkin olmadığı yönetimlerin demokrasi olarak nitelendirilmesi mümkün değildir. Yönetimde açıklık ve şeffaflık katılımcı demokrasi modelinin temel özelliklerinden birisidir (Nacak 2014).

Katılımcı demokrasi, temsili sistem içinde vatandaşların yoğun ve kaliteli bir katılım göstermeleri yönündeki çabaların bir ürünüdür. Vatandaşların siyasal seçimler dışında kendilerini ilgilendiren konularda katılımını öngören bir demokrasi modeldir. Halkın sürekli olarak kendini ilgilendiren konularda söz sahibi olabilmesi sağlanmalıdır (Yaman 2017).

Avrupa Birliği Antlaşması'nın 10. Maddesinde; Birliğin işleyişinin temsili demokrasiye dayandığı, vatandaşların Birliğin demokratik yaşamına katılma hakkına sahip olduğu ve kararların mümkün olduğunca açık ve vatandaşa en yakın şekilde alınması gerektiği, ifade edilmiştir (Anonim 2011). Bu madde ile Avrupa ülkelerinde katılımcı demokrasinin yasal çerçevesi sunulmuştur.

Katılımcı demokrasi ile sivil toplum kuruluşlarının daha fazla ön plana çıktıkları görülmektedir (Nacak 2014). Fransa'da 70 kişiye bir sivil toplum kuruluşu düştüğü, Türkiye'de ise STK başına düşen kişi sayısının 690 olduğu belirtilmiştir (Bozan 2016). Bu da katılımcı demokrasi açısından Fransa'nın daha ileride olduğunu göstermektedir.

1.6 Katılımcılık ve Korunan Alan Yönetimine Katılım

Doğal kaynakların yönetiminde ve planlanmasında sürdürülebilirlik ve katılımcılık vazgeçilmez ilkeler olarak dikkat çekmektedir. Ormancılık gibi çok sayıda kişi, grup ve kuruluşlarla etkileşim halinde olunan sektörlerde katılımcılık, çoğunlukla halk katılımı kavramıyla ifade edilmektedir (Öztürk ve Türker 2005).

Sosyal gelişime ilişkin olarak BM Araştırma Enstitüsü (UNRISD)'nün "kaynak yönetiminde insanların katılımı ile sürdürülebilir kalkınma" üzerine olan araştırma programı, sürdürülebilir kalkınmaya dair yaklaşımların başarıyla uygulanabilmesi için kaynak yönetiminde insanların katılımının gerekliliğine vurgu yapmaktadır (Vivian 1991).

Doğal kaynakların yönetimi, öncelikle kırsal kesim olmak üzere birçok farklı aktörü ilgilendirmektedir. Karar mekanizmalarına ilgi gruplarının da dahil edilmeleri, doğal kaynakların daha etkin korunabilmesi adına son derece önemlidir (Iğırcık vd. 2008). Korunan alanların başarıyla yönetilebilmesi; yönetim planından uygulama aşamasında kadar tüm aşamalarda söz konusu alan içerisinde ve alanın yakın çevresinde yaşamakta olan halkın ve öteki paydaşların iş birliğini mümkün kılacak katılımcı bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır (Güneş 2011). İlgili toplumsal kesimlerin doğal kaynakların korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir yönetimi hakkındaki düşüncelerini dikkate almak, planlama sürecine onları da dahil etmek, bugün ve ilerleyen zamanlarla yaşanabilecek tahribatın önlenebilmesi bakımından büyük bir öneme sahiptir (Iğırcık vd. 2008).

Öte yandan, korunmakta olan doğal alanlar halkın malı olduğundan, yönetim amaçlarının ortaya konulmasından bu amaçlara ulaşılmasına yönelik başvurulacak araçların seçimi dahil tüm aşamalarda halkın önceliklerinin dikkate alınması ve yönetim anlayışına dahil edilmesi ise bir zorunluluktur (Erdönmez 2005a).

Dünyanın her yerinde, yerel topluluklar ve öteki paydaşlar arasında etkin bir yönetime duyulan ihtiyaçla yaygın biçimde karşılaşılmaktadır. Bu durum, korunan alanların yönetilmesinde, mevcut entelektüel ve politik yaklaşımlar için kayda değer bir değişimi beraberinde getirmektedir (Güneş 2011). Doğal kaynakların korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir yönetimi gibi süreçlere bütün ilgi gruplarının katılımının sağlanması, uluslararası sözleşmelerde yer verilen bir husustur. 1992 BM Çevre ve Kalkınma Konferansı (UNCED)'nda katılımcılık konusunun önemine değinilmektedir. Konferansın sonuçlarında, ortaya çıkan orman prensiplerinin 2(d) maddesinde "hükümetler, yerel topluluklar, yerli halk, sanayi ve işgücü, hükümet dışı kuruluşlar, orman köylüleri ve kadınlar gibi ilgili toplumsal kesimlerin ormancılık politikalarının planlanmasına, uygulanmasına ve geliştirilmesine katılımları için fırsat yaratılmalı ve teşvik edilmelidir" ifadeleri yer almaktadır (Iğırcık vd. 2008). Katılımcılık hususuna, uluslararası olduğu kadar ulusal ölçekte de önem verilmektedir. 'Katılımcılık" ilkesinin, 2004-2023 yılları arasında Türkiye Ulusal Ormancılık Programı çerçevesindeki Ulusal Ormancılık ilkeleri arasında yer aldığı bilinmektedir.

Katılımcılık, yönetişime dair başlıca ilkelerden olup; yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası aktörlerin sürece dahil edilişi bu ilkenin temel gerekliliklerinden biridir. Tüm paydaşların katılımı sağlanarak, sağlıklı kararlar verilebilmesi adına halk bilinçlendirilmeli ve halkın farkındalık düzeyini artırmaya yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir (Yıldırım 2016).

Işık (2010) katılımcılık kavramını, "vatandaşa sunulan hizmetlerin ve uzun vadede kullanımı için hayata geçirilen yatırımların hayata geçirilmesinden önce yapılan hazırlıklarda uygulama aşamasında bilgilendirilmeleri ve karar sürecine katılımları" şeklinde tanımlamaktadır. Alınan kararların etki alanı dahilindeki kişilerin tamamı karar alma mekanizmaları üzerinde hak sahibidir (Işık 2010). Toplum içerisinde katılımcılığın

yerini sağlamlaştırmak ve kamu kurumlarında uygulanabilir hale getirebilmek adına 3 temel unsur söz konusudur:

- Vatandaşların karar alma mekanizmalarının ve faaliyetlerinin tamamına dahil olmalarını sağlayan açık ve şeffaf bir devletin mevcudiyeti,
- Devletten vatandaşa doğru devamlı ve tutarlı bir bilgi akışı sağlanması,
- Vatandaşların etkin yollarla bilgilendirilmesi, üzerlerine düşen rollerin ve sorumlulukların anlatılması (Işık 2010).

Katılımcılık aşağıdaki özelliklerle karakterize edilmektedir.

- "Katılım açısından gönüllülük
- Yasal gereksinimleri tamamlayıcı
- Bütün taraflara açık ve şeffaf
- İyi niyet
- Faydaların ve sorumlulukların paylaşımı
- Ve sonucun ne olacağını garanti etmeme" (Anonim 2002).

Yaygın katılımcılık ve çıkar grubu katılımcılığı olarak iki çeşit katılımcılık bulunmaktadır (Coşgun 2009). Ayrıca Coşgun (2009) "Yaygın katılımcılığı; insanların, özellikle dezavantajlı olanların, topluluklarında politika oluşturma ve bunu kontrol etme, alternatif tasarımlar, yatırım tercihleri, kalkınma müdahalelerinin yönetimi ve izlenmesi konularını etkiledikleri süreç olarak saptamaktadır. Çıkar grubu katılımcılığı ise; kalkınma projeleri için belirlenen ve doğrudan etkilenen hedef grup dışında, projeden dolaylı olarak etkilenen; i) Proje uygulaması için kredi alanlar, ii) STK'lar, iii) Özel sektör, iv) Finans kuruluşlarının katılımcılığı olarak tanımlanmaktadır." şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcılığın sadece planlama evresinde kararlara katılımı değil, yönetimin tüm evrelerini ve bu evrelerde talep ve beklentiler yanında sorumluluk ve fedakarlıklara katılımı da kapsaması gerekmektedir. Katılımcılık olmadığı durumda, uygulama

safhasında, ilgi gruplarının gerekli desteklerinin sağlanamaması ve ciddi ihtilafların yaşanması karşılaşılan bir durumdur (Doğru ve Özuğurlu 2003).

Herhangi bir yerde, herhangi bir konuda, bir faaliyette bulunulduğunda bu faaliyetten etkilenen kişi ve kurumların mutabakatı sağlandığında, faaliyet sorunsuz bir şekilde başarıya ulaşmaktadır. Katılımcıların sorumluluklara ortak olması, taraflar ve sektörler arası iş birliğini güçlendirmektedir. Böylece, merkezi yönetimlerin iş yükü azalmakta ve kaynakların daha etkin kullanılması sağlanmaktadır (Anonim 2002).

Geçmişte insan faaliyetlerinin yasaklandığı veya sınırlandığı koruma yaklaşımı yer almakta iken şimdilerde korunan alanın çevresiyle bir arada değerlendirildiği, planlama ve yönetim süreçlerinde katılımcılığın desteklendiği yeni bir koruma yaklaşımı bulunmaktadır. Katılımcı yönetim yaklaşımı uygulaması yer almaktadır.

Katılımcı yaklaşım temellerinin atıldığı ilk oluşum aşaması, daha ziyade kişisel çıkışların varlık mücadeleleri ile geçmiştir. Bireysel çıkışlarla bir yere varılamayacağı anlaşıldıktan sonra, gruplaşma olgusu ortaya çıkmıştır. Bu gruplaşma olgusunun ilk sivil toplum örgütlerini ortaya çıkarması ile de katılımcı yaklaşımın oluşum safhası tamamlanmıştır. Katılımcı yaklaşımın gelişme sürecinin ikinci safhasında, kamu yöneticisi birey ve grupları ilgilendiren bir kararı alırken grup temsilcilerini sadece dinlemekle yetinmiştir. Ancak, onların istekleri alınan kararda ya hiç dikkate alınmamış ya da kısmen dikkate alınmıştır. Bu durum STK'ların gitgide güç kazanması ile ilgili olarak, zamanla değişmiştir. Gelişme sürecinin üçüncü safhasını oluşturan bu dilimde, STK'lar kamu politikalarının şekil almasına ilişkin söz sahibi olmuştur. Günümüzde gelinen noktada katılımcı yaklaşımın ilk evreye kıyasla son derece gelişmiş olduğu söylenebilecek olup; STK'lar yalnızca görüş belirtmek ile kalmayıp, kendileri için mühim konularda kamu otoritelerini de harekete geçmeye zorlayabilmektedir. Birlikte ortak yönetim, katılımcı yaklaşım sürecinin son hedefi olsa da henüz tüm alanlarda yaygın değildir. Yöneten ve yönetilenlerin toplumsal çıkarlarının bir arada gözetilmesi ve toplum menfaatini ilgilendiren kararlarda yönetilenlerin en az yönetenler kadar söz sahibi oluşu öngörülen durumdur (Asan vd. 2003a).

Katılımcı yönetim yaklaşımlarının uygulanması ilgi gruplarının alanı daha çok sahiplenmelerini, kaynaklar için sürdürülebilir bir yönetimi, koruma-kullanma bakımından denge sağlanmasını ve etkin kaynak yönetimini destekler niteliktedir. Ayrıca, ilgi grupları arasında söz konusu olan çatışmalar azalırken, kamu-ilgi grupları arasında iletişimin güçlendiği ve iş birliğinin arttığı görülmektedir (Yenilmez Arpa 2011).

Temelde, katılımcı yaklaşımın amaçları; yerel ölçekte kişilerin katılımının teşvik edilmesi, kalkınma programlarının finanse edilmesine yönelik olarak yerel oluşumlara fon sağlama yoluyla merkezden bağımsız bir yapı elde edilmesi, kamu sektörü için katılımcı planlama modellerinin desteklenmesi ve yerel kalkınma projelerinin planlanması ve yönetimi için yerel otoritelerin kapasitelerinin geliştirilmesi olarak sıralanabilmektedir (Coşgun 2009).

Korunan alanların yönetimi sosyal, politik ve kurumsal bir çerçeveye sahiptir. Bundan dolayı, korunan alanların yönetiminde farklı paydaşların öncelikleri ve ilgileri daha çok göz önünde bulundurulmalıdır. Korunan alanlarda etkin yönetimin sağlanması adına, paydaşların tamamının katılımının sağlanması gereklidir (Kakabadze 2011).

Diğer yandan, korunan alan yönetimleri alanın özellikleri, kullanımı ve işlevleriyle ilgili bilgileri toplum kesimiyle paylaşarak şeffaf bir yönetim anlayışını benimsemelidir. Koruma çalışmalarında yöre halkının desteği alınmalıdır. İlgili kesimlerin karar süreçlerine ve yönetsel etkinliklere katılımının sağlanması gerekmektedir. Türkiye'de son yıllarda korunan alanlarla ilgili kesimlerin yönetim sürecine katılımı da giderek önem kazanmaktadır (Erdönmez vd. 2010).

Doğal kaynakları izleme giderek önem kazanmaktadır. Yerel paydaşların ve profesyonel araştırmacıların ilgili katkıları temelinde bir izleme plan tipolojisi önerilmektedir. İzleme, gelişmiş ülkelerde genellikle boş zamanlarını veren gönüllü katılımcılardır. Örneğin, su ve hava kalitesini izleme; vejetasyon izleme; kuş, balık, sürüngen, yırtıcı gibi türlerin popülasyonunu izlemedir. Gelişmekte olan ülkelerde ise gönüllü izleme örnekleri daha azdır. 1992 yılında Filipinler'de korunan alanların yönetiminde toplum katılımına izin veren yeni bir korunan alan yasasına izin verilmiştir. 1996 yılında ise Dünya Bankası,

Danimarkalılar (DANIDA) Filipinler hükümetine yardım etmeye razı olmuş ve 3 yıl boyunca korunan alanlarda izleme için basit bir toplum ve korucu temelli plan geliştirmek için beraber çalışmışlardır (Danielsen *et al.* 2008).

Toplum ve park arasındaki karşılıklı ilişki milli park kaynaklarının sürdürülebilir yönetimine temel olarak hizmet etmek için değerlendirilmelidir (Adetoro *et al.* 2011). Toplum katılımcılığı korunan alan yönetiminin tamamlayıcı bir parçasıdır. Korunan alanlarla ilgili olarak toplum denince; bireyler, korunan alanın komşuları, korunan alanın ziyaretçileri, korunan alan yönetiminden etkilenen özel şirketler veya bireyler, belirli kaygıları olan toplum grupları, korunan alanları koruma ve yararlanmayla ilgili resmi, ulusal ve uluslararası toplum grupları, devlet kurumları, yerel idareler, ilgi ifade eden herhangi bir grup akla gelmektedir. Korunan alanlar toplumun servetidir ve toplum tarafından güçlü destek ve uygun şekilde yönetilmesini sağlamak için toplum katılımcılığı gereklidir (PWCNT 2002).

Günümüzde, katılım kavramı, Dünya Bankası'ndan Avrupa Konseyi'ne kadar pek çok uluslararası kuruluşun gündeminde en ön sıralarda yer almaktadır. Katılımın başlıca koşullarından biri "bilgilenme"dir. Vatandaşlar bilgi sahibi olmalarının ardından belirli konularda öneri ve taleplerde bulunabilmekte olup; aksi halde yönetime katılımları anlamlı olmayacaktır (Akdoğan 2008).

Halk katılımı, korunan alanların yönetiminde tamamlayıcı bir parça olmuştur. Son yıllarda karar verme işlemlerinde halk katılımına doğru daha büyük bir ilgi meydana gelmiştir. Bilgilendirme, danışma, beraber karar verme, beraber hareket etme, bağımsız topluluk çıkarlarını destekleme gibi halk katılımının birkaç türü belirlenmiştir (Kakabadze 2011).

Katılımcılık süreci bilgilendirme, inceleme, müzakere ve bilinçlendirme olarak 4 aşamaya ayrılmalı ve bunlar belirli bir sıra ve bütünlük içermelidir. Bu süreçte, yeteri kadar kapsamlı; yüz yüze diyaloga açık; ilgiye ve çıkarlara odaklanma; uzlaştırıcı çözümleri arama ve ilişkilerde açık olma özelliklerine uygun bir iletişim ve tartışma ortamı olmalıdır (Güneş 2011).

Halk katılımında basın yayınları, ilanlar, radyo/TV, açık oturum, danışma gibi bazı metotlar kullanılmaktadır. Halk katılımını sağlamak için de farklı mekanizmalar bulunmaktadır. Örneğin; danışman komiteleri kurma, gönüllü programlar, gençlere yönelik programlar, yıllık park festivalleri ve hibe gibi (Kakabadze 2011).

1.7 Korunan Alan Yönetimine Katılım Düzeyleri

Korunan alan yönetimi bağlamında pasif durumdan aktif duruma kadar ilerleyen süreci gösteren halkın katılım düzeylerinden bahsedilmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri Çevre Koruma Ajansı (EPA) tarafından oluşturulan bilgilendirme, danışma, dahil etme, iş birliği, yetkilendirme aşamaları vatandaşların katılım düzeylerini göstermektedir (EPA 2019).

Çizelge 1.2'de korunan alan yönetimine katılım düzeyleri verilmiştir.

Çizelge 1.2 Katılım düzeyleri (Mostert 2003)

Katılım düzeyleri	
Bilgilendirme	Halk bilgilendirilir veya halkın bilgiye erişimi sağlanır.
Danışma	Halkın görüşleri alınır.
Tartışma	Halk ile hükümet arasında gerçek bir etkileşim sağlanır.
Birlikte karar verme-Ortaklık	Halk karar verme gücünü devlet ile paylaşır.
Karar alma	Halk kamu görevlerini bağımsız olarak gerçekleştirir.

Beş farklı düzeyde oluşturulan korunan alan yönetimine katılımın diğer bir şekilde ifadesi de Çizelge 1.3'te yer almıştır.

Çizelge 1.3 Korunan alan yönetimine katılım düzeyleri (Çevre ve Orman Bakanlığı 2007)

1. Bilgilendirmek: Halkın, alınan kararları benimsemese de, gelişmeler hakkında bilgi sahibi olması her zaman iyidir. Panolara duyuru asmak, yayın yapmak, yönetim planlarını dağıtmak veya düzenlenecek toplantılarda soruları yanıtlamak bilgi sağlamanın yollarından bazılarıdır.	En Pasif
2. Danışmak: Açık toplantılar, yuvarlak masa toplantıları, bireylerle veya gruplarla yapılan tartışma oturumları, anketler vb. yollarla insanları bilgi, görüş ve düşüncelerini bildirmeye davet etmektir.	
3. Birlikte karar vermek: Yerel halkın temsilcileri, planlama toplantılarına ve çalıştaylarına katılmak için davet edilebilir.	
4. Birlikte hareket etmek: Yerel halkın temsilcileri, korunan alanın planlanması ve yönetilmesinde resmi olarak tanınan yetkilere sahiptir.	
5. Devretmek: Yerel paydaşların alanla ilgili kararların alınması ve yönetiminde tam kontrole sahip olmasıdır.	En Aktif

Katılımın en alt düzeyi bilgilendirme aşamasıdır. Danışma aşamasının bilgilendirme aşamasına kıyasla daha katılımcı bir yaklaşım benimsediği söylenebilir. Birlikte karar

verme düzeyinde, halk temsilciler aracılığıyla katılım sağlamaktadır. Birlikte hareket etme düzeyinde, ortak karar alma sürecinin yanı sıra, alınmış olan kararların uygulanmasına ilişkin sorumluluğun da halk ile paylaşılması söz konusudur. Son aşamada ise, halk alanla ilgili kararların alınması ve yönetiminde tam kontrole sahiptir.

1.8 Korunan Alan Yönetiminde Etkinliğin Değerlendirilmesi

Korunan alanlar çevresel, sosyo ekonomik ve kültürel işlevlerini yerine getirirken insan kaynaklı olan bazı engellerle karşılaşmaktadır. İnsan faktörü, korunan alan yönetim sisteminin önemli bir parçasıdır. Korunan alanlarda koruma ve kullanma dengesi içinde yönetim sistemleri oluşturulmalıdır. Korunan alanlar etkin bir şekilde yönetilmelidir.

Dünya'da birçok korunan alan etkili bir şekilde yönetilmemektedir. Korunan alanlardan beklenen faydaların sağlanabilmesi, etkin bir yönetim ile mümkündür. Bu nedenle, korunan alan yönetiminde etkinliğin değerlendirilmesi konusuna ilgi gösterilmeye başlanmıştır.

Korunan alan statüsünde yüzlerce yer olmasına rağmen birçoğu etkin olarak yönetilememektedir. Bu gibi alanlar "kağıt üstünde park (paper parks)" olarak ifade edilmektedir. Örneğin, Latin Amerika ülkelerindeki korunan alanların en az %30'u kağıt üstünde park niteliğindedir (Arias *et al.* 2000).

Korunan alan yönetiminde yönetsel etkinliklerde başarı durumunun ölçülmesiyle ilgili yürütülen çalışmalar daha çok "yönetimde etkinliğin değerlendirilmesi" şeklinde belirtilmektedir. Korunan alanlara yönelik tehditlere karşı önlemlerin alınmasında, yönetim sürecinde belirlenen sorunların giderilmesinde ve daha başarılı bir yönetime ulaşmada korunan alanda yönetimin etkinliği önem kazanmaktadır. Yönetim etkinliği, korunan alan yöneticilerinin etkinliklerinin değerlendirilmesine dayanmasından dolayı öncelikle onları ilgilendirmektedir. Bu değerlendirmeden en fazla yarar elde edecek kesim de yine korunan alan yöneticileridir (Kuvan 2005).

Korunan alanlarda tüm ilgi gruplarını kapsayacak şekilde yapılacak olan yönetim ile korunan alanların daha etkin yönetimi sağlanacaktır.

Korunan alan yönetim planlarının katılımcı bir şekilde hazırlanması ve uygulanması, korunan alan politikası amaçlarının gerçekleştirilmesi ve yönetimde etkinliğin sağlanmasında önemli koşullar arasında bulunmaktadır (Erdönmez vd. 2010).

Korunan alan yönetiminin etkinliğini arttırma ihtiyacından dolayı da yönetim uygulamalarını değerlendirme aracı geliştirilmiştir. Korunan Alan Yönetiminin Hızlı Değerlendirme ve Önceliklendirme Yöntemi (RAPPAM), karar vericilerin, belirli bir ülkedeki ya da bölgedeki korunan alanların mevcut yönetimindeki ilerlemeyi hızlı bir şekilde değerlendirmelerini sağlayan araçtır. RAPPAM tüm korunan alanlar sistemini değerlendirirken, Korunan Alanlarda Yönetim Etkinliğini İzleme Aracı (METT) ise alanları tek tek değerlendirmektedir. METT yönteminin WWF, GEF (Küresel Çevre Fonu) ve Dünya Bankası tarafından desteklenen uygulamalarda ve projelerde kullanılması zorunludur. UNESCO Mirasımızı Geliştirme (EoH) aracı da uygulamada her korunan alanın detaylı olarak incelendiği yöntemdir. EoH uygulamaları için daha fazla kaynağa ihtiyaç bulunmaktadır (Avcıoğlu Çokçalışkan vd. 2010). Ayrıca, IUCN Yeşil Liste (IUCN Green List) korunan alanların etkin yönetiminde ilerlemeyi ölçmektedir. Başarılı korunan alanlara ulaşmayı amaçlayan dünya çapında sertifika programıdır. Yeşil Liste statüsü kazanan korunan alanlar, IUCN Yeşil Liste standardı tarafından tanımlanan kriterlere göre değerlendirilmektedir.

IUCN'e bağlı WCPA, korunan alan yetkililerine ve uzmanlarına yol göstererek, dünyanın farklı bölgelerindeki değerlendirme yöntemlerinin uyumlulaştırılması amacıyla, korunan alan sistemlerindeki yönetim etkinliğinin değerlendirilebilmesi için bir çerçeve çizmiştir (WWF 2007).

WCPA çerçevesi; kapsam, planlama, girdiler, süreç, çıktılar ve sonuç olmak üzere altı aşama ya da unsuru içeren etkin bir korunan alan yönetiminin değerlendirme sürecidir. Her bir değerlendirme unsuruyla ilgili önceden belirlenmiş kriterlere göre değerlendirme yapılmaktadır (Hockings *et al.* 2002).

Korunan alanlarda yönetimin etkinliğini değerlendirmek amacıyla IUCN'e bağlı WCPA'nın geliştirmiş olduğu ve genel çerçeve ölçütleri, Çizelge 1.4'deki yönetimi değerlendirme formunda (METT yöntemi) görülmekte olduğu gibi ortam, planlama, girdiler, süreçler, çıktılar ve sonuçlar olmak üzere altı aşamadan oluşmaktadır. Değerlendirme formu, her biri dört puanlık bir ölçeğe (0, 1, 2 ve 3) sahip 30 sorudan meydana gelmektedir. Soruların her birine verilen puanların toplanması yoluyla muhtemel puanın yüzdesi hesaplanmaktadır (WWF 2007).

Çizelge 1.4 Korunan Alanlarda Yönetim Etkinliğini İzleme Aracı (WWF 2007)

DEĞERLENDİRME UNSURLARI	AÇIKLAMA	DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	DEĞERLENDİRME ODAĞI
ORTAM	***Şimdi neredeyiz?*** Alanın önemi, alana yönelik tehditler ve politika ortamının değerlendirilmesi	-Önem, -Tehditler, -Hassaslık, -Ulusal ortam -Ortaklar	Durum
PLANLAMA	***Nerede olmak istiyoruz?*** Korunan alan tasarım ve planlamasının değerlendirilmesi	-Korunan alan mevzuatı ve politikası -Korunan alanlar sisteminin tasarımı -Korunan alan tasarımı -Yönetim planlaması	Uygunluk
GİRDİLER	***İhtiyacımız nedir?*** Korunan alanın etkin yönetimi için ihtiyaç duyulan girdilerin değerlendirilmesi	-Kurumun ihtiyaç duyduğu kaynaklar -Korunan alanın ihtiyaç duyduğu kaynaklar	Kaynaklar
SÜREÇLER	***Süreci nasıl yürütüyoruz?*** Yönetim şeklinin değerlendirilmesi	-Yönetsel süreçlerin uygunluğu	Verimlilik ve Uygunluk
ÇIKTILAR	***Sonuçlar nelerdir?*** Yönetim programlarının ve yönetsel eylemlerin uygulanması ile hedeflenen ürün ve hizmetlerin gerçekleşme durumunun değerlendirilmesi	-Yönetsel eylemlerin sonuçları -Ürün ve hizmetler.	Etkinlik
SONUÇLAR	***Neyi gerçekleştirdik?*** Sonuçlar ve sonuçların amaçları gerçekleştirme derecesinin değerlendirilmesi	-Etkiler; yönetimin, amaçlara ilişkin etkileri	Etkinlik ve uygunluk

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Drijver (1990), çevresel projelerde katılımcılık yaklaşımının önemini vurgulamaktadır. Çalışma alanları Kamerun'da Waza Milli Parkı, Kenya'da Amboseli Milli Parkı ve Nijer'de Guesselbodi, projeleridir. İnsanların çevresel projelere katılımını analiz etmek için, katılımcılık kavramını sosyal, işlevsel, karar verme gücü, yönü ve katılımcıların motivasyonu olmak üzere beş boyut altında incelemiştir. Bu çalışma kapsamında, ilgili taraflarla yapılacak müzakerelerin, yerel ölçekte kaynakların doğrudan kullanıcıları ile gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Colfer ve Wadley (1996), orman yönetimine katılım üzerine bir değerlendirme yapmak üzere, katılıma ilişkin uygulanabilir olan ve olmayan varsayımlara odaklandıkları çalışmada, Endonezya Batı Kalimantan'da yerel halkın orman yönetimine katılım düzeyini ve doğasını hızlı ve kolay bir şekilde değerlendirmek için tasarlanan bazı yöntemleri kullanmışlardır. Bu yöntemlerin uygulanmasından elde edilen bulgular, yerel halkın bölgedeki ormanın birincil yöneticileri olduğunu doğrulamıştır. Sonuçta, tüm paydaşlar arasında iş birliğinin, sürdürülebilir orman yönetiminin gerçekleşmesinin tek yolu olduğunu belirtmişlerdir.

King (1999), entegre kıyı alan yönetiminde katılımın rolü üzerine çalışma yapmıştır. İlgili tüm taraflar arasında daha iyi bir iş birliği sağlamak için uygun mekanizmalardan bahsedilmiştir. Bu çalışmada katılım ile ilgili olarak kaynakları zaman, para, faaliyetlerin gerçekleştiği mekan, beceriler ve konaklama unsurları şeklinde tanımlamıştır. Ayrıca, katılımı desteklemeye yönelik mekanizma ve teknikleri ise; bilgi verme, bilgi toplama, bilgi alma, çalışmaya katılma, karar vermede paylaşım, yetkilendirme ve yöre insanına sorumluluk verme olarak belirtmiştir.

Octeau (1999), "Milli Parkların kuruluşunda yerel halkın katılımı: birlikte planlama" adlı tezinde, etkin halk katılımcılığını, yerel halk ve Kanada Parkları arasında karşılıklı iş birliğinin gelişmesi olarak tanımlamıştır. Kanada Park planlamacılarıyla anketler yapılmıştır. Toplum katılımına çeşitli kısıtlamalar belirlenmiştir. Bunlar; zaman, para, halk, şehirle ilgili, politika ile ilgili, teknik zorluklar, planlamacı, uzlaşma süreçleri, iç

sorunlardır. Ayrıca tezde Kanada parklarında halk katılımlı planlamalara sistematik yaklaşımın olmadığı da belirtilmiştir.

Kurdoğlu ve Kurdoğlu (2002), Milli Park oluşturulması ve yönetimi sürecinde halkla ilişkilerin yerini araştırmışlardır. Yerel halk ile korunan alan yönetimi arasında, kaynakların kullanımından doğan çatışmaların, Ülkemiz ve özellikle gelişmekte olan ülkelerin korunan alan yönetim problemlerinin başında geldiğini; kaynaklar üzerindeki farklı talepleri değerlendirmenin ve halk katılımının sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Çalışmada, korunan alan yönetiminin yaptığı çalışmaları gösteren el kitabı, broşür, TV ve radyo programları vb. yayınların arttırılması; milli park yöneticisi ve diğer personellerin yeterli eğitime sahip olan kişilerden seçilmesi gibi halkla ilişkiler etkinliklerinden bahsedilmiştir.

Arı (2003), Manyas Gölü Kuş Cenneti Milli Parkı'nda park yönetimi ve yöre halkı arasındaki ilişkiyi tarihi bir perspektif ile incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma, arazi çalışmaları ve Milli Parklar arşivlerinden elde edilen belgelere dayanmaktadır. Arazi çalışmalarında hem milli park çalışanları, hem de yerel halkla açık sonlu sorular kullanılarak mülakatlar yapılmıştır. Çalışmada kullanılan veriler özellikle Manyas Gölü Kuş Cenneti Milli Parkı ve Eski Sığırcı Köyü'nden elde edilmiştir. Çalışmada, milli parkın ilk kuruluş yıllarında park yetkilileri ve yerel halkla birlikte gerçekleştirilen ortak çalışmaların zamanla azaldığı ve yönetim ile halk arasında önemli problemlerin ortaya çıktığı belirtilmiştir. Park ile yerel halk arasındaki bu problemlerin giderilmesi için yerel kaynak kullanıcılarının haklarını tanıyan ve planlamada onları da karar verme sürecine katmayı amaçlayan milli park yönetim anlayışının uygulanması önerilmiştir.

Borrini-Feyerabend vd. (2004) korunan alanlarda ortaklaşa yönetim için uygulanabilecek rehber bilgileri ve politikaları içeren kılavuzu oluşturmuşlardır. Bu çalışma, korumayı insan toplulukları (yöneticiler, karar vericiler, alanda yaşayan sakinler, kullanıcılar gibi) ile tamamen uyumlu olarak gören ve bu tür toplulukları yükümlülükten ziyade korumanın bir varlığı olarak kabul eden korunan alan yaklaşımlarını ve modellerini araştırmıştır. Bütün ilgili tarafların her aşamada etkin katılımının teşvik edilmesi ve endişelerine anlamlı yanıtlar sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Daha güçlü ortak yönetim

modellerinin geliştirilebileceği ve her modelin, ilgili ülke ve toplulukların kendine özgü koşullarına göre uyarlanması gerektiği de belirtilmektedir. Bilgi, tavsiye ve faydaların paylaşımının, herhangi bir yönetim ortamında atılması gereken ilk ve temel adım olduğu belirtilmiştir.

Korunan alanlarda paydaşları ayırt etmek için temel kriterler ortaya konmuş olup, bunlar şöyle sıralanmaktadır;

- Korunmakta olan alanın sınırları içerisindeki arazinin ya da doğal kaynakların ele alındığı yasal yahut geleneksel hakların mevcudiyeti,
- Bu gibi araziler ve kaynaklar ile ilişkinin sürekliliği (örneğin, ziyaretçiler ve turistler karşısında alanda yaşayan sakinler),
- Geçim ve hayatta kalmak için doğal kaynaklar üzerine olan doğrudan bağımlılık (örneğin gıda, su, ilaç, barınma gibi),
- Araziler ve kaynaklar ile tarih ve kültür bağlamında kurulan ilişkiler,
- Kaynak yönetimine ilişkin benzersiz bilgi, yetenek ve kurumlar,
- Bu tür kaynaklara ilişkin sosyal ve ekonomik bağımlılık derecesi.
- Yönetim süreçlerinde meydana gelen kayıplar ve zararların karşılanması,
- Yönetime katkının ve ilginin düzeyi,
- Ulusal koruma ve kalkınma politikaları ile paydaşların ilgileri ve faaliyetleri arasındaki uyumluluk,
- Ülkenin imzalamış olduğu ve taahhüt altına girilen anlaşmalar ve sözleşmeler ile paydaşların ilgileri ve faaliyetlerinin uyumluluğu olarak tanımlanmıştır.

Erdönmez (2005a), korunan alanların yönetiminde başarıyı sağlamak için halkla ilişkiler etkinliğinden nasıl yararlanılacağını, halkla ilişkilerin bir sorun çözme yöntemi olarak nasıl kullanılacağını, katılımcılığın sağlanmasında halkla ilişkilerin ne gibi katkıları olacağı konularını araştırmıştır. Çalışmada, yönetim etkinliğinin önemli bileşenlerinden biri olan halkla ilişkilerin kavramsal çerçevesi sunulmuştur. Ayrıca; korunan alanların yönetiminde halkla ilişkileri gerekli kılan etmenler ve korunan alanların yönetiminde halkla ilişkilerin rolü açıklanmıştır. Çalışmanın sonucunda;

- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün yönetim etkinlikleri kapsamında halkla ilişkilere ayrı bir yer vermesi,
- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü merkez örgüt bünyesinde halkla ilişkiler etkinliklerini düzenleyecek bir birimin oluşturulması, kurulan bu birimin daha çok ülke düzeyindeki hedef kitleye yönelmesi ve bunlara yönelik etkinlikler gerçekleştirmesi,
- Halkla ilişkileri düzenleyecek birimin yerel düzeyde yer alması,
- Çeşitli hedef kitleler için farklı halkla ilişkiler tekniklerinden yararlanılması önerilmiştir.

Demirayak (2006), çalışmasında Türkiye'de koruma alanlarına dair mevzuatı, kurumsal yapılanmaları ve mevcut uygulamadaki koruma statülerini araştırmıştır. Korunan alanların oluşturulmasından, yönetimine kadar, o alan içinde ve yakın çevresinde yaşayan yerel toplulukların ve diğer paydaşların katılımının gerekli olduğu belirtilmiştir. Türkiye'de tarafların ortaklığını mümkün kılan ortaklaşa yönetim anlayışının geliştirilmesi ve yerleştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Korunan alanlarda yaşayanların yönetsel tüm süreçlere katılımının yasal düzenlemelerle güvence altına alınmadığı, fakat Türkiye'de, koruma ve planlama süreçlerine halkın katılımını engelleyen hükümlerin de olmadığı görülmüştür. Ayrıca, korunan alanlarda yönetim planlamasına katılımın bazı süreçler için pasif katılım şeklinde olduğu da belirtilmiştir.

Ericson (2006)'ın çalışmasında, Meksika'nın Yucatan Yarımadası'ndaki Calakmul Biyosfer Rezervi dahilindeki topluluklar ile hayata geçirilen araştırma programı çerçevesinde başvurulan katılımcı yaklaşımlar, güçlü ve zayıf yanları bakımından değerlendirilmiştir. Bu çalışma kapsamında, rezerv sınırlarındaki kırsal toplulukların nüfus gelişimi, arazi rejimi, göç ve alan kullanımı uygulamalarının arasında söz konusu olan karmaşık ilişkilerin incelenmesinde topluluk haritalamasına, kurumsal diyagramlara, tarihi matrislere, mevsimsel takvimlere, yarı-yapılandırılmış görüşmelere ve başka birtakım topluluk-düzeyi yansıtıcı tekniklere başvurulmuştur. Çalışma, katılımcı yaklaşımların yerel halkın düşüncelerini ifade edebilmesi ve korunmakta olan alanların muhafaza edilmesi ve geliştirilmesi süreçlerinin desteklenmesine ilişkin onlara bir rol tanıdığını göstermiştir. Katılımcı yaklaşımlara ilişkin güçlü yanlar araştırma ve planlama

sürecine yerel halkın aktif olarak dahil edilmesi, yerel halkın içinden temsilcilerin arazi ekiplerine dahil edilmesinin sağlaması, katılımcı kırsal değerlendirmeyle önerilmekte olan tekniklere benzer görsel tabanlı tekniklerin kullanımı ile elde edilen yansıma şeklinde sıralanırken; zayıf yanları katılımcı kırsal değerlendirme tekniklerinin topluluğa ilişkin analizler üzerinde yalnızca yansıma etkisine sahip olduğu, dolayısıyla diğer tip analizler üzerine deneyimin mevcut olmaması şeklinde ifade etmiştir.

Martin (2006), Wapusk Milli Parkı'nı yöneten işbirlikçi yönetim modeli üzerine yapılan çalışmanın sonuçlarını sunmuştur. Bu çalışmada katılımcılar; yerli ve yerli olmayan topluluklar, parkla bireysel veya ticari bağlantıları olan kişilerden oluşmaktadır. Çalışmanın sonucu; bölgedeki yerel aktörlerin, Churchill belediyesi sakinlerinin ve ilk milletlerin (Kanada yerlileri) karar alma şeklinden genellikle memnun olmadığını göstermektedir. Ankete katılanların çoğunluğunun, ortak yönetim sürecinin sonuçlarından memnun olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca, Parks Canada, toprağın geleneksel kullanıcılarını yerli halk dahil olmak üzere, parkların yönetimine aktif olarak katılmaları için davet etmeyi benimsemiştir. Yönetim kurulu, ana paydaş gruplarının her birinin üyelerini içermesine rağmen; Kanada yerlileri ve Churchill belediye sakinlerinin, karar alma sürecinde yerel katılım ve girdi sağlamak için bunu etkili bir yol olarak görmediklerini belirtmişlerdir.

Rasche vd. (2006), katılımcı sürecin yoğunluğunu etkinlik, eşitlik, şeffaflık, gücün paylaşılması, esneklik ve erişilebilirlik olmak üzere, katılıma ilişkin altı boyutu ölçümlemiştir. Katılımcı sürecinin, yoğunluk diyagramı adı da verilen dairesel bir diyagram aracılığıyla görselleştirildiği çalışmada; katılımcı sürecin ölçülmesine ilişkin katılım seviyesi yüksek, orta ve düşük olarak değerlendirilmiştir. Katılım durumları olarak belirtilmekte olan altı boyutun kullanılmasıyla, katılımcı süreçlerin planlanabildiği, karşılaştırılabildiği ve değerlendirilebildiği ve eş zamanlı olarak katılım durumunun grafik ögelerle görselleştirilebildiği belirtilmiştir. Yine çalışmanın sonuçları göstermektedir ki, bu altı boyut katılımcı süreçlerinin genel sınıfları olan yatay ve dikey katılımın, odaklı danışmanın, karar verme-ilan etme-savunma süreçlerinin, sembolik ve yoğun katılımın tanımlanması bakımından da yardımcı olmaktadır.

Atmış vd. (2007), yaptıkları çalışmada Ormancılık Örgütü ve çeşitli ilgi gruplarını ve Türkiye'de ormancılıkta katılım düzeyinin nasıl geliştirilebileceğini araştırmışlardır. Ayrıca, ilgi gruplarının Türkiye'deki ormancılıkta ne ölçüde yer aldığını değerlendirmektedir. Türkiye'de ormancılıkta halkın katılımı konusundaki deneyimler ormancılık örgütü, kırsal ve kentsel halkın katılımı, kadın ve gençlerin katılımı, STK'lar ve ormancılık kooperatiflerinin rolü olarak 4 ilgi grubu açısından incelenmektedir. Türkiye'deki ormancılığa halkın katılım seviyesini arttırmanın yollarını vurgulamaktadır.

Katılımcı yönetim anlayışının, bir kurumun verimliliğini ve kapasitesini artırabildiği, daha şeffaf bir karar alma sürecine yol açabildiği belirtilmiştir. Katılımın, karar alma ve bilgi akışı süreçlerini kolaylaştıracak bir araç olduğu belirtilmiştir.

Sonuçta, Türkiye'de ormancılıkta katılımda, kararların genellikle siyasi baskılar altında ve bireysel olarak alındığı ve karar alma sürecinin şeffaf olmadığı belirtilmiştir. Sınırlı orman bilgisine sahip toplumun çeşitli kesimleriyle uygulanan bir katılım modelinin, Türkiye'deki mevcut durumu temsil ettiği ve bu uygulamanın dengesiz katılımlara neden olabileceği gibi ormanlara onarılamaz zararlar verebileceği de belirtilmiştir. Ayrıca, orman sakinlerinin, ormanların sağladığı sosyo- kültürel hizmetlerin farkında olduklarında, ormancılık örgütü ile ormanlardaki geleneksel bilgilerini paylaştığında, ormanların korunmasına ve yönetimine katıldığında Türkiye'de katılım düzeyinin muhtemelen geliştirilebileceği açıklanmıştır.

Iğırcık vd. (2008), zengin yaban hayatı kaynaklarına sahip olan Kazdağı'nda; ilgili toplumsal kesimlerin yaban hayatı kaynaklarının korunmasına, geliştirilmesine ve sürdürülebilir yönetimine ilişkin çalışmalara katkı ve katılımlarını araştırmışlardır.

Araştırma; Bayramiç, Yenice (Kalkım, Hamdibey), Ayvacık ve Edremit yerleşim merkezlerinde gerçekleştirilmiştir. Toplam 154 anket yapılmıştır. İlgi grupları; avcılar, av turizmcileri, orman işletme şefleri ve milli park mühendisleri, kooperatif başkanları, yerel yönetimler (belediye, muhtarlık), yerel aktörler (imam, öğretmen, sağlıkçı vb.), STK temsilcileri, jandarma, ekoturizm ile ilgili faaliyet yürüten kişi, kuruluşlar ve köylüler olarak belirlenmiştir.

Yaban hayatı kaynaklarının korunmasına ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar, yöre halkının desteği ve aktif katılımı ile başarılı olur ifadesinin % 98 oranında kabul gördüğü belirtilmiştir.

Leverington vd. (2008) yaptıkları çalışmada, korunan alanlarda yönetim etkinliği değerlendirmesinin amaçlarını belirtmişlerdir. Dünya genelinde yürütülen yönetim etkinliği değerlendirmelerini araştırmışlardır. Korunan alanlarda yönetim etkinliğinin değerlendirilmesi için bir dizi yöntemlerden, bu yöntemlerin amaçlarından, uygulamalarından ve yönetim etkinliğinin ölçülmesinde başlıca faktörlerin belirlenmesinden bahsetmişlerdir. Araştırmada, korunan alanların yönetim etkinliği bakımından değerlendirilmesi adına verilen yöntemlerden birisi de hızlı, basit ve minimum maliyetle uygulanacak olan Yönetim Etkinliği İzleme Aracı (METT) değerlendirme yöntemi verilmiştir. Değerlendirme formunun, IUCN (Uluslararası Doğayı Koruma Birliği)-WCPA (Dünya Korunan Alanlar Komisyonu) çerçevesinde tanımlanan ortam, planlama, girdiler, süreçler, çıktılar ve sonuçlar olmak üzere altı aşamalı bir süreçten oluştuğunu belirtmişlerdir. Ana değerlendirme formu, her biri dört puanlık bir ölçeğe (0, 1, 2 ve 3) sahip 30 soruya yer vermektedir. Soruların her biri için verilen puanların toplanmasıyla, muhtemel puanın yüzdesi hesaplanmaktadır.

Reed (2008), çevre yönetimine paydaş katılımı konusunu incelemeyi amaçlamıştır. Bu çalışma halk katılımından ziyade paydaş katılımına odaklanmaktadır. İlk olarak farklı ülke ve çeşitli disiplinlerin gerçekleştirdiği araştırmalar kapsamında katılımcı yaklaşımların gelişimi izlenmiş ve katılımcı yöntemleri kategorize etmek ve seçmek için kullanılabilecek tipolojiler incelenerek en iyi katılım uygulamaları için öneriler geliştirilmiştir. Paydaş katılımının çevresel kararların kalitesini artırabileceği belirtilmiştir. Paydaş katılımı yoluyla alınan kararların kalitesi, büyük ölçüde paydaş katılım sürecine bağlı olduğu vurgulanmıştır. Çalışmada paydaş katılımının kurumsallaştırılması ve hedeflerin belirsiz olduğu durumlarda ise süreci kolaylaştıracak kültürel organizasyonların oluşturulması gerektiği ifade edilmiştir.

Akten vd. (2009), korunan alanlar için katılımcı yönetim planında ziyaretçi etki yönetimi yaklaşımını incelemişlerdir. Bu çalışmada, ziyaretçi yönetim modeli temel amaçları ve

ziyaretçi etki yönetim süreci açıklanmıştır. Yönetim planlaması sürecinin, hem çalışanların hem de yerel halkın desteğini alması gerektiğini bildirmişlerdir.

Heritier (2010), milli parkların çok erken kurulduğu dört ülkede (özellikle Avustralya, Kanada, ABD, Yeni Zelanda gibi), katılım ve yönetime genel bir analiz yapmayı amaçlamıştır. Milli park yönetimi uygulamalarında, katılımdaki genel eğilimleri analiz etmektedir. 1970'lerden bu yana halk katılımının, milli parkların yönetiminde ortak bir uygulama haline geldiği ve otuz yıl boyunca, korunan alanların yönetimine ve yeni milli parklar kurma prosedürlerine yerel nüfusun çok güçlü bir şekilde dahil edilmeye çalışıldığı belirtilmiştir.

Hewlett (2010) gerçekleştirdiği çalışmada, Güney İngiltere'deki New Forest Milli Parkı'nda karar alma uygulamalarında toplum katılımının ve katılımcılığın kapsamını ve nedenlerini belirlemeye çalışmıştır. Çalışmanın birincil verilerini, bölgedeki kurumların ve yerel halkın temsilcileriyle yapılan görüşmeler, yerel halkla ve vatandaş panelinde kayıtlı olan kişilerle (vatandaş paneli) yapılan anketler oluşturmaktadır. Bu katılımın özellikleri bireysel, kollektif, liderlik olarak kategorize edilen üçlü katılım düzeyi ve katılımsızlık açısından incelenmiştir. Bu dört kategorinin ayırt edici özellikleri, katılımcıların "eğitim seviyesi", "bölgede kalma süresi" ve yerel halkın görüşlerini içermektedir. Çalışmanın sonucu, yüksek düzeyde katılım olduğunu göstermektedir. Sonuçlar, büyük ölçüde kollektif eylem modelleri aracılığıyla uygulanan nispeten yüksek bir katılım derecesini göstermiştir. Katılımın miktarı ve biçimleri, topluma katılım için artan ilgi ve yasal zorunlulukların bir yansıması olarak değerlendirilmektedir.

Liu vd. (2010), korunan alan-toplum çatışmalarına ilişkin paydaşların algıları ve tutumlarını değerlendirmek için Çin'de Jinyun Dağı korunan alanında çalışma yapmışlardır. Yerel çiftçiler, hükümet yetkilileri, iş adamları ve turistlerden oluşan 4 paydaş grupla toplam 112 anket yapılmıştır. Anketler sosyal kapsam (cinsiyet, ırk, yaş, gelir ve eğitim seviyesi), korunan alan toplum çatışması ve çevresel tutumlar olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Çevresel tutumları değerlendirmede paydaş grupları arasında önemli farklılıklar bulunmuştur. Özellikle, hükümet yetkililerinin çevresel tutumlarının en yüksek seviyede, iş adamlarının ise en düşük seviyede olduğu belirlenmiştir.

Korunan alan-toplum çatışmasının değerlendirilmesinde, hem uyumun hem de çatışmanın var olduğu, hükümet yetkilileri ile yerel çiftçiler arasında önemli çatışmaların olduğu belirtilmiştir. Çatışmanın yaş değişkeni ile pozitif, eğitim seviyesi ile negatif ilişkili olduğu belirlenmiştir. Korunan alan-toplum çatışmalarını hafifletmek ve çevresel tutumları desteklemek için çevre eğitimini geliştirmeyi ve toplumla birlikte ortak yönetimi önermişlerdir.

Nijerya Kainji Gölü Milli Parkı'nda Biyoçeşitliliği koruma ve toplum katılımı adlı yapılan araştırmada, milli parkın etrafından seçilen 4 köyde anketler yapılmıştır. Milli Parkta toplum katılımına engel olan bulgularda cehalet, tabu ve gelenekler, yoksulluk, farkındalık eksikliği, dini inançlar ve bürokrasi gibi faktörler yer almaktadır. Ayrıca parkın uzun dönem sürdürülebilirliğinin kaçınılmaz olarak toplumun desteğini kazanmaya bağlı olacağı belirtilmiştir (Adetoro *et al.* 2011).

Guyot (2011), katılımcı yönetim ve yerel halk arasında oluşturulan yasallaştırma bağlantılarını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Şili'deki San Pedro de Atacama ve Arjantin'deki Quebrada de Humahuaca bölgeleri çalışma alanını oluşturmaktadır.

Çalışmanın sonucunda, 2005'ten bu yana San Pedro de Atacama'da katılımın nispeten iyi olduğu (her paydaş bir tür fayda elde etmekte), Quebrada de Humahuaca'da ise katılım seviyesinin zayıf (süreç manipüle edilmekte) olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, katılım çerçevesini önemli yerel özelliklerden dolayı karşılaştırmanın çok zor olduğu da belirtilmiştir. Bu karşılaştırmalı çalışmada, incelenen alanlar için etnikleşmenin katılımcı yönetimin yapılandırılmasında önemli bir faktör haline geldiği anlaşılmıştır.

Avusturya, İtalya ve Slovenya ülkelerinin korunan alanlarında yapılan "Korunan alanlarda yönetim ve toplum katılımı" adlı bir çalışmanın raporunda, Avrupa'da bulunan

üç korunan alanda Biospharenpark Grobes Walsertal (Avusturya), Triglav National Parks (Slovenya) ve Parco Naturale Prealpi Giulie (İtalya) yönetim yaklaşımları ve toplum katılımı konularında çalışmalar amaçlamıştır. Ayrıca, çalışma alanlarında varolan yönetim uygulamaları ve halk katılım uygulamalarını analiz etmek amaçlanmıştır. Farklı ülkelerdeki üç farklı korunan alanda farklı halk katılım metotlarının ve yönetim yaklaşımlarının olduğu belirlenmiştir. Bu korunan alanların farklı sosyal, politik ve kurumsal bir çevrede yer almakta olduklarını göstermiştir. Bu korunan alanların her birinde farklı halk katılım yolları bulunmaktadır. Üç korunan alanda da eğitimsel programlar, halk katılımını destekleyen kalkınma programları ve tanıtım projelerinin de olduğu belirtilmiştir (Kakabadze 2011).

Güneş (2011), korunan alanların katılımcı yönetimlerinin önemi ve katılımcı yönetim planlaması sürecinin nasıl ele alınması gerektiğini vurgulamayı amaçlamıştır. Bu çalışmada ülkemizde ve yurtdışında yapılan örnek çalışmalara yer vermiş ve öneriler ortaya koymuştur.

Başarılı bir yönetim planı, toplumsal olarak kabul edilebilir olduğunda uygulanma potansiyelinin artacağı ve katılımcı yaklaşım sayesinde ilgi grupları ile oluşan çatışmaların da çözümünün mümkün olabileceği belirtilmiştir. Sonuçta; korunan alanlarda başarılı bir yönetim için, yönetimin planlanmasından, uygulanmasına kadar her aşamada o alan içinde ve yakın çevresinde yaşayan yerel toplulukların ve diğer paydaşların iş birliğini sağlayacak katılımcı bir yaklaşımın sağlanması gerektiği vurgulanmıştır.

Kurdoğlu ve Avcıoğlu Çokçalışkan (2011), Türk Kafkasyasında korunan alan yönetiminin etkinliğinin değerlendirilmesi üzerine yaptıkları çalışmada, Türkiye'nin Doğu Karadeniz Bölgesi'nde üç farklı kategoriye sahip 11 tane korunan alan için, korunan alanların yönetiminin etkinlik düzeyinin değerlendirilmesine yönelik olan RAPPAM (Korunan Alanlarda Hızlı Değerlendirme ve Önceliklendirme Yöntemi) yöntemini kullanmışlardır. Bölgedeki korunan alanlar hakkında yerel bilgiye sahip olan 70 kişinin katılımıyla iki toplantı gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçları, yönetim değerlendirme puanlarının düşük olduğunu göstermektedir. Doğu Karadeniz'deki

korunan alanların çeşitli yerel ve küresel baskı ve tehditlerle karşı karşıya olduğunu da göstermektedir. Çalışmada, katılımcı yönetim planlaması ile korunan alanların daha etkin bir yönetim yapısına sahip olacağı da belirtilmiştir. Ayrıca, farklı statüye sahip alanları içeren sistemlerde, yönetim etkinliğinin değerlendirilmesi için Yönetim Etkinliği İzleme Aracı (METT) gibi tek alanlara dayalı yöntemlerin daha iyi olabileceğinden de bahsedilmiştir.

Yenilmez Arpa (2011), Sultan Sazlığı Milli Parkı'nda katılımcı süreçlerinin etkinliğini ölçmeyi ve değerlendirmeyi amaçlamıştır. Çalışmada; Türkiye sınırları içerisinde korunan alanlara ilişkin tespit, planlanma ve yönetim süreçleri doğrultusunda katılım konusuna dair mevcut durum; hukuki, politik, yönetsel açıdan değerlendirmiştir. Katılımın sosyal boyutu ile ilgili, geniş katılımdan çok doğrudan odak grupları ile çalışılmasının faydalı olacağı; fonksiyon boyutu ile ilgili tüm katılımcılara yeterli bilgilendirme yapılması ve sürece dahil edilmelerinin gerekliliği; katılımın yönü boyutu ile ilgili, ilgi gruplarının direnç gösterme ya da göstermeme durumlarının çalışmanın başarısı üzerinde etkili olduğu; karar gücü boyutu ile ilgili katılımcıların sorumluk alma ya da almama durumlarının uygulamaların hayata geçirilmesini kolaylaştırdığı; motivasyon boyutu ile ilgili, katılımcıların sürece daha fazla dahil edilmesine yönelik birtakım araçlara başvurulmasının muhakkak fayda sağlayacağı; memnuniyet boyutu ile ilgili ise çalışma sonuçlarının kişisel ve mesleki gelişime katkısı ile alana yansıması durumunun etkili olduğu ortaya konmuştur. Çalışma alanındaki katılım oranı %60,2 olarak tespit edilmiştir. Türkiye'de korunan alan uygulamalarına ilişkin katılım durumunun orta düzeyde olduğu belirtilmiştir. Ayrıca; katılımın yalnızca bilgilendirme ve bilgi alma bakımından ele alınmakta olduğu, karar alma ve uygulama süreçlerini de kapsayan etkileşimli ve fonksiyonel katılım yaklaşımının yeterince görülmediği de ifade edilmiştir.

Litvanya Zemaitija Milli Parkı'nda paydaşların katılımı adlı bir çalışma yapılmıştır. Litvanya'da alanların planlanması işlemlerinde halkın katılımı 1996 yılında Litvanya hükümeti tarafından yasal mevzuat çerçevesinde oluşturulmuştur. Zemaitija Milli Parkı'nda paydaşların katılım örnekleri olarak Turizm Forumu (paydaşlarla iş birliği içerisinde sürdürülebilir turizm stratejisi ve eylem planı hazırlandı); farklı buluşmalar,

geziler, çalıştaylar, paydaşlarla görüşmeler; planlama süreci boyunca öneriler vermek için olanaklar; günlük yaşamda resmi olmayan iletişim, verilmiştir. Bu çalışmada 4 tane odak grup belirlenmiştir. 1. grup, Milli Park'ın doğa bölümünün çalışanlarıdır. Her biri doğa bilimleri üzerinde geçmişe sahiptir. 2'nci grup, kırsal turizm işiyle uğraşanlardır(Milli parkta çok ünlü iş). 3'ncü grup, çiftçilerdir ve son olarak 4'ncü grupta Plunge belediyesi alan planlama ve mimari bölüm çalışanlarıdır. Bu çalışmada da yerel halkla daha fazla iş birliği ile Milli Parkın geliştirilebileceği belirtilmiştir (Abrute 2012).

Çolakkadıoğlu (2012), Türkiye'deki korunan alanların kaynak değerlerinin korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak için katılımcı yönetim modelinin Göreme Tarihi Milli Parkı örneğinde oluşturulmasını amaçlamıştır. Ülkemizde korunan alan yönetim sistemi katılımcı yaklaşımlara uygunluk bakımından değerlendirilmiştir. Korunan alanların etkin yönetiminin sağlanması için, uluslararası gelişmeler ve değişimler de dikkate alınarak, yerel düzeyde katılıma dayanan uygulamalar için yeni yaklaşımların geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Temel paydaş gruplarının katılım yaklaşımı ile ilgili görüşleri, sorgulama yöntemiyle belirlenmiştir. Çalışmada, anahtar paydaş gruplar tarafından algılanan çatışmalar ve bu çatışmalara çözüm önerileri, bulanık bilişsel haritalama yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bulanık bilişsel haritalar, grafik teorisi analizleri ile değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, ülkemizdeki korunan alanlar için katılımcı yönetim modeli geliştirilmiştir.

Daim vd. (2012), Malezyada'ki Pahang Milli Parkı'nda yaptıkları çalışmada, yerel halkın yönetime katılım konusundaki algılarını ve yönetime katılmaya hazır olup olmadıklarını incelemişlerdir. Bu çalışma ile Malezya'da biyolojik çeşitliliğin korunmasına ve korunan alan yönetimine halkın katılımının önemi vurgulanmıştır. Pahang Milli Parkı'na komşu olan Kampung Bantal, Ulu Tembeling ve Pahang köylerinde 34 kişiyle anket çalışması yapılmıştır.

Çalışmada, katılımcıların, korunan alan yönetimine yerel halkın katılımı konusunda olumlu tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Toplum içerisinde insanlarla iletişimi iyi olanların, korunan alan yönetimine halkın katılımını başlatmada potansiyel oldukları belirlenmiştir. Ayrıca, yerel toplulukların milli park yönetimine dahil edilmesi ile, kırsal

kalkınmanın iyileştirilmesinin yanı sıra olumlu koruma sonuçlarına yol açacağı da belirtilmiştir.

Sala (2013), çevre politikalarının oluşturulmasında, çevrenin korunmasında ve yönetiminde katılımcılık uygulamalarının Kazdağları bölgesindeki yansımalarını ve halkın eğilimlerini belirlemeye çalışmıştır. Milli Park çevresindeki toplam 480 katılımcı ile anket çalışması yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, eğitim düzeyi düştükçe çevre ve katılımcılık bilincinden uzaklaşıldığı belirtilmiştir. Ayrıca; köylerde yaşayan halkın katılımcılıktan haberdar olmadığı ve katılımcılık araçlarının kullanılması konusunda daha fazla bilgilendirilmeye ihtiyaçları olduğu sonucuna varılmıştır.

Ersoy (2016), milli parkların uzun devreli gelişme planlarının (yönetim planlarının) uygulamasını ele almış ve sonuçlarını incelemiştir. Çalışma alanı olara DKMPGM IX. Bölge Müdürlüğüne bağlı; Soğuksu Milli Parkı ve Yozgat Çamlığı Milli Parkı seçilmiştir. Milli parklara ait uzun devreli gelişme planları incelenmiştir. Ayrıca, her iki milli park için Uluslararası Doğayı Koruma Birliği'ne (IUCN) bağlı Dünya Korunan Alanlar Komisyonu tarafından geliştirilen Yönetim Etkinliğini İzleme Aracı (METT) uygulanmıştır. Yönetimin etkinlik düzeyi değerlendirilmiştir. Her iki milli park için de orta-iyi düzeyleri arasında bir yönetim etkinliğinin söz konusu olduğu belirtilmiştir. Yönetim etkinlik düzeyi ölçümlerinin 4-5 senelik aralıklarla tekrarlanması ve ölçüm sonuçlarına göre yönetime ilişkin aksaklık yaşanan noktaların ortadan kaldırılmasının gerekliliği de vurgulanmıştır.

Shan (2012), Guangzhou'daki kentsel yeşil alanların planlanması, yönetimi ve tasarımında katılıma yönelik tutumları ve istekliliği araştırmıştır. Şehirdeki 24 yeşil alanda yüz yüze anket çalışması yapılmıştır. Yapılan çalışmada; yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, gelir düzeyi ve yeşil alanlarda planlama, yönetim ve tasarımda katılıma karşı tutuma bakılmıştır. Sonuçlar; sosyo ekonomik farklılıklara rağmen, olumlu tutumları ve katılıma yönelik güçlü istekliliği göstermiştir.

Ulaş (2019), sürdürülebilir turizm çerçevesinde korunan alanların farklı yönetim anlayışlarını, yaşanan problemleri değerlendirmiştir. METT (korunan alanların yönetim

etkinliğini izleme aracı) hakkında bilgi verilmiştir. Kızılcahamam-Çamlıdere jeoparkının yönetimi ile ilgili son yıllarda yapılan araştırmalar verilmiştir. Kızılcahamam-Çamlıdere jeoparkı projesinde koruma sağlamak istenirken diğer taraftan jeoturizmin teşvik edilmekte olduğunu bunun da öncelikle tüm paydaşlara eğitim verilmesinden sağlanacağını belirtmiştir. Yerel halkla daha fazla iş birliğinin yapılması ve katılımlarının sağlanması belirtilmiştir.

3. MATERYAL VE METOT

3.1 Materyal

Çalışmada;

- İlgili yasal düzenlemeler ve çalışma alanlarına ait gelişme planları,
- Alanlar ziyeret edilerek ve yöneticileriyle görüşülerek elde edilen bilgiler,
- Çalışmanın konusu ile ilgili literatür, alanlara ilişkin yürütülmüş daha eski tarihli çalışmalar, raporlar, planlar, araştırmalar,
- Muhtarlarla öngörüşmeler için hazırlanan soru formu
- METT yöntemi için uygulanan değerlendirme formu,
- Temel paydaş gruplarının (yerel halk ve ziyaretçiler) korunan alan yönetim sürecine katılımının değerlendirilmesi ile ilgili görüşlerinin araştırılmasında kullanılan anket formları,
- Alanlara ait yerleşim yerleri için elde edilen nüfus verileri,
- Türkiye ve Fransa'nın siyasi ve idari yapısı ile ilgili bilgiler,
- Anket uygulaması aracılığıyla toplanan verilerin bilgisayar ortamına aktarılması için MSOffice Excel, verilerin değerlendirilmesi aşamasında ise SPSS programı, materyal olarak kullanılmıştır.

Çalışmanın temel materyalleri arasında araştırma alanları olan Türkiye Kazdağı Milli Parkı ve Fransa Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı yer almaktadır. Fransa'daki Bölge Tabiat Parklarının alan büyüklükleri Türkiye'deki Milli Park büyüklüklerine eşdeğerdir. Çalışmadaki her iki alanda 10.000 hektardan büyük olup ziyaretçi potansiyeli yüksek alanlardır. Ayrıca, tabii ve kültürel kaynak değerleri açısından önemli bir yere sahip alanlardır. Bu nedenle, Türkiye'deki milli park ile Fransa'daki bölge tabiat parkı arasında karşılaştırma yapılmıştır. Çalışma alanları ile ilgili ayrıntılı bilgiler aşağıda verilmiştir.

3.1.1 Kazdağı Milli Parkı

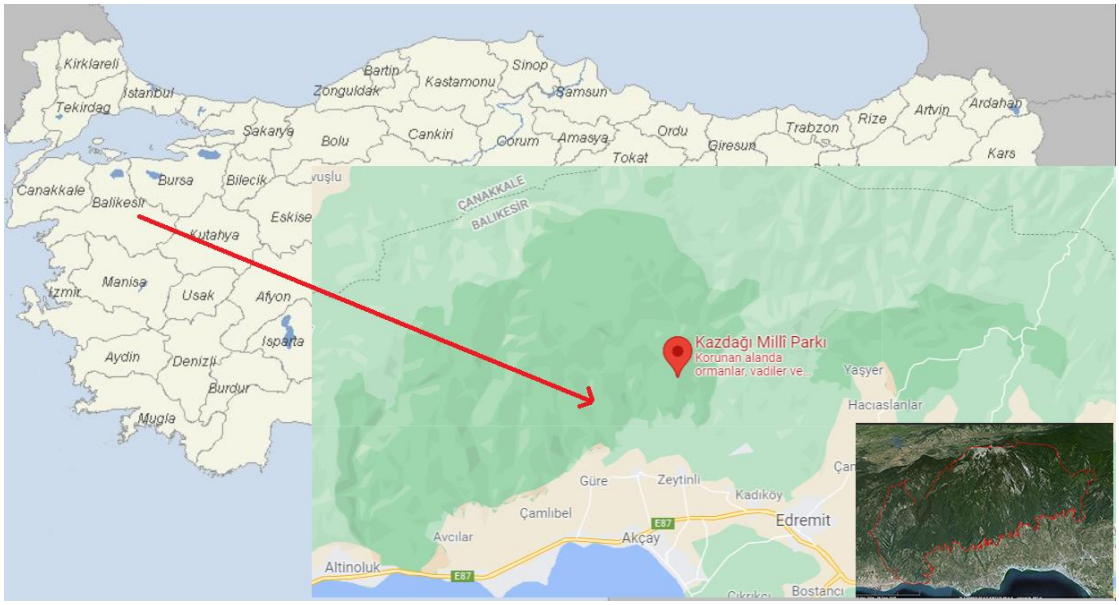
Araştırma alanı ile ilgili aşağıdaki değerlendirmelerin çoğu Kazdağı Milli Parkı master planı raporundan (Anonim 1995) alınan bilgilere göre yapılmıştır.

Kazdağı Milli Parkı, biyolojik çeşitliliği (flora ve fauna), endemik bitki türleri, orman ve su ekosistemleri, jeomorfolojik yapısı ve mitolojik geçmişi ile ulusal ve uluslararası düzeyde oldukça önemlidir. Bu özellikleri ise, Kazdağı Milli Parkı'nın önemli kaynak değerlerini oluşturmaktadır.

Coğrafi Konumu ve Yönetim Yapısı:

Kazdağı Milli Parkı, 17.04.1993 tarihli ve 21555 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olan 93/4243 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilmiştir. Marmara ve Ege Bölgelerini birbirinden ayıran ve Biga Yarımadası'nın en yüksek (1.767 m) kütlesi olan Kazdağı üzerinde kurulmuştur (Kuvan 1997). Alanı 20.939,2 hektardır (Anonim 2015).

Edremit Körfezi'nin kuzeyinde yer alan Kazdağı Milli Parkı; Balıkesir ili, Edremit ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Şekil 3.1'de alanın genel konumu görülmektedir. Güneyinde Akçay, Güre, doğusunda Edremit, güney batısında Altınoluk yerleşmeleri bulunmaktadır.

Şekil 3.1 Kazdağı Milli Parkı Alanının Genel konumu (Google Haritalar 2021, URL-1 2021, Anonim 2016)

İdari bakımdan Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 2. Bölge Müdürlüğü, Balıkesir Şube Müdürlüğüne bağlıdır. Balıkesir Şube Müdürlüğü Kazdağları Milli Parklar Şefliği sorumluluğunda yönetilmektedir.

Mülkiyet Durumu:

Milli Park sınırları içerisinde alanın tamamına yakını devlet mülkiyetindedir. Ancak, orman kanunun 2B maddesine göre orman mülkiyetinden çıkarılan alanlar ve özel mülkiyete konu olan alanlar vardır. Kazdağı Milli Parkı'nda 567 tapulu arazi vardır. 473'ü Altınoluk tarafında bulunmaktadır. Bunlardan 419'u alan içerisinde 54'ü de kısmen milli park içinde kalmaktadır. Ayrıca; Kazdağı Milli Parkı içinde tamamen kalan 224 tane, kısmen kalan 85 tane 2B arazisi vardır (Anonim 2016). Milli Park alanı içinde kalan şahıs arazileri tarımsal faaliyetler (zeytinlikler) için kullanılmaktadır.

Fiziki Özellikleri:

Kazdağları, iklim özellikleri bakımından Akdeniz iklim kuşağına yakın olmakla birlikte, Akdeniz-Karadeniz iklimleri arasında bir geçiş bölgesi oluşturmaktadır.

2019 yılında Edremit ilçesinde ortalama sıcaklık 17,8 °C'dir. En yüksek ortalama sıcaklık 27,6 °C ile Ağustos, en düşük ortalama sıcaklık 8,0 °C ile Ocak ayında görülmektedir (Anonim 2020).

Kazdağı Milli Parkı sınırları içerisinde en önemli jeomorfolojik birimlerden birisi vadilerdir. Özellikle kanyon tipi vadiler yörede oldukça yaygındır. Oluşumları bölgenin litolojik ve tektonik özellikleri ile yakından ilişkilidir. Bu vadiler, genelde kuzey-güney yönünde uzanmakta ve bitki örtüsü, atmosfer dolaşımı, ulaşım, yerleşme vb. konuları doğrudan kontrol etmektedir.

Kaz Dağını güneyden sınırlayan kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanan fay hatlarının önünde, birbirine geçmiş geniş açılı birikinti koni ve yelpazeleri, sahada glasitopografyasını oluşturmaktadır. Bu alan yörede en önemli tarım ve yerleşim alanı olarak bilinmektedir. Kıyılarda ise plaj ve yer yer dar alanlı kıyı kumulları gelişmiştir.

Karataş tepe (1.767 m) Kazdağı Milli parkının en yüksek noktasıdır. Babadağ (1.765 m), Sarıkız tepe (1.726 m), Kırklar tepe (1.712 m) diğer yüksek tepelerdir.

Milli Park sınırları içerisinde sayılamayacak kadar çok küçük dereler ve otuza yakın akarsu bulunmaktadır. Zeytinli çayı, Kızılkeçili çayı, Güre çayı, Kuru dere, Manastır çayı, Ihlamur dere, İskele deresi ve Şahin dere bunların en önemlileridir. Bu dereler arasında, Manastır çayı ve Şahin dere yörenin en önemli kanyonlarını oluşturmaktadır. Milli Park içerisinde hakim toprak kireçsiz kahverengi orman toprağıdır.

Ekolojik Özellikleri:

Flora ve fauna türlerinin çeşitliliği, manzara güzellikleri milli parkın ana kaynak değerlerini oluşturmaktadır. Kazdağı Milli Parkı'nın doğal değerlerinden olan ormanlar sahilden kızılçamlarla başlayıp, 800 m yükseltide karaçamlara, daha sonra da karaçam ve meşe karışık ormanlarıyla devam etmektedir. Daha yüksek kesimlerde ise dünyada yalnız Kazdağı'nda yetişen Kazdağı Göknarlarına ulaşmaktadır.

Flora açısından zengin Kazdağı Milli Parkında 101 familyaya ait 900 bitki taksonu bulunmaktadır. Bunların % 9'u endemiktir (Sala 2013). Kazdağı Göknarı *(Abies nordmanniana* subsp. *equi-trojani)* bu endemik türlerin başında yer almaktadır. Çiğdem (*Crocus biflorus* ssp. *nubigena*), Gıvışgan otu (*Silene anatolica*), Yüksük otu (*Digitalis trojana*), Emzik otu (*Onosma bracteosum*), Kekik (*Thymus pulvinatus*), Dağ sümbülü (*Muscari latifolium*), Çiğdem (*Crocus gargaricus*), Baldırgan (*Heracleum platytaenium*), Kantaron (*Hypericum kazdaghensis*), Geven (*Astragalus idae*), Kum çamı (*Jasione İdaea*), Sarıkız çayı (*Sideritis trojana*), Peygamber çiçeği (*Centaurea odyssei*), Hüsnüyusuf (*Dianthus erinaceus* var. *alpinus*), Keten (*Linum boissieri*), Dam koruğu (*Sedum lydium*) Kazdağı Milli Parkı'ndaki diğer endemik bitki türlerinden bazılarıdır (Tümen vd. 2005).

Kazdağı göknarı, karaçam, kızılçam, yağ ardıcı, boz ardıç, kızıl ağaç, gürgen, fındık, kocayemiş, doğu kayını, avrupa kayını, kestane, meşe türleri, ceviz, defne, dişbudak, erguvan, doğu çınarı, ahlat, alıç, yabani üvez, kavak, söğüt, kara ağaç, çitlembik Kazdağları'ndaki ağaç türleridir.

Kazdağı Milli Parkı memeli hayvanların ve kuşların çeşitliliği açısından da zengindir. Karaca, yaban domuzu, ayı, yaban kedisi, vaşak, kurt, çakal, tilki, porsuk, sansar, gelincik, tavşan, sincap, kirpi, yarasa ve fare Milli Park ve çevresinde bulunan memeli türleridir. Kuş türleri olarakta gri balıkçıl, çaylak, atmaca, çakır kuşu, şahin, atmaca kartalı, akbaba, doğan, kerkenez, karabaş martı, kaya güvercini, üveyik, guguk, puhu, yalı çapkını, ağaçkakan, orman toygarı, kaya kırlangıcı, dağ kuyruksallayanı, örümcek kuşu,

dağ bülbülü, orman bülbülü, çalıkuşu, bülbül, karatavuk, ardıç kuşu, ispinoz, saka, iskete, kanarya, sığırcık, kestane kargası bulunmaktadır.

Kültürel Özellikleri:

Antik çağ döneminde ve mitolojide "İda Dağı" olarak bilinen Kazdağı ile ilgili efsaneler (Sarıkız efsanesi, dünyanın ilk güzellik yarışmasının burada yapılması ve Afrodit'in seçilmesi gibi), milli parkın kültürel değerleri açısından önemlidir.

Sarıkız efsanesine göre, Edremit'in Güre köyünde yaşayan Sarıkız, çok güzel, güzel olduğunca da iyi yürekli, yardım sever bir kızdır. Bu özellikleri nedeniyle çekemeyenleri de çoktur. Yaşantısı çeşitli söylentilere yol açmaktadır. Çıkarılan söylentiler babasını çok üzmüştür. Babası Sarıkız'ı önüne 5-10 kaz katarak dağa çıkararak orada bırakmaktadır. Orada yaşamını sürdürebilmesi onun iyi bir insan olduğunu kanıtlayacaktır. Sarıkız dağda kalmanın üstesinden gelmiştir. Birgün babası onu görmeye gitmiştir. Dağa tırmanırken yorulmuş ve kızından su istemiştir. Sarıkız'ın dağın tepesinden elini uzatarak körfezden tasını doldurup, kendisine uzatmasıyla adamcağız şaşkına dönmektedir. Kızının erdiğini anlayarak önünde namaz kılmaktadır. Fakat, sırrının anlaşılması ile Sarıkız oracıkta ölmekte ve babası da çok üzülerek oradan uzaklaşmıştır. Babası da başka bir tepe de ölmüştür. Kazdağı'nın en yüksek doruğu "Sarıkız Tepesi", babasının öldüğü yer de "Baba Dağı" olarak ifade edilmektedir. Sarıkız Tepesinin zirvesinde Efsanenin sahibi Sarıkız'ın mezarının olduğuna inanılmaktadır.

Milli park içerisinde her yıl ağustos ayının 3. haftasında Sarıkız etkinlikleri yapılmaktadır. Bu etkinlikler kapsamında Sarıkız'a adaklar adanmakta ve kurbanlar kesilmektedir (Arı ve Soykan 2006). Özellikle bölgede yaşayan Türkmenler tarafından bu etkinlik devam ettirilmektedir. Bölgede yaşayan Türkmen ve Yörükler Sarıkız Türbesini ziyaret etmektedir (Sala 2013).

Anderia, Pedosos, Antandros, Thebe, Khrysa, Killa ve Astrya antik yerleşim bölgelerinin Milli Park'ın çevresinde olduğu bilinmektedir. Bu bölgenin yakın çevresinde 3 önemli

antik kent yer almaktadır. Adramytteion antik kenti, Edremit İlçesine 6 km. uzaklıkta Ören yerleşimi civarındadır. Antandros, Edremit Körfezinin kuzeyinde Kaletaşı tepesinde bulunmaktadır. En son Assos (Behramkale) antik kenti ise Çanakkale il sınırları içinde yer almaktadır.

Altınoluk'un doğusunda milli parka bitişik olan "Antandros" antik kentinde çalışmalar devam etmektedir. Arkeolojik kazılar sonucunda yamaç ev (Roma villası), lahit mezarlar ve çok sayıda özel eşyalar olan eserler ortaya çıkarılmıştır.

1991 yılında Tahtakuşlar Etnografya Müzesi açılmıştır. Milli Park sınırlarının güneyinde yer alan Tahtakuşlar köyündeki müzede yörede yaşayan Türkmenlerin folklorik değerleri sergilenmektedir.

Alan Kılavuzluğu:

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 16. Maddesinde ek fıkra olarak " Bu Kanun kapsamına giren alanların kaynak değerlerinin korunarak kullanılmasına imkân sağlamak amacıyla uzun devreli gelişim planlarına uygun olarak yapılan ziyaretçi yönetim plânlarının etkin bir şekilde uygulanması ve korunan alanlara gelen ziyaretçilerin doğru bilgilendirilmesi bakımından ve korunan alan yönetiminden olumsuz etkilenen yöre insanının kayıplarının en aza indirilmesine imkân sağlanmak üzere, korunan alan sınırları dâhilinde ve yakın çevresinde yaşayan yöre insanının alan kılavuzu olarak yetiştirilmeleri konusunda Orman ve Su işleri Bakanlığı ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde gerekli çalışmaları yapar." ifadesine yer verilmiştir.

Ayrıca; 28.03.2006 tarihli resmi gazetede yayımlanan Alan Kılavuzlarının Seçimi, Eğitimi, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında yönetmelik bulunmaktadır. Bu yönetmelik ile eğitime alınacak alan kılavuzu adaylarının seçimi, eğitimleri, eğitimde görev alacak eğiticilerin nitelikleri, eğitim sonunda başarılı olanların çalışmaları ve görevlendirilmelerine ilişkin usuller belirlenmiştir.

"Alan Kılavuzlarının seçimi, eğitimi, Çalışma usul ve esasları Hakkında Yönetmelik" e göre alan kılavuzluğu çalışmaları kapsamında Kazdağı Milli Parkı'nda alan kılavuzluğu eğitimi yapılmıştır. 2016 yılındaki Milli Park Şefliği verilerine göre 32 adet alan kılavuzu bulunmakta iken şuanki mevcut durumda Milli Park alanında 70 adet alan kılavuzu bulunmaktadır (Anonim 2021).

Ekonomik Yapı:

Kazdağı Milli Parkı etrafındaki yapılan ekonomik faaliyetlere baktığımızda ormancılık, zeytincilik, hayvancılık yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır. Milli park ilanından sonra ormancılık ve küçükbaş hayvancılık faaliyetlerinde azalmalar meydana gelmiştir. Milli park ilan edilmesi ile keçilerin ormanda otlatılması, bitki ve mantar toplayıcılığı gibi faaliyetler yasaklanmıştır (Dereli 2010).

Bölgedeki en önemli ürün zeytindir. Ülkemizde üretilen yağlık zeytinin büyük bir bölümü buradan elde edilmektedir. Ayrıca; mandalina, incir ve baklagillerde yetiştirilmektedir. Yörede tarım ürünleri işleyen fabrika ve imalathaneler bulunmaktadır. Edremit'te birçok orman ürünleri işleme imalathaneleri de vardır (Anonim 2015).

Turizm:

Edremit Körfezi ülkemizin turizm bölgelerinden biridir. Altınoluk ve Akçay, Kazdağı Milli Parkı'nın güneyindeki turistik beldelerdir. Bu bölgeye yaz sezonunda talep artmaktadır. Kazdağı Milli Parkı'na sınır oluşturan alanlarda ise yerel halk pansiyonculuk hizmeti sağlamaktadır. Bu sayede, yerel halk belli oranda ekonomik gelir elde etmektedir.

Kaz dağları doğal güzelliği, jeomorfolojik özellikleri ve birçok medeniyete ev sahipliği yapması ile önemli bir turizm ve ekoturizm merkezidir. Günübirlik kullanım alanları dışında kalan Sarıkız, zirve vb yerleri 12 ve daha fazla kişiden oluşan ziyaretçilerin alan kılavuzu eşliğinde gezmesi mümkün olmaktadır (Sıvalıoğlu 2012). Kazdağı Milli Parkı'na sınır oluşturan yerleşim alanlarında yaşayan yerel halk, Milli Parka ücret

ödemeden girmek isterse Milli Park Şefliğinden izin almaktadır. Milli park şefliği yetkilileri tarafından hazırlanmış olan taahhütnameye ait evrakı doldurup imzalayarak alana girebilmektedir.

Milli parkta yürüyüş yapabilecek 9 adet yürüyüş güzergahı, 5 adet manzara seyir noktası, 1 adet geleneksel etkinlik alanı, 2 adet günübirlik kullanım alanı, alan kılavuzları eşliğinde ziyaretçilerin kamp yapabilecekleri de 2 adet kamp alanı yer almaktadır (Anonim 2016). Ayrıca, Kazdağı Milli Parkı Zeytinli Tanıtım Merkezi de bulunmaktadır (Şekil 3.2). Tanıtım Merkezi'nde gelen ziyaretçilere Milli Park alanı tanıtılmakta ve alanın doğal, kültürel ve rekreasyonel değerleri anlatılmaktadır.

Şekil 3.2 Kazdağı Milli Parkı Zeytinli Tanıtım Merkezi

Kazdağı Milli Parkı sınırları içinde rekreasyon amaçlı Hasanboğuldu (Sütüven) ve Pınarbaşı günübirlik kullanım alanları mevcuttur. Bu alanlarda girişte ücret alınmaktadır. Hasanboğuldu günübirlik kullanım alanı (GBKA) ziyaretçilerin günübirlik olarak açık hava rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirebilecekleri, Zeytinli beldesine 4.5 km mesafede ve 3 ha büyüklüğünde piknik yapabilecekleri alandır (Şekil 3.3). Gelen ziyaretçiler 17 metreden dökülen Sütüven şelalesini ve Hasanboğuldu göletini görebilmektedirler. Aynı zamanda ismini de aldığı Hasan ile Emine'nin aşk hikâyesinin yaşandığı ve efsaneleşerek Hasanboğuldu hikâyesine dönüştüğü yerdir. Pınarbaşı günübirlik kullanım alanı ise Güre beldesi sınırları içinde kalmakta olup 1 ha büyüklüğündedir (Anonim 2016).

Şekil 3.3 Hasanboğuldu Günübirlik Kullanım Alanından Görüntüler

Milli Park alanında kampçılık, doğa yürüyüşü, fotoğrafçılık, bisiklet sporu, botanik gezisi, piknik, yaban hayatı ve kuş gözlemciliği gibi aktiviteler yapılmaktadır (Anonim 2016).

3.1.2 Le Parc naturel regional des Boucles de la Seine Normande (Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı)

Çalışma alanı ile ilgili aşağıdaki değerlendirmelerin çoğu Le Parc naturel regional des Boucles de la Seine Normande internet sitesinden (Anonymous 2021) alınan bilgilere göre yapılmıştır.

Coğrafi Konumu ve Kuruluşu:

Le Parc naturel regional des Boucles de la Seine Normande (başlangıçta Brotonne Park olarak) Rouen ve Le Havre arasında 17 Mayıs 1974 yılında kurulmuştur. Şekil 3.4'te Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı alanının genel konumu ve Şekil 3.5'te ise alana ait harita görülmektedir.

Şekil 3.4 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı alanının genel konumu (Google Haritalar 2021, URL-2 2021)

Şekil 3.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı haritası (Anonymous 2018a)

Kuruluş amacı, Seine vadisindeki endüstriyel baskıyı engellemekti. Bu bölgenin doğal ve kültürel mirasının büyük çeşitliliği ve kalitesi özellikle dikkate değmektedir. Alanda; 3 manastırı, tehdit altındaki geleneksel yapı mirasını, güçlü manzara kimliğini, üç orman alanını, önemli ekolojik zenginlikteki doğal ortamları korumak söz konusudur. Tüzük (park planı) kararnamesinin yayımlanması tarihinden ve Nisan 2001'den sonra parkın adı, Le Parc naturel regional de Brotonne'dan Le Parc naturel regional des Boucles de la Seine Normande olarak değişmiştir (Anonymous 2016).

Ziyaretçi merkezi binası veya park evi (Maison du Parc), Notre-Dame-de-Bliquetuit'te Seine Nehri ve Brotonne ormanı arasındaki eski bir çiftlik evinde 5 hektarlık bir arazi üzerinde yer almaktadır. (Şekil 3.6).

Şekil 3.6 Ziyaretçi merkezi binası veya park evi (Maison du Parc)

Parkta bulunan yerleşimler:

Fransa'da üç tür yerel yönetim birimi vardır. Bunlardan en büyüğü, bölgesel yerel idarelerdir. İkincisi, il yerel yönetimleridir. Üçüncü olarak da, komün denilen, bizdeki belediyelere tekabül eden, fakat en küçük yerleşme biriminden en büyüğüne kadar aynı mevzuata tabi olan birimler bulunmaktadır. Fransa'da köy yoktur. Köy durumundaki küçük yerleşme birimleri de komün denilen belediye statüsüne tabidir (Akçakaya 2003).

Fransa Bölge Tabiat Parkı sınırlarında ikamet edenler bulunmaktadır. Parkların ana kullanıcıları da parkta ikamet eden sakinlerdir (Anonymous 2012a).

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı 77 belediyeden (45 Seine-Maritime'de ve 32 Eure'de) + 1 bağlantılı belediye Sandouville oluşan bir bölgedir. Bu alan, 89.700 hektar ve 103.067 nüfuslu geniş bir bölgedir.

Park'taki önemli tarihler

- Mayıs 1966: Parkın meydana gelmesindeki ilk keşif etüdü.
- Mayıs 1974: Brotonne Bölge Tabiat parkı'nı oluşturma yasası
- 1988: Bölge Tabiat parkları üzerine her 10 yılda zorunlu tüzük (park planı) revizyonunu öngören yeni kararname.
- 1992: Ziyaretçi merkezi veya park evinin (Maison du Parc) alana kurulması
- 1993: Peyzaj yasası, park mevzuatında birçok değişiklik getirmiştir. Bunlar, park mevzuatında bölgelerin dikkate alınması ve önceliğin manzara ve doğal ortamları korumak olduğudur.
- 13 Haziran 1994: Yeni tüzük.
- Nisan 2001: Tüzük (park planı) 2001-2011 oluşturulmuştur. Alanın ismi Le Parc naturel regional des Boucles de la Seine Normande olarak değişmiştir.
- 20 Ekim 2008: Çalışma kapsamının geçerliliğinin onaylanması ve tüzük revize prosedürünün başlatılması.

- 24 Mayıs 2012: 2013-2025 taslak tüzüğü (park planı) birlik komitesi aracılığıyla oylama.
- 19 Aralık 2013: 2013-2025 tüzüğü (park planı) oluşturulmuştur (Anonymous 2016).

Yönetim Yapısı ve Yönetim Planı:

Türkiye'de korunan alan yönetiminin merkeziyetçi bir yapıya sahip olmasına karşı Fransa'da daha farklı bir yönetim yapısı vardır. Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nın özgün bir yönetim yapısı bulunmaktadır.

Bölge Tabiat Parkı; Normandie Bölgesi, Eure ve Seine-Maritime illeri (departement), Seine-Maritime ve Eure belediye üyeleri, Rouen Normandie, Havraise Topluluğu, Caux Seine Topluluğu, Caux Estuaire belediyeler topluluğu, Yvetot bölgesi belediyeler topluluğu, Roumois Seine belediyeler topluluğu, Pont-Audemer Val de Risle belediyeler topluluğunu biraraya getiren karma birlik ile yönetilmektedir.

Karma birlik parkın yönetim organıdır ve parkın omurgasını oluşturmaktadır. Park yasasının uygulanmasıyla yükümlüdür. Karma birlik seçilmiş delegeler komitesi tarafından yönetilmektedir. Karma birlik; birlik komitesi, büro ve başkandan oluşmaktadır. Ayrıca parkta teknik ekibi oluşturan müdür vardır.

Birlik komitesi aşağıdaki bileşimden oluşmaktadır.

- Normandie Bölgesi'nden 5 asil delege (ve 5 yedek delege)
- Seine-Maritime İli'nden 3 asil delege (ve 3 yedek delege)
- Eure İli'nden 2 asil delegeler (ve 2 yedek delege)
- Rouen Normandie Büyükşehir'den 2 asil delege (ve 2 yedek delege)
- Havraise Topluluğu'ndan 2 asil delege (ve 2 yedek delege)
- Caux Seine Topluluğu'ndan 2 asil delege (ve 2 yedek delege)
- Caux Estuaire Belediyeler Topluluğu'ndan 1 asil delege (ve 1 yedek delege)

- Yvetot Bölgesi Belediyeleri Topluluğu'ndan 1 asil delege (ve 1 yedek delege)
- Kuzey Roumois Belediyeler Topluluğu'ndan 1 asil delege (ve 1 yedek delege)
- Quillebeuf-sur-Seine Belediyeleri Topluluğu'ndan 1 asil delege (ve 1 yedek delege)
- Pont-Audemer Belediyeleri Topluluğu'ndan 1 asil delege (ve 1 yedek delege)
- Seine-Maritime belediyelerinden 49 asil delege (ve 49 yedek delege)
- Eure belediyelerinden 32 asil delege (ve 32 yedek delege)

Birlik komitesi kendi içerisinden büro üyelerini seçmektedir. Yani komite üyeleri 19 üyeden oluşan büroyu seçer. Büro; başkan, 5 başkan yardımcısı ve 13 değerlendiriciden oluşmaktadır. Büro, karma birliğin üyeleri tarafından seçilmektedir. Büro oluşumu Çizelge 3.1'de verilmiştir.

Çizelge 3.1 Büro oluşumu (Anonymous 2021)

Topluluklar	**Bürodaki Sayı**
Normandie Bölgesi	5
Seine-Maritime İli (departement)	3
L'Eure İli (departement)	2
EPCI (Belediyeler arası iş birliği kamu kurumu)	3
Belediyeler	6
Toplam	**19**

Karma birlik onun partnerleri ile yapılan eylemlerde tutarlılığı sağlama ve park tüzüğü (park planı) ile tanımlanmış alanın sürdürülebilir kalkınma projelerini çalışmaya koyma amacıyla ilgilenmektedir. Karma birlik seçimle gelmiş delegasyon komitesi ile yönetilmektedir. Birlik komitesi ve büro, karma birliğin genel merkezinde veya üye olan bir belediyede toplanmaktadır. Birlik komitesi, büro başkanının veya birlik komite üyelerinin yarısının talebi üzerine olağanüstü ve yılda en az 4 kez olağan olarak toplanmaktadır. Park müdürü veya onun temsilcisi de komite ve büro toplantılarına katılmaktadır. Komite yürürlükte bulunan düzenleyici mevzuat metinlerinin öngördüğü

işlevleri yerine getirmekte ve yetkilerini tanımlamaktadır. Birliğin iç düzenlemelerini oluşturmaktadır. Çok yıllık yatırım programı ve bütçeyi oylamakta ve iş listesini de tespit etmektedir.

Karma birlik içerisinden oluşturulmuş ihale, piyasa, insan kaynakları ve finans, yaşam ortamı ve çevre, yerel ekonomiyi değerlendirme, bölgesel canlılık ve sosyal bağlantı komisyonları, bilimsel ve teknik konsey, LEADER yerel eylem grubunun ön yapılandırma veya önceden kafasında canlandırma komitesi bulunmaktadır. İlgili alanlarda çalışmalar yapmaktadırlar.

Bölgenin Sürdürülebilir Kalkınma Konseyi (CDDT), Bilimsel Konsey ile birlikte parkın iki danışma organından biridir. CDDT, sivil toplumu temsil eden otuza yakın yapıdan oluşmaktadır. Katılımcı yönetimi ifade etmektedir. Üyelerinin görüşlerini ifade etmelerine, fikir vermelerine imkan tanımaktadır. CDDT toplantılarının, aktörler ağı oluşturmak ve öngörüde bulunmak olan iki amacı bulunmaktadır. Sürdürülebilir kalkınmanın aktörleri bir araya getirilmektedir. 2018 yılından itibaren park daha katılımcı ve dinamik bir formül sunmaktadır.

Parkın teknik ekibini oluşturan organizasyon şemasına baktığımızda; park müdürü yönetiminde eğitim ve kültür, yönetim ve karşılıklı yardımlaşma, ekonomik geçiş, alan planlama, su ve biyoçeşitlilik olan 5 ana bölüm yer almaktadır. Bu bölümlerde kendi içerisinde konularla ilgili sorumlu personelden oluşmaktadır.

Bölge Tabiat Parkı'nın kendi işletme bütçesi ve yatırım bütçesi vardır. Bölge Tabiat Parkı'ndaki sosyo ekonomik ortaklar, planın geliştirilmesine katılmaktadırlar. Plan, bölgenin sorumluluğu altında, ilgili bölgedeki yerel yönetimler, bölgesel konseyler, genel konseyler, belediyeler ve çeşitli ortaklarla yapılan istişarelerle geliştirilmektedir.

Fransa Bölge Tabiat parklarında park planı hazırlanırken tüm paydaşlar bir araya gelmektedir. Park planının uygulanmasından da karma birlik sorumludur. Park planı ile

ilgili bilgiler, Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı alanına ait gelişme planının katılımcılık açısından incelenmesi bölümünde daha detaylı verilmiştir.

Parkın alanlarını incelediğimizde; tarım, mimari /şehir planlama, biyoçeşitlilik, kültür, su, ekonomi, eğitim, manzara, bölge bilgi sistemi ve turizm gibi eylemler ortaya çıkmaktadır.

Tarım

Kullanılan tarım alanı neredeyse alanın yarısını kapsamaktadır (46.583 ha). Park alanı güçlü bir tarımsal köklere sahiptir. Alanda Camargue atı, Duclair ördeği, Normande Siyah arısı yer almaktadır. Park alanında Duclair ördeği yetiştiren çiftlikler bulunmaktadır. Park, Seine vadisinde hayvancılığın sürdürülmesi ve sulak alanların korunması ile bağlantılı tarımsal-çevresel faaliyetlerde yer almaktadır. Çiftçilerin çalışmalarında çevreyi dikkate almalarını desteklemek ve eğitmek için park ekibi teknik destek vermektedir. Çevrenin dikkate alınması için bilinçlendirme ve eğitim yapılmaktadır. Ayrıca, Park kendi bölgesindeki üreticileri desteklemektedir. Satılan yerel ürünlerin bir haritasını oluşturmuştur.

Mimari /şehir planlama

Park alanı, sahip olduğu zenginliği göz önüne alındığında olağanüstü bir yaşam ortamını temsil etmektedir. Ekolojik, peyzaj ve mimari çeşitliliği desteklemektedir. Binalar ister eski ister yeni olsun peyzajın önemli bir bileşenidir. Parkın mimarlık servisi; yeni inşaat, restorasyon veya belirli işlerde yerel halka tavsiye vermekten sorumludur. Ayrıca, alanda düzenleme veya iyileştirme yapmak isteyen belediyelere de teknik yardım sağlanmaktadır.

Kültür

Park, kendi topraklarında bulunan sakinlerine yaşam kalitesi sağlamak için ya projeleri destekleyerek ya da doğrudan eylemler düzenleyerek kültürel alana müdahale etmektedir. Kültürel alanda parkta birçok aktiviteler düzenlenmektedir. Kırsal kütüphaneler ağı mevcuttur. Ekolojik müzeler ağı da yürütülmektedir. Park, bölgede var olan ticaretlere tanıklık eden 12.000'den fazla nesneden oluşan bir etnografik koleksiyon oluşturmuştur. Ayrıca, gezici müze uygulaması bulunmaktadır. İsteyen okullara ve parkın belediyelerine tematik ve gezici sergiler ödünç verilmektedir.

Su

Park alanı; yüzeysel, yeraltı veya kıyı olan yirmiden fazla farklı su kütleleri üzerinde uzanmıştır. Park 2004 yılından itibaren Seine Menderesi'nin hidrolik ağları üzerinde çalışmalar yürütmektedir.

Ekonomi

Park alanı 2007 yılında çoğunlukla Seine nehri boyunca veya Pont-Audemer ve Yvetot alanlarında bulunan 433 endüstri kuruluşu ile ilgiliydi. Şematik olarak, bölgelerin fonksiyonel uzmanlaşması, Paris havzasına otomobil, yakıt ve kimyasal ürünler vb. tedarik etmek için Seine ekseni boyunca üretim endüstrilerinin kurulmasını tarihsel olarak desteklemiştir. Buna karşılık; kalkınma, karar verme ve kaynakların fonksiyonları çoğunlukla Ile de France'da yoğunlaştırılmıştır. Alan endüstriyel teşebbüsleri ağırlıklı olarak gıda üretimi(%27), ara mallar üretimi (%29) ve ekipman üretimi (%18) olarak yöneltilmektedir.

Eğitim

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nda kültürel ve doğal mirası keşfetmek için öğrencilere eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir. Bölgedeki zenginlikleri keşfetmek

için çocuklara yönelik birçok aktiviteler yapılmaktadır. Bu aktiviteler ile çocuklarda el becerileri, sosyalleşme ve çevreci olma elde edilmektedir. Ayrıca; alanda 3-6,7-10,11-14 yaşlardaki çocuklar ve aileler için yıl boyunca doğayı keşfetmeye imkan tanıyan doğa yürüyüşleri, ormandaki hayvanları keşfetmek gibi faaliyetler düzenlenmektedir. Parkta eğitimle ilgili projelere yönelik olarak dersler bulunmaktadır. Bunun için 3 elemanı vardır. Ayrıca, Académie de Normandie desteğiyle haftada 6 saat 2 öğretmen de yer almaktadır.

Manzara

Platolar, vadiler, ormanlar (park alanının dörtte biri), meyve bahçeleri, çayırlar ve kalkerli yamaçlar Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nın oluşturduğu manzaralardır.

Alan güçlü bir manzara yapısından dolayı oldukça zengin bir peyzaja sahiptir. Seine Nehri alanın iskeletini oluşturmakta ve çeşitli manzaralar sunmaktadır. Le Pays de Caux ve le Roumois geniş tarımsal platoları vardır. Seine Vadisi ise bu iki coğrafi varlık arasındaki bir bağlantıdır.
Parkın peyzaj değerleri aşağıda verilmiştir.

- Le Roumois: Sein vadisi ve Risle arasında yerleştirilen bu alan tarım platosudur.
- La vallée de la Risle (Risle vadisi): Risle, canlı ve soğuk suya sahip olan bir ırmaktır. Seine nehrine akmaktadır.
- Le Pays de Caux: Hafif dalgalı, geniş tarım platosudur.
- Les petites vallées (küçük vadiler): la Sainte Gertrude, la Rançon-Fontenelle ve l'Austreberthe isimli küçük vadilerdir. Onların arasında herhangi bir coğrafi bağ yoktur her biri ayrı bir vadidir. Fakat, benzer morfolojileri ve peyzaj yapıları ile birbirlerine çok benzemektedirler.
- Les boucles aval de Rouen: Roumare, Anneville ve Jumièges menderesleridir.
- Le boucle de Brotonne: Çoğunlukla engebeli arazisi ile Brotonne ormanı tarafından işgal edilmiştir.

- Les marais de l'Estuaire (Haliç bataklıkları): Seine Halici'nin manzarası iki genel görünüş arasında ayrılmıştır. Sağ tarafında geniş Hode bataklığı, solda ise büyük ulusal orman yer almaktadır.
- Le marais Vernier (Vernier bataklığı): Seine Nehri'nin eski bir kıvrımından meydana gelmiştir. Çok farklı bir manzara sunmaktadır.
- Özgül ya da belirli olanlar: kayın sıraları veya hizalanmaları, meyve bahçeleri, tepesi alınmış (pollard) ağaçlar, olağanüstü ağaçlar (anıt ağaçlar) gibi.

Biyoçeşitlilik

Park alanında 300'den fazla kuş türü (küçük ak balıkçıl, büyük ak balıkçıl, karabatak, Chipeau ördeği, Tundra kuğu, mavi boğaz, altın yağmurcun, bayağı kız kuşu, leylek, ördekler, yırtıcı kuşlar gibi) tanımlanmıştır. Memelilerden geyik, karaca, yaban domuzu, porsuk, tilki, sincap, sansar, yarasa, fare, kirpi, Nutria bulunmaktadır. Ayrıca; kelebek türleri, böcek türleri, amfibiler, sürüngenler, balık türleri de vardır. Alan fauna açısından zenginlik göstermektedir.

Dişbudak, kayın, meşe, sarıçam, kızılağaç, söğüt, tüylü huş, şimşir, gürgen, (pollard) tepesi alınmış söğüt ağaçları, kara kavak, porsuk, fındık, çalı türleri, halofilik (tuzu seven) bitkiler, tek ve çok yıllık otsu bitkiler, soğanlı bitkiler, sucul bitkiler ile flora bakımından da zengindir.

Parkta doğal ortamlar olarak; ağaçlandırma alanları, kuru alanlar, ıslak çayırlar ve sucul ortamlar bulunmaktadır. Park alanında % 25 oranında nemli olmayan orman bulunmaktadır. Ulusal ortalamanın biraz altında fakat bölgesel ortalamanın oldukça üzerindedir. Orman alanları yürüyüş, gezinti gibi çok sayıda rekreatif aktiviteleri de sunmaktadır (doğa yürüyüşü, at binme, dağ bisikletçiliği gibi). Biyoçeşitlilik açısından büyük ilgi gören kuru alanlar (kireçli çayırlar, alüvyal teraslar) parkta küçük bir alanı kaplamaktadır. Sulak alanlar çok çeşitlidir ve park alanı üzerinde geniş bir şekilde (22.000 ha üzeri) bulunmaktadırlar. Bu alanlar, biyolojik çeşitlilik açısından da önemlidir. Göçmen ördek kuşlarının beslenme alanı olarak önemli rol oynamaktadır. Park alanı göç

zamanında birçok türe ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca, alanda çok sayıda su kütlesi ve gölet bulunmaktadır.

Park alanının yaklaşık yarısı (%47,4) (ZNIEFF - Fauna ve Floristik Doğal Alan ve Kuşları korumak için önemli alan) tanıma çerçevesinde sınıflandırılmıştır (özellikle vadiler, yamaçlar ve ormanlar). Fransa'da Natura 2000 ağı 1.758 kara ve 209 deniz sahası alanını içine almaktadır. Park üzerinde bulunan Natura 2000 alanları aşağıda verilmiştir.

- 5 özel koruma alanı (Habitat direktifi kapsamında): l'estuaire de la Seine (Seine Halici), les boucles de la Seine Aval, Marais Vernier - Risle Maritime, le Val Eglantier, l'Abbaye de Jumièges (Jumièges manastırı) ve Risle, Guiel, Charentonne.
- 1 özel koruma alanı (Kuş direktifi kapsamında): l'Estuaire et marais de la basse Seine

Parkta biyoçeşitlilik konusunda da birçok görev yönetilmektedir. Natura 2000 alanları gibi biyolojik çeşitliliği koruma programlarını desteklemek bunların arasında bulunmaktadır. Parkta belirlenen 15 belediye alanında yaklaşık 4 yıl boyunca (2020-2024) Ortak Biyoçeşitlilik Atlası çalışması yapılmaktadır. Çok disiplinli uzmanlardan oluşan bir ekibin desteğiyle, belediye biyoçeşitliliği atlası hazırlanmaktadır. Belediye alanının biyoçeşitliliği hakkında mevcut bilgileri paylaşmak ve biyoçeşitlilikle ilgili farkındalıklarını arttırmak için yerel paydaşları (seçilmiş yetkililer, çiftçiler, yerel halk, okullar, dernekler vb.) dahil etmektedir.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı fauna ve flora dijital atlası Biodiv'en Seine (https://biodiv.pnr-seine-normande.com) oluşturulmuştur. Bölge Tabiat Parkı'nın flora ve faunası hakkındaki tüm güncel bilgileri bir araya getirmektedir. Biodiv'en Seine sürekli gelişmektedir. Bu nedenle, yerel fauna ve floranın kapsamlı bir envanteri değildir.

Bölge Bilgi Sistemi

Bölge Bilgi Sistemi, park genelinde homojen ve tutarlı bir dijital veri seti uygulanmasını, kullanıcı ağını geliştirmeyi ve güçlendirmeyi, verileri park ve ortakları tarafından yürütülen kamu politikalarının hizmetine sunmayı amaçlamaktadır.

Turizm

Seine nehri çok büyük öneme sahiptir. Vadilerin jeomorfolojik yapısını miras bırakan bu nehir ve onun bin yıllık dolaşımlarıdır. Aynı zamanda ekonomik ve sosyal gelişmeye de katkıda bulunmuştur. Seine nehri üzerinde ücretsiz geçiş sağlayan feribotlar bulunmaktadır. Brotonne, Tancarville ve Normandie olan üç köprü manzara bütünlüğüne katılmaktadır.

Park; kara, nehir ve deniz arasındaki ideal coğrafi konumu sayesinde kuşlar için büyük ilgi görmektedir. Bu nedenle; alanda ornitoloji turizmi yapılmaktadır.

Bölge Tabiat Parklarında; ziyaretçiler doğal ortamları keşfetmektedirler. Yürüyüş, bisiklet turizmi, kano-kayak, binicilik gibi etkinlikleri yapmaktadırlar. Kültürel tesisleri ziyaret etmekte, kültürel etkinliklere ve yerel festivallere katılmaktadırlar (Anonymous 2012a).

Alanda doğa yürüyüşü yapılmaktadır. Parkta doğa yürüyüşünün güzergahı, rotası belirlidir. Bisiklet yolları da belirlenmiştir. Alanda piknik alanları da mevcuttur.

Alanda meyve rotası, kırevi rotası olan turist rotaları yer almaktadır. Elma, armut, erik, kiraz, çilek, ceviz, siyah frenk üzümü, kırmızı frenk üzümü, frambuaz, böğürtlenden oluşan meyve bahçeleri vardır. Bu meyve bahçelerinden oluşan turist rotası bulunmaktadır. Seine Nehri kıvrımları etrafında dönen çeşitli manzaralara sahip bir parkurdur. Bu parkurda Park ziyaretçi merkezi binası ile Duclair yerleşim alanı arasında 62 km üzerinde meyve yolu veya rotası denilen alan ve bisiklet yolları bulunmaktadır. Meyveler park sınırları içindeki bazı belediyelere ait pazarlarda satılmaktadır. Saz kamışı

çatılı kırevi yolu (53 km) rotası da vardır. Bu yolda yüzlerce saz kamışı çatılı kırevleri bulunmaktadır.

Alanda turizm ofisleri, kiliseler, bahçeler, müzeler, karavan alanları, yürüyüş parkurları, at binme parkurları bulunmaktadır. Su sporu aktiviteleri, bisiklet kiralama, kano, yelken, yürüyüş (yaya ve atlı), golf gibi aktiviteler yapılmaktadır. Alanda "Golf de Jumièges" adı altında golf sahası bulunmaktadır. Parkta, yönetimi karma birliğe ait olan "Base de Loisirs Jumièges-Le Mesnil" adlı eğlence merkezi de bulunmaktadır. Konaklama yapılmakta olup tenis, futbol, okçuluk, mini golf, göl alanında yapılan su sporları (kano, dalış vb.) gibi çeşitli aktiviteler yapılmaktadır.

Miras Zenginlikleri:

Coğrafi, tarihi, doğal, manzara, sosyo-kültürel, tarımsal, ekonomik ve hatta kentsel çeşitlilik park alanında önemli bir zenginliktir. Kırsal miras ve geleneksel yaşam alanı, Seine Nehri, bilgi birikimi, beceri (sepetçilik, keten yetiştirme ve işlenmesi, endüstriyel bilgi birikimi, ahşap işleri gibi), inançlar ve festivaller, halkın günlük yaşamları, saklı hazineler, anıtsal miraslar (manastırlar ve şatolar), alanda yer alan çeşitli koleksiyonlar alanın sahip olduğu miras zenginlikleridir.

Alanda kültürel miras olarak; Abbaye de Jumièges, Abbaye de Saint-Wandrille ve Abbaye Saint Georges de Boscherville olan 3 manastır bulunmaktadır. Ayrıca; Jumièges Manastırı'nın (Abbaye de Jumièges) yeraltı geçidinde üreyen bir yarasa kolonisi bulunmaktadır.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı ile ilgili diğer bilgiler:

"Valeurs Parc naturel régional", Fransa'daki tüm bölge tabiat parklar ağı için ortak bir ulusal markadır. Kendi bölgelerinde bulunan profesyonellere yönelik Park ağının kolektif bir markasıdır. Şirketler veya firmalar (turistik konaklama, restoran vb.) tarafından sunulan ürün ve hizmetleri belirtmek için Fransa bölge tabiat parkları federasyonu

tarafından oluşturulmuştur. Bu ulusal markaya başvurmak isteyenler Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nın internet sitesinden başvuru yapabilmektedir.

Fransa'da her Bölge Tabiat Parkı'nın markası vardır. Figüratif bir amblemden oluşmaktadır. Ayrıca, ulusal grafik şartına göre biçimlendirilmiştir (Anonymous 2012a). Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'na ait figüratif amblem Şekil 3.7'de verilmiştir.

Şekil 3.7 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'na ait amblem (Anonymous 2018a)

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nın tanıtımı ve yapılan aktiviteleri yerel halka ve ilgi gruplarına aktarabilmek için hazırlanan "Echo des Boucles" adında dergi ve "Gazette Natura 2000" adında gazete, çeşitli kitapçık ve broşürler vardır. Her yıl faaliyet raporu dergisi hazırlanmaktadır. Parkta yapılacak eylemler internet sitesinde verilmektedir. Herhangi bir bilgi isteme ya da sorular için de internet sitesinden yetkililere ulaşılmaktadır. Ayrıca, alanda park festivali düzenlenmektedir.

3.2 Metot

Çalışmada; Türkiye'nin Kazdağı Milli Parkı ve Fransa'nın Le Parc naturel regional des Boucles de la Seine Normande (Seine Normande Menderes Bölge Tabiat Parkı) alanlarında yönetim sürecinde katılımcılığın belirlenmesi ve iki ülkenin korunan alanlarındaki yönetim sisteminin katılımcı olup olmadığının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle, çalışma aşağıda belirtilen 4 bölümden oluşmaktadır.

I. Bölüm: Korunan alanlarda yönetimin etkinliğinin değerlendirilmesi (Kazdağı Milli Parkı ve Seine Normande Menderes Bölge Tabiat Parkı'nda yönetimi değerlendirme formunun (METT yönteminin) uygulanması)
II. Bölüm: Türkiye ve Fransa'da korunan alanlar yönetim sisteminin katılımcı yaklaşımlara Uygunluğunun Değerlendirilmesi (Plan ve Yasalar kapsamında)
III. Bölüm: Temel paydaş gruplarından olan yerel halk ve ziyaretçilerin yönetime katılımının değerlendirilmesi
IV. Bölüm: Türkiye ve Fransa'nın korunan alanlarında yönetim sürecinde uygulanan katılımcı yaklaşımın mevcut durumunun değerlendirilmesinin sonuçları ve öneriler
Her bir bölümde yapılan çalışmalar aşağıda açıklanmıştır.

3.2.1 Korunan alanlarda yönetimin etkinliğinin değerlendirilmesi

Çalışma alanları çeşitli zamanlarda birçok kez ziyaret edilmiştir. Çalışma alanlarındaki ziyaretçi merkezi binasına gidilerek ilgili sorumludan kurumsal yapı, tabiat parklarıyla ilgili her türlü belge alınarak incelenmiştir. Kazdağı Milli Parkı şefi ve Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı müdürü ile görüşülmüştür.

IUCN'e bağlı WCPA tarafından geliştirilen METT yöntemi kapsamında yönetim etkinliğinin değerlendirilmesi Kazdağı Milli Parkı ve Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı için de yapılmıştır. Daha önce belirtildiği üzere; RAPPAM yöntemi bireysel korunan alanları değil, sistemin genelini değelendirmekte iken METT yöntemi alanları tek tek değerlendirmektedir. Bu nedenle, çalışmada METT yöntemi kullanılmıştır.

Korunan alanlarda yönetimin etkinliğini değerlendirmek amacıyla uygulanan Korunan Alanlarda Yönetimi Değerlendirme Formu (METT yöntemi), 30 ana sorudan ve 4 ek sorudan oluşmaktadır. Ana ve ek soruların puanlaması sırasıyla 0-1-2-3 ve 0-1 şeklinde olmuştur. Formda toplamda en fazla 102 puan sağlanabilmektedir. Ancak 23. sorunun ülkemiz için cevaplandırılması istenmemektedir. Bu nedenle, Türkiye'de Milli Park yönetiminin alabileceği toplam puan en çok 99 olmaktadır.

Korunan alanlar değerlendirme formu, değerlendirme komisyonu (alanın şefi, müdürü, personeli; STK temsilcisi; yerel halk) ile tartışılarak ve konular irdelenerek mutabakat sonucunda puanlar verilerek doldurulmuştur. Veri formları ise park alanlarının yöneticileri ile iş birliği içinde doldurulmuştur.

Böylece, çalışma alanındaki her iki korunan alanın yönetiminin etkinlik düzeyi sayısal olarak belirlenmiştir.

3.2.2 Türkiye ve Fransa'da korunan alanlar yönetim sisteminin katılımcı yaklaşımlara Uygunluğunun Değerlendirilmesi

Korunan alanların yönetimi, alana ait gelişme planı kapsamında belirlenen hükümler ile gerçekleşmektedir. Bu nedenle; Kazdağı Milli Parkı ve Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı alanlarına ait gelişme planları katılımcılık açısından incelenmiştir. Yönetim sisteminin katılımcı yaklaşımlara uygunluğu, çalışma alanlarına ait planlar kapsamında değerlendirilmiştir.

Türkiye ve Fransa'daki korunan alanlar ve katılımcılık ile ilgili yasal düzenlemeler de incelenmiştir. Yönetim sisteminin katılımcı yaklaşımlara uygunluğu, ilgili yasal düzenlemeler kapsamında değerlendirilmiştir.

3.2.3 Temel paydaş gruplarından olan yerel halk ve ziyaretçilerin yönetime katılımının değerlendirilmesi

Kazdağı Milli Parkı gelişme planı incelendiğinde, Edremit ilçesine bağlı 12 adet yerleşim alanı Milli Park alanına sınır oluşturmaktadır. Bu yerleşim alanları; Çamlıbel, Kızılkeçili, Mehmetalan, Ortaoba, Beyoba, Pınarbaşı, Avcılar, Kavlaklar, Tahtakuşlar köyleri, Güre ve Zeytinli beldeleridir. Milli park alanına sınır oluşturan yerleşimlerin nüfusu, 31 Aralık 2016 yılı adrese dayalı TÜİK verilerine göre Çizelge 3.2'de belirtilmiştir. Edremit ilçesi'nde nüfusu 250'den küçük olan mahallelerin hane sayısı toplu halde diğer mahalleler olarak verilerde yer almaktadır. Bu nedenle Arıtaşı, Beyoba, Kavlaklar ve Pınarbaşı köylerinin hane sayısı bulunmamaktadır. TÜİK verilerinde Edremit ilçesindeki nüfusu 250'den küçük olan mahallelerin hane sayısı toplu olarak diğer mahalleler adı altında 289 olarak verilmiştir.

Çizelge 3.2 Milli park alanına sınır oluşturan yerleşimlerin nüfusu (TÜİK 2016)

Sıra No	**Yerleşim yeri**	**Kadın Nüfusu**	**Erkek Nüfusu**	**Toplam Nüfus**	**Hane Sayısı**
1	Arıtaşı köyü	91	121	212	
2	Avcılar köyü	1.278	1.255	2.533	1.104
3	Beyoba köyü	77	83	160	
4	Çamlıbel köyü	765	796	1.561	572
5	Kavlaklar köyü	98	115	213	
6	Kızılkeçili köyü	753	726	1.479	517
7	Mehmetalan köyü	206	229	435	143
8	Ortaoba köyü	811	849	1.660	488
9	Pınarbaşı köyü	67	66	133	
10	Tahtakuşlar köyü	507	509	1.016	392
11	Güre beldesi	1.308	1.264	2.572	1.005
12	Zeytinli beldesi	1.796	1.847	3.643	1.203
	Toplam	**7.757**	**7.860**	**15.617**	**5.424**

Not: Edremit ilçesi'nde nüfusu 250'den küçük olan mahallelerin hane sayısı toplu halde diğer mahalleler olarak verilerde yer almaktadır. Bu nedenle Arıtaşı, Beyoba, Kavlaklar ve Pınarbaşı köylerinin hane sayısı bulunmamaktadır.

Çalışmada anket sorularının hazırlanması için, yüz yüze derinlemesine ön görüşmeler yapılarak veri toplanmıştır. Kazdağı Milli Parkı çevresinde bulunan, iki adet belde ve on adet köy muhtarlarıyla yüz yüze derinlemesine ön görüşmeler yapılmıştır. Ön görüşmelere ait sorular Ek 1'de verilmiştir.

Muhtarlarla yapılan bu ön görüşmeler sonucunda temel paydaş gruplarıyla yapılacak olan anket formları şekillendirilmiştir. Gelişme Planı içinde belirtilen yerleşim alanlarında bulunan yerel halk ve Milli Park ziyaretçileri olarak temel paydaş grupları belirlendikten sonra, çalışmanın amacına uygun olarak ve muhtarlarla yapılan ön görüşmeler dikkate alınarak anket soruları düzenlenmiştir. Milli Park çevresinde bulunan yerel halk ve alanın ziyaretçilerine yönelik hazırlanan anket formları ekler kısmında sunulmuştur (Ek 2 ve 3). Hazırlanan anket formlarının Fransızca ve İngilizce dillerine çevirisi yapılmıştır (Ek 4, 5, 6 ve 7). Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı içinde bulunan yerel halk ve alanın ziyaretçilerine anket çalışmaları yapılmıştır. Çalışmada her iki alan için rastgele seçimler ve yüzyüze görüşmeler ile anket soruşturması yapılmıştır.

Anket formları; açık uçlu, kapalı uçlu ve çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Yerel halk grubu için 20, ziyaretçiler grubu için 17 sorudan oluşmaktadır. Anket soruları, sosyo ekonomik yapının belirlenmesi, Milli Parkla ilgili bilgi düzeyi ve Milli Parka bakış açısı, Milli Parkın Yönetimine katılım ile ilgili görüşler olarak 3 bölümden oluşmaktadır. Anketler, Türkiye yerel halk ve ziyaretçi, Fransa yerel halk ve ziyaretçi olan 4 farklı grupta uygulanmıştır. Çalışmada gruplar;

Grup 1: Türkiye - Kazdağı Milli Parkı Ziyaretçileri
Grup 2: Fransa - Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Ziyaretçileri
Grup 3: Türkiye - Kazdağı Milli Parkı Yerel halkı
Grup 4: Fransa - Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Yerel halkı, olarak belirtilmiştir.

Anket çalışmalarından önce, çalışma alanlarının örneklem büyüklüğü belirlenmiştir. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde, Özdamar (2003) tarafından kullanılan formülden yararlanılmıştır.

$$n = \frac{N.P.Q.Z^2\alpha}{(N-1).d^2}$$

N: Evren birim sayısı, n: Örneklem büyüklüğü

P: Evrendeki X'in gözlenme oranı, Q (1-P): X'in gözlenmeme oranı

Z_α : α=0.05, 0.01, 0.001 için 1.96, 2.58 ve 3.28 değerleri

d = Örneklem hatası

Kazdağı Milli Park bölümünün örneklem büyüklüğünün tespitinde; yerel halk için gelişme planı baz alınarak belirlenen yerleşim birimlerinin nüfusu, ziyaretçiler için ise ziyaretçi giriş sayıları temel alınmıştır. Çizelge 3.3'te yerleşim yerlerine ait nüfus sayıları ve nüfusa göre hesaplanan örneklem büyüklüğü sayıları verilmiştir. Ayrıca, Kazdağı Milli Parkı 2004-2015 yıllarına ait ziyaretçi giriş sayıları da Çizelge 3.4'te verilmiştir (Anonim 2016).

Çizelge 3.3 Nüfusa göre hesaplanan denek sayıları

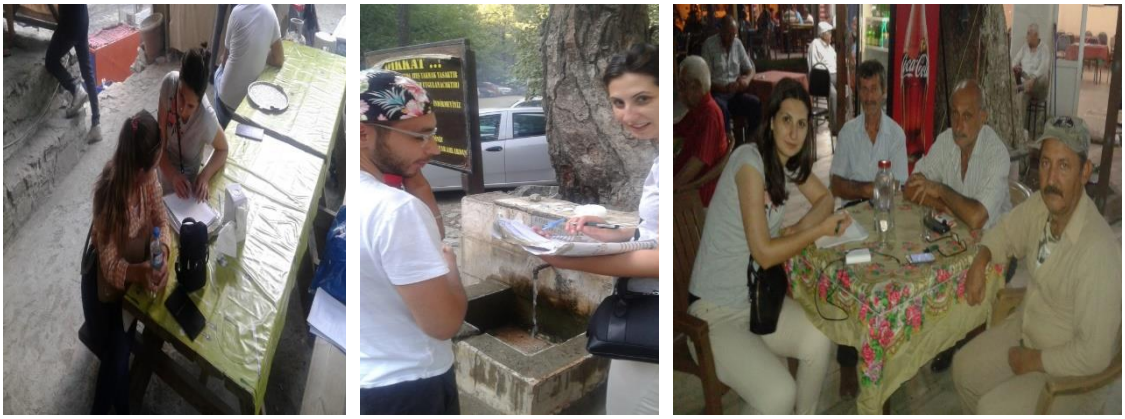
Sıra No	**Yerleşim yeri**	**Toplam Nüfus (TÜİK 2016)**	**Örneklem Büyüklüğü Sayısı**
1	Arıtaşı köyü	212	5
2	Avcılar köyü	2.533	61
3	Beyoba köyü	160	4
4	Çamlıbel köyü	1.561	37
5	Kavlaklar köyü	213	5
6	Kızılkeçili köyü	1.479	35
7	Mehmetalan köyü	435	10
8	Ortaoba köyü	1.660	40
9	Pınarbaşı köyü	133	3
10	Tahtakuşlar köyü	1.016	24
11	Güre beldesi	2.572	62
12	Zeytinli beldesi	3.643	87
	Toplam	**15.617**	**373**

Çizelge 3.4 Kazdağı Milli Parkı 2004-2015 yıllarına ait ziyaretçi giriş sayıları

KAZDAĞI MİLLİ PARKI ŞEFLİĞİ 2004-2015 ZİYARETÇİ (KİŞİ) GİRİŞLERİ												
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
KAZDAĞI MİLLİ PARKI KAPI GİRİŞLERİ	4.070	4.792	6.890	7.394	8.808	8.296	9.175	8.828	7.615	7.392	7.100	8.452
PINARBAŞI GÜNÜBİRLİK KULLANIM ALANI	64.714	61.432	66.807	73.878	44.695	39.627	42.565	31.011	27.716	23.660	26.329	44.194
HASANBOĞULDU GÜNÜBİRLİK KULLANIM ALANI	111.581	129.537	104.380	155.526	75.549	68.609	129.168	110.575	80.639	75.693	74.002	68.583
KAZDAĞI MİLLİ PARKI GENEL TOPLAM	**180.365**	**195.761**	**178.077**	**236.798**	**129.052**	**116.532**	**180.908**	**150.414**	**115.970**	**106.745**	**107.431**	**121.229**

Kazdağı Milli Parkı'nda ziyaretçilerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılması gereken anket çalışmasındaki örneklem büyüklüğü; Milli Parkın içinde 27, Pınarbaşı Günübirlik kullanım alanında (GBKA) 140 ve Hasanboğuldu GBKA'nda 218 toplamda ise 385 kişi olarak belirlenmiştir.

Kazdağı Milli Parkı'nda örneklem büyüklüğü sayıları belirlendikten sonra alanda yerel halk ve ziyaretçilerle yapılması gereken anketler yüz yüze görüşme tekniği uygulanarak yapılmıştır (Şekil 3.8).

Şekil 3.8 Kazdağı Milli Parkı'nda yapılan anketler

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı bölümünün örneklem büyüklüğü sayılarının tespitinde; yerel halk için gelişme planı baz alınarak belirlenen yerleşim birimlerinin nüfusu, ziyaretçiler için ise ziyaretçi sayıları temel alınmıştır.

Seine Normande menderesi Bölge Tabiat Parkı için 12 yılda bir hazırlanan ve 2013-2025 yıllarına ait olan park planı incelenmiştir. Park içerisinde kalan yerleşim alanları (belediyeler) planda belirtilmiştir. Bu belediyelerin nüfus sayıları, 2013 yılına ait INSEE (Ulusal İstatistik ve Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü) verilerinden elde edilerek yerel halk için örneklem büyüklüğü sayıları hesaplanmıştır. Seine Maritime ili (departement) içerisinde kalan belediyelerin nüfusu 78.796, Eure ili (departement) içerisinde kalan belediyelerin nüfusu ise 28.614 olarak INSEE 2013 yılı verilerinden elde edilmiştir (Anonymous 2018b). Alandaki belediyelere ait toplam nüfus 107.410 olarak hesaplanmıştır. Bunlara göre yerel halkın görüşlerini belirlemek amacıyla yapılması gereken anket çalışmasındaki örneklem büyüklüğü sayıları belirlenmiştir. Yerel halkla 282 anket Seine Maritime ilinde (departement), 102 anket Eure ilinde (departement) yüz yüze görüşme tekniği uygulanarak yapılmıştır. Ziyaretçilerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılması gereken anket çalışmasındaki örneklem büyüklüğü ziyaretçi sayıları temel alınarak belirlenmiştir. Park Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre yılda 5.000 kişi park evini, 5.500 kişi bazı günlerde duyuru ile park içerisinde yapılan aktivitelerde, 7.000 kişi de parkta düzenlenen park festivali ve yürüyüş gününde parkı ziyaret etmektedir. Alana gelen yıllık ziyaretçi sayısı fazladır. Fakat, alanın açık olması giriş çıkış kapılarının olmaması nedeniyle kayıt altına alınabilen ziyaretçi sayısı temel alınmıştır. Ziyaretçiler için örneklem büyüklüğü sayısı 384 anket olarak bulunmuştur.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nda örneklem büyüklüğü sayıları belirlendikten sonra alanda yerel halk ve ziyaretçilerle yapılması gereken anketler yüz yüze görüşme tekniği uygulanarak yapılmıştır (Şekil 3.9).

Şekil 3.9 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nda yapılan anketler

Tamamlanan anket formlarının veri girişi Office Excel ortamında yapılmıştır. Çalışmada anketlerin değerlendirilmesinde, IBM SPSS Statistics 22.0 programı kullanılmıştır. Sonuçlar tablolar halinde ve grafiksel olarak gösterilmiştir.

Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metodların (Ortalama, Standart sapma) yanı sıra niceliksel verilerin karşılaştırılması da yapılmıştır. Normal dağılım göstermeyen parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Kruskal Wallis testi ve farklılığa neden çıkan grubun tespitinde Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Ki-Kare testi ise niteliksel verilerin karşılaştırılmasında kullanılmıştır. Anlamlılık $p<0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Sosyo ekonomik yapının belirlenmesinde yaş normal dağılım gösterdiği için gruplar arası karşılaştırmasında Oneway ANOVA testi kullanılmıştır. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak için de Post –Hoc Tukey HSD testi yapılmıştır. Likert ölçekli sorularda ise 1-5 arasında sıralama düzeyleri belirtilmiştir.

3.2.4 Türkiye ve Fransa'nın korunan alanlarında yönetim sürecinde uygulanan katılımcı yaklaşımın mevcut durumunun değerlendirilmesinin sonuçları ve öneriler

Çalışmanın son aşaması olan sonuçlar ve öneriler bölümünde Kazdağı Milli Parkı ve Seine Normande Menderes Bölge Tabiat Parkı'nda yönetim sürecinde katılımcılık ve iki ülkenin korunan alanlarındaki yönetim sisteminin katılımcı olup olmadığının değerlendirilmesi çalışmasının sonuçları verilmiştir.

4. BULGULAR

Bulgular bölümü,

- Araştırma Alanlarında Yönetim Etkinliğinin Değerlendirilmesi
- Alana Ait Planlarda Korunan Alan Yönetimine Katılım
- Korunan Alanlar ve Katılımcılık ile İlgili Yasal Düzenlemeler
- Anketlerin Değerlendirilmesi

ana başlıklı dört bölümden oluşmaktadır.

4.1 Araştırma Alanlarında Yönetim Etkinliğinin Değerlendirilmesi

Korunan alanlarda yönetimin etkinliğini değerlendirmek amacıyla IUCN'e bağlı WCPA tarafınca geliştirilmiş yönetimi değerlendirme formunun (METT yönteminin) Türkiye ve Fransa'da yer alan çalışma alanlarında uygulanması yapılmıştır.

4.1.1 Kazdağı Milli Parkı Yönetim Etkinliğinin Değerlendirilmesi

Bahsi geçen METT yöntemi kapsamında; Milli park şefi, korunan alan personeli, STK ve yöre halkı olmak üzere yedi kişilik değerlendirme komisyonu ile Kazdağı Milli Parkı'nın yönetim etkinliğinin değerlendirilmesi yapılmıştır. 30 değerlendirme sorusu ve 4 ek soru karşılığı toplam 102 puan etmekte olup 23. sorunun[1] Türkiye için cevaplandırılması istenmemektedir. Bu nedenle Milli Park yönetiminin alması gereken toplam puan 99'dur. Buna göre, değerlendirme sonucunda Kazdağı Milli Park yönetimi 99 puan üzerinden 66 puan almıştır. Yönetimin etkinlik düzeyi % 67 olarak hesaplanmıştır.

Kazdağı Milli Parkı'nda yapılan değerlendirmede bazı sorular düşük puan almıştır. Korunan alan, korunması amaçlanan türleri, habitatları, ekolojik süreçleri ve su havzalarını korumak için doğru alan büyüklüğü ve şekline sahip mi? sorusuna;

[1] 23. Soru: Yerli Halk (Korunan alanda ikamet eden veya alanı düzenli olarak kullanan yerli ve geleneksel halklar yönetim kararlarına katılıyor mu?)

tasarımdaki yetersizlikler, ana amaçların gerçekleştirilmesini bir ölçüde kısıtlamakta ama etkileri azaltıcı bazı tedbirler alınmaktadır cevabı alınmıştır. Milli Parkın sınırları habitat, hayvan popülasyonu ve endemik bitkilerin yayılışına göre değil idari il sınırlarına göre belirlenmiştir. Tam anlamıyla alanın bütünlüğünü bozmamak adına doğal sınırları baz almak gerekmektedir.

Personele yönetim hedeflerini gerçekleştirmek için yeterli eğitim veriliyor mu? sorusuna; personelin eğitim ve beceri düzeyi, korunan alanın ihtiyaçlarına göre düşüktür cevabı alınmıştır.

Hedefler ve ihtiyaçlara yönelik planlanmış bir eğitim programı var mı? sorusuna; sınırlı ve düzenli olmayan bir eğitim ve bilinçlendirme programı vardır cevabı alınmıştır. Alanda planlı ve etkin bir eğitim ve bilinçlendirme programı bulunmamaktadır.

Korunan alanda ikamet eden veya yakınında bulunan yerel topluluklar (yöre halkı) yönetim kararlarına katılıyor mu? sorusuna; yerel topluluklar, yönetime ilişkin tartışmalara bir miktar katkı sağlamaktadır; ancak yönetime doğrudan katılamamaktadır cevabı alınmıştır. Milli Park içerisinde yerleşim alanı yoktur. Sarıkız geleneksel etkinliklerinden önce muhtarlarla toplantı yapılmakta ve yerel halk ile birlikte kararlar alınmaktadır. Ayrıca, alan kılavuzlarının yerel halktan olması da yönetime ilişkin kararlara bir miktar katkı sağlamaktadır. Bu soru Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkında yapılan değerlendirmede yerel topluluklar, yönetime ilişkin kararlara doğrudan katılmaktadır (örneğin birlikte yönetim) cevabı ile en yüksek puanı almıştır. Park alanındaki yerel halk, park yönetiminde onların seçtikleri temsilcileri aracılığıyla temsil edilmektedir. Onların temsilcileri park yönetimindeki kararlara katılmaktadır.

Yönetim faaliyetleri performans yönünden izleniyor mu? sorusuna; “Bir ölçüde geçici izleme ve değerlendirme vardır; ancak bütüncül bir strateji yoktur ve/veya sonuçlar düzenli olarak toplanmamaktadır” cevabı alınmıştır. Yönetim faaliyetleri performans yönünden kısmen izlenmektedir. Ancak bütüncül bir strateji yoktur ve sonuçların düzenli olarak toplanmadığı görülmektedir. Alanda fotokapanlarla hayvan populasyonu izlenmektedir. Bu soru Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkında yapılan

değerlendirmede “iyi bir izleme ve değerlendirme sistemi vardır; etkin bir şekilde uygulanmakta ve adaptif (uyumlu) yönetimde kullanılmaktadır” cevabı ile en yüksek puanı almıştır. İzleme ve değerlendirme sistemi olup etkin bir şekilde uygulanmakta ve yönetimde kullanılmaktadır.

Kazdağı Milli Parkına ait değerlendirme formuna değerlendirme unsurları bazında baktığımızda; planlama, süreçler, planlama/süreçler ve süreçler/çıktılar sorularından bazılarına verilen puanlar düşük çıkmıştır.

Kazdağı Milli Parkı için alana ait veri formu ve uygulanan yönetimi değerlendirme formu Çizelge 4.1 ve 4.2’de verilmiştir.

Çizelge 4.1 Kazdağı Milli Parkı İlerleme Raporu: Veri Formu

<table>
<tr><td colspan="3">KAYEİA Formunu Dolduran Sorumlu Kişi (Adı ve Soyadı, bağlı olduğu kuruluş ve iletişim bilgileri (e-posta, adres, telefon vb.))</td><td colspan="3">S. Ayla DENİZ IZYAJEN, Tarım ve Orman Bakanlığı, Mühendis.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Değerlendirmenin Yapıldığı Tarih</td><td colspan="3">29 Mart 2017</td></tr>
<tr><td colspan="3">Korunan Alanın Kategorisi</td><td colspan="3">Milli Park</td></tr>
<tr><td colspan="3">WDPA Alan Kodu (Bu kodlar www.unep-wcmc.org/wdpa/ adresinden bulunabilir)</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>Statüler</td><td>Ulusal
Ulusal</td><td>IUCN Kategorisi (Uluslararası Doğal Hayatı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği)
----------</td><td colspan="2">Uluslararası (lütfen formun arkasını da doldurunuz)
----------</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ülke</td><td colspan="4">Türkiye</td></tr>
<tr><td colspan="2">Korunan Alanın Coğrafi Konumu (bulunduğu ülke ve mümkünse haritası)</td><td colspan="4">26º 44’ 00’’- 26º 59’ 43’’ Doğu boylamları ile
39º 44’ 30’’- 39º 34’ 09’’ Kuzey enlemleri arasındadır.</td></tr>
<tr><td colspan="2">İlan Tarihi</td><td colspan="4">17.04.1993 tarihli ve 21555 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olan 93/4243 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Milli Park ilan edilmiştir.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Mülkiyet Bilgileri (Uygun olanı işaretleyiniz)</td><td>Devlet
x</td><td>Özel</td><td>Toplum</td><td>Diğer</td></tr>
<tr><td colspan="2">Yöneten Kurum</td><td colspan="4">Tarım ve Orman Bakanlığı, 2. Bölge Müdürlüğü, Balıkesir Şube Müdürlüğü, Kazdağları Milli Parklar Şefliği</td></tr>
<tr><td colspan="2">Korunan Alanın Büyüklüğü (ha)</td><td colspan="4">20.939, 2 ha.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Personel sayısı</td><td colspan="2">Sürekli: 11</td><td colspan="2">Geçici: -</td></tr>
<tr><td colspan="2">Yıllık Bütçe (TL) – personel ücret giderleri hariç</td><td colspan="2">Mevcut bütçe (DKMPGM her yıl yapılacak çalışmalara göre yeterli bütçe sağlamaktadır.)</td><td colspan="2">Proje veya diğer ek bütçe</td></tr>
<tr><td colspan="2">Korunan Alan Statüsünün Gerekçeleri</td><td colspan="4">Kazdağı Milli Parkı, biyolojik çeşitlilik (flora ve fauna), endemik bitki türleri, orman ve su ekosistemleri, jeolojik ve jeomorfolojik yapı, mitolojik geçmiş ve çevresindeki geleneksel yaşam tarzı ile ulusal ve uluslararası düzeyde eşsiz öneme sahiptir ve bu özellikler Kazdağı Milli Parkı’nın önemli kaynak değerlerini oluşturmaktadırlar. Böylelikle Kazdağı’nın doğal bir hazine niteliğindeki jeomorfolojik özelliklerinin korunması, flora (bitki) ve fauna (hayvan) varlığının devamının sağlanması, araştırılması ve gelecek kuşaklara aktarılması için Milli Park ilan edilmiştir.</td></tr>
<tr><td colspan="6">Korunan alanın üç ana yönetim amacını belirtiniz</td></tr>
<tr><td colspan="2">Yönetim Amacı 1</td><td colspan="4">Doğal Kaynak Değerlerinin Korunması: Biyolojik çeşitlilik, Milli Parkın ana kaynak değerini meydana getirmektedir. Bugüne kadar Kazdağı’nda 800 bitki taksonu tespit edilmiştir. Başta Kazdağı Göknarı olmak üzere 32 adet Kazdağı'na endemik tür bulunmaktadır. Bunun yanında Türkiye’nin endemik türü olan ve Kazdağı’nda yetişen 48 adet, endemik olmayan ancak Türkiye’de sadece Kazdağı’nda yetişen 15 adet tür bilinmektedir. Alanın Milli Park ilan edilmesi ve avlanmanın yasaklanmasıyla birlikte, yaban hayvanı populasyonlarında da gözle görülür artışlar olmuştur. Belirlenen en önemli hayvan türleri; ayı, domuz, kurt, karaca, tilki, porsuk, sansar ile birlikte 55 kuş türü bulunmaktadır. Kazdağı, kaynakları ve bunların vadilerde oluşturduğu şelaleler ile doğa cennetidir. Kazdağı’nın güney yüzünde hakim olan bitki topluluğu, alt seviyelerde (700-800 metrelere kadar) kızılçamlarla, üst seviyelerde ise (1400 metrelere kadar) karaçamlarla temsil edilen ormanlardır. Zirvede yer alan hakim ağaç türleri ise yükseklerde göknar, daha alt seviyelerde ise kayın, sapsız meşe ve macar meşesidir.</td></tr>
</table>

Çizelge 4.1 Kazdağı Milli Parkı İlerleme Raporu: Veri Formu (Devam)

<table>
<tr><td colspan="2">Yönetim Amacı 2</td><td colspan="4">Kültürel Değerlerinin Korunması: Mitolojik geçmiş ve çevresindeki geleneksel yaşam tarzı ile eşsiz öneme sahiptir.Kazdağları silsilesinin etekleri arkeolojik açıdan ülkemizin en zengin bölgesi olma özelliğini de taşımaktadır. Milli Park'ın çevresinde Thebe, Killa, Khrysa, Anderia, Antandros, Pedosos ve Astrya antik yerleşim bölgeleri bilinmektedir. Yakın çevrede 3 önemli antik kent bulunmaktadır. Bunlar Troya Savaşlarından önce kurulmuş Edremit ilçesine 6 km uzaklıkta Ören yerleşimi civarındaki Adramyztion, dağın güneyinde ve Edremit Körfezinin kuzeyinde Kaletaşı tepesinin üstünde kurulu Antandros, Çanakkale il sınırları içinde yer alan Assos kentleridir. Kazdağı'nın yabancılar tarafından en ilginç bulunan yanı ise mitolojideki "ida dağı" efsanesidir. Ayrıca, Sarıkız ve Hasanboğuldu efsaneleri de vardır.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Yönetim Amacı 3</td><td colspan="4">Jeomorfolojik Değerleri: Doğudan batıya uzanan Kazdağı kütlesini, kuzey-güney istikametinde yaran derin vadi ve kanyonlardan dağın zirvesindeki oksijen aşağıya inmektedir. Vadi ve kanyonlar baca görevi yapmaktadır.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Değerlendirme Yapan Kişi Sayısı</td><td colspan="4">Yedi kişi</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Değerlendirmeye Dâhil Olanlar (kutucukları işaretleyiniz)</td><td>KA Müdürü ■
1 (Şef)</td><td>KA Personeli ■
2</td><td>Diğer KA Kur. Personeli □</td><td>STK ■
1</td></tr>
<tr><td>Yöre Halkı ■
2</td><td>Bağışçılar □</td><td>Dış Uzmanlar □</td><td>Diğer ■
1</td></tr>
<tr><td colspan="2">Eğer değerlendirme bir kuruluş ya da bağışçı adına özgün bir proje kapsamında iş birliği yoluyla yapılmışsa burada belirtiniz.</td><td colspan="3">Çankırı Karatekin Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı Doktora Tezi, Türkiye ve Fransa'da Korunan Alanlarda Yönetim Sürecinde Katılımcılık: Kazdağı Milli Parkı- SeineNormande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Örnekleri.</td></tr>
</table>

Çizelge 4.2 Kazdağı Milli Parkı Değerlendirme Formu

Konu	**Ölçütler**	**Puan (Her bir soru için tek kutu işaretleyiniz)**		**Notlar**
1. Yasal Statü	Korunan alanın yasal statüsü resmi gazetede yayınlanmadı	0		Alan 17.04.1993 tarih ve 21555 sayılı resmi gazetede yayınlanan 93/4243 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Milli Park ilan edilmiş ve koruma altına alınmıştır.
Korunan alanın yasal statüsü var mı? (Özel mülkiyet olan) korunan alanlar olması halinde bir sözleşme veya benzeri belgeler kapsamında mı?)	Hükümet, korunan alanın yasal statüsünün resmi gazetede yayınlanmasını kararlaştırdı; fakat bu süreç henüz başlamadı	1		
	Korunan alanın yasal statüsü resmi gazetede yayınlanma sürecinde; fakat bu süreç halâ tamamlanmadı. (Halen yasal ulusal statü ya da özel KA statüsü kazanmamış olup Ramsar gibi uluslararası sözleşmeler uyarınca ya da yöresel/geleneksel yasalarla toplum tarafından korunan alanlar durumundaki alanlar dâhil)	2		
Ortam	Korunan alanın yasal statüsü, resmi gazetede yayınlandı /veya özel KA durumunda ise sözleşmeye bağlandı	3	3	
2. Korunan Alanlarla İlgili Düzenlemeler Uygun olmayan alan kullanımı ve faaliyetlerin (örneğin, avcılık) kontrolü için düzenlemeler var mı?	Korunan alanda uygun olmayan arazi kullanımı ve faaliyetlerin kontrol edilmesine yönelik düzenlemeler yok	0		Korunan alanda uygun olmayan arazi kullanımı ve faaliyetlerin kontrol edilmesine yönelik düzenlemeler var; ancak bunların etkin olarak uygulanmasında bazı zayıflıklar var. Milli Parkın taşıma kapasitesine uyulamamaktadır. Alanın kuzey girişinde kontrol yetersizliği olmasından dolayı milli parkın kuzey girişleri kontrol altına alınamamaktadır.
	Korunan alanda uygun olmayan arazi kullanımı ve faaliyetlerin kontrol edilmesine yönelik düzenlemeler var; fakat bunların etkin olarak uygulanmasında ciddi zayıflıklar var	1		
	Korunan alanda uygun olmayan arazi kullanımı ve faaliyetlerin kontrol edilmesine yönelik düzenlemeler var; ancak bunların etkin olarak uygulanmasında bazı zayıflıklar var	2	2	
Planlama	Korunan alanda uygun olmayan arazi kullanımı ve faaliyetlerin kontrol edilmesine yönelik düzenlemeler var ve etkin bir şekilde uygulanıyor	3		

Çizelge 4.2 Kazdağı Milli Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

3. Mevzuatın Uygulanması Personel (korunan alanın yönetiminden sorumlu kişi), korunan alanlara ilişkin kuralları yeterince iyi uygulayabiliyor mu? *Girdiler*	Personel, korunan alan mevzuatını ve yönetmeliklerini uygulamak için etkin kapasiteye ve kaynaklara sahip değil	0		Milli Park Şube Müdürü ve Milli Park şefi korunan alan mevzuatını ve yönetmeliklerini uygulamak için kabul edilebilir kapasiteye ve kaynaklara sahip; ancak personel yetersizliği, kalifiye personel eksikliği, giriş çıkışların kontrol eksikliği, yerelde ilgili işleri yapabilmek için personel alımına bütçe ayrılmaması ve denetim eksikliği gibi bazı eksiklikler görülmektedir.
	Personelin, korunan alan mevzuatını ve yönetmeliklerini uygulama kapasitesinde ve kaynaklarında önemli eksiklikler var (örneğin: beceri eksikliği, denetim kontrol faaliyetleri için bütçe olmaması, kurumsal destek eksikliği)	1		
	Personel, korunan alan mevzuatını ve yönetmeliklerini uygulamak için kabul edilebilir kapasiteye ve kaynaklara sahip; ancak bazı eksiklikler var	2	2	
	Personel, korunan alan mevzuatını ve yönetmeliklerini uygulamak için mükemmel kapasiteye ve kaynaklara sahip	3		
4. Korunan Alan Amaçları *Planlama*	Korunan alanın amaçları kesin bir şekilde kararlaştırılmamış.	0		Korunan alanın kararlaştırılmış amaçları var ve bu amaçları karşılayacak şekilde yönetiliyor. 17.06.1995 tarihinde yapılan Kazdağı Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planlarında belirtilen plan kararları ve hükümleri uygulanmaktadır.
	Korunan alanın kararlaştırılmış amaçları var, ancak bu amaçlara göre yönetilmiyor.	1		
	Korunan alanın kararlaştırılmış amaçları var, ancak kısmen bu amaçlara göre yönetiliyor.	2		
	Korunan alanın kararlaştırılmış amaçları var ve bu amaçları karşılayacak şekilde yönetiliyor.	3	3	
5. Korunan Alanın Tasarımı Korunan alan, korunması amaçlanan türleri, habitatları, ekolojik süreçleri ve su havzalarını korumak için doğru alan büyüklüğü ve şekline sahip mi? *Planlama*	Tasarımdaki yetersizlikler, korunan alanın ana yönetim amaçlarının gerçekleştirilmesini olanaksız kılmaktadır.	0		Milli Parkın sınırları habitat, hayvan popülasyonu ve endemik bitkilerin yayılışına göre değil idari il sınırlarına göre belirlenmiştir. Tam anlamıyla alanın bütünlüğünü bozmamak adına doğal sınırları baz almak gerekmektedir.
	Tasarımdaki yetersizlikler, ana amaçların gerçekleştirilmesini bir ölçüde kısıtlamakta ama etkileri azaltıcı bazı tedbirler alınmaktadır (örn: komşu arazi sahipleriyle yaban hayatı koridorları konusunda anlaşmaya varmak veya uygun havza yönetiminin uygulamaya sokulması).	1	1	
	Tasarım, ana amaçların gerçekleştirilmesini önemli ölçüde kısıtlamamakta; ancak iyileştirilebilir (örn: daha büyük ölçekli ekolojik süreçlerle karşılaştırıldığında.)	2		
	Korunan alanın tasarımı, ana amaçların gerçekleştirilmesine özellikle yardımcı olmakta; türlerin ve doğal ortamların korunmasına uygun; doğal bozulum yöntemleri, havza ölçeğinde yüzey ve yeraltı akışları vb. gibi ekolojik süreçlerin sürekliliğini sağlıyor.	3		

Çizelge 4.2 Kazdağı Milli Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

6. Korunan Alanın Sınır İşaretlemeleri Sınır biliniyor mu ve işaretlenmiş mi? *Süreç*	Yönetim makamı veya yöre sakinleri / komşu arazi kullanıcıları, korunan alanın sınırlarını bilmemektedir.	0		Milli parkın yönetim birimleri ve yerel halk, korunan alanın sınırlarını bilmektedir. Alanın sınırlarının başladığı yerde Milli Park olduğuna dair uyarıcı tabelalar vardır. Milli Park sınırlarını gösteren sayısal haritalar bulunmaktadır.
	Korunan alanın sınırları, yönetim makamı tarafından bilinmekte, ancak yöre sakinleri / komşu arazi kullanıcıları tarafından bilinmemektedir.	1		
	Hem yönetim makamı, hem de yöre sakinleri korunan alanın sınırlarını bilmekte; ancak sınırları uygun şekilde işaretlenmemiş durumdadır.	2		
	Yönetim makamı ve yöre sakinleri, korunan alanın sınırlarını bilmekte ve sınırları uygun şekilde işaretlenmiş durumdadır.	3	3	
7.Yönetim Planı Bir yönetim planı var mı ve uygulanıyor mu? *Planlama*	Korunan alanın yönetim planı yoktur.	0		17.06.1995 tarihinde yapılmış olan Uzun Devreli Gelişme Planı vardır ve bu plan hükümleri uygulanmaktadır.
	Korunan alanın yönetim planı hazırlanmakta veya hazırlanmış durumda; ancak uygulanmamaktadır.	1		
	Onaylanmış bir yönetim planı var; ancak maddi kısıtlar veya diğer problemler nedeniyle, sadece kısmen uygulanmaktadır.	2		
	Onaylanmış bir yönetim planı var ve uygulanmaktadır.	3	3	
7a. Planlama Süreci	Planlama süreci, kilit paydaşların yönetim planına etki etmeleri için yeterli fırsat sağlamaktadır.	+1	1	Milli Parkın planlama sürecinde yöre halkıyla görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca, yangın eylem planı yapımında paydaş Orman İşletme Müdürlüğü ile gerekli çalışmalar yapılmıştır.
7b. Planlama Süreci	Yönetim planının periyodik olarak gözden geçirilmesi ve güncelleştirilmesi için yerleşmiş bir program ve süreç vardır.	+1		
7c. Planlama Süreci	İzleme, araştırma ve değerlendirmenin sonuçları, düzenli olarak planlamaya dahil edilmektedir.	+1		
8. Düzenli Çalışma Planı Yıllık çalışma planı var mı ve uygulanıyor mu? *Planlama/Çıktılar*	Düzenli bir çalışma planı yoktur.	0		Düzenli çalışma planı var ve faaliyetlerin çoğu uygulanmaktadır. Milli Park alanında yıllık çalışma planında belirlenen faaliyetler gerçekleşmektedir.
	Düzenli bir çalışma planı var; ancak faaliyetlerin çok azı uygulanmaktadır.	1		
	Düzenli bir çalışma planı var ve faaliyetlerin çoğu uygulanmaktadır.	2	2	
	Düzenli bir çalışma planı var ve tüm faaliyetler uygulanmaktadır.	3		

Çizelge 4.2 Kazdağı Milli Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

9. Kaynak Envanteri Korunan alanı yönetmek için yeterli bilgi var mı? *Girdiler*	Korunan alandaki önemli habitatlar, türler ve kültürel değerler hakkında bilgi çok azdır veya yoktur.	0		Korunan alandaki önemli habitatlar, türler ve kültürel değerler hakkındaki bilgi, tüm planlama ve karar alma konuları için yeterlidir. Alanla ilgili üniversiteler tarafından çalışmalar yapılmaktadır.
	Korunan alandaki önemli habitatlar, türler ve kültürel değerler hakkındaki bilgi, planlama ve karar alma için yeterli değildir.	1		
	Korunan alandaki önemli habitatlar, türler ve kültürel değerler hakkındaki bilgi planlama ve karar alma sürecindeki önemli konular için yeterlidir.	2		
	Korunan alandaki önemli habitatlar, türler ve kültürel değerler hakkındaki bilgi, tüm planlama ve karar alma konuları için yeterlidir.	3	3	
10. Koruma Sistemleri Korunan alanda kaynakların kullanımını ve kaynaklara erişimi kontrol etmek için sistemler var mı? *Süreç/Çıktılar*	Koruma sistemleri (devriyeler, giriş izinleri, vb.) yoktur ya da kaynakların kullanımını ve kaynaklara erişimi kontrol etmede etkin değildir.	0		Milli Parka civar köylerden ve kuzeyden kontrollü girişler yoktur. Mevcut personel ile devriye vasıtasıyla kontrol yapılmaktadır. Güneyden ise iki kapı giriş kontrol noktası vardır. Kuzeye ve güneye kapı girişi eklenmelidir.
	Koruma sistemleri kaynakların kullanımını ve kaynaklara erişimi kontrol etmede kısmen etkindir.	1		
	Koruma sistemleri kaynakların kullanımını ve kaynaklara erişimi kontrol etmede oldukça etkindir.	2	2	
	Koruma sistemleri kaynakların kullanımını ve kaynaklara erişimi kontrol etmede büyük oranda veya tamamen etkindir.	3		
11. Araştırma Korunan alan yönetimi tarafından uygulanan bir etüd ve araştırma programı var mı? *Süreç*	Korunan alanda etüd veya araştırma yapılmamaktadır.	0		Önemli miktarda etüd ve araştırma yapılmakta ama bunlar korunan alan yönetiminin ihtiyaçlarına yönelik olmamaktadır. Biyolojik çeşitlilik çalışması yapılmaktadır. Fotokapanlarla hayvan populasyonu belirlenmektedir. Fakat yabani kuş türlerinin belirlenmesine yönelik çalışma yapılması gerekmektedir.
	Az miktarda etüd ve araştırma yapılmakta ama bunlar korunan alan yönetiminin ihtiyaçlarına yönelik değildir.	1		
	Önemli miktarda etüd ve araştırma yapılmakta ama bunlar korunan alan yönetiminin ihtiyaçlarına yönelik değildir.	2	2	
	Yönetim ihtiyaçları ile ilgili, kapsamlı, bütüncül bir etüd ve araştırma programı vardır.	3		

Çizelge 4.2 Kazdağı Milli Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

12. Kaynak Yönetimi	Aktif kaynak yönetimi uygulanmamaktadır.	0		Yöre halkının gözlemlerine dayanılarak, son 20-30 yılda örneğin kartal gibi yırtıcı kuş populasyonunda azalmalar olduğu belirtilmektedir. Fauna için fotokapanlar vardır. Fauna'ya katkı sağlaması için doğaya keklik bırakılmıştır.
Aktif kaynak yönetimi yapılıyor mu?	Kritik düzeyde önemli habitatlar, türler, ekolojik süreçler ve kültürel değerlerle ilgili aktif yönetim gereksinimlerinin çok azı uygulanmaktadır.	1		
	Kritik düzeyde önemli habitatlar, türler, ekolojik süreçler ve kültürel değerlerle ilgili aktif yönetim gereksinimlerinin çoğu uygulanmakta ama bazı kilit sorunlara değinilmemektedir.	2	2	
Süreç	Kritik düzeyde önemli habitatlar, türler, ekolojik süreçler ve kültürel değerlerle ilgili aktif yönetim gereksinimlerinin büyük bir bölümü veya tamamı uygulanmaktadır.	3		
13. Personel Sayısı	Personel yoktur.	0		Personel sayısı, önemli yönetim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi açısından optimum seviyenin altındadır. 1 Milli Park şefi, 1 mühendis, 3 orman muhafaza memuru, 5 işçi ve 1 büro memuru olmak üzere toplam 11 personelle görev yapılmaktadır.
Korunan alanı yönetmek için yeterli sayıda insan istihdam edilmiş durumda mı?	Personel sayısı, önemli yönetim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için yetersizdir.	1		
	Personel sayısı, önemli yönetim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi açısından optimum seviyenin altındadır.	2	2	
Girdiler	Personel sayısı, korunan alanın yönetim ihtiyaçları için yeterlidir.	3		
14. Personel Eğitimi	Personel, korunan alan yönetimi için gereken becerilerden yoksundur.	0		Personelin eğitim ve beceri düzeyi, korunan alanın ihtiyaçlarına göre düşüktür. Alanda görev yapan çalışanların korunan alanlar konusunda daha eğitimli ve bilgili olmaları gerekmektedir.
Personele yönetim hedeflerini gerçekleştirmek için yeterli eğitim veriliyor mu?	Personelin eğitim ve beceri düzeyi, korunan alanın ihtiyaçlarına göre düşüktür.	1	1	
	Personelin eğitim ve beceri düzeyi yeterlidir; ancak yönetim amaçlarının tam olarak gerçekleştirilmesi için daha da iyileştirilebilir.	2		
Süreç/Çıktılar	Personelin eğitim ve beceri düzeyi korunan alanın yönetim ihtiyaçlarına uygundur.	3		
15. Mevcut Bütçe	Korunan alanın bütçesi yoktur.	0		Mevcut bütçe yeterli ve korunan alanın yönetim ihtiyaçlarını tam olarak karşılayabilir durumdadır.
Mevcut bütçe yeterli mi? (Türkiye için bu soru mevcut ödenek yeterli mi? diye okunmalıdır)	Mevcut bütçe, temel yönetim ihtiyaçları açısından yetersiz ve yönetim kapasitesi açısından ciddi bir kısıtlama oluşturmaktadır.	1		
	Mevcut bütçe kabul edilebilir düzeydedir; ancak etkin yönetimi tam olarak gerçekleştirmek için daha da iyileştirilebilir.	2		
Girdiler	Mevcut bütçe yeterli ve korunan alanın yönetim ihtiyaçlarını tam olarak karşılayabilir durumdadır.	3	3	

Çizelge 4.2 Kazdağı Milli Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

16. Bütçe Güvenliği Bütçe güvenli mi? (Türkiye için bu soru mevcut ödenek düzenli olarak ayrılmış mı? diye sorulmaktadır) *Girdiler*	Korunan alanın garanti edilmiş bir bütçesi yok ve yönetim tümüyle dış kaynaklara bağımlı veya oldukça değişken fon desteği vardır.	0		Korunan alanın makul derecede garanti edilmiş bir bütçesi vardır. Yıllık bütçeler yapılırken plan hükümleri doğrultusunda ve yapılması gerekli hizmetler doğrultusunda önceliklerin tespit edilerek 1 yıl önceden gerekçe raporlarıyla birlikte makama sunulması gerekmektedir.
	Korunan alanın garanti edilmiş bütçesi çok az ve korunan alan, dış fonlar olmaksızın işlevini yeterince yerine getiremez durumdadır.	1		
	Korunan alanın makul derecede garanti edilmiş bir çekirdek bütçesi var; fakat birçok yenilikçi yaklaşım ve girişim dış fon desteğine bağımlıdır.	2	2	
	Korunan alana ve yönetim ihtiyacını karşılamaya yetecek ölçüde garanti edilmiş bir bütçesi vardır.	3		
17. Bütçe Yönetimi Bütçe, kritik yönetim ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yönetiliyor mu? ***Süreç***	Bütçe yönetimi çok zayıftır ve korunan alanın yönetiminde etkinliği önemli ölçüde sekteye uğratmaktadır (örn: mali yıl içerisinde bütçenin geç serbest bırakılması).	0		Bütçe yönetimi yeterlidir. Milli Park alanına yeterli sayıda pikap verilmemektedir. Bunun yönetim tarafından bütçeye konularak giderilmesi gerekmektedir.
	Bütçe yönetimi zayıftır ve korunan alanın yönetiminde etkinliği kısıtlamaktadır.	1		
	Bütçe yönetimi yeterlidir; fakat iyileştirilebilir.	2	2	
	Bütçe yönetimi mükemmeldir ve korunan alanın yönetiminde etkinliğe yardımcı olmaktadır.	3		
18. Teçhizat Yönetim ihtiyaçları için yeterli var mı? ***Girdiler***	Yönetimin ihtiyacı olan teçhizat ve tesis çok azdır veya hiç yoktur.	0		Yeterli makine, teçhizat ve tesis vardır. Mevcut makine teçhizat; -1 adet pikap, -2 adet traktör, -1 adet su tankı -1 adet motor -2 adet karavan -2 adet seyyar tuvalet 15 kişilik jeep alınması ileriki zamanlarda idare tarafından gerekli görülebilir.
	Bir ölçüde teçhizat ve tesis vardır; fakat bunlar tümüyle yetersizdir.	1		
	Teçhizat ve tesis vardır; ancak hâlâ bazı önemli boşluklar vardır.	2		
	Yeterli teçhizat ve tesis vardır.	3	3	
19. Teçhizatın Bakımı Teçhizatın bakımı yeterli mi? ***Süreç***	Teçhizat ve tesislerin bakımı çok azdır veya hiç yoktur.	0		Teçhizat ve tesislerin temel bakımı yapılmaktadır. Daha da profesyonelce yaklaşılması gerekmektedir.
	Teçhizat ve tesislerin bakımı belli bir ölçüde ve düzenli olmayan bir şekilde yapılmaktadır	1		
	Teçhizat ve tesislerin temel bakımı yapılmaktadır.	2	2	
	Teçhizat ve tesislerin bakımı iyidir.	3		

Çizelge 4.2 Kazdağı Milli Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

20. Eğitim ve Bilinçlendirme Hedefler ve ihtiyaçlara yönelik planlanmış bir eğitim programı var mı? ***Süreç***	Eğitim ve bilinçlendirme programı yoktur.	0		Gerekli görüldüğü takdirde II. Bölge Müdürlüğü tarafından eğitim ve bilgilendirme yapılmaktadır. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından da yıllık olarak personel eğitimleri yapılmaktadır. Daha da iyileştirilebilir.
	Sınırlı ve düzenli olmayan bir eğitim ve bilinçlendirme programı vardır.	1	1	
	Planlı bir eğitim ve bilinçlendirme programı vardır; ancak ihtiyaçları kısmen karşılıyor ve daha iyileştirilebilir.	2		
	Korunan alanın amaçları ve ihtiyaçları ile tam olarak bağlantılı, planlı ve etkin bir eğitim ve bilinçlendirme programı var	3		
21. Arazi ve Su Kullanımı Planlaması Arazi ve su kullanım planlaması korunan alanı kabul ediyor mu ve korunan alan hedeflerine ulaşması için yardımcı oluyor mu? ***Planlama***	Komşu arazi ve su kullanım planlaması korunan alanın ihtiyaçlarını dikkate almıyor ve etkinlikleri/politikaları alanın yaşamını sürdürmesine zararlıdır.	0		Arazi ve su kullanım planlaması yapılmıştır. Su kullanımı, Milli Park su kaynakları bazı mahallelere ücretli veya ücretsiz izin şeklinde verilmektedir. Gerekli olan bakım ve onarım çalışmaları sırasında alanın kaynak değerleri göz önünde tutulmaktadır.
	Komşu arazi ve su kullanım planlaması korunan alanın uzun vadeli ihtiyaçlarını dikkate almıyor ancak etkinlikleri alana zararlı değildir.	1		
	Komşu arazi ve su kullanım planlaması korunan alanın uzun vadeli ihtiyaçlarını kısmen dikkate almaktadır.	2		
	Komşu arazi ve su kullanım planlaması korunan alanın uzun vadeli ihtiyaçlarını tümüyle dikkate almaktadır.	3	3	
21 a: Habitat Korunması İçin Arazi ve Su Planlaması	Havzada veya korunan alanı içeren peyzaj içerisinde planlama ve yönetim, ilgili habitatların sürdürülmesi için yeterli çevresel koşulların (örn: su akışlarının hacmi, kalite ve zamanlaması, hava kirliliği düzeyleri, vb.) sağlanmasını içermektedir.	+1		
21 b: Bağlantıların Sürdürülmesi İçin Arazi ve Su Planlaması	Korunan alan bağlantı koridorlarının yönetimi, yaban hayatının korunan alan dışındaki kilit habitatlara geçişini sağlar (örn: göç eden balıkların tatlı su yumurta bırakma alanlarından denize geçişlerine izin vermek veya hayvanların göçüne izin vermek).	+1		
21 c: Ekosistem Hizmetleri ve Türlerin Korunması İçin Arazi ve Su Planlaması	"Planlama, ekosisteme özgün ihtiyaçlarına ve/veya bir ekosistem ölçeğinde özel türlerin ihtiyaçlarına yöneliktir (örn: belli türlerin sürdürülebilmesi için tatlı su akışının hacım, kalite ve zamanlaması, savan habitatlarının sürdürülmesi için yangın yönetimi, vb.)."	+1		

Çizelge 4.2 Kazdağı Milli Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

22. Resmi ve Ticari Komşular Komşu arazi ve su kullanıcıları ile iş birliği var mı? ***Süreç***	Korunan alan yetkilileri ile korunan alana komşu resmi ve tüzel arazi ve su kullanıcıları arasında herhangi bir ilişki yoktur.	0		Korunan alan yetkilileri ile korunan alana komşu resmi ve arazi ve su kullanıcıları arasında ilişki var; ancak iş birliği sınırlıdır. Belediye Başkanlığı ve resmi kurumlarla ilişkiler iyidir. Ancak, bazen vatandaşlarla arazi ve su kullanımında sıkıntılar yaşanmaktadır. İlişkiler sınırlıdır.
	Korunan alan yetkilileri ile korunan alana komşu resmi ve tüzel arazi ve su kullanıcıları arasında ilişki var ama iş birliği az veya yoktur.	1		
	Korunan alan yetkilileri ile korunan alana komşu resmi ve arazi ve su kullanıcıları arasında ilişki var; ancak iş birliği sınırlıdır.	2	2	
	Korunan alan yetkilileri ile korunan alana komşu resmi ve arazi ve su kullanıcıları arasında düzenli bir ilişki ve yönetim konusunda önemli düzeyde iş birliği vardır.	3		
23. Yerli Halk Korunan alanda ikamet eden veya alanı düzenli olarak kullanan yerli ve geleneksel halklar yönetim kararlarına katılıyor mu? *(Bu soru Türkiye için cevaplandırılmamaktadır)* ***Süreç***	Korunan alanın yönetimine ilişkin kararlarda yerli ve geleneksel halkların katılımı ve katkısı yoktur.	0		
	Yerli ve geleneksel halklar, yönetime ilişkin tartışmalara bir miktar katkı sağlamakta, ancak yönetime doğrudan katılamamaktadır.	1		
	Yerli ve geleneksel halklar, yönetime ilişkin bazı kararlara doğrudan katkı sağlamaktadır, ancak katkıları iyileştirilebilir.	2		
	Yerli ve geleneksel halklar, yönetime ilişkin tüm kararlara doğrudan katılmaktadır (örneğin birlikte yönetim)	3		
24. Yerel Topluluklar (Yöre halkı) Korunan alanda ikamet eden veya yakınında bulunan yerel topluluklar (yöre halkı) yönetim kararlarına katılıyor mu? ***Süreç***	Korunan alanın yönetimine ilişkin kararlarda yerel toplulukların katılımı ve katkısı yoktur.	0		Yerel topluluklar, yönetime ilişkin tartışmalara bir miktar katkı sağlamaktadır; ancak yönetime doğrudan katılamamaktadır. Milli Park içerisinde yerleşim birimi yoktur. Sarıkız geleneksel etkinliklerinden önce muhtarlarla toplantı yapılmakta ve yöre halkı ile birlikte kararlar alınmaktadır. Ayrıca, alan kılavuzlarının yöre halkından olması da yönetime ilişkin kararlara bir miktar katkı sağlamaktadır.
	Yerel topluluklar, yönetime ilişkin tartışmalara bir miktar katkı sağlamaktadır; ancak yönetime doğrudan katılamamaktadır.	1	1	
	Yerel topluluklar, yönetime ilişkin bazı kararlara doğrudan katkı sağlamaktadır; ancak katkıları iyileştirilebilir.	2		
	Yerel topluluklar, yönetime ilişkin kararlara doğrudan katılmaktadır (örneğin birlikte yönetim).	3		

Çizelge 4.2 Kazdağı Milli Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

Ek Hususlar: Yerel topluluklar/yerli halk				
24 a. Topluluklar Üzerinde Etkiler	Yerel topluluklar ve/veya yerli halk, yerel paydaşlar ile korunan alan yetkilileri arasında açık bir iletişim ve güven vardır.	+1	1	Komşu mahallelerle yönetim arasında açık bir iletişim ve kısmen güven vardır. Komşu mahalleler, Kazdağı Milli Park Şefliği'ne taahhütname vererek Milli Park alanına ücretsiz girebilmektedirler.
24 b. Topluluklar Üzerinde Etkiler	Bir yandan yerel toplulukların refahını arttırırken, öbür yandan korunan alanın kaynaklarını korumayı amaçlayan programlar uygulanmaktadır.	+1	1	Alan kılavuzluğu sistemi uygulanmaktadır.
24 c. Topluluklar Üzerinde Etkiler	Yerel topluluklar ve/veya yerli halk aktif olarak korunan alanı desteklemektedir.	+1	1	Yerel halktan bazıları desteklemese de genelde desteklenmektedir.
25. Ekonomik Fayda Korunan alan, yerel topluluklara gelir, iş imkânı, çevre hizmetleri için ödemeler gibi ekonomik faydalar sağlıyor mu? ***Sonuçlar***	Korunan alan yerel topluluklara herhangi bir ekonomik fayda sağlamıyor.	0		Yerel topluluklara bir miktar ekonomik fayda akışı vardır. Alan kılavuzlarına iş imkanı sağlamaktadır. Köylerde konaklama için pansiyonlar vardır. Günübirlik kullanım alanında Beyoba köyünün satış standı vardır. Köylere gelen ziyaretçilere zeytin, sabun, incir, kantaron yağı, erişte gibi ürünlerin satışı yapılmaktadır. Bunlardan ötürü de yerel halka bir miktar ekonomik fayda sağlanmaktadır.
	Korunan alanın potansiyel ekonomik faydaları biliniyor ve bunların gerçekleşmesi için planlar geliştiriliyor.	1		
	Yerel topluluklara bir miktar ekonomik fayda akışı vardır.	2	2	
	Korunan alanın faaliyetleri sonucunda yerel topluluklar önemli veya büyük ekonomik faydalar sağlanmaktadır.	3		
26. İzleme ve Değerlendirme Yönetim faaliyetleri performans yönünden izleniyor mu? ***Planlama/Süreç***	Korunan alanda izleme ve değerlendirme yoktur.	0		Yönetim faaliyetleri performans yönünden kısmen izleniyor, ancak bütüncül bir strateji yoktur ve sonuçların düzenli olarak toplanmadığı görülmektedir. Fotokapanlarla hayvan populasyonu izlenmektedir.
	Bir ölçüde *geçici* izleme ve değerlendirme vardır; ancak bütüncül bir strateji yoktur ve/veya sonuçlar düzenli olarak toplanmamaktadır.	1	1	
	Kararlaştırılan ve uygulanan bir izleme ve değerlendirme sistemi vardır; ancak sonuçlar alanın yönetimini geri beslememektedir.	2		
	İyi bir izleme ve değerlendirme sistemi vardır; etkin bir şekilde uygulanmakta ve adaptif (uyumlu) yönetimde kullanılmaktadır.	3		
27. Ziyaretçi Tesisleri Ziyaretçi tesisleri yeterli mi? ***Çıktılar***	Belirlenmiş bir ihtiyaç olmasına rağmen ziyaretçi tesisleri ve hizmetleri yoktur.	0		Ziyaretçilerin alan kılavuzu eşliğinde yürüyüş yapabilecekleri 9 adet yürüyüş güzergahı, 5 adet manzara seyir noktası, 1 adet geleneksel etkinlik alanı, 2 adet Günübirlik Kullanım Alanı, alan kılavuzları eşliğinde ziyaretçilerin kamp yapabilecekleri 2 adet çadırlı kamp alanı mevcuttur. Zeytinli tanıtım merkezi vardır. Ayrıca, Zeytinli'de alan kılavuzlarına ait irtibat bürosu olarakta kullanılan bir Alan kılavuzları dernek odası vardır.
	Ziyaretçi tesisleri ve hizmetleri, mevcut ihtiyaçlara cevap vermek açısından uygun değildir.	1		
	Ziyaretçi tesisleri ve hizmetleri, mevcut ihtiyaçlara cevap vermek için yeterlidir; ancak iyileştirilebilir.	2	2	
	Ziyaretçi tesisleri ve hizmetleri, mevcut ihtiyaçlara mükemmel ölçüde cevap verebilecek durumdadır.	3		

Çizelge 4.2 Kazdağı Milli Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

28. Ticari Turizm Operatörleri Ticari tur operatörleri, korunan alanın yönetimine katkı yapıyorlar mı? ***Süreç***	Korunan alanı kullanan turizm operatörleri ile korunan alan yetkilileri arasındaki ilişki çok azdır veya hiç yoktur.	0	0	Korunan alanı kullanan turizm operatörleri ile korunan alan yetkilileri arasındaki ilişki çok azdır veya hiç yoktur. Tur operatörleri alana alan kılavuzu almadan girmek istemekte ve ayrıca alandaki kurallara uymamak istemektedirler.
	Turizm operatörleri ile yetkililer arasında bir ilişki vardır; ancak bu büyük ölçüde idari ve düzenleyici konularla sınırlıdır.	1		
	Ziyaretçi memnuniyetini arttırmak ve korunan alanın sahip olduğu değerleri sürdürmek amacıyla turizm operatörleri ile korunan alan yetkilileri arasında sınırlı düzeyde iş birliği vardır.	2		
	Ziyaretçi memnuniyetini arttırma ve korunan alanın sahip olduğu değerleri korumak üzere turizm operatörleri ile korunan alan yetkilileri arasında mükemmel iş birliği vardır.	3		
29. Gelirler Eğer ücret (giriş ücretleri, para cezaları, tesis kiralama gibi) tahsil ediliyorsa, bunun korunan alanın yönetimine katkısı oluyor mu? *(Lütfen ne tür gelirler olduğunu belirtiniz!)* ***Girdiler/Süreç***	Ücretler, teorik olarak uygulanmasına rağmen, tahsil edilmemektedir.	0		Ücret tahsil edilmektedir ve korunan alana ve çevresine önemli katkısı olmaktadır. Günübirlik kullanım alanlarından yıllık elde edilen kira gelirleri, kapı giriş ücretleri ve su isale hatlarından gelen gelirler (Büyükşehir Belediyesi'nden alınmakta) vardır. Hasanboğuldu Günübirlik kullanım alanına ait 2017 yılı işletmecilik bedeli 188.570,88 TL, Pınarbaşı Günübirlik kullanım alanında ise 2017 yılına ait işletmecilik bedeli 117.386,04 TL'dir. Bunun da korunan alana önemli katkısı olmaktadır.
	Ücret tahsil edilmektedir; ancak korunan alana ve çevresine bir katkısı olmamaktadır.	1		
	Ücret tahsil edilmektedir ve korunan alana ve çevresine biraz katkısı olmaktadır.	2		
	Ücret tahsil edilmektedir ve korunan alana ve çevresine önemli katkısı olmaktadır.	3	3	
30. Kaynak Değerlerin Durumu Korunan alanın önemli değerleri, başlangıçtaki halleri ile karşılaştırıldıklarında ne durumdadır? *Sonuçlar*	Önemli biyolojik çeşitlilik, ekolojik veya kültürel değerlerin çoğu ciddi biçimde bozulmaktadır.	0		Biyolojik çeşitlilik ve ekolojik değerleri kısmen bozulmaktadır; ancak korunan alanın en önemli değerleri önemli derecede etkilenmemiş durumdadır. Endemik türlerin azaldığı söylenmektedir. Fakat, daha önceden belirli bir çalışma olmadığından dolayı tam olarak veri karşılaştırılması yapılamamaktadır. Sadece yöre halkı bazı hayvanların azaldığını bazılarının ise arttığını söylemektedir.
	Önemli biyolojik çeşitlilik, ekolojik veya kültürel değerlerin bir kısmı ciddi biçimde bozulmaktadır.	1		
	Bazı biyolojik çeşitlilik, ekolojik ve kültürel değerleri kısmen bozulmaktadır; ancak korunan alanın en önemli değerleri önemli derecede etkilenmemiş durumdadır.	2	2	
	Biyolojik çeşitlilik, ekolojik ve kültürel değerler büyük oranda korunmuş (bozulmamış) durumdadır.	3		

Çizelge 4.2 Kazdağı Milli Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

30 a. Kaynak Değerlerinin Durumu	Kaynak değerlerin durum değerlendirmesinde araştırma ve/veya izleme sonuçları temel alınmaktadır.	+1	1	Biyolojik çeşitlilik çalışması vardır.Bugüne kadar Kazdağı'nda 800 bitki taksonu tespit edilmiştir. Başta Kazdağı Göknarı olmak üzere 32 adet Kazdağı'na endemik tür bulunmaktadır. Bunun yanında Türkiye'nin endemik türü olan ve Kazdağı'nda yetişen 48 adet, endemik olmayan ancak Türkiye'de sadece Kazdağı'nda yetişen 15 adet tür bilinmektedir.
30 b. Kaynak Değerlerinin Durumu	Biyolojik çeşitlilik, ekolojik ve kültürel değerlere yönelik tehditlere karşı özgün yönetim programları uygulanmaktadır.	+1		
30 c. Kaynak Değerlerinin Durumu	Kilit biyolojik çeşitlilik, ekolojik ve kültürel değerlerin sürdürülmesi park yönetiminin rutin faaliyetlerinin bir parçasıdır.	+1	1	Milli Park kaynak değerlerinin sürdürülmesi park yönetiminin rutin faaliyetlerinin bir parçasıdır. Milli Park rutin olarak denetlenmektedir.
TOPLAM PUAN		**99**	**66**	

4.1.2 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Yönetim Etkinliğinin Değerlendirilmesi

METT yöntemi kapsamında; Bölge tabiat parkının karma birlik içerisinden seçilmiş olan başkanı, alanın müdürü, korunan alan personeli, STK temsilcisi ve yöre halkı olmak üzere altı kişilik değerlendirme komisyonu ile Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nın yönetim etkinliğinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Bölge Tabiat Parkı yönetimi tarafından 30 değerlendirme sorusu ve 4 ek soru karşılığında alınması gereken toplam puan 102'dir. Buna göre, yapılan değerlendirme sonucunda Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı yönetimi 102 puan üzerinden 73 puan almıştır. Yönetimin etkinlik düzeyi ise % 72 olarak hesaplanmıştır.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkında yapılan değerlendirmede bazı sorular düşük puan almıştır. Personel (korunan alanın yönetiminden sorumlu kişi), korunan alanlara ilişkin kuralları yeterince iyi uygulayabiliyor mu? sorusuna; personel, korunan alan mevzuatını ve yönetmeliklerini uygulamak için etkin kapasiteye ve kaynaklara sahip değil cevabı alınmıştır. Parkta polisin yetkisi yoktur. Park yönetimi devlet veya belediyeleri (yetkilerine bağlı olarak) sorunlardan haberdar etmektedir.

Korunan alanın sınırları biliniyor mu ve işaretlenmiş mi? sorusuna; korunan alanın sınırları, yönetim makamı tarafından bilinmekte, ancak yöre sakinleri / komşu arazi kullanıcıları tarafından bilinmemektedir cevabı alınmıştır. Yönetim birimleri korunan alanın sınırlarını bilmektedir. Ancak, alan büyük olduğu için yerel halk sınırları tam olarak bilmemektedir. Bu soru Kazdağı Milli Parkı için yapılan değerlendirme formunda; yönetim makamı ve yöre sakinleri, korunan alanın sınırlarını bilmekte ve sınırları uygun şekilde işaretlenmiş durumdadır cevabı ile en yüksek puanı almıştır. Kazdağı Milli Parkı'nda alanın sınırları belli ve giriş kapısından personelin bilgisi dahilinde içeriye girilmektedir. Yerel halk izin almadan içeriye girememektedir. Bu nedenle de yerel halk parkın sınırlarını bilmektedir. Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkında ise alanın sınırları belli ve park içinde yerel halk da yaşamaktadır. Ama alan çok büyük olduğu için yerel halk alanın sınırlarını tam olarak bilmemektedir.

Bütçe güvenli mi? sorusuna; korunan alanın garanti edilmiş bütçesi çok az ve korunan alan, dış fonlar olmaksızın işlevini yeterince yerine getiremez durumdadır cevabı alınmıştır. Park vergi geliri elde etmemektedir. Parkın bütçesi, parkın karma birlik üyelerinin finansmanına ve proje çağrılarına bağlıdır. Karma birlik üyeleri herhangi bir kırılganlıklarından dolayı, parkın bütçesine yaptıkları katkılarını azaltma yönünde karar verebilmektedirler. Fransa'daki bölge tabiat parklarının yönetim bütçesi büyük ölçüde onu oluşturan karma birlik üyelerinden finanse edilmektedir. Bütçe çevreden sorumlu bakanlığın katkısıyla ve sübvansiyonlarla tamamlanmaktadır. Ayrıca, özel şirketler ve kişiler sponsorluk yoluyla bölge tabiat parklarını destekleme olanağına sahiptir (Anonymous 2012). Kazdağı Milli Parkı için yapılan değerlendirme formunda bu soruya korunan alanın makul derecede garanti edilmiş bir bütçesi vardır cevabı alınmıştır. Yıllık bütçeler yapılırken 1 yıl önceden gerekçe raporlarıyla birlikte Bakanlığa sunulmaktadır.

Ticari tur operatörleri, korunan alanın yönetimine katkı yapıyorlar mı? sorusuna; korunan alanı kullanan turizm operatörleri ile korunan alan yetkilileri arasındaki ilişki çok azdır veya hiç yoktur, cevabı alınmıştır. Belediyelerin yetkisi daha fazladır. Kazdağı Milli Parkı için yapılan değerlendirme formunda da bu soruya alınan cevap aynıdır. Tur operatörleri alana alan kılavuzu almadan girmek istemektedir.

Eğer ücret tahsil ediliyorsa, bunun korunan alanın yönetimine katkısı oluyor mu? sorusuna; Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkında, ücret tahsil edilmektedir, ancak korunan alana ve çevresine bir katkısı olmamaktadır cevabı alınmıştır. Alanda hesaba değer olmayan gelirler vardır. Ancak, korunan alanın yönetimine katkısı olmamaktadır. Bu soru Kazdağı Milli Parkı için yapılan değerlendirme formunda; ücret tahsil edilmektedir ve korunan alana ve çevresine önemli katkısı olmaktadır cevabı ile en yüksek puanı almıştır. Kazdağı Milli Parkı'nda günübirlik kullanım alanlarından yıllık elde edilen gelirler vardır.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkına ait değerlendirme formuna değerlendirme unsurları bazında baktığımızda; girdiler, süreçler ve girdiler/süreçler sorularından bazılarına verilen puanlar düşük çıkmıştır.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı için alana ait uluslararası statü bilgileri (alana ait uluslararası statüler varsa), veri formu ve uygulanan yönetimi değerlendirme formu Çizelge 4.3, 4.4 ve 4.5'te verilmiştir.

Çizelge 4.3 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Uluslararası Statü Bilgileri

<table>
<tr><th colspan="4">Uluslararası Statü Bilgileri</th></tr>
<tr><td colspan="4">UNESCO Dünya mirası alanı (bkz: whc.unesco.org/en/list)</td></tr>
<tr><td>Giriş Tarihi</td><td>Alan Adı</td><td>Alan Büyüklüğü</td><td>Coğrafik Koordinatlar</td></tr>
<tr><td>KA İlan Kriterleri (i’den x’e kriterler)</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>Küresel Üstün Değer Durumu</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="4">Ramsar Alanı (bkz: www.wetlands.org/RSDB/)</td></tr>
<tr><td>Giriş Tarihi
18.12.2015</td><td>Alan Adı
Marais Vernier Vallée de la Risle maritime</td><td>Alan Büyüklüğü
Haute-Normandie Bölgesi, l'Eure İli (27), Fransa
49°26'N 00°29'E</td><td>Coğrafik Numarası
FR7200045
International : 2247</td></tr>
<tr><td>Statü Veriliş Nedeni (bkz; Ramsar Bilgi Formu)</td><td colspan="3">Grand'Mare, Alüvyal bataklıklar, çamurluklar, nehir ağzı suları, akarsu, turba bataklıkları ve doğal gölette birleşen su yatak ve adalarından oluşan büyük karmaşık bir nehir ağzıdır. Marais Vernier bataklığı Seine'nin ölü menderesi olup Fransa'daki en büyük turba deposuna sahiptir. Risle bir kıyı akarsuyu olarak, tuzlu su ile tatlı su arasında bir geçiş bölgesidir ve gelgit (interdital) balık faunası için en önemli doğal yaşam alanı kurulmasına elverişlidir. Bölge, 43 tür balık türü içermekte olup bunun 32'si yerlidir, ayrıca göç popülasyonlarını karşılama ve dünya çapında tehdit altındaki Avrupalı yılan balığı (Anguilla anguilla), kuzey turna balığı (Esox lucius), dere taşemeni (Lampetra fluviatilis) gibi bazı türlerin üreme noktasıdır. Sulak alanlar, bazı göçmen kuşlar için önemli bir kışlama alanıdır ve çok sayıda altın yağmurcun (Pluvialis apricaria) ve bayağı kız kuşlarını (Vanellus vanellus) barındırmaktadır. En önemli insan faaliyetleri, tarım, avcılık ve balıkçılıktır. Bölge, sosyo-kültürel bir ilgi alanı oluşturmakla birlikte, geleneksel uygulamalarla yönetilmekte ve önemli bir biyolojik çeşitliliğin oluşmasına uygun bir yaşam alanı mozaiği ile açık alanların korunmasını sağlamaktadır. Bölgede bulunan kır evleri aynı zamanda bataklığın sunmuş olduğu kaynakların geleneksel kullanımını da yansıtmaktadır. Tehditler arasında başlıca Vernier bataklığındaki drenaj faaliyetleri yanı sıra kavak plantasyonları ve bölgeden geçen hizmet hatları yer almaktadır (Anonymous 2018a).</td></tr>
</table>

Çizelge 4.3 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Uluslararası Statü Bilgileri (Devam)

UNESCO İnsan ve Biyosfer Rezervleri [MAB] (bkz: www.unesco.org/mab/wnbrs.shtml)			
Giriş Tarihi	Alan Adı	Alan Büyüklüğü Toplam: Ana Alan: Tampon Alan: Geçiş Alanı:	Coğrafik Koordinatlar
Statü Kriterleri			
MAB Biyosfer Rezervlerinin Üç Fonksiyonuna (koruma, kalkınma ve lojistik destek) Uyumluluk			
Lütfen diğer statüleri (Örneğin; ASEAN Mirası, Natura 2000) ve destekleyici bilgileri aşağıdaki listeleye yazınız			
İsim: ZPS FR2310044	Detay: Estuaire et marais de la Basse Seine		
İsim: ZSC FR2302005	Detay: Abbaye de Jumièges		
İsim: ZSC FR2300147	Detay: Val Eglantier		
İsim: ZSC FR2300150	Detay: Risle, Guiel, Charentonne		
İsim: ZSC FR2300121	Detay: Estuaire de la Seine		
İsim: ZSC FR2300122	Detay: Marais Vernier, Risle Maritime		
İsim: ZSC FR2300123	Detay: Boucles de la Seine Aval		

Çizelge 4.4 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı İlerleme Raporu: Veri Formu 1

<table>
<tr><td colspan="3">KAYEİA Formunu Dolduran Sorumlu Kişi (Adı ve Soyadı, bağlı olduğu kuruluş ve iletişim bilgileri (e-posta, adres, telefon vb.))</td><td colspan="3">S. Ayla DENİZ IZYAJEN, Tarım ve Orman Bakanlığı, Mühendis.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Değerlendirmenin Yapıldığı Tarih</td><td colspan="3">8 Mart 2018</td></tr>
<tr><td colspan="3">Korunan Alanın Kategorisi</td><td colspan="3">Parc naturel regional (Bölge Tabiat Parkı)</td></tr>
<tr><td colspan="3">WDPA Alan Kodu (Bu kodlar www.unep-wcmc.org/wdpa/ adresinden bulunabilir)</td><td colspan="3">6256</td></tr>
<tr><td>Statüler</td><td>Ulusal
Ulusal
FR8000010</td><td>IUCN Kategorisi (Uluslararası Doğal Hayatı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği)
V</td><td colspan="3">Uluslararası (lütfen formun arkasını da doldurunuz)
----------</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ülke</td><td colspan="4">Fransa</td></tr>
<tr><td colspan="2">Korunan Alanın Coğrafi Konumu (bulunduğu ülke ve mümkünse haritası)</td><td colspan="4">Normandie</td></tr>
<tr><td colspan="2">İlan Tarihi</td><td colspan="4">17.05.1974 tarihinde bölge tabiat parkı olarak ilan edilmiştir.</td></tr>
<tr><td>Mülkiyet Bilgileri (Uygun olanı işaretleyiniz)</td><td>Devlet
x</td><td>Özel
x</td><td>Toplum
x</td><td colspan="2">Diğer
x</td></tr>
<tr><td>Yöneten Kurum</td><td colspan="5">Seine Normande menderesi bölge tabiat parkının planlanması ve yönetimi karma birliği</td></tr>
<tr><td colspan="2">Korunan Alanın Büyüklüğü (ha)</td><td colspan="4">89.700 ha</td></tr>
<tr><td colspan="2">Personel sayısı</td><td colspan="2">Sürekli (memur ve süresiz sözleşmeliler): 41</td><td colspan="2">Geçici: 13</td></tr>
<tr><td colspan="2">Yıllık Bütçe (TL) – personel ücret giderleri hariç</td><td colspan="2">Mevcut bütçe (tekrarlayan fonlar: üyelik ücretleri): 1653000 $ (1418325 €)</td><td colspan="2">Proje veya diğer ek fonlar: 3337985 $ (2863773 €)</td></tr>
<tr><td>Korunan Alan Statüsünün Gerekçeleri</td><td colspan="5">Normandiya'nın 2 büyük şehri Le Havre ve Rouen illeri arasında oksijeni bol olan yeşil bir doğaya sahip olmasıdır. Ancak, her bir park planı (tüzüğü) yenilenmesiyle motivasyonlar değişmiştir. 2001 yılından itibaren doğa korumasına olan bağlılık güçlendirilmiştir. Seine Normande menderesi bölge tabiat parkı, biyolojik çeşitlilik (flora ve fauna), orman ve su ekosistemleri ile büyük öneme sahiptir.</td></tr>
<tr><td colspan="6">Korunan alanın üç ana yönetim amacını belirtiniz</td></tr>
<tr><td colspan="2">Yönetim Amacı 1</td><td colspan="4">Daha iyi ekolojik süreklilik için sulak alanlar (bataklıklar, turbalıklar, göller ve nehirler) korunmaktadır.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Yönetim Amacı 2</td><td colspan="4">Toprakların yapaylaşma oranının azaltılması.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Yönetim Amacı 3</td><td colspan="4"></td></tr>
<tr><td colspan="2">Değerlendirme Yapan Kişi Sayısı</td><td colspan="4">Altı kişi</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Değerlendirmeye Dâhil Olanlar (kutucukları işaretleyiniz)</td><td>KA yöneticisi ■
1 (başkan)</td><td>KA Personeli ■
2 (müdür ve personel)</td><td>Diğer KA Kur. Personeli □</td><td colspan="2">STK ■
1</td></tr>
<tr><td>Yöre Halkı ■
1</td><td>Bağışçılar □</td><td>Dış Uzmanlar □</td><td colspan="2">Diğer ■
1</td></tr>
<tr><td colspan="3">Eğer değerlendirme bir kuruluş ya da bağışçı adına özgün bir proje kapsamında iş birliği yoluyla yapılmışsa burada belirtiniz.</td><td colspan="3">Çankırı Karatekin Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı Doktora Tezi, Türkiye ve Fransa'da Korunan Alanlarda Yönetim Sürecinde Katılımcılık: Kazdağı Milli Parkı-SeineNormande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Örnekleri.</td></tr>
</table>

Çizelge 4.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Değerlendirme Formu

Konu	**Ölçütler**	**Puan (Her bir soru için tek kutu işaretleyiniz)**		**Notlar**
1. Yasal Statü	Korunan alanın yasal statüsü resmi gazetede yayınlanmadı	0		Alan 17.05.1974 tarihli ve 74-541 sayılı Bakanlık Kararı (ilgili bakanlıklar raporu ile başbakan tarafından imzalanmıştır.) ile bölge tabiat parkı olarak ilan edilmiş ve 19.12.2013 tarihinde park planı (charte) yenilenmiştir.
Korunan alanın yasal statüsü var mı? (Özel mülkiyet olan) korunan alanlar olması halinde bir sözleşme veya benzeri belgeler kapsamında mı?)	Hükümet, korunan alanın yasal statüsünün resmi gazetede yayınlanmasını kararlaştırdı; fakat bu süreç henüz başlamadı	1		
	Korunan alanın yasal statüsü resmi gazetede yayınlanma sürecinde; fakat bu süreç halâ tamamlanmadı. (Halen yasal ulusal statü ya da özel KA statüsü kazanmamış olup Ramsar gibi uluslararası sözleşmeler uyarınca ya da yöresel/geleneksel yasalarla toplum tarafından korunan alanlar durumundaki alanlar dâhil)	2		
Ortam	Korunan alanın yasal statüsü, resmi gazetede yayınlandı /veya özel KA durumunda ise sözleşmeye bağlandı	3	3	
2. Korunan Alanlarla İlgili Düzenlemeler Uygun olmayan alan kullanımı ve faaliyetlerin (örneğin, avcılık) kontrolü için düzenlemeler var mı?	Korunan alanda uygun olmayan arazi kullanımı ve faaliyetlerin kontrol edilmesine yönelik düzenlemeler yok	0		Korunan alanda uygun olmayan arazi kullanımı ve faaliyetlerin kontrol edilmesine yönelik düzenlemeler var ve etkin bir şekilde uygulanıyor. Park planı (tüzüğü) tek başına düzenleyici bir araç değildir. Fakat, bu düzenlemeler bölgesel planlama direktifi, 5 bölgesel uyum şemaları, bölgelerin eşitliği, sürdürülebilir kalkınması ve planlanması için bölgesel plan, Natura 2000, 2 ulusal doğa rezervi ve biyotopların korunması için valilik kararları, yerel belediye ve toplumlar arası kentsel planlar ile paylaşılmaktadır.
	Korunan alanda uygun olmayan arazi kullanımı ve faaliyetlerin kontrol edilmesine yönelik düzenlemeler var; fakat bunların etkin olarak uygulanmasında ciddi zayıflıklar var	1		
	Korunan alanda uygun olmayan arazi kullanımı ve faaliyetlerin kontrol edilmesine yönelik düzenlemeler var; ancak bunların etkin olarak uygulanmasında bazı zayıflıklar var	2		
Planlama	Korunan alanda uygun olmayan arazi kullanımı ve faaliyetlerin kontrol edilmesine yönelik düzenlemeler var ve etkin bir şekilde uygulanıyor	3	3	

Çizelge 4.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

3. Mevzuatın Uygulanması Personel (korunan alanın yönetiminden sorumlu kişi), korunan alanlara ilişkin kuralları yeterince iyi uygulayabiliyor mu? *Girdiler*	Personel, korunan alan mevzuatını ve yönetmeliklerini uygulamak için etkin kapasiteye ve kaynaklara sahip değil	0	0	Parkta polis gücü yoktur. Bu nedenle; park yönetimi, bunları ele alan devlet veya belediyeleri (yetkilerine bağlı olarak) sorunlardan haberdar etmektedir.
	Personelin, korunan alan mevzuatını ve yönetmeliklerini uygulama kapasitesinde ve kaynaklarında önemli eksiklikler var (örneğin: beceri eksikliği, denetim kontrol faaliyetleri için bütçe olmaması, kurumsal destek eksikliği)	1		
	Personel, korunan alan mevzuatını ve yönetmeliklerini uygulamak için kabul edilebilir kapasiteye ve kaynaklara sahip; ancak bazı eksiklikler var	2		
	Personel, korunan alan mevzuatını ve yönetmeliklerini uygulamak için mükemmel kapasiteye ve kaynaklara sahip	3		
4. Korunan Alan Amaçları *Planlama*	Korunan alanın amaçları kesin bir şekilde kararlaştırılmamış.	0		Korunan alanın kararlaştırılmış amaçları var ve bu amaçları karşılayacak şekilde yönetiliyor. Her şey, Park planında (tüzüğünde) belirtilerek uygulanmaktadır.
	Korunan alanın kararlaştırılmış amaçları var, ancak bu amaçlara göre yönetilmiyor.	1		
	Korunan alanın kararlaştırılmış amaçları var, ancak kısmen bu amaçlara göre yönetiliyor.	2		
	Korunan alanın kararlaştırılmış amaçları var ve bu amaçları karşılayacak şekilde yönetiliyor.	3	3	

Çizelge 4.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

5. Korunan Alanın Tasarımı Korunan alan, korunması amaçlanan türleri, habitatları, ekolojik süreçleri ve su havzalarını korumak için doğru alan büyüklüğü ve şekline sahip mi? *Planlama*	Tasarımdaki yetersizlikler, korunan alanın ana yönetim amaçlarının gerçekleştirilmesini olanaksız kılmaktadır.	0		Bölge tabiat parkı alanının büyüklüğü, nehir ağzı ölçeğinde daha çok mantığa uygun olurdu.
	Tasarımdaki yetersizlikler, ana amaçların gerçekleştirilmesini bir ölçüde kısıtlamakta ama etkileri azaltıcı bazı tedbirler alınmaktadır (örn: komşu arazi sahipleriyle yaban hayatı koridorları konusunda anlaşmaya varmak veya uygun havza yönetiminin uygulamaya sokulması).	1		
	Tasarım, ana amaçların gerçekleştirilmesini önemli ölçüde kısıtlamamakta; ancak iyileştirilebilir (örn: daha büyük ölçekli ekolojik süreçlerle karşılaştırıldığında.)	2	2	
	Korunan alanın tasarımı, ana amaçların gerçekleştirilmesine özellikle yardımcı olmakta; türlerin ve doğal ortamların korunmasına uygun; doğal bozulum yöntemleri, havza ölçeğinde yüzey ve yeraltı akışları vb. gibi ekolojik süreçlerin sürekliliğini sağlıyor.	3		
6. Korunan Alanın Sınır İşaretlemeleri Sınır biliniyor mu ve işaretlenmiş mi? *Süreç*	Yönetim makamı veya yöre sakinleri / komşu arazi kullanıcıları, korunan alanın sınırlarını bilmemektedir.	0		Yönetim birimleri korunan alanın sınırlarını bilmektedir. Ancak, yöre sakinleri sınırları biraz bilmektedir. Alan büyük olduğu için yöre halkı sınırları tam olarak bilmemektedir.
	Korunan alanın sınırları, yönetim makamı tarafından bilinmekte, ancak yöre sakinleri / komşu arazi kullanıcıları tarafından bilinmemektedir.	1	1	
	Hem yönetim makamı, hem de yöre sakinleri korunan alanın sınırlarını bilmekte; ancak sınırları uygun şekilde işaretlenmemiş durumdadır.	2		
	Yönetim makamı ve yöre sakinleri, korunan alanın sınırlarını bilmekte ve sınırları uygun şekilde işaretlenmiş durumdadır.	3		
7.Yönetim Planı Bir yönetim planı var mı ve uygulanıyor mu? *Planlama*	Korunan alanın yönetim planı yoktur.	0		Parkın yönetim planını park planı (tüzüğü) oluşturmaktadır. Alandaki her bir rezerv, özel korunan alan (SAC) veya özel koruma alanları (SPA) için yönetim planları mevcuttur.
	Korunan alanın yönetim planı hazırlanmakta veya hazırlanmış durumda; ancak uygulanmamaktadır.	1		
	Onaylanmış bir yönetim planı var; ancak maddi kısıtlar veya diğer problemler nedeniyle, sadece kısmen uygulanmaktadır.	2		
	Onaylanmış bir yönetim planı var ve uygulanmaktadır.	3	3	

Çizelge 4.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

7a. Planlama Süreci	Planlama süreci, kilit paydaşların yönetim planına etki etmeleri için yeterli fırsat sağlamaktadır.	+1	1	Yöre halkı ve seçilmiş olan temsilcilerle birlikte park planı hazırlanmıştır. Odaların (ticaret, tarım vb), avcıların, balıkçıların, yürüyüşçülerin, derneklerin temsilcilerinin bulunduğu, alan kalkınma konseyi vardır.
7b. Planlama Süreci	Yönetim planının periyodik olarak gözden geçirilmesi ve güncelleştirilmesi için yerleşmiş bir program ve süreç vardır.	+1	1	Yönetim planının periyodik olarak gözden geçirilmesi için yerleşmiş bir program vardır.
7c. Planlama Süreci	İzleme, araştırma ve değerlendirmenin sonuçları, düzenli olarak planlamaya dahil edilmektedir.	+1	1	İzleme, araştırma ve değerlendirme sonuçları, düzenli olarak planlamaya dahil edilmektedir.
8. Düzenli Çalışma Planı	Düzenli bir çalışma planı yoktur.	0		Düzenli çalışma planı var ve faaliyetlerin çoğu uygulanmaktadır. Park planı, yıllık bilançolar, park planı süresi bitiminde değerlendirme ve ara değerlendirme vardır.
Yıllık çalışma planı var mı ve uygulanıyor mu?	Düzenli bir çalışma planı var; ancak faaliyetlerin çok azı uygulanmaktadır.	1		
	Düzenli bir çalışma planı var ve faaliyetlerin çoğu uygulanmaktadır.	2	2	
Planlama/Çıktılar	Düzenli bir çalışma planı var ve tüm faaliyetler uygulanmaktadır.	3		
9. Kaynak Envanteri	Korunan alandaki önemli habitatlar, türler ve kültürel değerler hakkında bilgi çok azdır veya yoktur.	0		Korunan alandaki önemli habitatlar, türler ve kültürel değerler hakkındaki bilgi, planlama ve karar alma sürecindeki önemli konular için yeterlidir. Tüm nehir ağzı alanı kapalı değildir. Bu nedenle de puanlamada 3 verilememiştir.
Korunan alanı yönetmek için yeterli bilgi var mı?	Korunan alandaki önemli habitatlar, türler ve kültürel değerler hakkındaki bilgi, planlama ve karar alma için yeterli değildir.	1		
	Korunan alandaki önemli habitatlar, türler ve kültürel değerler hakkındaki bilgi planlama ve karar alma sürecindeki önemli konular için yeterlidir.	2	2	
Girdiler	Korunan alandaki önemli habitatlar, türler ve kültürel değerler hakkındaki bilgi, tüm planlama ve karar alma konuları için yeterlidir.	3		

Çizelge 4.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

10. Koruma Sistemleri Korunan alanda kaynakların kullanımını ve kaynaklara erişimi kontrol etmek için sistemler var mı? *Süreç/Çıktılar*	Koruma sistemleri (devriyeler, giriş izinleri, vb.) yoktur ya da kaynakların kullanımını ve kaynaklara erişimi kontrol etmede etkin değildir.	0		Ulusal doğa koruma alanı üzerinde su polisi iyi bir koruma sistemi sağlamaktadır. Ancak, başka yerde izleme sistemi kısmen yetersizdir.
	Koruma sistemleri kaynakların kullanımını ve kaynaklara erişimi kontrol etmede kısmen etkindir.	1		
	Koruma sistemleri kaynakların kullanımını ve kaynaklara erişimi kontrol etmede oldukça etkindir.	2	2	
	Koruma sistemleri kaynakların kullanımını ve kaynaklara erişimi kontrol etmede büyük oranda veya tamamen etkindir.	3		
11. Araştırma Korunan alan yönetimi tarafından uygulanan bir etüd ve araştırma programı var mı? *Süreç*	Korunan alanda etüd veya araştırma yapılmamaktadır.	0		Korunan alan yönetiminin ihtiyaçlarına yönelik araştırma ve inceleme programı vardır. Fakat bu süreç 'sürekli' bir süreçtir. Ayrıca, park bir yönetim organizasyonu değildir. Araştırma süreci onun görevi içindedir.
	Az miktarda etüd ve araştırma yapılmakta ama bunlar korunan alan yönetiminin ihtiyaçlarına yönelik değildir.	1		
	Önemli miktarda etüd ve araştırma yapılmakta ama bunlar korunan alan yönetiminin ihtiyaçlarına yönelik değildir.	2		
	Yönetim ihtiyaçları ile ilgili, kapsamlı, bütüncül bir etüd ve araştırma programı vardır.	3	3	
12. Kaynak Yönetimi Aktif kaynak yönetimi yapılıyor mu? *Süreç*	Aktif kaynak yönetimi uygulanmamaktadır.	0		Sorunlar ortaya konulmuştur. Fakat, yeterli bütçe ve zaman eksikliği nedeniyle bunlar cevaplanamamıştır.
	Kritik düzeyde önemli habitatlar, türler, ekolojik süreçler ve kültürel değerlerle ilgili aktif yönetim gereksinimlerinin çok azı uygulanmaktadır.	1		
	Kritik düzeyde önemli habitatlar, türler, ekolojik süreçler ve kültürel değerlerle ilgili aktif yönetim gereksinimlerinin çoğu uygulanmakta ama bazı kilit sorunlara değinilmemektedir.	2	2	
	Kritik düzeyde önemli habitatlar, türler, ekolojik süreçler ve kültürel değerlerle ilgili aktif yönetim gereksinimlerinin büyük bir bölümü veya tamamı uygulanmaktadır.	3		

Çizelge 4.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

13. Personel Sayısı Korunan alanı yönetmek için yeterli sayıda insan istihdam edilmiş durumda mı? *Girdiler*	Personel yoktur.	0		Ulusal ortalamaya göre yeterli sayıda personel bulunmaktadır. Fakat, alan üzerinde ve park planında ortaya çıkan tüm sorunları ele almakta yetersiz kalmaktadır.
	Personel sayısı, önemli yönetim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için yetersizdir.	1		
	Personel sayısı, önemli yönetim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi açısından optimum seviyenin altındadır.	2	2	
	Personel sayısı, korunan alanın yönetim ihtiyaçları için yeterlidir.	3		
14. Personel Eğitimi Personele yönetim hedeflerini gerçekleştirmek için yeterli eğitim veriliyor mu? *Süreç/Çıktılar*	Personel, korunan alan yönetimi için gereken becerilerden yoksundur.	0		Servis sorumluları, görev (proje) yöneticileri lise (Bac)+5 yıl eğitim seviyesine sahiptir. (35 memurda 2 master seviyesi).
	Personelin eğitim ve beceri düzeyi, korunan alanın ihtiyaçlarına göre düşüktür.	1		
	Personelin eğitim ve beceri düzeyi yeterlidir; ancak yönetim amaçlarının tam olarak gerçekleştirilmesi için daha da iyileştirilebilir.	2		
	Personelin eğitim ve beceri düzeyi korunan alanın yönetim ihtiyaçlarına uygundur.	3	3	
15. Mevcut Bütçe Mevcut bütçe yeterli mi? (Türkiye için bu soru mevcut ödenek yeterli mi? diye okunmalıdır) *Girdiler*	Korunan alanın bütçesi yoktur.	0		Mevcut bütçe kabul edilebilir düzeydedir; ancak etkin yönetimi tam olarak gerçekleştirmek için daha da iyileştirilebilir. Bütçe, mevcut durumda eskiye kıyasla düşmektedir.
	Mevcut bütçe, temel yönetim ihtiyaçları açısından yetersiz ve yönetim kapasitesi açısından ciddi bir kısıtlama oluşturmaktadır.	1		
	Mevcut bütçe kabul edilebilir düzeydedir; ancak etkin yönetimi tam olarak gerçekleştirmek için daha da iyileştirilebilir.	2	2	
	Mevcut bütçe yeterli ve korunan alanın yönetim ihtiyaçlarını tam olarak karşılayabilir durumdadır.	3		
16. Bütçe Güvenliği Bütçe güvenli mi? (Türkiye için bu soru mevcut ödenek düzenli olarak ayrılmış mı? diye sorulmaktadır) *Girdiler*	Korunan alanın garanti edilmiş bir bütçesi yok ve yönetim tümüyle dış kaynaklara bağımlı veya oldukça değişken fon desteği vardır.	0		Park vergi elde etmemektedir. Parkın bütçesi, parkın karma birlik üyelerinin finansmanına ve proje çağrılarına ya da ilgi çekmeye yönelik çağrılara verilen cevaplara bağlıdır. Belli bir kırılganlıktan dolayı da, karma birlik üyeleri onların katkılarını azaltma yönünde karar verebilmektedir.
	Korunan alanın garanti edilmiş bütçesi çok az ve korunan alan, dış fonlar olmaksızın işlevini yeterince yerine getiremez durumdadır.	1	1	
	Korunan alanın makul derecede garanti edilmiş bir çekirdek bütçesi var; fakat birçok yenilikçi yaklaşım ve girişim dış fon desteğine bağımlıdır.	2		
	Korunan alana ve yönetim ihtiyacını karşılamaya yetecek ölçüde garanti edilmiş bir bütçesi vardır.	3		

Çizelge 4.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

17. Bütçe Yönetimi Bütçe, kritik yönetim ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yönetiliyor mu? ***Süreç***	Bütçe yönetimi çok zayıftır ve korunan alanın yönetiminde etkinliği önemli ölçüde sekteye uğratmaktadır (örn: mali yıl içerisinde bütçenin geç serbest bırakılması).	0		Bütçe yönetimi için personel yetkilidir. Araçları veya imkanları daha verimli kılmak için iyileştirme süreklidir.
	Bütçe yönetimi zayıftır ve korunan alanın yönetiminde etkinliği kısıtlamaktadır.	1		
	Bütçe yönetimi yeterlidir; fakat iyileştirilebilir.	2		
	Bütçe yönetimi mükemmeldir ve korunan alanın yönetiminde etkinliğe yardımcı olmaktadır.	3	3	
18. Teçhizat Yönetim ihtiyaçları için yeterli var mı? ***Girdiler***	Yönetimin ihtiyacı olan teçhizat ve tesis çok azdır veya hiç yoktur.	0		Parkın ana merkez binaları ulusal kurallara uygun değildir. (elektrik, yangın söndürme, ofislerin büyüklüğü, sağlığa uygun duruma getirme gibi)
	Bir ölçüde teçhizat ve tesis vardır; fakat bunlar tümüyle yetersizdir.	1		
	Teçhizat ve tesis vardır; ancak hâlâ bazı önemli boşluklar vardır.	2	2	
	Yeterli teçhizat ve tesis vardır.	3		
19. Teçhizatın Bakımı Teçhizatın bakımı yeterli mi? ***Süreç***	Teçhizat ve tesislerin bakımı çok azdır veya hiç yoktur.	0		Teçhizat ve tesislerin temel bakımı yapılmaktadır. Amortismana tabi tutulan ekipman ve park evinin bakımı yapılmaktadır.
	Teçhizat ve tesislerin bakımı belli bir ölçüde ve düzenli olmayan bir şekilde yapılmaktadır	1		
	Teçhizat ve tesislerin temel bakımı yapılmaktadır.	2	2	
	Teçhizat ve tesislerin bakımı iyidir.	3		
20. Eğitim ve Bilinçlendirme Hedefler ve ihtiyaçlara yönelik planlanmış bir eğitim programı var mı? ***Süreç***	Eğitim ve bilinçlendirme programı yoktur.	0		Eğitim programı yılda birkaç saat ayrılan 2 öğretmen ve tam zamanlı 3 kişi tarafından sağlanmaktadır. Park planında yazılı program gerçekleştirilmektedir. Fakat, yerel seçilmiş temsilciler parkın gençlere daha fazla eğitim ve destek vermesini istemektedirler.
	Sınırlı ve düzenli olmayan bir eğitim ve bilinçlendirme programı vardır.	1		
	Planlı bir eğitim ve bilinçlendirme programı vardır; ancak ihtiyaçları kısmen karşılıyor ve daha iyileştirilebilir.	2		
	Korunan alanın amaçları ve ihtiyaçları ile tam olarak bağlantılı, planlı ve etkin bir eğitim ve bilinçlendirme programı var	3	3	

Çizelge 4.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

21. Arazi ve Su Kullanımı Planlaması Arazi ve su kullanım planlaması korunan alanı kabul ediyor mu ve korunan alan hedeflerine ulaşması için yardımcı oluyor mu? ***Planlama***	Komşu arazi ve su kullanım planlaması korunan alanın ihtiyaçlarını dikkate almıyor ve etkinlikleri/politikaları alanın yaşamını sürdürmesine zararlıdır.	0		Bu, alanlara bağlıdır. Kamu ya da özel gelişim projeleri (fabrikaların inşaatı, taş ocakları, faaliyet alanlarının oluşturulması, vb.) ve bireysel inşaatlarda görüşler bildirilmektedir. Belirli alanların arzu edilen ve paylaşılan geleceği üzerine "gidişat" incelenmektedir. (örneğin, kullanımların paylaşıldığı Marais Vernier)
	Komşu arazi ve su kullanım planlaması korunan alanın uzun vadeli ihtiyaçlarını dikkate almıyor ancak etkinlikleri alana zararlı değildir.	1		
	Komşu arazi ve su kullanım planlaması korunan alanın uzun vadeli ihtiyaçlarını kısmen dikkate almaktadır.	2	2	
	Komşu arazi ve su kullanım planlaması korunan alanın uzun vadeli ihtiyaçlarını tümüyle dikkate almaktadır.	3		
21 a: Habitat Korunması İçin Arazi ve Su Planlaması	Havzada veya korunan alanı içeren peyzaj içerisinde planlama ve yönetim, ilgili habitatların sürdürülmesi için yeterli çevresel koşulların (örn: su akışlarının hacmi, kalite ve zamanlaması, hava kirliliği düzeyleri, vb.) sağlanmasını içermektedir.	+1		Ortanın altında hava kalitesi ve tamamen kontrolsüz su akışı vardır.
21 b: Bağlantıların Sürdürülmesi İçin Arazi ve Su Planlaması	Korunan alan bağlantı koridorlarının yönetimi, yaban hayatının korunan alan dışındaki kilit habitatlara geçişini sağlar (örn: göç eden balıkların tatlı su yumurta bırakma alanlarından denize geçişlerine izin vermek veya hayvanların göçüne izin vermek).	+1	1	Parkın içinde evet, Park alanından dışarısında hayır.
21 c: Ekosistem Hizmetleri ve Türlerin Korunması İçin Arazi ve Su Planlaması	"Planlama, ekosisteme özgün ihtiyaçlarına ve/veya bir ekosistem ölçeğinde özel türlerin ihtiyaçlarına yöneliktir (örn: belli türlerin sürdürülebilmesi için tatlı su akışının hacım, kalite ve zamanlaması, savan habitatlarının sürdürülmesi için yangın yönetimi, vb.)."	+1	1	Park planında yazılı olarak belirtilmiştir.

Çizelge 4.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

22. Resmi ve Ticari Komşular Komşu arazi ve su kullanıcıları ile iş birliği var mı? ***Süreç***	Korunan alan yetkilileri ile korunan alana komşu resmi ve tüzel arazi ve su kullanıcıları arasında herhangi bir ilişki yoktur.	0		Korunan alan yetkilileri ile korunan alana komşu resmi ve arazi ve su kullanıcıları arasında ilişki var; ancak iş birliği sınırlıdır. -Su için balıkçılık federasyonu ile vardır. -Endüstri ile daha azdır. -Park alanı dışında olan Havre il topluluğu ile vardır. -Park alanı dışında bulunan kısmen 5 EPCI (toplumlararası iş birliği kamu kuruluşu) ile LEADER (kırsal ekonominin gelişmesi için eylemler arasındaki bağlantılar) programı aracılığıyla vardır. -Bölge (Normandie), il (departement) 76 (Seine-Maritime) ve il 27 (Eure) ile de ilişkiler vardır.
	Korunan alan yetkilileri ile korunan alana komşu resmi ve tüzel arazi ve su kullanıcıları arasında ilişki var ama iş birliği az veya yoktur.	1		
	Korunan alan yetkilileri ile korunan alana komşu resmi ve arazi ve su kullanıcıları arasında ilişki var; ancak iş birliği sınırlıdır.	2	2	
	Korunan alan yetkilileri ile korunan alana komşu resmi ve arazi ve su kullanıcıları arasında düzenli bir ilişki ve yönetim konusunda önemli düzeyde iş birliği vardır.	3		
23. Yerli Halk Korunan alanda ikamet eden veya alanı düzenli olarak kullanan yerli ve geleneksel halklar yönetim kararlarına katılıyor mu? *(Bu soru Türkiye için cevaplandırılmamaktadır)* ***Süreç***	Korunan alanın yönetimine ilişkin kararlarda yerli ve geleneksel halkların katılımı ve katkısı yoktur.	0		Park alanındaki yerel halk, park yönetiminde onların seçtikleri temsilcileri aracılığıyla temsil edilmektedir. Belediyeler ve topluluklar hepsi park planını onaylamıştır.
	Yerli ve geleneksel halklar, yönetime ilişkin tartışmalara bir miktar katkı sağlamakta, ancak yönetime doğrudan katılamamaktadır.	1		
	Yerli ve geleneksel halklar, yönetime ilişkin bazı kararlara doğrudan katkı sağlamaktadır, ancak katkıları iyileştirilebilir.	2	2	
	Yerli ve geleneksel halklar, yönetime ilişkin tüm kararlara doğrudan katılmaktadır (örneğin birlikte yönetim)	3		
24. Yerel Topluluklar (Yöre halkı) Korunan alanda ikamet eden veya yakınında bulunan yerel topluluklar (yöre halkı) yönetim kararlarına katılıyor mu? ***Süreç***	Korunan alanın yönetimine ilişkin kararlarda yerel toplulukların katılımı ve katkısı yoktur.	0		Yerel topluluklar, yönetime ilişkin kararlara doğrudan katılmaktadır. Park alanındaki yerel halk, park yönetiminde onların seçtikleri temsilcileri aracılığıyla temsil edilmektedir. Onların temsilcileri park yönetimindeki kararlara katılmaktadır. Belediyeler ve topluluklar hepsi park planını onaylamıştır.
	Yerel topluluklar, yönetime ilişkin tartışmalara bir miktar katkı sağlamaktadır; ancak yönetime doğrudan katılamamaktadır.	1		
	Yerel topluluklar, yönetime ilişkin bazı kararlara doğrudan katkı sağlamaktadır; ancak katkıları iyileştirilebilir.	2		
	Yerel topluluklar, yönetime ilişkin kararlara doğrudan katılmaktadır (örneğin birlikte yönetim).	3	3	

Çizelge 4.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

Ek Hususlar: Yerel topluluklar/yerli halk				
24 a. Topluluklar Üzerinde Etkiler	Yerel topluluklar ve/veya yerli halk, yerel paydaşlar ile korunan alan yetkilileri arasında açık bir iletişim ve güven vardır.	+1	1	Yerel halk ve yerel paydaşlar ile yönetim arasında açık bir iletişim ve kısmen güven vardır. Bu, konulara göre evet ya da hayır olarak değişmektedir. Örneğin; avcılık gibi konularda güven zordur.
24 b. Topluluklar Üzerinde Etkiler	Bir yandan yerel toplulukların refahını arttırırken, öbür yandan korunan alanın kaynaklarını korumayı amaçlayan programlar uygulanmaktadır.	+1	1	Bunlar, park planında belirtilmiştir.
24 c. Topluluklar Üzerinde Etkiler	Yerel topluluklar ve/veya yerli halk aktif olarak korunan alanı desteklemektedir.	+1		Henüz gereken önem verilmemektedir.
25. Ekonomik Fayda Korunan alan, yerel topluluklara gelir, iş imkânı, çevre hizmetleri için ödemeler gibi ekonomik faydalar sağlıyor mu? ***Sonuçlar***	Korunan alan yerel topluluklara herhangi bir ekonomik fayda sağlamıyor.	0		MAE (Tarımsal çevre önlemleri) yardımlarını verme: Park, Avrupa tarafından çiftçilere yardım edilmesine izin vermektedir. Yerel halk için restorasyon çalışmalarına (havuzlar, çitler) yardım edilmektedir. Turizm aktiviteleri, turist rotalarının tanıtımı ve doğa turizmine destek vermektedir. LEADER (kırsal ekonominin gelişmesi için eylemler arasındaki bağlantılar) projelerine destek verilmektedir. Kırsal kesimde yaşayanları koruma ve sürekliliklerini devam ettirme sağlanmaktadır.
	Korunan alanın potansiyel ekonomik faydaları biliniyor ve bunların gerçekleşmesi için planlar geliştiriliyor.	1		
	Yerel topluluklara bir miktar ekonomik fayda akışı vardır.	2	2	
	Korunan alanın faaliyetleri sonucunda yerel topluluklar önemli veya büyük ekonomik faydalar sağlanmaktadır.	3		
26. İzleme ve Değerlendirme Yönetim faaliyetleri performans yönünden izleniyor mu? ***Planlama/Süreç***	Korunan alanda izleme ve değerlendirme yoktur.	0		İzleme ve değerlendirme sistemi vardır; etkin bir şekilde uygulanmakta ve yönetimde kullanılmaktadır.
	Bir ölçüde *geçici* izleme ve değerlendirme vardır; ancak bütüncül bir strateji yoktur ve/veya sonuçlar düzenli olarak toplanmamaktadır.	1		
	Kararlaştırılan ve uygulanan bir izleme ve değerlendirme sistemi vardır; ancak sonuçlar alanın yönetimini geri beslememektedir.	2		
	İyi bir izleme ve değerlendirme sistemi vardır; etkin bir şekilde uygulanmakta ve adaptif (uyumlu) yönetimde kullanılmaktadır.	3	3	

Çizelge 4.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

27. Ziyaretçi Tesisleri Ziyaretçi tesisleri yeterli mi? ***Çıktılar***	Belirlenmiş bir ihtiyaç olmasına rağmen ziyaretçi tesisleri ve hizmetleri yoktur.	0		En iyi ve en elverişli değildir. Park evinde ve turizm ofisleriyle birlikte çalışmalara devam edilmektedir.
	Ziyaretçi tesisleri ve hizmetleri, mevcut ihtiyaçlara cevap vermek açısından uygun değildir.	1		
	Ziyaretçi tesisleri ve hizmetleri, mevcut ihtiyaçlara cevap vermek için yeterlidir; ancak iyileştirilebilir.	2	2	
	Ziyaretçi tesisleri ve hizmetleri, mevcut ihtiyaçlara mükemmel ölçüde cevap verebilecek durumdadır.	3		
28. Ticari Turizm Operatörleri Ticari tur operatörleri, korunan alanın yönetimine katkı yapıyorlar mı? ***Süreç***	Korunan alanı kullanan turizm operatörleri ile korunan alan yetkilileri arasındaki ilişki çok azdır veya hiç yoktur.	0	0	Belediyelerin tecrübesi ve yetkisi daha çoktur.
	Turizm operatörleri ile yetkililer arasında bir ilişki vardır; ancak bu büyük ölçüde idari ve düzenleyici konularla sınırlıdır.	1		
	Ziyaretçi memnuniyetini arttırmak ve korunan alanın sahip olduğu değerleri sürdürmek amacıyla turizm operatörleri ile korunan alan yetkilileri arasında sınırlı düzeyde iş birliği vardır.	2		
	Ziyaretçi memnuniyetini arttırma ve korunan alanın sahip olduğu değerleri korumak üzere turizm operatörleri ile korunan alan yetkilileri arasında mükemmel iş birliği vardır.	3		
29. Gelirler Eğer ücret (giriş ücretleri, para cezaları, tesis kiralama gibi) tahsil ediliyorsa, bunun korunan alanın yönetimine katkısı oluyor mu? ***Girdiler/Süreç***	Ücretler, teorik olarak uygulanmasına rağmen, tahsil edilmemektedir.	0		Ücret uygulanmamaktadır. Alanda hesaba değer olmayan gelirler vardır. Ancak, korunan alanın yönetimine katkısı olmamaktadır.
	Ücret tahsil edilmektedir; ancak korunan alana ve çevresine bir katkısı olmamaktadır.	1	1	
	Ücret tahsil edilmektedir ve korunan alana ve çevresine biraz katkısı olmaktadır.	2		
	Ücret tahsil edilmektedir ve korunan alana ve çevresine önemli katkısı olmaktadır.	3		

Çizelge 4.5 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Değerlendirme Formu (Devam)

30. Kaynak Değerlerin Durumu Korunan alanın önemli değerleri, başlangıçtaki halleri ile karşılaştırıldıklarında ne durumdadır? *Sonuçlar*	Önemli biyolojik çeşitlilik, ekolojik veya kültürel değerlerin çoğu ciddi biçimde bozulmaktadır.	0		Biyolojik çeşitlilik ve ekolojik değerleri kısmen bozulmaktadır; ancak korunan alanın en önemli değerleri önemli derecede etkilenmemiş durumdadır. Turbalık için bozulan Vernier bataklığı (Marais Vernier) endişe vericidir.
	Önemli biyolojik çeşitlilik, ekolojik veya kültürel değerlerin bir kısmı ciddi biçimde bozulmaktadır.	1		
	Bazı biyolojik çeşitlilik, ekolojik ve kültürel değerleri kısmen bozulmaktadır; ancak korunan alanın en önemli değerleri önemli derecede etkilenmemiş durumdadır.	2	2	
	Biyolojik çeşitlilik, ekolojik ve kültürel değerler büyük oranda korunmuş (bozulmamış) durumdadır.	3		
30 a. Kaynak Değerlerinin Durumu	Kaynak değerlerin durum değerlendirmesinde araştırma ve/veya izleme sonuçları temel alınmaktadır.	+1	1	Kaynak değerlerin durum değerlendirmesinde araştırma ve izleme sonuçları temel alınmaktadır.
30 b. Kaynak Değerlerinin Durumu	Biyolojik çeşitlilik, ekolojik ve kültürel değerlere yönelik tehditlere karşı özgün yönetim programları uygulanmaktadır.	+1	1	Eylem programları vardır. Park planında yer almaktadır.
30 c. Kaynak Değerlerinin Durumu	Kilit biyolojik çeşitlilik, ekolojik ve kültürel değerlerin sürdürülmesi park yönetiminin rutin faaliyetlerinin bir parçasıdır.	+1	1	Biyolojik çeşitlilik, ekolojik ve kültürel değerlerin sürdürülmesi park yönetiminin rutin faaliyetlerinin bir parçasıdır. Biyolojik çeşitlilik, ekolojik ve kültürel değerlerin sürdürülmesi park yönetiminin ve Fransa'daki bölge tabiat parklarının üstlendiği önemli bir görevi temsil etmektedir.
TOPLAM PUAN		**102**	**73**	

4.2 Alana Ait Planlarda Korunan Alan Yönetimine Katılım

Korunan alanların yönetimi, söz konusu alana ait plan kapsamında belirlenmiş hükümler doğrultusunda gerçekleşmektedir. Yönetim sisteminin katılımcı yaklaşımlara uygunluğu, Türkiye ve Fransa'da yer alan çalışma alanlarına ait planlar kapsamında değerlendirilmiştir.

4.2.1 Kazdağı Milli Parkı Gelişme Planında Katılım

Kazdağı Milli Parkı master planı (park planı) 1995 senesinde hazırlanmıştır. Kazdağı Milli parkı alanına ait plan katılımcılık yönünden incelenmiş ve ilgili ifadeler aşağıda belirtilmiştir.

- Milli Park'ta kurulacak idare ve ziyaretçi merkezinde, ziyaretçilere Milli Park alanı genel bir çerçevede tanıtılarak, alanın doğal, kültürel ve rekreasyonel değerleri anlatılacaktır.
- Düzenlenecek lobide, Milli park alanının sınırları ve bu sınırlar içerisindeki endemik bitki türlerinin bulunduğu bölgeleri gösteren haritadan, tanıtıcı broşürlerden yararlanarak danışma hizmetleri sunulacaktır.
- Kazdağı Milli Parkı sınırları içerisindeki hayvan ve endemik bitki türlerine ait fotoğraflar ve bunların türleri, periyodik dönemler dikkate alınarak yapılacak bir sıralama ile sergilenecek, düzenleme esnasında malzeme tedariki ve teknik destek için ilgili kuruluşlarla iş birliği sağlanacaktır.
- Toplantı salonunda, konferans, seminer, toplantı, belgesel film ve slayt gösterileri gibi faaliyetler yapılacaktır.
- Günübirlik kullanım alanlarının girişinde düzenlenecek kulübelerde, çevreye dair tanıtıcı bilgiler verilecek, rehberlik hizmeti sunulması gibi işlevlerle birlikte ziyaretçi aktiviteleri kontrol edilecek ve koruma hizmetleri sağlanacaktır.
- Satış standında; hediyelik eşya, kartpostal gibi ürünlerin satılacağı birimler oluşturulacaktır (Anonim 1995).

Planda yer alan diğer ifadeler ise şöyle özetlenmiştir.

- Milli park sınırları içerisinde yöre halkının geçmişten bu yana sürmekte olan alışkanlıklarla kullandığı alanlar (yaylacılık, günübirlik turizm vb.) gözönünde bulundurulmalıdır.
- Kıyı bandındaki turizm işletmeleri ile koordinasyon sağlanmalı, tur organizasyonları düzenlenmeli ve belirlenmiş kullanım alanları ile irtibat sağlanmalıdır.
- Sürü hayvancılığından kaynaklanan otlatma baskısının önüne geçilebilmesi adına, sürü sahipleri besi hayvancılığı, pansiyonculuk gibi alternatif iş kollarına teşvik edilmelidir.
- Türkmen el sanatı, bölgede gerçekleşecek tanıtım organizasyonlarında pazarlanmalıdır ve organize turizm Milli Park sınırlarındaki köyleri de kapsayacak şekilde desteklenmelidir.
- Yöredeki turizm tesisleriyle ortak işletme modelleri geliştirilmelidir.
- Otlatma baskısının ortadan kaldırılması adına gereken kredilendirme (teşvik) sistemlerinin geliştirilmesine yönelik, yöre halkıyla koordineli bir çalışma başlatılmalıdır (Anonim 1995).

Ayrıca; planda Tarım, Çevre ve Orman Bakanlıkları ile Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün ortaklaşa yürüttüğü, Bitki Gen Kaynaklarının Yerinde Korunması (In-Situ) Projesi çerçevesinde Kazdağlarının orman türleri ve yabani meyveler için çalışma alanı seçildiğinden de bahsedilmiştir.

Kazdağı Milli Parkı planı katılımcılık yönünden incelendiğinde, genellikle alan yönetimine katılımı gerektiren bir ifade yer almamaktadır. Bu planda, sürece dahil edilecek tarafların hangileri olduğuna yer verilmemektedir. Alanı ziyaret edecek kişiler genel bir bilgilendirmeye tabi tutulduğundan, katılımda bilgilendirmeye yer verilmiştir. Yönetime halkın katılımını gerektiren bir ifade bulunmamaktadır. Planda paydaş katılımı ile ilgili bir ifade yer almamaktadır. Fakat; uygulama projeleri ile paralel yürütülmesi gereken çalışmalarda, yöredeki turizm tesisleri ve otlatma baskısını ortadan kaldırmak için gerekli teşviklerin geliştirilmesinde yerel halk ile ortak çalışmaların sağlanmasından bahsedilmiştir.

4.2.2 Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı Tüzüğü'nde (Park Planında) Katılım

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı 2013-2025 tüzüğü veya planından (Anonymous 2014b) alınan bilgilere göre değerlendirmeler yapılmıştır. Bölge Tabiat Parkı 2013-2025 tüzüğü (yasası veya planı) katılımcılık açısından incelenmiş ve ilgili ifadeler aşağıda verilmiştir.

Genel ve Yasal Bağlam:

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı; belediye başkanları, seçilmiş topluluklar, genel konseyler, bölge konseyi ve devletin hizmetleri ile yakın ilişki içinde karma birlik tarafından yönetilmektedir. Park tüzüğü, kamu anketi ve üye toplulukların onayından sonra bölge tarafından çevreden sorumlu bakana sunulmakta ve yenilenmesi başbakan kararı ile belirlenmektedir.

Tüzük raporu da kamu anketine tabi tutulmakta, daha sonra belediye ve toplum konseyleri, genel konseyler ve son olarak bölge konseyi tarafından müzakere edilerek onaylanmaktadır.

24 Ocak 2012 tarihli 2012-83 sayılı kararname ile park tüzüğünü, revize etme prosedürü zorunludur ve bu her 12 yılda bir yapılmalıdır. Seine Normande Bölge Tabiat Parkı tüzüğünün revizesi Haute-Normandie Bölgesi'nin sorumluluğu altındadır.

Ayrıca, tüzükte aşağıdaki ifadelere de yer verilmiştir.

- Park tüzüğü, belirli bir yasal çerçevenin parçasıdır. Devlet, bölge ve yerel topluluklar arasında örnek, özgün ve katılımcı bir yönetim sergilemelidir.
- Park tüzüğü son yasal ve düzenleyici hükümleri içermelidir. Özellikle son yasal düzenlemeler park tüzüğünde belirtilmiştir.

- Park tüzüğüne bağlı kalan Devlet ve yerel otoriteler park tüzüğündeki yönlendirici ilkeler, önlemler ve tedbirleri uygulamaktadır.

Görüldüğü üzere, park tüzüğü son yasal düzenlemeleri içermektedir. Park tüzüğü yönetim tarafından uygulanmaktadır. Park tüzüğü parkın yasası olarak kabul edilmektedir ve bağlayıcıdır. Park tüzüğündeki yönlendirici ilkeler, önlemler ve tedbirler devlet ve ilgili yerel otoriteler tarafından uygulanmaktadır. Devlet, bölge ve yerel topluluklar arasındaki katılımcı yönetimden de bahsedilmiştir.

Park Tüzüğü'nün Yapılış Aşaması:

Park tüzüğünün yeniden gözden geçirilerek 2013-2025 yıllarına ait tüzüğün hazırlanması için, park karma birliği tüm ortakları dahil eden katılımcı bir yaklaşımla hazırlanmasını sağlamıştır. 2012 Mart ayında alanın yeni tüzüğünün geliştirilmesinde 2.500'den fazla aktif katılımcı bir araya gelmiştir. 17 Eylül- 17 Ekim 2012 tarihleri arasında kamuoyu araştırması (anket) yapılmıştır.

Tüzük değerlendirme sürecinin ilk aşamalarında tüm paydaşların katılımı dikkate alınmıştır. Temalara göre çalışma grupları meydana getirilmiştir (ekonomi, tarım, kentsel planlama, kültür, peyzaj, çevre eğitimi, riskler, enerji ve sosyal bağlantılar). Her seferinde 10 ile 20 paydaş arasında olan 30'dan fazla toplantı gerçekleştirilmiştir. Her paydaşın tüzüğün gelişimine dahil olması için 4 seminer düzenlenmiştir.

Tüzüğün oluşturulmasında yerel halkla sürekli diyaloglar oluşturulmuştur. Bunlar;

1- İklim- kafe toplantı organizasyonu (sürdürülebilir kalkınma mantığı içinde deneyimleri ve iyi uygulamaları paylaşmak)
2- Park bayramı festivalleri (18 Nisan 2010 ve 15 Nisan 2012 tarihlerinde gerçekleşen sırasıyla 8.000 ve 7.500 ziyaretçi katılmıştır. Tüzük konularını birçok kişiyle paylaşma ve açıklama imkanı sağlamıştır.)

3- Parkın dergisi Echo de Boucles (Derginin çok sayıda kişi tarafından bilinmesi yani onun ulaştığı kişi sayısının artması çok sayıda iletişimi desteklemektedir.)

Tüzüğün yapım aşamasında, alanın aktörleri için ortak üç değer kurucu olarak ortaya çıkmıştır. Bunlar;

1- Birlikte inşa etmek için kollektif enerjiyi harekete geçirmek
2- Ortak bir projenin hizmetinde katılımcı demokrasiyi geliştirmek
3- Eylemlerimizin örneklerini araştırmak, aramak.

Tüzük hazırlık aşamasında, devlet kamu kurumu temsilcileri, ilgili bölge, iller (departement), komünler (belediyeler), belediye toplulukları bir araya gelmiştir. Tüzük; Doğa Koruma Ulusal Konseyi, Bölge Tabiat Parkları Federasyonu ve Haute Normandie Bölgesi Valiliği fikirleri arasında yer alan tavsiyeleri de içermektedir.

Park tüzüğü; ilgili belediyeler ve topluluklar arasından seçilmiş kişiler, genel konsey ve kamu kuruluşları ile yapılan yoğun istişareden sonra 19 Aralık 2013 tarihinde başbakan kararı ile ilan edilmiştir ve 21 Aralık'ta Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

Park tüzüğünün katılımcı yaklaşımla yenilendiği görülmektedir. Anket, toplantı, seminer ve yerel halkla diyaloglar yapılmıştır. Yoğun istişareler sonucunda 2013-2025 yıllarına ait tüzük oluşturulmuştur.

Alanın Gündem 21'i:

Belirlenen tüzük hedefleri, amaçları alanın gündem 21 referans çerçevesine göre sınıflandırılmaktadır. Park tüzüğü gündem 21 çerçevesinde, aynı zamanda yaklaşımın 5 temel unsurunu belirlemektedir.

- Aktörlerin katılımı
- Yönetim organizasyonu

- Çapraz yaklaşım (birlikte çalışma)
- Paylaşımlı değerlendirme
- Sürekli iyileştirme stratejisi

Bu unsurlar da bize katılımcılığın vurgulandığını göstermektedir.

Tüzüğü Değerlendirme Sistemi:

Tüzüğün değerlendirmesi zorunlu yasal bir düzenlemedir. Alanın aktörleri ve yerel halkla diyalog ve tartışmaları anlamak, bildirmek ve beslemek içindir.

Tüzüğün stratejik hedefleri hakkındaki görüşleri değerlendirmek için belirli bir hedef kitleye yönelik bir soru veya sorular bulunmaktadır. Değerlendirme sorusu, belirli bir anda bir konu veya hedef algısının fotoğrafını elde etmeyi mümkün kılmaktadır. Örneğin; yerel halkın yaşam ortamlarına dair az ya da çok pozitif algıları değerlendirilecektir. Değerlendirme sorusu, belirli bir anda bir konunun ya da hedefin algılanması için bir kamuoyu yoklaması, anket elde edilmesini mümkün kılmaktadır.

Tüzüğün sonunda, park ve paydaşları tarafından üretilen tüm materyaller ile dış ve küresel bir değerlendirme yapılacaktır (faaliyet raporları, park sözleşmeleri, ara değerlendirme, tüm göstergelerin analizi ve değerlendirme soruları) ve yeterli inceleme ve analiz mekanizmaları (anketler) ile tamamlanacaktır. Bu nihai değerlendirme, park alanı üzerinde uygulanan kamu politikalarının etkilerini ve sonuçlarını ölçecektir.

Tüzüğün Stratejik Hedefleri:

Tüzük, hedeflerini ve eylemlerini 3 ana amaç etrafında şekillendirmektedir.

1- Manzaralarına, biyoçeşitliliğine ve doğal ve kültürel mirasına saygı gösteren zengin bir alanda dengeyi sağlamak.

Karma birlik, tüm aktörlerle bağlantılı olarak, biyoçeşitliliğin korunması, sürdürülmesi ve hatta restorasyonu ile park alanını sürdürülebilir bir şekilde geliştirmeye çalışmaktadır.

2- Yerel, sürdürülebilir, yenilikçi ve kapsayıcı birbirine bağlı kalkınma için iş birliği yapmak.
3- Aidiyet duygusu ve ortak bir kültür kurarak, yerel halk ve alanları arasında bağ kurmak.

Bunun için de; alanın aktörleri 3 ilke etrafında stratejik hedefleri tanımlamıştır (Tanı-Anla- Hareket).

Bu 3 ana amaç birçok stratejik hedeften oluşmaktadır (toplamda 17). Stratejik hedeflerde toplam 44 tane operasyonel hedeften oluşmaktadır.

Bu hedeflerde şunlar açıkça belirtilmiştir.

- Yapılacak eylemler ve yönlendirici ilkeler
- Park karma birliği tarafından hedefe ulaşılmasıyla ilgili olarak uygulanan rol ve roller
- İmza sahiplerinin taahhütleri
- Şirketler, dernekler ve sosyo-profesyonel kuruluşlarla olası ortaklıklar
- İzlenen sonucun bir değerlendirme yöntemi (gösterge)

Tüzük 17 stratejik hedeften oluşmaktadır. Tüzükteki bu hedeflerde toplam 44 tane operasyonel hedeflerden, amaçlardan oluşmaktadır. Her hedef için tüzükte karma birlik üyelerinin ve kamu kurumlarının görevleri ve taahhütleri sunulmaktadır. Karma birliğin rolü ve onların müdahale yöntemleri de tanımlanmıştır. Tüzük, alan üzerindeki paydaşların taahhütlerini, yapması gerekenleri göstermektedir. Her hedef için paydaşlar açıkça belirtilmiştir.

Tüzükte 6 öncelikli konu tanımı yapılmıştır. Tanımlanan konulara karşılık gelen bu önceliklerin (6 tane) ilgili stratejik ve operasyonel hedefleri tüzükte yer almaktadır. Örneğin; “yaşam boyunca iletmek, aktarmak ve aidiyet duygusunu geliştirmek” için

paydaşlar, vatandaşlığı ve yerel halkın yaşam alanlarına bağlanmalarını güçlendirmek için kolektif hafızayı iletme görevini üstlenmeyi seçmektedirler. Bunun için de; alanı tanımayı geliştirmek hedef olarak belirtilmiştir.

Ayrıca tüzükte, hedeflerin alansal önceliklendirilmesi yani öncelikli alanların konuları ve ilgili stratejik hedeflerde belirtilmiştir.

Tüzükte imza sahiplerinin taahhütleri:

Park tüzüğü çerçevesinde sürdürülebilir kalkınma için imza sahiplerinin taahhütleri alınmaktadır. Bunlar ise; devlet kamu ve kuruluşları, Haute- Normandie bölgesi, Seine-Maritime ve l'Eure illeri, belediyeler ve belediye toplulukları kendi beceri ve kaynaklarına göre her hedef için bir takım taahhütler almaktadırlar.

Tüzükte, imza sahiplerinin taahhütleri vardır. Bu taahhütlere katılımcılık açısından baktığımızda;

Devlet kamu ve kuruluşları için;

- "Kültürel alanlarda alanı birleştirmeye katkıda bulunmak ve bütün halk için arabuluculuk eylemleri oluşturmak",
- "Yerel otoritelerle ortaklaşa olarak geniş ulusal orman alanlarında halkın kabulünü teşvik etmek",
- "Doğal miras için bölge bilimsel konseyi, miras ve sit alanları bölge komisyonu ve orman ve ormancılık ürünleri bölge komisyonu çalışmalarında park karma birliğini ilişkilendirmek",

Haute- Normandie Bölgesi için;

- "Parkın yönetim organlarına katılımı ve onun temsili",

L'Eure ili (departement) için;

- "Yönetim organlarına aktif olarak katılmak",

Seine - Maritime ili (departement) için;

- "Karma birliğin çeşitli danışma ve karar alma organlarına katılımı",
- "Alanın diğer aktörleri, paydaşları ve hizmetleri için karma birlikle ortaklık eylem yöntemlerinin tanıtımı",
- "Alanda il tarafından yürütülen eylemlerde karma birliğin ortaklığı",

Belediyeler, belediye toplulukları ve topluluklar için;

- "Park karma birliği'nin yönetim organlarına aktif olarak katılmak", ifadeleri yer almaktadır.

Yönetim Yapısı:

Tüzükte yönetim yapısından bahsedilmiştir. Alanın yönetim yapısı daha önceki bölümde belirtilmiştir. Bu nedenle, bu bölümde yönetim yapısı katılımcılık açısından değerlendirilmiştir.

Daha önce de bahsettiğimiz gibi, park birliği komitesi, parkın üye topluluklarının temsilcilerini bir araya getirmektedir. 3 kurul ya da gruptan oluşmaktadır.

1- Yerel otoriteler grubu: Bölge, Seine-Maritime ve L'Eure illeridir. 10 üyeyi kapsamaktadır.
2- EPCI (Belediyeler arası iş birliği kamu kurumu) grubu: 12 üyeyi kapsamaktadır. Bunlar da kendi arasında ikiye ayrılmaktadır.
   a- Park alanında yerleştirilen belediyelerin bir kısmı ya da tamamı olan EPCI. Onların katkıları üye belediyelerin nüfusuna dayanmaktadır.
   b- Topluluklar: Parkın belediyelerinin bir kısmını yeniden bir araya getiren CODAH (Havraise Topluluğu), CREA (Rouen Elbeuf Austreberthe Topluluğu) CCCVS (Seine Vadisi Caux belediyeler topluluğu).
3- Belediyeler grubu: Üye belediyeler sayısına eşit sayıda üye sayısı kapsamaktadır. Bunların arasında parkın 3 tane parka giriş kapısı olarak adlandırılan Canteleu, Pont-Audemer ve Yvetot belediyeleri vardır. Bu nüfusu fazla olan belediyeler, Park'ın tüm belediyeleriyle aynı taahhütlere sahiptir. Bununla birlikte; büyüklüğü, konumu ve hizmet teklifleri farklıdır.

Park karma birliği, tüm paydaşların katılımını sağlamaktadır. Proje sorumlularına, topluluklara ve ortaklara eşlik etmektedir. Paydaşlara teknik destek sağlamaktadır.

Park karma birliği, park tüzüğünü uygulamaktadır. Park alanında, paydaşlar tarafından yürütülen koruma, gelişme, yönetim, animasyon ve kalkınma faaliyetlerinin tutarlılığını ve koordinasyonunu sağlamaktadır.

Bazı belgeler geliştirilirken veya revize edilirken bölge tabiat parkına danışılmaktadır. Belgelerin detaylandırılması veya revizyonu sırasında park karma birliğine danışılmaktadır.

Park alanının yönetim meselesi aynı zamanda park karma birliğin danışma organlarında yerel aktörlerin (özel, kamu, dernekler) ve kurumların katılımını ifade etmektedir.

Ortaklık Politikası:

Park karma birliği, çeşitli ortaklarıyla geleneksel ilişkiler geliştirmektedir. Haute-Normandie bölgesi, Eure ve Seine-Maritime illeri ile çok yıllık bir sözleşme imzalanmaktadır. Ortak belediyeler toplulukları ve belediyeler de, müdahalesini daha iyi resmileştirmek ve ortak eylemleri izlemek için karma birlik ile anlaşmalar imzalamaktadır. Park, kamu kurumları gibi diğer kuruluşlarla da ortaklık anlaşmaları geliştirmektedir. Bu kamu kurumları aşağıda verilmiştir (Anonymous 2014b).

AESN (Seine-Normandie Su Ajansı)
ONF (Ulusal ormancılık ofisi)
ADEME (Çevre ve enerji yönetimi ajansı)
EPFN (Normandie kamu arazi kuruluşu)
Rouen ve Le Havre'nin büyük limanları
GIE (Ekonomik çıkar gruplaşması)
UNICEM (Ulusal taşocağı ve yapı malzemeleri endüstrileri birliği)
Kamu İktisadi Kuruluşları

Dernekler ve federasyonlar: eğitim dernekleri, Eure ve Seine-Maritime illeri avcılık ve balıkçılık federasyonları, Haliç'in doğa rezervleri ve CENHN (Haute-Normandie doğal alanları koruma)

CRPF (Orman mülkiyeti bölgesel merkezi)

CAUE (Mimarlık, şehir planlama ve çevre konseyi)

SAFER (Arazi geliştirme ve kırsal yerleşim şirketi)

GIP Seine Aval (Seine Aval kamu yararına çalışan grup)

Ayrıca; şehir planlama ajansları, üniversiteler, araştırma merkezleri, yüksekokullar, okullar, vb.

Tüzüğün Hedeflerinin Katılımcılık Açısından İncelenmesi:

Park tüzüğünde verilen hedefler katılımcılık açısından incelenmiştir. Katılımcılık açısından ilgili ifadeler stratejik hedefler için Çizelge 4.6'da ve operasyonel hedefler için ise Çizelge 4.7'de verilmiştir.

Çizelge 4.6 Stratejik hedeflerin katılımcılık açısından incelenmesi

Stratejik hedef	**Gösterge**
Doğal ve kültürel mirası bütüncül bir yaklaşımla korumak	Alanın doğal ve kültürel mirasının kalitesine, yerel halkın algısını değerlendirmek
Doğal çevrede boş zaman aktivitelerini ve özellikle motorlu spor uygulamalarını düzenlemek	Açık hava etkinlikleri uygulamak için yerel halkın tesisler hakkındaki algılarını değerlendirmek
Doğal ve teknolojik risklerin önlenmesi	Yerel aktörler ve yerel halk tarafından doğal ve teknolojik riskleri dikkate almak ve algıyı değerlendirmek
Sürdürülebilir turizm ve rekreasyon geliştirerek alanı ve onun bilgi ve beceri değerini artırmak	Alandaki ücretli turistik yerler ve anıtlardaki katılımın nicel, sayısal gelişimi
Alanı tanımayı geliştirmek ve daha iyi yaymak SIT projesi (Alanlar bilgi sistemi) bilgi paylaşımına ve bunun alan tarafından kullanılmasına adanmış metodolojik unsurları ve araçları göstermektedir.	Alanla ilgili bilginin yayılmasının ilerlemesi
Yerelden uluslararası bir iş birliği kültürü başlatmak ve geliştirmek. Park imajı, aktörlerin çoğunu ilgilendirmektedir. Yerel düzeyde projelerin desteklenmesi ve uluslararası düzeyde iş birliğinin kurulması, bölgeler arası değişimi desteklemeyi, teşvik etmeyi mümkün kılmaktadır.	Uygulanan organizasyon, park sakinlerinin algısını geliştirmeye imkan verdi mi?

Çizelge 4.7 Operasyonel hedeflerin katılımcılık açısından incelenmesi

Operasyonel hedef	**Yönlendirici ilkeler ve Eylemler**
Tarım ve doğal alanları korumak	Alanların tüketimi ve tarımsal faaliyet üzerindeki etkilerini sınırlamak için planlama belgelerinin gerçekleştirilmesi sırasında toplulukları desteklemek
Biyoçeşitlilikte kalkınma projelerinin etkilerini azaltmak, önlemek ve dengelemek	GIPSA, Haliç evi, CENHN, CELRL, SAFER, EPFN, proje sorumluları ile bir grup aktör oluşturmak ve çevresel telafi uygulamasında her birinin rollerini tanımlamak
Büyük bir haliç mantığında dikkate değer ekosistemleri sürdürülebilir bir şekilde korumak	-Özellikle sulak alanlar ve fonksiyonel su ortamları için, ekolojiyle ilgili kamu kurumları veya dernekler ile ortaklaşa arazi edinimi geliştirmek -Paydaşlarla bir çalışma grubu oluşturmak
Biyoçeşitliliğin alışılmış, olağan doğa desteği adına, gönüllü bir program geliştirmek	Alternatif bir yönetim üzerinde birlikte düşünmek için sıradan nitelikteki aktörleri (kamu ya da özel) "havza alanı" ile bir araya getirmek
Dikkate değer inşa edilmiş mirası korumak ve değerini arttırmak	Belediyelerde AMVAP (Mimarlık ve miras geliştirme alanları) oluşturulmasını desteklemek ve teşvik etmek

Çizelge 4.7 Operasyonel hedeflerin katılımcılık açısından incelenmesi (Devam)

Toprak kalitesini korumak ve restore etmek Toprak kalitesinin korunması, tüm paydaşlar tarafından uygulanan düzenleyici bir korumayı gerektirecektir.	EPFN (Normandie kamu arazi kuruluşu) ile yakın iş birliği içinde arazi kullanımı için kirli alanların ve toprakların restorasyonunu desteklemek
Yerel gıda ürünleri tüketimini geliştirmek	Yerel ürünleri tanıtmak, özellikle de park evini yerel ürünler vitrini yaparak tanıtmak
Girişim transferi ve faaliyet yaratımını teşvik etmek ve desteklemek	-Tüm ortaklarla birlikte ekonomik dokuyu analiz etmek -Proje sahiplerini desteklemek
Sosyal ve dayanışma ekonomisi geliştirmek	Park evinde bölgesel aktörlerle bilgiyi birleştirmek için sosyal ve dayanışma ekonomisinin bölgesel bir platformunu yaratmak
Sürdürülebilir kalkınmada toplulukları desteklemek Amacı, toplulukları onların kalkınma projelerinde desteklemektir.	Zanaat alanları ve sanayi bölgelerinin çevresel ve sürdürülebilir yönetim deneyimlerini tanıtmak ve paylaşmak için topluluklarla iş birliği yapmak
Devam eden çevresel iyileştirme sürecinde firmaları desteklemek	-Çiftçileri sürdürülebilir kalkınma girişimlerinde desteklemek -Turizm ile ilgili paydaşları, sürdürülebilir kalkınma yaklaşımlarını uygulamaya teşvik etmek
Alanın çekiciliğini güçlendirmek için rekreasyon ve turizm tekliflerini canlandırmak ve oluşturmak	Teklifin tüm kitlelere erişilebilirliğini geliştirmek

Çizelge 4.7 Operasyonel hedeflerin katılımcılık açısından incelenmesi (Devam)

Herkesçe bilinirliğini geliştirmek için alanı, onun yerel faaliyetlerini ve bilgi, becerisini tanıtmak ve ticarileştirmek Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nın tanınmasını ve turistlerin saygınlığını arttırmak için, potansiyel müşteriler arasında daha iyi tanıtılması gereklidir. Tanıtım ve iletişimin bileşkeleri broşürler, web siteleri, sözlü bilgiler ve yerinde açıklamadır. Park evi, ziyaretçilerin farklı alanlara yönlendirilmesine izin vermek için bilgi yeri olarak baskın bir rol oynamaktadır. Ayrıca; yerel yiyecek, zanaat ve sanat ürünleri vitrini olabilmektedir. EPCI, il ve bölgesel turizm komiteleri, yerel turizm ofisleri ile ortaklıklar geliştirmek ve yetkili kuruluşlar tarafından satışa sunulan yeni ürünleri düşünmek söz konusudur.	-Ziyaretçilerin ve yerel halkın çeşitli bilgi merkezleri ile parkın turizm teklifinden haberdar olmasını sağlamak -Kamu ve özel ortaklar ve tur operatörleri tarafından satışa sunulan ürünler şeklinde özel "park" turizm teklifi geliştirmek (katılımcı projeler, doğa günleri gibi) -Normandie ve komşu bölge tabiat parkları ile yürütülen ortaklık tanıtım eylemlerini güçlendirmek
Faaliyetlerin ve binaların enerji verimliliğini ve itidalini (ölçülülüğünü) güçlendirmek	Enerji tüketimini azaltmada toplulukları desteklemek

Çizelge 4.7 Operasyonel hedeflerin katılımcılık açısından incelenmesi (Devam)

Alanı tanımayı geliştirmek Park Karma Birliği'nin yürüttüğü alan bilgisini zenginleştirme politikası devam etmektedir. Ulusal ve bölgesel bilgi ağlarına katılım ve veri tabanlarının birlikte çalışabilirliği, bunların havuzda toplanması için ön şarttır.	-Bilgi edinmek ve habitatlar, miras ve korunan türler üzerinde izleme yapmak -Alanın peyzaj çeşitliliği bilgilerini derinleştirmek -Alandaki belgesel kaynakları ağa koymak -Alanın referans verilerini elde etme, bir havuzda toplama ve paylaşım politikasını güçlendirmek
Alanın bilgilerini paylaşmak ve yaymak	Bilgiye erişim ve yayma hizmetleri oluşturmak ve geliştirmek
Alanın keşfini teşvik etmek için eğitim faaliyetlerinin teklifini geliştirmek ve çeşitlendirmek	-Sürdürülebilir kalkınma ve çevre eğitimi aktörleri arasında dinamik bir ağ oluşturmak -Eğitim araçları yaratmak -Park evinde halkı karşılamak ve alan hakkında onları bilgilendirmek -Alanı okuma ve anlama günleri organize etmek -Çalışma günlerini, alan gezilerini, inceleme gezilerini veya diğer teknik iletişim biçimlerini organize etmek
Gizli hazineleri açığa çıkarmak ve paylaşmak	-Yerel halkın sözlü hafızasını desteklemek -Bazı bilinmeyen alanların, halka tanıtımını teşvik etmek

Çizelge 4.7 Operasyonel hedeflerin katılımcılık açısından incelenmesi (Devam)

Alanın aktörleri ile kaliteli bir kültürel proje oluşturmak ve uygulamak Kültürel aktörlerin diğer alanlarla (sosyal, ekonomik, çevre, eğitim) ağ oluşturmasıdır. Bu hedef için göstergede; "Parktaki kültürel teklifin yerel halk tarafından algılanmasını değerlendirmek", ifadesi bulunmaktadır.	-İlişkili aktörleri desteklemek ve kültürel aktörlerin ağ oluşturmasına katkıda bulunmak -Park bayramı, doğa yürüyüşü günü gibi birleştirici etkinlikleri organize etmek -Kültürel yayılımda yerel halkı dahil etmek -Yerel halk, yerler, yerel kaynaklar ile dinamikler geliştirmek okuma deneyimine dayanmaktadır.
Aktörlerin arasında bilgi kültürünü desteklemek, teşvik etmek Birlikte çalışmak için birbirinizi tanımanız gerekmektedir. Park tüzüğü; aktörlerin, eylemlerinin ve ağlarının karşılıklı bilgisini amaçlayan eylemleri ve araçları teşvik etmektedir.	-Park ekibi içinde bir bilgi kültürü geliştirmek -Yerel halkın bilgi ihtiyaçlarını değerlendirmek ve topluluklarla ortak ve paylaşılan iletişim araçlarını yaratmak -Ortak eylemleri desteklemek için iletişim araçları geliştirmek (web siteleri, l'Echo des Boucles park dergisi, vb.) -Alana özgü bir internet sosyal ağı oluşturmak -Paydaşların değişebilen bilgilerini oluşturmak, paydaş dizinleri geliştirmek ve tartışma forumları hazırlamak

Çizelge 4.7 Operasyonel hedeflerin katılımcılık açısından incelenmesi (Devam)

Ulusal ve uluslararası aktörlerle ortaklık başlatmak ve geliştirmek Park, bölge tabiat parkları ağına ve uluslararası korunan alan ağlarına dayanarak, diğer proje alanlarıyla çok yıllık ulusal veya uluslararası iş birliği projeleri oluşturmak veya güçlendirmek için gönüllü toplulukları desteklemektedir. Bu hedef için gösterge; tüzüğün hedefleri ile bağlantılı olarak, paydaşlar, ortaklar tarafından gerçekleştirilen iş birliği eylemlerinin sayısıdır.	-Merkezi olmayan iş birliğini teşvik etmek -Fransız veya yabancı proje alanlarıyla iş birliği eylemleri gerçekleştirmek -Alanı geliştirmeyi teşvik etmek için, topluluklar ve yerel dernekler tarafından başlatılan iş birliği ve eşleştirme eylemlerini desteklemek -Dayanışma değişim projelerinin başlatıcısı olduklarında yerel halkı ve aktörleri desteklemek

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı planı katılımcılık yönünden ele alındığında, çoğunluğunda alan yönetimine katılımı gerektiren ifadeler verilmiştir. Park planı hazırlanmasının katılımcı bir yaklaşımla yapıldığı açıkça belirtilmiştir. Plan hazırlanması süresinde yerel halkla sürekli diyaloglar yapıldığı, tüm paydaşların planlamaya katıldığı belirtilmiştir. Planda paydaşlar, rolleri ve görevleri açıkça verilmiştir. Hangi tarafların süreçlere dahil edileceğine yer verilmiştir. Yerel halk yönetim sürecine katılabilmektedir. İlgili çalışmalarda yer alacak ilgi grupları belirtilmiştir. Kısaca, alanın planının hazırlanması ve alanın yönetimi sürecinde ilgi gruplarının katılımına yer verilmiştir. Plan, paydaşların katılımına ayrıntılı bir şekilde yer vermektedir. Katılım; bilgilendirme, danışma, iş birliği, ortaklık düzeyinde gerçekleştirilmektedir. Paydaşlarla birlikte çalışılması gerekliliği belirtilmiştir.

4.3 Korunan Alanlar ve Katılımcılık İle İlgili Yasal Düzenlemeler

Korunan alanlar ve katılımcılık ile alakalı öncelikle yasal düzenlemelerin incelenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, Türkiye ve Fransa'da ilgili yasal düzenlemeler ve katılımcı yönetimle ilişikleri değerlendirilmiştir.

4.3.1 Türkiye'de İlgili Yasal Düzenlemelerde Katılım

Korunan alanlar ve katılımcılık ile ilgili olarak Türkiye'deki yasal düzenlemeler irdelenmiştir.

Milli Parklar Kanunu: Türkiye'de korunan alanlarla ilgili temel yasal düzenleme, 09.08.1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu olup; milli parklara ilişkin planlama sürecindeki ilgili taraflar ve katılım şekilleri bu kanunun 4. Maddesince belirlenmiştir.

Aynı kanunun 16. madde ek fıkrası "Bu Kanun kapsamına giren alanların kaynak değerlerinin korunarak kullanılmasına imkân sağlamak amacıyla uzun devreli gelişim planlarına uygun olarak yapılan ziyaretçi yönetim plânlarının etkin bir şekilde uygulanması ve korunan alanlara gelen ziyaretçilerin doğru bilgilendirilmesi bakımından ve korunan alan yönetiminden olumsuz etkilenen yöre insanının kayıplarının en aza indirilmesine imkân sağlanmak üzere, korunan alan sınırları dâhilinde ve yakın çevresinde yaşayan yöre insanının alan kılavuzu olarak yetiştirilmeleri konusunda Orman ve Su İşleri Bakanlığı ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde gerekli çalışmaları yapar " ifadesine yer vermektedir (Anonim 1983a). Bu madde ile korunan alanın çevresinde yaşamakta olan yöre halkı yalnızca alan kılavuzu olarak korunan alan yönetimine katılabilmekte olup, bunun haricinde söz konusu kanunda yönetim sürecinde halkın katılımına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

Milli Parklar Yönetmeliği: 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun uygulamasını düzenlemek amacıyla 12.12.1986 tarihli ve 19309 sayılı Milli Parklar Yönetmeliği Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu yönetmeliğin 9. Maddesinde "Milli Park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları Kanunun 3. maddesinde açıklanan esaslara göre tayin ve tespit edilen yer ve yörelere dair uygulama statüleri ve sınırları mahallen duyurulur", 11. maddesinde ise, "Milli Park uzun devreli gelişme planları, ilgili Bakanlıkların olumlu görüşleri ve gerektiğinde fiili katkılarıyla hazırlanır" ifadelerine yer verilmiştir (Anonim 1986). Bu maddelerle katılımda bilgilendirme ve hangi tarafların süreçlere dahil edileceğine yer verilmiştir.

Milli Parklar Yönetmeliğince korunan alanların planlanmasında kullanılan Teknik İzahname'de "Yöre halkının alan ile ilgili bilgi ve deneyiminden her noktada yararlanılmalıdır. Bu çalışma ve uygulama süreci boyunca ilgi gruplarının görüş, istek ve katkıları alınır" ifadesine yer verilmektedir (Anonim 2012a). Planların katılımcı bir yaklaşımla hazırlanmasını teşvik etmektedir.

Alan Kılavuzlarının Seçimi, Eğitimi, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik: 28.03.2006 tarih ve 26122 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yönetmelik, 06.03.2014 tarih ve 28933 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Alan Kılavuzlarının Seçimi, Eğitimi, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile değiştirilmiştir. Bu yönetmelik ile eğitime alınacak alan kılavuzu adaylarının seçimi, eğitimleri, eğitimde görev alacak eğiticilerin nitelikleri, eğitim sonunda başarılı olanların görevlendirilmeleri ve çalışmalarına ilişkin esas ve usuller belirlenmiştir. Alan kılavuzları, il düzeyinde açılan eğitim kurslarında başarılı olan kişilerden seçilmektedir. Açılan kurslara, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, en az lise mezunu, korunan alan sınırları içinde veya yakın çevresinde en az 1 yıldır ikamet eden, 18 yaşını tamamlamış, hapis cezası olmayan ve kamuda işçi veya memur statüsünde çalışmayan her kişi başvurabilmektedir. Başvurular, korunan alandan sorumlu olan İl şube müdürlüğü veya müdürlük temsilcilerinin yer alacağı en az üç kişiden oluşan bir kurs kabul komisyonu tarafından değerlendirilmektedir. Eğitim programı süresinin bitiminde yapılan test ve uygulama sınavları sonucunda yüz puan üzerinden ortalama en az yetmiş puan alarak başarılı olanlar "Alan Kılavuzluğu Sertifikası" ve "Alan

Kılavuzluğu Kimliği" almaya hak kazanmaktadır. Alan kılavuzları, ziyaretçileri aldıkları ilk noktada genel bir bilgilendirme ve uyulması gereken kurallar hakkında bilgi vermekle yükümlüdürler (Anonim 2006). Bu yönetmelik ile yerel halka iş olanakları sağlanmıştır. Alana gelen ziyaretçilere alan kılavuzları aracılığıyla genel bir bilgilendirme yapılmasından dolayı katılımda bilgilendirmeye yer verilmiştir (Özden ve Deniz-Izyajen 2021).

Kara Avcılığı Kanunu ve Yönetmelikleri: Türkiye'de av ve yaban hayatına ilişkin esaslar, 11.07.2003 tarihli ve 25165 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ile düzenlenmektedir.

Bu kanunun 3. maddesinde "Merkezde, Bakanın veya Bakan Yardımcısının başkanlığında, Genel Müdürlükten üç, Bakanlığın diğer birimlerinden bir bitki uzmanı ve bir veteriner olmak üzere iki, Jandarma Genel Komutanlığı, Orman Genel Müdürlüğü ve Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğünden birer, yükseköğretim kurumlarının orman fakültelerinden bir, biyoloji bölümlerinden bir olmak üzere iki bilim insanı, doğa koruma alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarını temsilen dört, dokuz coğrafi bölge esas alınarak belirlenecek avcı kuruluşlarından dokuz, özel avlak veya örnek avlak temsilcisi bir olmak üzere toplam yirmi beş üyeden teşekkül eden Merkez Av Komisyonu kurulur. İllerde ise valinin veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında; Bakanlıktan iki, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile millî eğitim müdürlüğü, gençlik ve spor il müdürlüğü, jandarma teşkilâtı ve gönüllü kuruluşları temsilen birer, mahalli avcı kuruluşlarından üç üye olmak üzere toplam on bir üyeden teşekkül eden il av komisyonu kurulur" ifadesine yer verilmiştir (Anonim 2003). Yaban hayatına ilişkin çalışmalarda yer alacak ilgi grupları bu maddede belirtilmiştir.

Aynı kanunun, 5. maddesinde "Av ve yaban hayatının korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir yönetiminde; kamuoyu desteğinin sağlanması için toplumun bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi ile avcıların ve toplumun eğitilmesi amacıyla; Türkiye sınırları içinde yayın yapan ulusal, bölgesel, yerel radyo ve televizyonlar; av sezonunun başlamasından onbeş gün önce ve sona ermesinden itibaren de onbeş gün süreyle eğitici, uyarıcı ve tanıtıcı yayın yapmak zorundadırlar. Bu yayın ve tanıtım

faaliyetleri her kuruluşun ana haber bültenlerinden sonraki kuşakta ve ücretsiz olarak yayınlanır. Bu programların süresi yılda toplam üç saatten az olamaz. Bu hizmetlerin yürütülmesinde kurum ve kuruluşlar Bakanlık ile iş birliği yaparlar" ifadesine yer verilmiştir (Anonim 2003). Katılım, halkın alınan kararlara ilişkin bilgilendirilmesi düzeyinde gerçekleştirilmektedir.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu: 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu 23.07.1983 tarihli ve 18113 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup; söz konusu kanunda sitlerin yönetimine halkın katılımı ile ilgili bir hüküm yer almamaktadır. Kanunun 4. maddesi ile taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının bulunması durumunda halk, en geç üç gün içinde, en yakın müze müdürlüğüne veya köyde muhtara veya diğer yerlerde mülki idare amirlerine bildirmekle yükümlendirilmiştir (Anonim 1983b).

Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği: Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği, 04.04.2014 tarih ve 28962 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İlgili yönetmeliğin 31. maddesinde " Ulusal Sulak Alan Komisyonu, Bakanlık Bakan Yardımcısının başkanlığında, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürü, Su Yönetimi Genel Müdürü, Devlet Su İşleri Genel Müdürü, Orman Genel Müdürü, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü, Tarım Reformu Genel Müdürü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürü yükseköğretim kurumlarının sulak alanlarla ilgili bilim dallarından, aynı daldan olmamak şartıyla iki, sulak alanlar konusunda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarından iki olmak üzere toplam 14 kişiden oluşur. Gerektiğinde alt komisyonlar kurulabilir." ifadesi yer almaktadır (Anonim 2014a). Bu ifade katılımcılık açısından önemlidir. Komisyonda sulak alanlar ile ilişkili olabilecek bütün paydaş grupların temsilcileri yer almaktadır. Yönetmelikle beraber, "RAMSAR Sözleşmesi Sulak Alan Yönetim Planı Rehberi" kullanılmaktadır. Bununla da sulak alanların planlanması ve yönetimi süreçlerinde ilgi gruplarının katılımına yer verilmiştir.

Çevre Kanunu: 11.08.1983 tarihinde yürürlüğe giren 2872 sayılı Çevre Kanunu, 2006 tarihinde bazı düzenlemeler yapılarak değiştirilmiştir. Bu kanun kapsamında, çevre koruma alanında değişik maddelerde katılıma ilişkin hükümler yer almaktadır.

3. maddenin "e" bendinde çevre politikalarının oluşturulmasında **katılım hakkının** esas olduğu belirtilmektedir. Bu amaç doğrultusunda, Bakanlık ve yerel yönetimlerin; meslek odaları, birlikler, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşların çevre hakkını kullanacakları katılım ortamını yaratmakla yükümlü oldukları ifade edilmiştir (Anonim 1983c).

Kanun'un 9. maddesinin "a" bendinde, biyolojik çeşitliliği koruma ve kullanım kurallarının yerel yönetimlerin, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve ilgili diğer kuruluşların görüşleri alınarak belirleneceği ifade edilmektedir. Kaynakların korunmasında ilgi gruplarına yer vermiştir. Yine aynı maddenin "ı" bendinde, çevrenin korunması ve kamuoyunda çevre bilincinin geliştirilmesi amacıyla, okul öncesi eğitimden itibaren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı örgün eğitim kurumlarının öğretim programlarında çevreyle ilgili konulara yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir (Anonim 1983c).

İlgili Kanunun 30. maddesi'ne göre, çevreyi kirleten veya bozan bir faaliyetten zarar gören veya haberdar olan herkes ilgili mercilere başvurarak faaliyetle ilgili gerekli önlemlerin alınmasını veya faaliyetin durdurulmasını isteyebilmektedir. Aynı maddenin devamında ise, her vatandaşın Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında çevre ile ilgili bilgilere ulaşma hakkına sahip olduğu; fakat açıklanması durumunda üreme alanları, nadir türler vb. çevresel değerler için zararlı olabilecek bilgilerle ilgili isteklerin reddedilebileceği belirtilmiştir. Vatandaşlara bilgi edinme ve başvuru hakkı tanınmaktadır. Bilgi edinme amaçlı tüm grupların katılabileceğine yer verilmiştir (Özden ve Deniz-Izyajen 2021).

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği: Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği, 25.11.2014 tarih ve 29186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İlgili yönetmeliğin halkın katılımı toplantısı başlığını taşıyan 9. maddesinde "Halkı yatırım hakkında bilgilendirmek, projeye ilişkin görüş ve önerilerini almak üzere; Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurum/kuruluşlar ve proje sahibinin katılımı ile Bakanlıkça belirlenen tarihte, projeden en çok etkilenmesi beklenen ilgili halkın kolaylıkla ulaşabileceği Valilikçe belirlenen merkezi bir yer ve saatte halkın katılımı toplantısı düzenlenir" ifadesi yer almaktadır (Anonim 2014b). Ayrıca ilgili maddede, Valilik, halkın katılım toplantısı ile halkın görüş ve önerilerini bildirebileceği süreç ile ilgili tarihleri ve iletişim bilgilerini halka duyurur, ifadesi bulunmaktadır. Söz konusu yönetmelikte halkın katılımına ayrıntılı şekilde yer verilmekte olup; halkın katılımı bilgilendirme ve danışma düzeyinde gerçekleştirilmektedir.

Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 19.07.2012 tarihli ve 28358 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup; yönetmelikte, katılıma ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır (Anonim 2012b).

Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmelik: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 23.03.2012 tarihli ve 28242 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmeliğin 3. maddesinin (ş) bendinde "Yönetim Planı" kavramı açıklanmaktadır. Yönetmelikte yönetim planının hazırlanması ve uygulanmasında paydaş katılımcılığının boyutlarının ve koşullarının olması gerektiği belirtilerek, yönetim planlarında katılımın gerekli olduğu ifade edilmiştir (Anonim 2012c).

Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi: 10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 14. bölümünde Tarım ve Orman Bakanlığı'nın görev ve yetkileri yer almaktadır. İlgili kararnamenin 420. Maddesinde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün görevleri arasında "Uluslararası sözleşmeler ile koruma altına alınan bitki ve hayvan türleri ile alanların korunması konusunda tedbirler almak, ilgili kuruluşlarla iş birliği yapmak" ve

“Hayvanların korunmasına yönelik çalışmaları, ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde yapmak, yaptırmak, bu konuda yürütülen faaliyetleri desteklemek, denetlemek veya denetlenmesini sağlamak” yer almaktadır (Anonim 2018). Bu maddelerde ilgi grupları ile bir arada çalışılmasının gerekliliği belirtilmiştir.

İlgili kararnamenin 432. Maddesinde, Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği’nin görevleri arasında 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununa göre yapılacak bilgi edinme başvurularının sonuçlandırılması yer almaktadır. Katılımın temel gereklilikleri arasında yer alan bilgi edinme hakkının, müşavirlik birimiyle gerçekleştirileceği hüküm altına alınmıştır.

Orman Kanunu: 6831 sayılı Orman Kanunu, 08.09.1956 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu kanunun 62. maddesinde ağaç sevgisinin yayılması için Orman Genel Müdürlüğü gerekli yayın ve propaganda yapar hükmü bulunmaktadır (Anonim 1956). Bilgilendirmeye yer verilen kanunda, yönetime halkın katılımını gerektiren bir hüküm yer almamaktadır.

Sözlük anlamıyla, propaganda “Bir öğreti, düşünce veya inancı başkalarına tanıtmak, benimsetmek ve yaymak amacıyla söz, yazı vb. yollarla gerçekleştirilen çalışma, yaymaca” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK 2018).

Halkla ilişkiler ise; “kişi, kurum ya da kuruluşun amaçları doğrultusunda ilişki içerisinde olduğu diğer kişi, kurum ya da kuruluşlarla ilişkiler kurmak veya mevcut ilişkileri geliştirmek suretiyle düşünce ve tutumları etkileyerek amaca yönlendirmek için iletişim tekniklerinin yoğun olarak kullanıldığı organize olmuş faaliyetlerdir.” (Summak 2020).

Propaganda ve halkla ilişkiler tanımlarından anlaşıldığı üzere, aslında Orman Genel Müdürlüğü’nün yapması gereken propaganda değil halkla ilişkiler çalışmalarıdır.

Kazdağı Milli Parkı'nın sahip olduğu koruma statüsü (milli park) ile ilgili olan yasal düzenlemeler ele alındığında, çoğunluğunda alan yönetimine katılımı gerektiren bir hüküm bulunmamaktadır. Buna karşılık, ilgili yasal düzenlemelerde katılımı engelleyecek bir hüküm de yer almamaktadır. Genelde katılım, katılımın en alt düzeyi olan bilgilendirme düzeyinde gerçekleşmektedir.

4.3.2 Fransa'da İlgili Yasal Düzenlemelerde Katılım

Guignier ve Prieur (2010) tarafından, Fransa'da korunan alanlarda yasal çerçeve irdelenmiştir. Bu kaynaktan alınan bilgilere göre aşağıdaki değerlendirmeler yapılmıştır.

Fransa'da korunan alanlarda 1980'li yılların başlarında merkeziyetçi yönetim yerini bölgesel ve yerel yönetimlere (regions, departement, municipalities) devretmeye başladı. Bölgesel ve yerel otoriteler biyoçeşitliliğin korunmasında büyük ve önemli bir rol oynamaktadır.

Kurumsal bakış açısından Fransa'nın korunan alanlarının yönetiminden sorumlu tek, belirli bir kurum veya kuruluş yoktur. Sorumlu çok sayıda kurum ve kuruluş vardır. Doğa Koruma'dan sorumlu bakanlığın merkezi yönetimi içerisinde, özellikle korunan alanlardan sorumlu bir müdürlük yoktur.

Biyolojik çeşitliliğin korunması ve karasal korunan alanlar, konut, arazi kullanım planlaması ve Doğa Genel Müdürlüğü'nün yetkisi dahilindedir. Deniz koruma alanı (deniz tabiat parkları) ise Altyapı, Ulaştırma ve Deniz Genel Müdürlüğü'nün yetkisine girmektedir. Doğa korumadan sorumlu bakanlık, yerel düzeyde çevre, arazi kullanım planlaması ve İskan Bölge Müdürlükleri (Çevre, Planlama ve İskan Bölge Müdürlüğü veya DREAL) tarafından temsil edilmektedir.

2006 reformu ile (Parcs Nationaux de France) Fransa Ulusal Parkları adında Doğa korumadan sorumlu bakanın yetkisi altında bir ulusal ajans kurulmuştur. Ajans, yönetim kurulu başkanını, her milli parkın müdürünü veya temsilcilerini, yerel ve bölgesel

otoritelerden 2 temsilciyi, bir parlamento üyesini, bir senatörü, iki nitelikli uzmanı ve ulusal düzeyde temsilcisi olan sendikaların bir temsilcisini içeren yönetim kurulu tarafından yönetilmektedir. Bu da katılımcılık açısından önemlidir. İlgi gruplarının katılımına yer verilmiştir.

Fransa'da 14 Nisan 2006 tarihli Milli Parklar, Deniz Tabiat Parkları ve Bölge Tabiat Parkları ile ilgili kanun uyarınca; milli parkların yasal statüsü ve çerçevesi, sürdürülebilir kalkınma ve artan yerel katılım dikkate alınarak değiştirilmiştir.

Grenelle Çevre Forumu, 2007 yılında çevre ile ilgili STK'ları, işletmeleri, sendikaları, yerel otoriteleri ve hükümeti içeren kapsamlı bir ulusal diyalog ve müzakere süreci olarak başlatılmıştır. Grenelle ismi Fransız tarihindeki Grenelle antlaşmasından gelmektedir. Sendikalar, yönetim ve hükümet arasındaki bu müzakereler Paris'teki Rue de Grenelle'de gerçekleşmiştir. O zamandan beri, Grenelle ismi sivil toplum ve hükümet arasındaki başlıca müzakere süreçlerini işaret etmek, adlandırmak için kullanılmıştır. 3 Ağustos 2009 tarihli ve 2009-967 sayılı Grenelle Çevre Forumu Uygulaması ile ilgili planlama kanunu Grenelle Çevre Forumu'nun katılımcı sürecinden ileri gelmektedir.

Milli Park ve Bölge Tabiat Parkı kuruluşu paydaşlara danışılarak hazırlanır ve daha sonra da kamu anketi yapılmaktadır. Kamu anketi yapılması aslında bir halk katılımıdır. Halka bilgi sağlamakta ve onların görüş ve önerilerini almaktadır.

Fransa'da korunan alanların aksine (milli parklar, doğa rezervleri gibi) bölge tabiat parkları doğal mirasın korunmasına yönelik özel düzenlemelere tabi değildir.

Fransız korunan alanlarının yasal çerçevesi, 2000 yılında Çevre yasasının (Code de l'environnement) bir parçası olarak birleştirilen çeşitli yasal ve düzenleyici belgelere dayanmaktadır. Çevre yasası Fransa'daki korunan alanlarla ilgili kanunları ve kararları sistemleştirmektedir (Guignier and Prieur 2010).

Fransa'daki korunan alanlar ve katılımcılık ile ilgili yasal düzenlemeler aşağıda irdelenmiştir.

Grenelle Çevre Uygulaması ile ilgili planlama kanunu (Loi n°2009-967 du 3 août 2009 de programmation relative à la mise en œuvre du Grenelle de l'environnement, dite Loi Grenelle I):

3 Ağustos 2009 tarihinde 2009-967 sayılı Grenelle Çevre Uygulaması ile ilgili planlama kanunu'nun 52. Maddesinde; Devlet, internet kullanıcılarının kamu yetkilileri tarafından tutulan çevresel bilgilere erişmesine yardımcı olmak için hizmetlerini ve kamu kurumlarını bir portal oluşturmaya seferber edecek hükmü yer almaktadır.

Ayrıca aynı maddede, "Kamu anketi prosedürleri, onların kurallarını uyumlaştırmak, basitleştirmek, birleştirmek ve halkın katılım sistemini geliştirmek için değiştirilecektir." ifadesine yer verilmiştir (Anonymous 2009).

Bölge Tabiat Parkları'nda Kırsal yasasının L. 244-1. maddesinin uygulanması hakkında kararname (Décret n°94-765 du 1er septembre 1994 pris pour l'application de l'article L. 244-1 du Code rural et relatif aux parcs naturels régionaux):

1 Eylül 1994 tarihli 94-765 sayılı Bölge Tabiat Parkları'nda Kırsal yasasının L. 244-1. maddesinin uygulanması (Décret n°94-765 du 1er septembre 1994 pris pour l'application de l'article L. 244-1 du Code rural et relatif aux parcs naturels régionaux) hakkında kararnamenin 1. Bölümünde Genel İlkeler'de bölge tabiat parklarının amaçları içerisinde karşılama, eğitim ve halka bilgi sağlama hükmü yer almaktadır (Anonymous 1994).

Toplu hizmet planlarını onaylayan kararname (Décret n°2002-560 du 18 avril 2002 approuvant les schémas de services collectifs):

18 Nisan 2002 tarihli 2002-560 sayılı toplu hizmet planlarını onaylayan kararnamenin 2. maddesinde Toplu hizmet planlarının, bölge valiliklerinde halka açık olduğu belirtilmiştir (Anonymous 2002a).

Peyzajın korunması ve geliştirilmesi ve kamu anketi ile ilgili bazı yasal hükümlerin değiştirilmesi hakkında kanun (Loi n° 93-24 du 8 janvier 1993 sur la protection et la mise en valeur des paysages et modifiant certaines dispositions législatives en matière d'enquêtes publiques):

8 Ocak 1993 tarih ve 93-24 sayılı peyzajın korunması ve geliştirilmesi ve kamu anketi ile ilgili bazı yasal hükümlerin değiştirilmesi hakkında kanunun, 2. maddesinde Bölge tabiat parklarında kurucu tüzük, ilgili tüm yerel otoritelerin anlaşmasıyla ve ilgili ortaklarla istişare edilerek bölge tarafından hazırlanır hükmü yer almaktadır (Anonymous 1993).

Kentsel dönüşüm ve dayanışma kanunu (LOI n° 2000-1208 du 13 décembre 2000, relative à la solidarité et au renforcement urbain):

13 Aralık 2000 tarih ve 2000-1208 sayılı kentsel dönüşüm ve dayanışma kanununun 45. maddesinde "Kurucu tüzük, ilgili tüm yerel otoritelerin anlaşmasıyla, ilgili ortaklarla istişare halinde, kamu anketine sunulmadan önce bölge tarafından hazırlanır" ifadesine yer verilmiştir (Anonymous 2000a).

Yerel demokrasiye ilişkin kanun (LOI n°2002-276 du 27 février 2002, relative à la démocratie de proximité):

27.02.2002 tarih ve 2002-276 sayılı yerel demokrasiye ilişkin kanunun 49. maddesinde, bölgeler arası ortak çıkar sağlayan kurumlar, bölgeler, anlaşmalar veya bölümler arası kurumlar, bölümler, toplumlar arası iş birliği kamu kurumları, belediyeler, ticaret ve

sanayi odaları vb. tarım, ticaret ve diğer kamu kurumları arasındaki anlaşma ile karma birlik oluşturulabilir hükmü yer almaktadır (Anonymous 2002b).

Milli Parklar, Deniz Tabiat Parkları ve Bölgesel Tabiat Parkları ile ilgili kanun (Loi n° 2006-436 du 14 avril 2006 relative aux parcs nationaux, aux parcs naturels marins et aux parcs naturels régionaux):

14 Nisan 2006 tarihli 2006-436 sayılı Milli Parklar, Deniz Tabiat Parkları ve Bölgesel Tabiat Parkları ile ilgili kanunun, 3. maddesinde, Milli park tüzüğünün (planının) taslağı, milli park kamu kurumu veya onu önceden şekillendiren kamu yararına çalışan grup tarafından hazırlanır. İlgili yerel makamlara ve ilgili gruplarına görüş için gönderilir. Tüzüğün amaçlarının ve yönelimlerinin genel ekonomisini etkilemeyen değişiklikler, ilgili yerel makamlar ve ilgili grupları ile istişare edildikten sonra park kamu kurumu tarafından karar verilebilir. Tüzüğün revizyonu ise hazırlanmasıyla aynı kurallara tabidir, hükmü yer almaktadır (Anonymous 2006).

Çevre yasası (Code de l'environnement):

Çevre yasası (Code de l'environnement) Fransa'daki korunan alanlarla ilgili kanunları ve kararnameleri düzenlemektedir.

18 Eylül 2000 tarihli Çevre yasasının L 110-1 maddesinde, kamu kuruluşlarının elindeki çevre ile ilgili bilgilere herkesin erişim hakkı olduğu ilkesi, herkesin yetkili otorite tarafından göz önünde bulundurulan gözlemlerini kesin ve açık olarak belirtmelerine izin veren şartlar altında çevreyi etkileyen taslak kamu kararlarından haberdar edildiği ya da kararlar hakkında bilgilendirildiği katılımcılık ilkesi, ifadelerine yer verilmiştir.

L 110-3 maddesinde, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması amacıyla, 22 Mayıs 1992 tarihinde Nairobi'de kabul edilen biyolojik çeşitlilik sözleşmesinin 6. maddesinde öngörülen ulusal biyolojik çeşitlilik stratejisi, devlet tarafından yerel otoritelerin temsilcileri ve grupları, sosyo-ekonomik aktörler, özellikle

küçük ve orta ölçekli işletmeler ve çevre koruma kuruluşları, özellikle doğa bilimciler dernekleri yanı sıra bilimsel topluluk üyeleri ile istişare edilerek hazırlanır, ifadesi yer almaktadır.

L 120-1 maddesinde, "Çevreyi etkileyen kamu kararlarının geliştirilmesinde halkın katılımı aşağıdaki amaçlarla uygulanır.

- Kamu karar alma kalitesini geliştirmek ve demokratik meşruiyetine katkıda bulunmak,
- Mevcut ve gelecek nesiller için sağlıklı bir çevrenin korunmasını sağlamak,
- Çevrenin korunması hakkında halkı eğitmek ve farkındalık yaratmak,
- Çevresel bilgiyi çeşitlendirmek ve geliştirmek," ifadesine yer verilmiştir (Anonymous 2000b).

Çevreyi etkileyen plan, program ve projelerin geliştirilmesine, hazırlanmasına halkın katılımı ile ilgili bölümün, Ulusal Kamu Tartışma Komisyonu Görevleri L121-1 maddesinde; bir projenin, planın veya programın geliştirme aşamasında halkın katılımı sağlanır, ifadesi yer almaktadır.

L122-8 maddesinde; Uygulanması ulusal topraklar üzerinde önemli etkiler yaratması muhtemel bir taslak plan veya program, başka bir devlet tarafından Fransız makamlarına görüş için gönderildiğinde, proje hakkında halka danışılmasına karar verilebilir, ifadesi bulunmaktadır.

Çevreyi etkileyen kararlara halkın katılımı adlı 3. bölüm ise halkın katılımı için geçerlidir. Aynı bölümün L123-1 maddesinde, kamu anketinin amacı, bilgi ve halkın katılımını sağlamak, ifadesine yer verilmiştir. Aynı bölümde, kamu anketinin prosedürü ve yürütülmesinden de bahsedilmiştir.

L123-20 maddesinde; Devlet, çevre üzerinde etkisi olması muhtemel projeler hakkında görüşlerini almak için belirli bir bölgesel alanın seçmenlerine danışabilir, ifadesi yer almaktadır.

L 124-7 maddesinde; kamu yetkilileri, halkın çevresel bilgilere erişim haklarını bilmelerini sağlamak için önlemler alır ve halkın istedikleri bilgiye erişebilmesini sağlar, ifadesi bulunmaktadır. Herkesin bilgi edinme hakkı bulunmaktadır.

L 134-1 maddesinde; Ulusal Biyoçeşitlilik Komitesi, yerel yönetimlerin ve onların gruplarının temsilcilerinden, biyolojik çeşitlilik alanında çalışan ulusal kamu kuruluşlarından, ilgili sosyo-profesyonel kuruluşlardan, arazi sahiplerinden, doğa kullanıcılarından, derneklerden, doğal alanların yöneticileri ve biyolojik çeşitliliğin korunması için çalışan kuruluş veya vakıflardan, bilim adamları veya araştırma kuruluşlarının temsilcilerinden ve nitelikli kişilerden oluşur, ifadesine yer verilmiştir. Ulusal Biyoçeşitlilik Komitesi paydaş grupların temsilcilerinden oluşmaktadır.

L212-2 maddesinde; Her bir havza veya havza grubundaki yetkili havza komitesi, su kaynaklarının geliştirilmesi ve yönetimi için ana planın geliştirilmesine halkın katılımını organize eder, ifadesi bulunmaktadır.

L212-4 maddesinde; Su kaynaklarının geliştirilmesi ve yönetimi planının uygulanmasının geliştirilmesi, değiştirilmesi, revizyonu ve izlenmesi için yerel su komisyonu oluşturulur. Yerel su komisyonunu, yerel yönetimlerin ve bunların gruplarının, yerel kamu kuruluşlarının varsa bölgesel kamu havzası kuruluşlarının temsilcileri; kullanıcıların, arazi sahiplerinin, meslek kuruluşlarının ve ilgili derneklerin temsilcileri; ilgili kamu kurumlarının temsilcileri içerir, ifadesi yer almaktadır. Yerel su komisyonu ilgisi olabilecek tüm paydaş grupların temsilcilerinden oluşmaktadır.

L331-2 maddesinde; milli parkın oluşturulmasına kamu anketini içeren bir prosedürün sonunda Danıştay kararnamesiyle karar verilir, ifadesi bulunmaktadır.

L331-3 maddesinde; milli park taslak planı, milli parkın kamu kuruluşu veya onu oluşturan kamu yararına çalışan grup tarafından hazırlanır. İlgili yerel makamlara ve ilgili gruplarına görüş alınması için gönderilir, ifadesi yer almaktadır.

L333-1 maddesinde; bölge tabiat parklarının ilk taslak planı (tüzük) bölge tarafından hazırlanır. Gözden geçirilmiş taslak plan karma birlik tarafından ilgi gruplarıyla birlikte hazırlanır ve taslak tüzük kamuoyu araştırmasına (anket) sunulur, ifadesi yer almaktadır.

L371-3 maddesinde; ekolojik uyum için bölgesel plan taslağı, ilgili paydaşlardan toplanan görüşlerle birlikte kamu anketine sunulur. Kamu anketinin sonunda, muhtemelen halkın gözlemlerini dikkate alacak şekilde değiştirilen plan, müzakere için bölge konseyine sunulur. Kabul edilen plan halka açık hale getirilir, ifadesi bulunmaktadır.

L562-4 maddesinde; Onaylanmış öngörülebilir doğal risk önleme planı belediye binasında sergilenir ve ilgili halkı bilgilendirmek amacıyla yerel basında ilan edilir, ifadesi bulunmaktadır.

L566-11 maddesinde; İdari otorite tarafından belirlenen paydaşlar ile taşkın alanları haritaları, sel risk haritaları, sel riski yönetim planları geliştirilir ve güncellenir, ifadesi bulunmaktadır. Havza koordinatörü paydaşları dahil ederek sel riski yönetim planlarını hazırlamaktadır. Ayrıca aynı maddede; idari otorite, sel riski yönetim planının geliştirilmesi ve güncellenmesine halkın katılımını düzenler, ifadesi yer almaktadır.

R219-1-3 maddesinde; Deniz ve kıyıya yönelik taslak ulusal stratejisi bakanlığın internet sitesinde 2 ay süreyle kamuoyuna duyurulur, ifadesi bulunmaktadır. Ayrıca; Halkın gözlemleri ve yorumları Ulusal Deniz ve Kıyı Şeridi Konseyi'ne sunulur, ifadesi yer almaktadır.

R331-12 maddesinde; Milli parkların oluşturulmasından sonra oluşturma kararı, kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla ilgili belediyelerin binalarında 1 ay süreyle sergilenir, ifadesi bulunmaktadır.

R332-2 maddesinde; Ulusal Doğa Rezerv projesi vali tarafından kamuoyu araştırmasına (anket) sunulur, ifadesi yer almaktadır.

Fransa'daki Çevre yasasına (Code de l'environnement) baktığımızda; halka bilgilendirme oldukça fazladır. Genelde raporlar kamuoyuna açıklanmaktadır. Kamuoyuna çok fazla sayıda duyuru yapılmaktadır. İlgili yasada paydaş grupları açıkça tanımlanmıştır. Genellikle plan ve projeler paydaş gruplarına görüş için gönderilmektedir. Planlar kabul edildikten sonra da yayımlanmaktadır. Genellikle bir projenin, planın veya programın geliştirme aşamasında kamuoyu araştırması (anket) yapılmaktadır. Halka açık toplantılar düzenlenmektedir. Halkın katılımı sağlanmaktadır.

Şehir planlama yasası (Code de l'urbanisme):

Şehir planlama yasasının (Code de l'urbanisme) L113-16 maddesinde; kent çevresindeki tarımsal ve doğal alanların korunması ve geliştirilmesi için ilgili eylem programları kamuya açık hale getirilir, ifadesi bulunmaktadır. İlgili yasanın R113-21 maddesinde; kent çevresindeki tarımsal ve doğal alanların korunması ve geliştirilmesi için çevre oluşturma planı veya projesi, kamu anketine sunulur, ifadesi yer almaktadır (Anonymous 1954).

Şehir planlama yasasına baktığımızda; onaylanmış planlar halka sunulmaktadır. Halka bilgilendirme yapılmaktadır. İlgili yasada kamu anketi Çevre yasası kitap 1, başlık 2, bölüm 3 uyarınca yürütülmektedir.

Yerel yönetimler genel yasası (Code général des collectivités territoriales):

Yerel yönetimler genel yasası (Code général des collectivités territoriales) L2141-1 maddesinde; belediye sakinlerinin, yerel yönetimin işleri hakkında bilgilendirilme ve kendilerini ilgilendiren kararlarda kendilerine danışılma hakkı, yerel demokrasinin temel bir ilkesidir, ifadesi yer almaktadır (Anonymous 1996). İlgili yasaya baktığımızda; yerel yönetim tarafından yerel referandum kararlaştırılabilmektedir ve kamuoyuna sunulmaktadır. Seçmenler referandum için bilgilendirilmektedir. Ayrıca, yasada karma birlik organizasyonu ve işleyişi hakkında açıklamaya yer verilmiştir. Daha öncede belirttiğimiz gibi, Fransa'da Bölge Tabiat parkları karma birlik ile yönetilmektedir.

Orman yasası (Code Forestier):

Orman yasası (Code Forestier) L121-2-2 maddesinde; taslak ulusal programı, Çevre yasasının L120-1 maddesinde belirtilen koşullar altında halkın katılımına tabidir. Orman ve Kereste Yüksek Kurulu'nun görüşü alınarak kararname ile onaylanır, ifadesi bulunmaktadır (Anonymous 2012b).

İlgili yasaya baktığımızda; Orman ve Kereste Yüksek Kurulu ilgili tüm paydaş gruplarından oluşmaktadır. Ulusal Orman ve Kereste Programı, Orman ve Kereste Yüksek Kurulu'nda kurulan uzman komitelerinin katkıları ile hazırlanmaktadır. Halkın ilgili bilgilere erişim hakkı vardır. Kamu yetkilileri halkın aranan bilgilere ulaşmasını sağlamaktadır. Çevre üzerinde etkisi olan kamu kararlarının geliştirilmesine halkın katılımı sağlanmaktadır. Halka bilgilendirme yapılmaktadır.

Çevre Şartı (Charte de l'environnement):

Fransa Çevre Şartı 7. maddesinde; "Herkes, kanunlar tarafından belirlenen koşullar ve sınırlarda, kamu otoriteleri tarafından tutulan çevresel bilgilere erişim ve çevreyi etkileyen kamu kararlarının hazırlanmasına katılma hakkına sahiptir." denilmektedir (Anonymous 2005). Katılımcılık ilkesi belirtilmiştir.

4.4 Anketlerin Değerlendirilmesi

Daha önce de belirtildiği üzere, Kazdağı Milli Parkı çevresinde bulunan muhtarlarla yüz yüze derinlemesine ön görüşmeler yapılmıştır. Görüşme sorularına ait bulgular değerlendirilmiştir. Bu görüşmelerin sonucu, muhtarların çoğu katılımcılık kavramını duymadıklarını ve Milli park alanının katılımcı yaklaşımla yönetilmediğini belirtmişlerdir.

Mahallelerin 5 tanesi geniş aile 7 tanesi de çekirdek aile yapısına sahiptir. Genelde orta yaşlı ve yaşlı nüfusa sahiptirler. Hane sayıları yaklaşık 70 ile 1.200 civarında değişmektedir. Halkın en önemli geçim kaynağı tarımdır. Çiftçiler zeytin ağırlıkta olmak üzere diğer tarımsal ürünleri de üretmektedir. Ayrıca, emekli sayısı da çoğunluktadır. Bunun yanında; turizmle, inşaat işiyle ve hayvancılıkla uğraşanlar, işçiler, kamu çalışanları, alan kılavuzu da bulunmaktadır. Muhtarlara sorunları sorulduğunda; bazıları olmadığını, bazıları da hayvancılık yapamadıklarını, altyapı sorunları olduğunu, 6360 sayılı Büyükşehir yasasından dolayı hizmet alamadıklarını, azınlık kesim ise sorunlarını toplumdaki kötü alışkanlıklar ve işsizlik olarak belirtmişlerdir.

Muhtarlara milli parkın fayda ve zararları da sorulmuştur. Alınan cevaplara bakıldığında; ormanın korunması, maden aranmasını engellemesi, su kaynaklarının zenginleşmesi, alan kılavuzlarının olması, turizme katkı sağlaması, yörenin tanıtımı ve kalkınması, çevreyi koruması (milli park statüsünün olması baraj yapımına ve madencilere karşı alanı korumakta), oksijenin bol olması ve körfezin göz bebeği olması gibi faydaları olduğunu belirtmişlerdir. Zararları olarak; alanda yer alan zeytin mahsulünü alabilmek için zor prosedürlerden geçtiklerini, köylünün zati ihtiyaç (yapacak ve yakacak) olarak ormandan faydalanamamasını, mantar gibi odun dışı ürünleri toplayamadıklarını, otlatma yapılmamasını, hayvancılığın bitmesini, alana istedikleri gibi girip çıkamadıklarını, Milli park sınırının içinde köylünün arazilerinin kalmasını söylemişlerdir. Ayrıca; muhtarlardan biri yönetimle ilgili memnuniyetsizliği dile getirerek şikayetleri olduğunu, yönetimin işleri zorlaştırdığını ve Milli parka küçük taştan yalak yapmış diye yönetimin kendisine ceza verdiğini beyan etmiştir. Bazı muhtarlar da alanın ne zararının ne de faydasının bulunduğunu belirtmişlerdir.

Milli parkta 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu gereği; hiçbir üretim faaliyetine izin verilmemektedir. Ekosistem kendi doğal seyrine bırakılmaktadır. Aynı zamanda otlatma, avcılık ve bitkilerin toplanması da alanda yasaklanmıştır.

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 14. maddesi " Bu Kanun kapsamına giren yerlerde;

a) Tabii ve ekolojik denge ve tabii ekosistem değeri bozulamaz,
b) Yaban hayatı tahrip edilemez,
c) Bu sahaların özelliklerinin kaybolmasına veya değiştirilmesine sebep olan veya olabilecek her türlü müdahaleler ile toprak, su ve hava kirlenmesi ve benzeri çevre sorunları yaratacak iş ve işlemler yapılamaz,
d) Tabii dengeyi bozacak her türlü orman ürünleri üretimi, avlanma ve otlatma yapılamaz,
e) Onaylanmış planlarda belirtilen yapı ve tesisler ve Genelkurmay Başkanlığınca ihtiyaç duyulacak savunma sistemi için gerekli tesisler dışında kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk bulunmadıkça her ne suretle olursa olsun hiçbir yapı ve tesis kurulamaz ve işletilemez veya bu alanlarda var olan yerleşim sahaları dışında iskan yapılamaz." ifadesine yer vermektedir. Yine aynı kanunun 16. Maddesi ile "Bu Kanun kapsamına giren alanlarda; koruma hizmetleri ve suçların takibi 6831 sayılı Orman Kanununun beşinci fasıl dördüncü bölümünde yer alan suçların takibi ile ilgili hükümlere istinaden; orman muhafaza memurlarınca sağlanır." ifadesine yer verilmiştir.

Milli park ilan edilmeden önce yerel halk sürekli olarak Kazdağı ile iç içe yaşamaktaydı. Mantar ve bitki toplayıcılığı onlar için günlük faaliyet olmaktaydı. Bu ürünleri toplayıp satarak ekonomik gelir elde etmekteydiler. Ancak yerel halkın kullandığı bu alanlar milli park sınırları içerisinde kalmıştır. Bu nedenle de yukarıda belirttiğimiz kanun kapsamında yasaklar getirilmiştir. Yerel halk da bu yasaklardan memnun olmamaktadır. Bu nedenle de park yönetimiyle bazen karşı karşıya gelmektedirler.

Muhtarların %75'i katılımcılık kavramını daha önce duymamışlardır. Muhtarların çoğunluğu alanda yapılan çalışmalarla ilgili haberdar edilmediklerini belirtmişlerdir.

Yönetim tarafından Milli Parkla ilgili talep ve istekleriniz dikkate alınıyor mu diye sorulduğunda; muhtarların %42'si hayır, %33'ü evet, %25'i ise talep ve istekleri olmadığını söylemiştir. Muhtarların %75'i ise Milli park alanının katılımcı yaklaşımla yönetilmediğini düşünmektedir.

Muhtarlarla yapılan bu ön görüşmelerin sonucunda anket formlarının şekillendiği de Materyal ve Metot bölümünde belirtilmiştir. Çalışmada, 385'i (%25,2) Türkiye Kazdağı Milli Parkı ziyaretçileri, 384'ü (%25,2) Fransa Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı ziyaretçileri, 373'ü (%24,4) Kazdağı Milli Parkı yerel halkı, 384'ü (%25,2) Fransa Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı yerel halkı olmak üzere toplam 1.526 kişi ile anket çalışması yapılmıştır. Bu bölümde yapılan anketler sosyo ekonomik yapının belirlenmesi, Milli parkla ilgili bilgi düzeyi ve milli parka bakış açısı, Milli parkın yönetimine katılım ile ilgili görüşler konu başlıklarında değerlendirilmiştir.

4.4.1 Sosyo Ekonomik Yapının Belirlenmesi

Araştırmada ankete katılanlar eğitim durumlarına göre değerlendirildiklerinde ilköğretim altı eğitim durumu sayısı oldukça düşüktür. Bu nedenle; eğitim durumunu istatistiksel olarak değerlendirirken hepsi birlikte alınarak ilkokul ve altı olarak değerlendirilmiştir. İlköğretim ve altını gösteren eğitim durumu ise Çizelge 4.8'de belirtilmiştir.

Çizelge 4.8 İlköğretim ve altını gösteren eğitim durumu

Eğitim durumu	Grup 1	Grup 2	Grup 3	Grup 4
Okuma yazma bilmiyor	3	0	3	0
Okuma yazma biliyor	0	2	6	4
İlköğretim	57	0	220	33

Ankete katılan bireylerin demografik özellikleri ile ilgili bilgiler, Çizelge 4.9'da verilmiştir.

Çizelge 4.9 Demografik Özelliklerin Dağılımı

		Min-Max	**Ort±SD**
Yaş		17-90	44,42±16,35
		n	**%**
Cinsiyet	**Erkek**	964	63,2
	Kadın	562	36,8
Eğitim Düzeyi	**İlkokul ve altı**	328	21,5
	Ortaokul	187	12,3
	Lise	422	27,7
	Ön Lisans	82	5,4
	Lisans	292	19,1
	Lisans üstü	215	14,1
Meslek	**İşsiz**	76	5
	İşçi	232	15,2
	Emekli	309	20,2
	Serbest	282	18,5
	Turizm	17	1,1
	Çiftçi	76	5
	Memur	159	10,4
	Profesyonel	131	8,6
	Yd Profesyonel	63	4,1
	Diğer	181	11,9

Katılımcıların yaşları 17 ile 90 yıl arasında değişmekte olup, ortalaması 44,42±16,35 yıldır. Katılımcıların 964'ü (%63,2) erkek, 562'si (%36,8) kadındır.

Eğitim düzeyleri incelendiğinde, katılımcıların 328'inin (%21,5) ilkokul ve altı, 187'sinin (%12,3) ortaokul, 422'sinin (%27,7) lise, 82'sinin (%5,4) ön lisans, 292'sinin (%19,1) lisans, 215'inin (%14,1) lisans üstü eğitim düzeyinde olduğu görülmektedir.

Katılımcıların 76'sı (%5) işsizken, 232'si (%15,2) işçi, 309'u (%20,2) emekli, 282'si (%18,5) serbest çalışan, 17'si (%1,1) turizm, 76'sı (%5) çiftçi, 159'u (%10,4) memur, 131'i (%8,6) profesyonel meslek mensubu (doktor, mühendis, mimar, avukat, öğretmen vb), 63'ü (%4,1) yardımcı profesyonel meslek mensubu (tekniker, teknisyen vb) olduğunu belirtmiştir, 181'i (%11,9) ise mesleğinin diğer olduğunu ifade etmiştir.

Çizelge 4.10 Gruplara Göre Demografik Özelliklerin Değerlendirmesi

		Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**			
		Ort±SD	**Ort±SD**	**Ort±SD**	**Ort±SD**	**F**	**df_1/ df_2**	**p**
Yaş		40,32±15,21	44,22±16,04	52,38±16,01	41,01±15,35	47,02	3/ 1522	0,001**
		n; %	**n; %**	**n; %**	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
Cinsiyet	**Erkek**	197; 51,2	225; 58,6	331; 88,7	211; 54,9	143,27	3	0,001**
	Kadın	188; 48,8	159; 41,4	42; 11,3	173; 45,1			
Meslek	**İşsiz**	15; 3,9	27; 7	3; 0,8	31; 8,1	482,285	27	0,001**
	İşçi	47; 12,2	60; 15,6	51; 13,7	74; 19,3			
	Emekli	68; 17,7	80; 20,8	154; 41,3	7; 1,8			
	Serbest	50; 13	40; 10,4	58; 15,5	134; 34,9			
	Turizm	7; 1,8	6; 1,6	4; 1,1	0; 0			
	Çiftçi	4; 1	5; 1,3	51; 13,7	16; 4,2			
	Memur	65; 16,9	62; 16,1	4; 1,1	28; 7,3			
	Profesyonel	42; 10,9	54; 14,1	2; 0,5	33; 8,6			
	Yd. Profesyonel	20; 5,2	20; 5,2	1; 0,3	22; 5,7			
	Diğer	67; 17,4	30; 7,8	45; 12,1	39; 10,2			
Eğitim Düzeyi	**İlkokul ve altı**	60; 15,6	2; 0,5	229; 61,4	37; 9,6			
	Ortaokul	32; 8,3	68; 17,7	52; 13,9	35; 9,1			
	Lise	83; 21,6	111; 28,9	65; 17,4	163; 42,4			
	Ön Lisans	29; 7,5	30; 7,8	6; 1,6	17; 4,4			
	Lisans	151; 39,2	72; 18,8	21; 5,6	48; 12,5			
	Lisans üstü	30; 7,8	101; 26,3	0; 0	84; 21,9	**H**	**df**	**P**
	Min-Max (Mean-Median)	1-6 (3,7-4)	1-6 (4,05-4)	1-5 (1,76-1)	1-6 (3,67-3)	427,96	3	0,001**

F: Oneway ANOVA test X^2: Chi-Square test H: Kruskall Wallis test **p<0,01

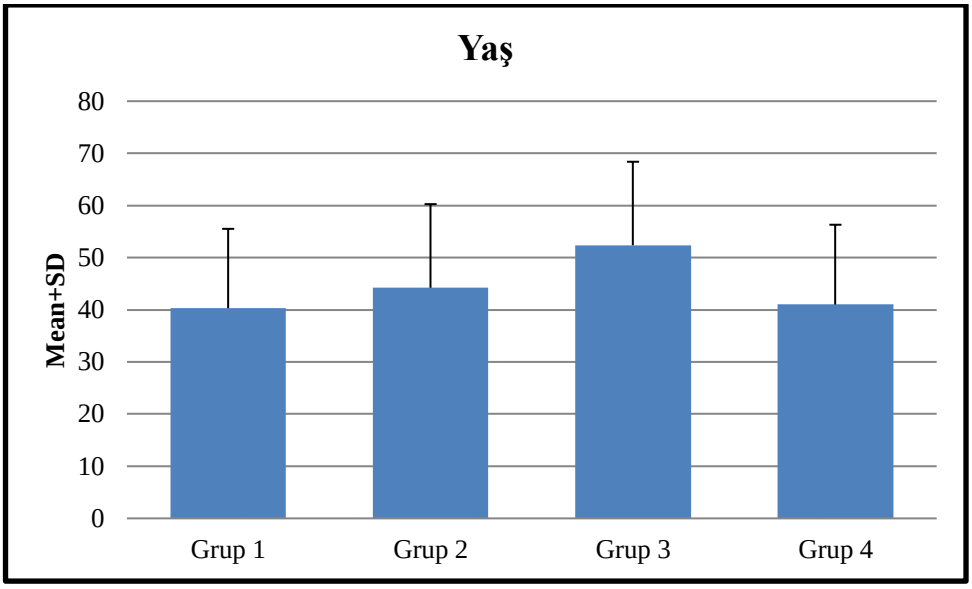
Çizelge 4.11 Demografik Özelliklerin İkili Gruplara Göre Karşılaştırması

	G1-G2	G1-G3	G1-G4	G2-G3	G2-G4	G3-G4
[1]**Yaş**	0,003**	0,001**	0,931	0,001**	0,023*	0,001**
[2]**Cinsiyet**	0,039*	0,001**	0,294	0,001**	0,308	0,001**
[3]**Eğitim**	0,002*	0,001**	0,822	0,001**	0,003**	0,001**
[2]**Meslek**						
İşsiz	0,059	0,007**	0,015*	0,001**	0,585	0,001**
İşçi	0,171	0,548	0,049*	0,448	0,183	0,038*
Emekli	0,265	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**
Serbest	0,268	0,313	0,001**	0,035*	0,001**	0,001**
Turizm	0,783	0,398	0,008**	0,555	0,014*	0,058
Çiftçi	0,734	0,001**	0,006**	0,001**	0,015*	0,001**
Memur	0,783	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**
Profesyonel	0,186	0,001**	0,279	0,001**	0,017*	0,001**
Yd Profesyonel	0,993	0,001**	0,744	0,001**	0,751	0,001**
Diğer	0,001**	0,038*	0,004**	0,050*	0,256	0,403

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halk G4: Fransa BTP Yerel Halk

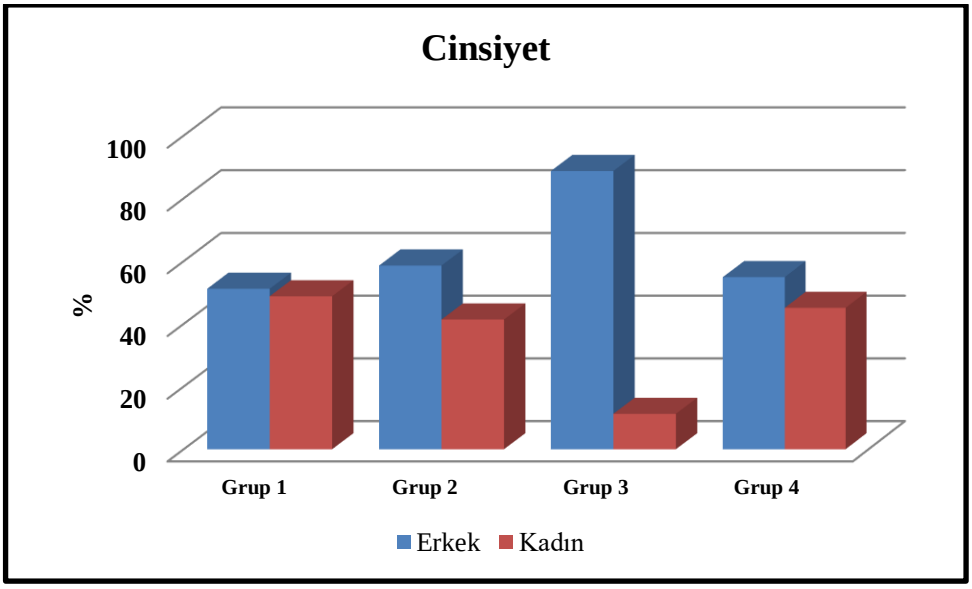
[1]Post-Hoc Tukey HSD test [2]Chi-Square test [3]Mann-Whitney U test *p<0,05 **p<0,01

Gruplara göre yaşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.10). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan Post-Hoc Tukey HSD testi sonucunda (Çizelge 4.11); Fransa BTP Ziyaretçi grubunun yaş ortalaması Kazdağı MP Ziyaretçi grubundan ve Fransa BTP Yerel Halkı grubundan anlamlı şekilde yüksektir. Kazdağı MP Yerel Halkı grubunun yaş ortalamasının da diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. Kazdağı Milli Parkı'nın yerel halkı genel olarak yaşlı nüfustan oluşmaktadır. Bu nedenle, emekli sayısı da fazladır. Gruplara göre yaş dağılımı Şekil 4.1'de verilmiştir.

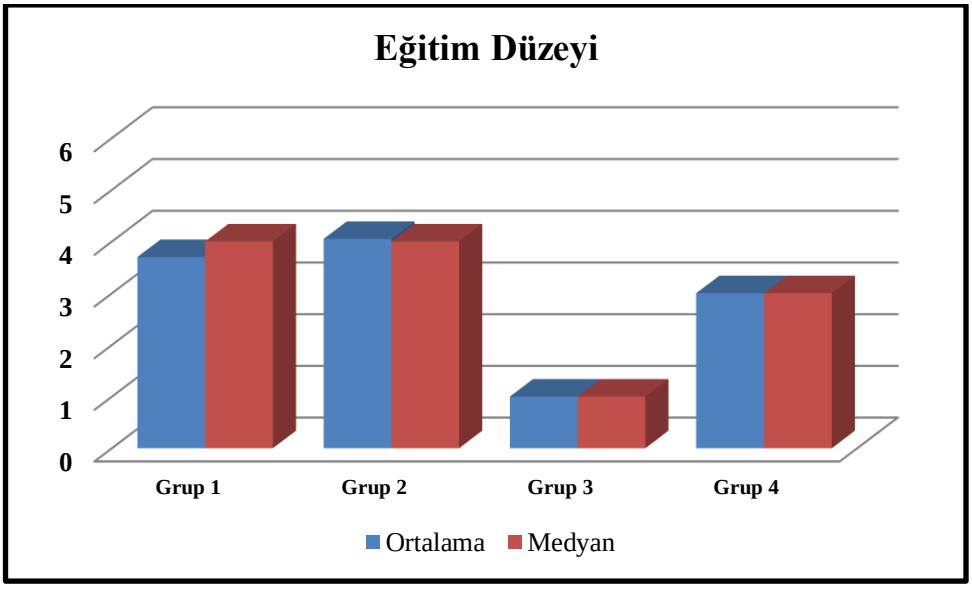
Şekil 4.1 Gruplara göre yaş dağılımı

Gruplara göre cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.10). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili testler sonucunda (Çizelge 4.11); Fransa BTP ziyaretçi grubunda erkek oranı Kazdağı MP ziyaretçi grubuna göre yüksektir. Kazdağı MP yerel halkı grubundaki kadın oranı diğer gruplardaki kadın oranlarından daha düşüktür. Ayrıca, Kazdağı Milli Parkı'nda yerel halkın erkek oranı diğer gruplardaki erkek oranlarından daha yüksektir. Bu da, Kazdağı Milli Parkı yerel halkında erkeklerin kamusal alanlarda kadınlardan daha fazla bulunmasını göstermektedir. Gruplara göre cinsiyetlerin oransal dağılımı Şekil 4.2'de verilmiştir.

Şekil 4.2 Gruplara göre cinsiyetlerin oransal dağılımı

Gruplara göre eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.10). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili testler sonucunda (Çizelge 4.11); Kazdağı MP ziyaretçi grubunun eğitim düzeyi Kazdağı MP yerel halkı grubundan anlamlı şekilde yüksektir. Fransa BTP ziyaretçi grubunun eğitim düzeyi diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Fransa BTP Yerel Halkı grubunun da eğitim düzeyi Kazdağı MP Yerel Halkı grubundan anlamlı şekilde yüksektir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkının eğitim düzeyi diğer gruplara göre en düşüktür. Bu, Kazdağı Milli Parkı yerel halkının çoğunluğunu yaşlı nüfus oluşturmasından kaynaklanabilmektedir. Gruplara göre eğitim düzeyinin dağılımı Şekil 4.3'te verilmiştir.

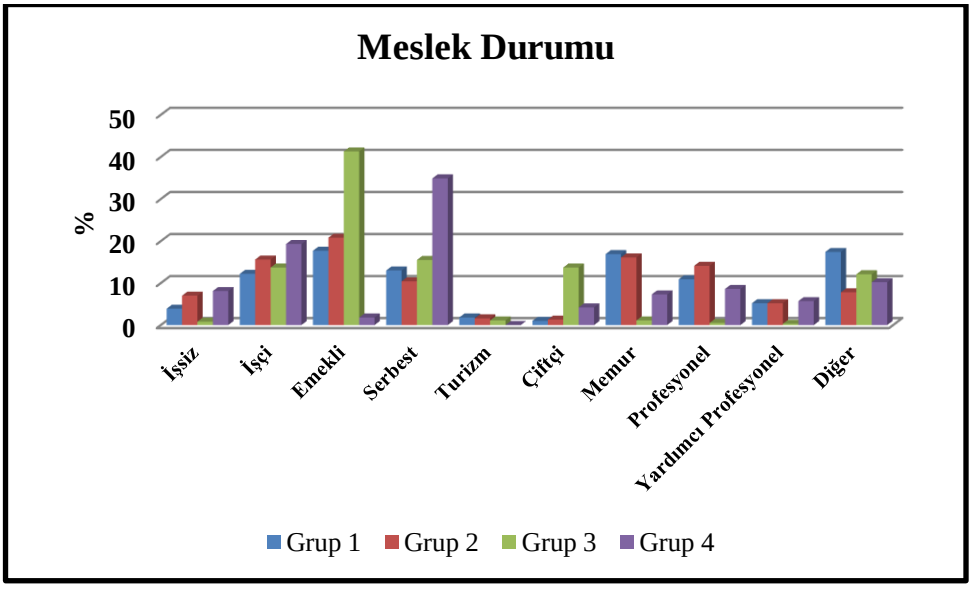

Şekil 4.3 Gruplara göre eğitim düzeyinin dağılımı

Gruplara göre meslek durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.10). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili testler sonucunda (Çizelge 4.11); Grup 2 ve 4'te işsiz oranı diğer gruplara göre daha yüksektir. Grup 2 ve 4'teki işçi oranı Grup 1 ve 3'e göre daha yüksektir. Grup 1 ve 2'deki emekli oranı Grup 4'ten yüksektir. Grup 3'teki emekli oranı da diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 4'teki serbest meslek oranı diğer gruplardan yüksektir. Grup 1 ve 2'de gelir kaynağı turizm olan katılımcıların oranı Grup 4'ten yüksektir. Grup 3'teki çiftçi oranı diğer gruplardan yüksektir. Grup 4'teki çiftçi oranı da Grup 1 ve 2'den anlamlı şekilde yüksektir. Grup 1 ve 2'deki memur oranı Grup 3 ve 4'ten anlamlı şekilde yüksektir. Aynı zamanda Grup 4'teki memur oranı da Grup 3'ten anlamlı şekilde yüksektir. Grup 2'deki profesyonel oranı Grup 3 ve 4'ten yüksektir. Grup 1 ve 4'teki profesyonel oranı da Grup 3'ten yüksek saptanmıştır. Grup 1, 2 ve 4'teki yardımcı profesyonel oranı Grup 3'ten yüksek saptanmıştır. Grup 1'de mesleğini diğer olarak belirtenlerin oranı diğer gruplardan yüksek saptanmıştır. Grup 3'te de mesleğini diğer olarak belirtenlerin oranı Grup 2'den anlamlı şekilde yüksektir.

Fransa'daki gruplarda işsiz oranı Türkiye'deki diğer gruplara göre daha yüksektir. Bunun nedeni, anket soruşturmasının rastgele seçimlerle yapılmasından veya Kazdağı Milli Parkı yerel halkı grubunda emekli oranının yüksek olmasından kaynaklanabilmektedir.

Ayrıca; Kazdağı Milli Parkı yerel halk grubunun yaş ortalaması da diğer gruplardan yüksektir. İşçi oranı da yine aynı şekildedir. Her iki ülkedeki ziyaretçi gruplarındaki emekli oranı da Fransa BTP yerel halkı grubundan yüksektir. Kazdağı Milli parkı yerel halkı grubundaki emekli oranı da diğer bütün gruplardan yüksektir. Fransa BTP yerel halkı grubundaki serbest meslek oranı diğer gruplardan yüksektir. Her iki ülkedeki yerel halk grubunda çiftçi oranı ziyaretçilere göre yüksektir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkı grubundaki çiftçi oranı diğer gruplardan yüksektir. Her iki ülkede ziyaretçi grubundaki memur oranı yerel halk grubundakilerden yüksektir. Fransa BTP ziyaretçi grubundaki profesyonel oranı diğer gruplardan yüksektir. En düşük profesyonel oranı Kazdağı Milli Parkı yerel halkı grubundadır. Kazdağı Milli Parkı yerel halkı grubunda yardımcı profesyonel oranı da diğer gruplardan düşüktür. Gruplara göre meslek durumunun oransal dağılımı Şekil 4.4'te verilmiştir.

Şekil 4.4 Gruplara göre meslek durumunun oransal dağılımı

4.4.2 Milli Parkla İlgili Bilgi Düzeyi ve Milli Parka Bakış Açısı

Araştırmada, Milli Park'ın neden milli park ilan edildiğini biliyor musunuz? veya Bölge Tabiat Parkı'nın neden bölge tabiat parkı ilan edildiğini biliyor musunuz? sorusu "evet" ve "hayır" şeklinde iki kapalı uçlu seçenek ile sorgulanmıştır. Verilen cevapların gruplara

göre değerlendirmesi Çizelge 4.12'de verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.5'te verilmiştir.

Çizelge 4.12 Milli Park'ın neden milli park ilan edildiğini biliyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**n; %**	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
Evet	101; 26,2	164; 42,7	139; 37,3	174; 45,3	35,07	3	0,001**
Hayır	284; 73,8	220; 57,3	234; 62,7	210; 54,7			

X^2: Chi-Square test **p<0,01

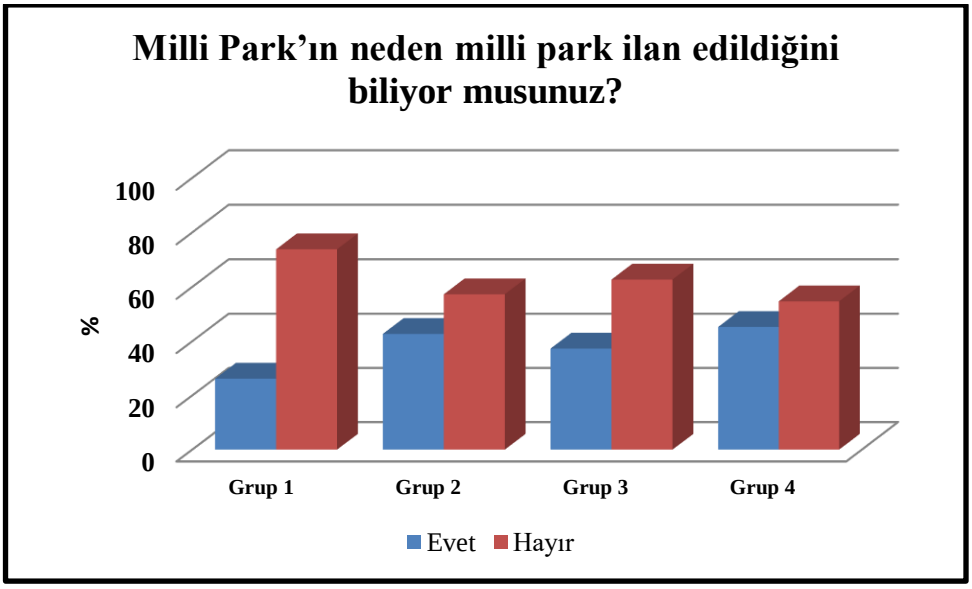
Çizelge 4.13 İkili karşılaştırmalar

G1-G2	**G1-G3**	**G1-G4**	**G2-G3**	**G2-G4**	**G3-G4**
0,001**	0,018*	0,001**	0,126	0,467	0,025*

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halk G4: Fransa BTP Yerel Halk

Chi-Square test *p<0,05 **p<0,01

Gruplara göre "Milli Parkın neden milli park ilan edildiğini biliyor musunuz?" veya Bölge Tabiat Parkı'nın neden bölge tabiat parkı ilan edildiğini biliyor musunuz? sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.12). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.13); Grup 2,3 ve 4'te evet cevabını verenlerin oranı Grup 1'den anlamlı şekilde yüksektir. Grup 4'te evet cevabını verenlerin oranı da Grup 3'ten yüksek saptanmıştır. Bu da Fransa'da korunan alanla ilgili bilgi düzeyinin daha fazla olduğunu göstermektedir.

Şekil 4.5 Gruplara göre "Milli Parkın neden milli park ilan edildiğini biliyor musunuz?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

Katılımcılara, Milli Parkın neden milli park ilan edildiğini bilmeleri halinde kısaca belirtmeleri açık uçlu soru ile sorgulanmıştır. Bütün gruplarda benzer cevaplar alınmıştır. Verilen cevaplar Çizelge 4.14'te verilmiştir.

Çizelge 4.14 Neden Milli Park ilan edildiğine dair verilen cevaplar

Kazdağı MP yerel halkı grubu	**Kazdağı MP ziyaretçi grubu**	**Fransa BTP yerel halkı grubu**	**Fransa BTP ziyaretçi grubu**
- Doğal güzelliği korumak, - Sarıkız efsanesi, - bitki türlerini korumak, - endemik bitki, - habitat korunması, - ormanı korumak, - biyolojik çeşitlilik	- Doğal güzellik, - Doğal güzelliği korumak, Tarihi özelliği, - Hasan Boğuldu hikayesi, - Orman ve doğal yapısı, - Endemik türleri korumak, - Bitki örtüsü, - Doğal kaynak ve değerlere sahip olması	- Doğal güzellik, - Fauna ve florayı korumak, - Doğal miras, - Çevreyi korumak, - Les Marais, - Seine nehri - Ormanlık alana sahip olması	- Doğal güzellik, - Fauna ve florayı korumak, - Habitatı korumak, - Doğayı korumak, - Çevreyi korumak, - Alanı ve türleri korumak

Araştırmada, Milli Park içinde hangi faaliyetlerin yasak olduğunu biliyor musunuz? sorusu "evet" ve "hayır" şeklinde iki kapalı uçlu seçenek ile sorgulanmıştır. Verilen cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.15'te belirtilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.6'da verilmiştir.

Çizelge 4.15 Milli Park içinde hangi faaliyetlerin yasak olduğunu biliyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**n; %**	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
Evet	236; 61,3	120; 31,3	324; 86,9	131; 34,1	310,36	3	0,001**
Hayır	149; 38,7	264; 68,8	49; 13,1	253; 65,9			

X^2: Chi-Square test **p<0,01

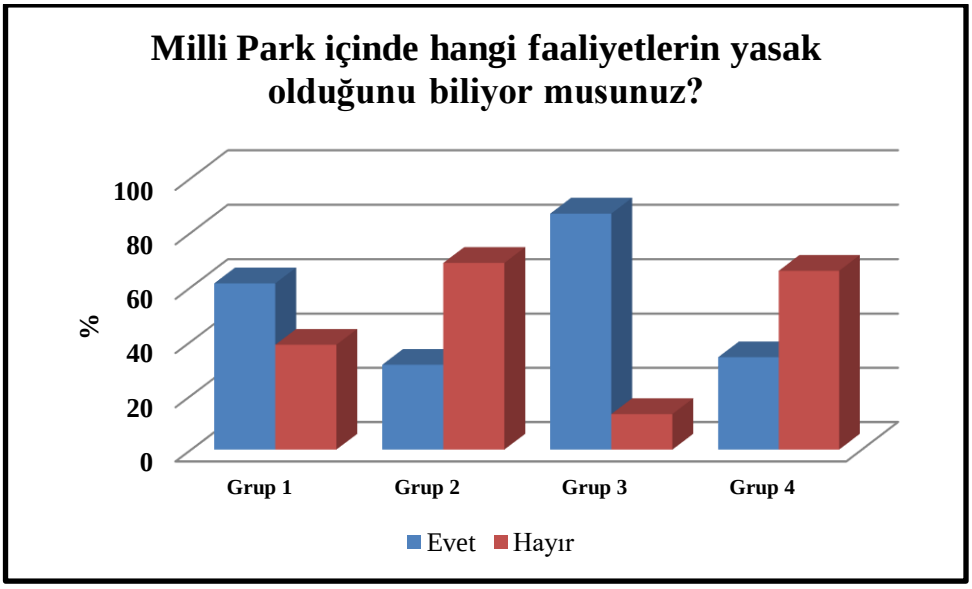
Çizelge 4.16 İkili Karşılaştırmalar

G1-G2	**G1-G3**	**G1-G4**	**G2-G3**	**G2-G4**	**G3-G4**
0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,397	0,001**

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halkı G4: Fransa BTP Yerel Halkı

Chi-Square test *p<0,05 **p<0,01

Gruplara göre "Milli Park içinde hangi faaliyetlerin yasak olduğunu biliyor musunuz?" sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.15). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.16); Grup 3'te evet cevabını verenlerin oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkının çoğunluğu alandaki yasak faaliyetleri bilmektedirler ve yapılan anket çalışmaları sırasında yasaklardan dolayı alana çıkamadıklarını ifade etmişlerdir. Kazdağı MP ziyaretçi grubunda evet cevabını verenlerin oranı da Fransa'daki her iki gruptan anlamlı şekilde yüksektir.

Şekil 4.6 Gruplara göre "Milli Park içinde hangi faaliyetlerin yasak olduğunu biliyor musunuz?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

Araştırmada, Milli Park size ne ifade ediyor? sorusu "Korunması gerekli değerler taşıyor", "Sürekli yasak getiriyor", "Geçim kaynağı oluşturuyor", "Eğlenme ve dinlenmeyi sağlıyor" ve "diğer" olmak üzere biri açık uçlu olan çok seçenekten oluşmaktadır. Verilen cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.17'de verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.7'de verilmiştir.

Çizelge 4.17 Milli Park size ne ifade ediyor? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**n; %**	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
Korunması gerekli değerler taşıyor	293; 76,1	334; 87	132; 35,4	300; 78,1	280,95	3	0,001**
Sürekli yasak getiriyor	10; 2,6	5; 1,3	226; 60,6	6; 1,6	717,75	3	0,001**
Geçim kaynağı oluşturuyor	2; 0,5	2; 0,5	2; 0,5	18; 4,7	32,16	3	0,001**
Eğlenme ve dinlenmeyi sağlıyor	99; 25,7	221; 57,6	10; 2,7	117; 30,5	278,23	3	0,001**
Diğer	2; 0,5	0; 0	5; 1,3	3; 0,8	5,43	3	0,143

X^2: Chi-Square test **p<0,01

Çizelge 4.18 İkili Karşılaştırmalar

	G1-G2	G1-G3	G1-G4	G2-G3	G2-G4	G3-G4
Korunması gerekli değerler taşıyor	0,001**	0,001**	0,505	0,001**	0,001**	0,001**
Sürekli yasak getiriyor	0,194	0,001**	0,315	0,001**	0,761	0,001**
Geçim kaynağı oluşturuyor	0,998	0,975	0,001**	0,977	0,001**	0,001**
Eğlenme ve dinlenmeyi sağlıyor	0,001**	0,001**	0,142	0,001**	0,001**	0,001**

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halkı G4: Fransa BTP Yerel Halkı

Chi-Square test *p<0,05 **p<0,01

Gruplara göre "Milli Park size ne ifade ediyor?" sorusuna verilen yanıtlardan "Korunması gerekli değerler taşıyor" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.17). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.18); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 2'nin oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 1 ve 4'tekilerin oranı Grup 3'ten anlamlı şekilde yüksektir. Parkın, korunması gerekli değerler taşıdığı görüşü Fransa BTP ziyaretçi grubunda diğer gruplardan yüksektir.

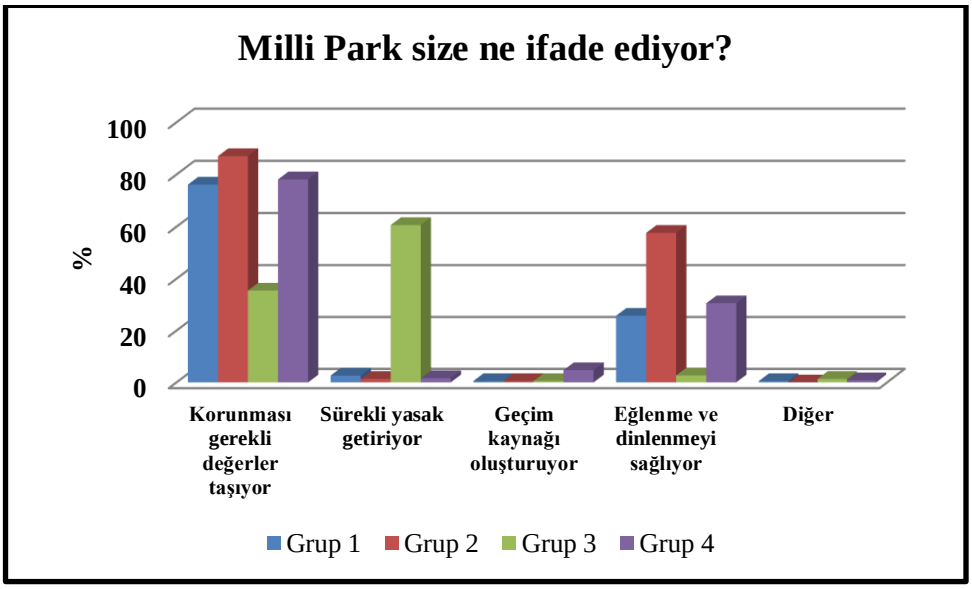
"Sürekli yasak getiriyor" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.17). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.18); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 3'ün oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkı grubu parkın sürekli yasak getirmesi görüşündedir.

"Geçim kaynağı oluşturuyor" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.17). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.18); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 4 'ün oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir.

"Eğlenme ve dinlenmeyi sağlıyor" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.17). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.18); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 2'dekilerin oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 1 ve 4'tekilerin oranı Grup 3'ten anlamlı şekilde yüksektir.

Gruplara göre "Milli Park size ne ifade ediyor?" sorusuna verilen yanıtlardan "Diğer" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$; Çizelge 4.17).

Fransa'da korunan alan ziyaretçilerinin parka bakış açılarına baktığımızda, parkın korunması gerekli değerler taşıması ortaya çıkmaktadır. Kazdağı Milli Parkı yerel halkında ise parkın sürekli yasaklar getirmesi bakış açısı yer almaktadır.

Şekil 4.7 Gruplara göre "Milli Park size ne ifade ediyor?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

Milli Parkın veya Bölge Tabiat Parkı'nın sağladığı en önemli yararın ne olduğu "Yararı olmadı", "Ekonomik katkı sağladı", "Korunması gerekli değerler koruma altına alındı" ve "diğer" olmak üzere biri açık uçlu olan çok seçenekli soru ile sorgulanmıştır. Verilen

cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.19'da verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.8'de verilmiştir.

Çizelge 4.19 Milli Parkın sağladığı en önemli yarar nedir? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 3	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
Yararı olmadı	218; 58,4	31; 8,1	219,49	1	0,001**
Ekonomik katkı sağladı	5; 1,3	51; 13,3	39,38	1	0,001**
Korunması gerekli değerler koruma altına alındı	140; 37,5	302; 78,6	131,63	1	0,001**
Diğer	12; 3,2	10; 2,6	0,25	1	0,616

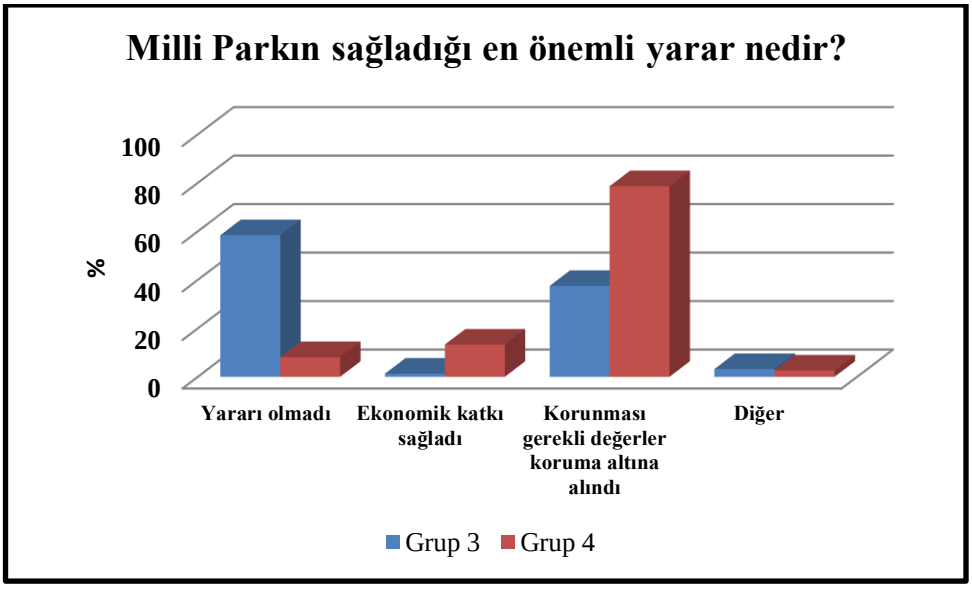
X^2: Chi-Square test **p<0,01

Gruplara göre "Milli Parkın sağladığı en önemli yarar nedir?" sorusuna verilen yanıtlardan "Yararı olmadı" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.19). Grup 3'te bu ifadeye evet diyenlerin oranı Grup 4'ten yüksektir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkı parkın yararı olmadığı bakış açısına sahiptir.

"Ekonomik katkı sağladı" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.19). Grup 4'te bu ifadeye evet diyenlerin oranı Grup 3'ten yüksektir.

"Korunması gerekli değerler koruma altına alındı" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.19). Grup 4'te bu ifadeye evet diyenlerin oranı Grup 3'ten yüksektir. Fransa Seine Normande menderesi Bölge Tabiat Parkı yerel halkı parkın en önemli yararı olarak korunması gerekli değerler koruma altına alındı bakış açısına sahiptir.

Gruplara göre "Milli Parkın sağladığı en önemli yarar nedir?" sorusuna verilen yanıtlardan "Diğer" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p>0,05; Çizelge 4.19).

Şekil 4.8 Gruplara göre "Milli Parkın sağladığı en önemli yarar nedir?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

Milli Parkın veya Bölge Tabiat Parkı'nın neden olduğu önemli zararın ne olduğu "Zararı olmadı", "Çeşitli yasaklar getirdi", "Otlatma yasağı getirdi", "Zor prosedürler" ve "diğer" olmak üzere biri açık uçlu olan çok seçenekli soru ile sorgulanmıştır. Verilen cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.20'de verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.9'da verilmiştir.

Çizelge 4.20 Milli Parkın neden olduğu önemli zarar nedir? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 3	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
Zararı olmadı	97; 26	210; 54,7	64,57	1	0,001**
Çeşitli yasaklar getirdi	222; 59,5	126; 32,8	54,33	1	0,001**
Otlatma yasağı getirdi	45; 12,1	21; 5,5	10,42	1	0,001**
Zor prosedürler	7; 1,9	15; 3,9	2,76	1	0,097
Diğer	4; 1,1	13; 3,4	4,61	1	0,032*

X^2: Chi-Square test **p<0,01 *p<0,05

Gruplara göre "Milli Parkın neden olduğu önemli zarar nedir?" sorusuna verilen yanıtlardan "Zararı olmadı" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.20). Grup 4'te bu ifadeye evet diyenlerin oranı Grup 3'ten yüksektir. Fransa Seine Normande menderesi Bölge Tabiat Parkı yerel halkı parkın zararı olmadı bakış açısına sahiptir.

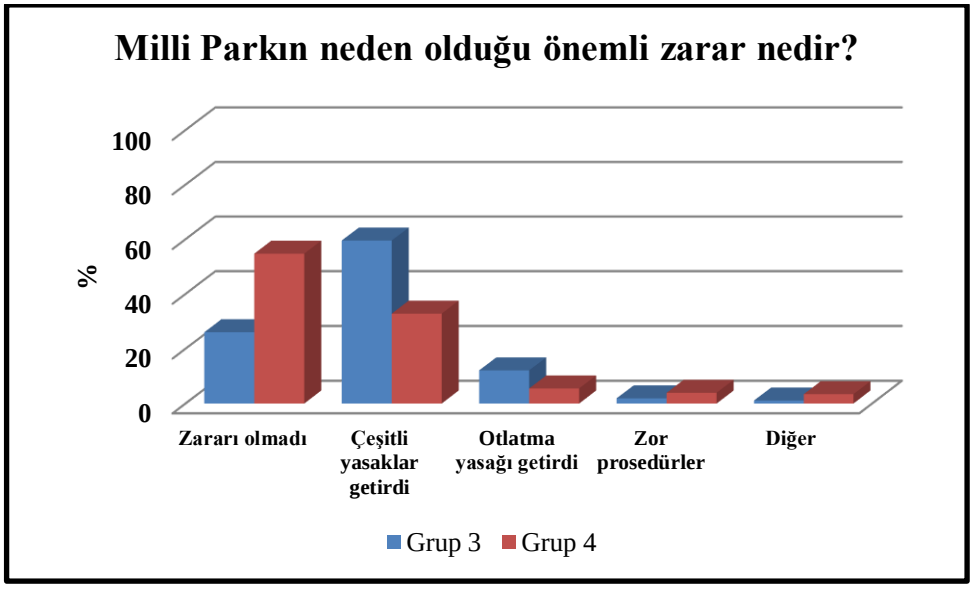
"Çeşitli yasaklar getirdi" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.20). Grup 3'te bu ifadeye evet diyenlerin oranı Grup 4'ten yüksektir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkı parkın çeşitli yasaklar getirdi bakış açısına sahiptir.

"Otlatma yasağı getirdi" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.20). Grup 3'te bu ifadeye evet diyenlerin oranı Grup 4'ten yüksektir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkı Fransa BTP yerel halkına göre daha fazla parkın otlatma yasağı getirmesi zararına neden olduğunu düşünmektedir.

"Zor prosedürler" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$; Çizelge 4.20).

Gruplara göre "Milli Parkın neden olduğu önemli zarar nedir?" sorusuna verilen yanıtlardan "diğer" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$; Çizelge 4.20). Grup 4'te bu ifadeye evet diyenlerin oranı Grup 3'ten yüksektir.

Kazdağı Milli Parkı Yerel halk grubunda "diğer" ifadesine, yaban hayvanı artışı olduğu ve bundan dolayı da domuz ve ayı zararı olduğu, Milli park sınırlarının doğru tespit edilmediği bu nedenle de tarlasının (zeytin arazilerinin) milli park sınırları içinde kaldığı gibi cevaplar verilmiştir. Fransa BTP Yerel halk grubunda ise; verilmiş diğer cevapları için herhangi bir açıklama yapmamışlardır.

Şekil 4.9 Gruplara göre "Milli Parkın neden olduğu önemli zarar nedir?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

4.4.3 Milli Parkın Yönetimine Katılım İle İlgili Görüşler

Araştırmada, "Planlama, halka danışma, gönüllü uygulamalar, bilgi edinme, yargı yoluyla katılım" gibi kavramlar "katılımcılık araçları" olarak bilinmektedir. Bu kavramlarla ilgili bir bilginiz var mı? sorusu "evet" ve "hayır" şeklinde iki kapalı uçlu seçenek ile sorgulanmıştır. Verilen cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.21'de verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.10'da verilmiştir.

Çizelge 4.21 Planlama, halka danışma, gönüllü uygulamalar, bilgi edinme, yargı yoluyla katılım"gibi kavramlar "katılımcılık araçları" olarak bilinmektedir. Bu kavramlarla ilgili bir bilginiz var mı? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**n; %**	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
Evet	197; 51,2	18; 4,7	61; 16,4	77; 20,1	255,35	3	0,001**
Hayır	188; 48,8	366; 95,3	312; 83,6	307; 79,9			

X^2: Chi-Square test **p<0,01

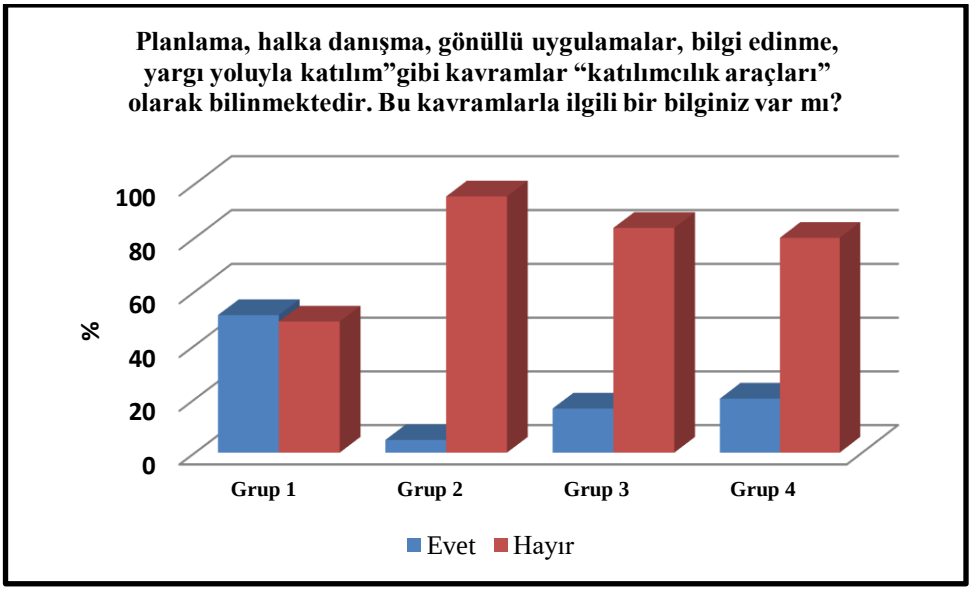
Çizelge 4.22 İkili Karşılaştırmalar

G1-G2	**G1-G3**	**G1-G4**	**G2-G3**	**G2-G4**	**G3-G4**
0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,014*

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halkı G4: Fransa BTP Yerel Halkı

Chi-Square test *p<0,05 **p<0,01

Gruplara göre "Planlama, halka danışma, gönüllü uygulamalar, bilgi edinme, yargı yoluyla katılım" gibi kavramlar "katılımcılık araçları" olarak bilinmektedir. Bu kavramlarla ilgili bir bilginiz var mı?" sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.21). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.22); Grup 1'de evet cevabını verenlerin oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 3'te evet cevabı verenlerin oranı da Grup 2'den yüksektir. Grup 4'te evet cevabı verenlerin oranı da Grup 2 ve 3'ten yüksektir. Grupların katılımcılık araçları hakkındaki bilgi düzeylerini ölçmeye yönelik sormuş olduğumuz bu soru ile Kazdağı Milli Parkı ziyaretçi grubunun bilgi ve bilinç düzeyi diğer gruplara göre daha yüksektir.

Şekil 4.10 Gruplara göre "Planlama, halka danışma, gönüllü uygulamalar, bilgi edinme, yargı yoluyla katılım" gibi kavramlar "katılımcılık araçları" olarak bilinmektedir. Bu kavramlarla ilgili bir bilginiz var mı? sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

Araştırmada, "Milli Park yönetiminin aldığı kararlarda ve uygulamalarda size danışılmasını ister misiniz?" sorusu "evet", "fikrim yok" ve "hayır" şeklinde kapalı uçlu seçenekler ile sorgulanmıştır. Verilen cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.23'te verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.11'de verilmiştir.

Çizelge 4.23 Milli Park yönetiminin aldığı kararlarda ve uygulamalarda size danışılmasını ister misiniz? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**n; %**	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
Evet	327; 84,9	86; 22,4	346; 92,8	83; 21,6	734,83	6	0,001**
Fikrim Yok	46; 11,9	84; 21,9	8; 2,1	129; 33,6			
Hayır	12; 3,1	214; 55,7	19; 5,1	172; 44,8			

X^2: Chi-Square test **p<0,01

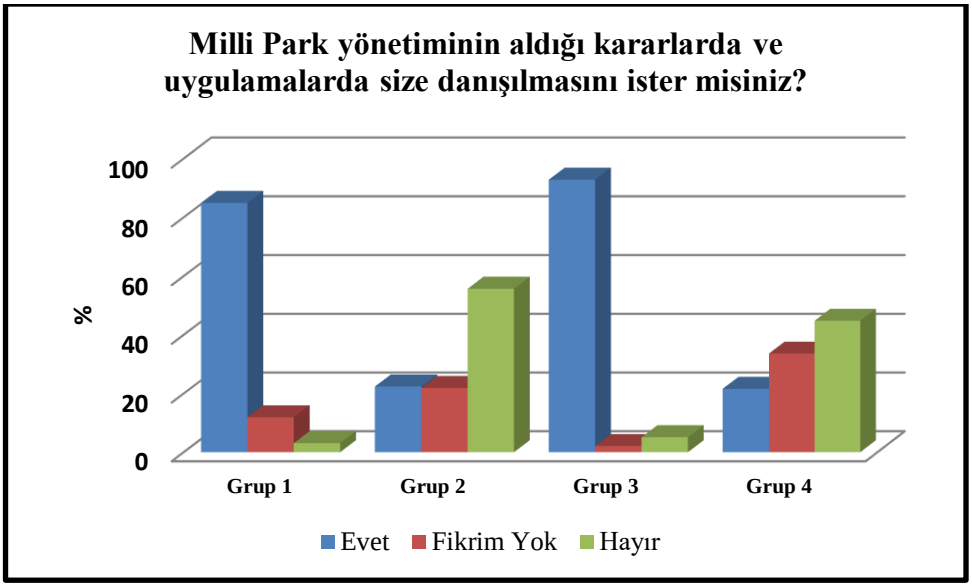
Çizelge 4.24 İkili Karşılaştırmalar

G1-G2	G1-G3	G1-G4	G2-G3	G2-G4	G3-G4
0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halkı G4: Fransa BTP Yerel Halkı

Chi-Square test **p<0,01

Gruplara göre "Milli Park yönetiminin aldığı kararlarda ve uygulamalarda size danışılmasını ister misiniz?" sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.23). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.24); Grup 3'te evet cevabı verenlerin oranı diğer gruplara göre daha yüksektir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkının çoğunluğu yönetimin aldığı kararlarda ve uygulamalarda kendilerine danışılmasını istemektedirler. Grup 1'de de evet cevabı verenlerin oranı Fransa'daki diğer gruplardan yüksektir. Fikrim yok cevabı en düşük oranda Kazdağı MP yerel halk grubunda görülmektedir. Hayır cevabı oranı Fransa gruplarında diğer gruplara göre daha yüksektir.

Şekil 4.11 Gruplara göre "Milli Park yönetiminin aldığı kararlarda ve uygulamalarda size danışılmasını ister misiniz?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

Araştırmada, "Milli Parkın yönetim sürecine katılım sağlıyor musunuz?" sorusu "evet" ve "hayır" şeklinde iki kapalı uçlu seçenek ile sorgulanmıştır. Verilen cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.25'te verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.12'de verilmiştir.

Çizelge 4.25 Milli Parkın yönetim sürecine katılım sağlıyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**n; %**	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
Evet	9; 2,3	0; 0	5; 1,3	0; 0	16,38	3	0,005**
Hayır	376; 97,7	384; 100	368; 98,7	384; 100			

X^2: Chi-Square test **p<0,01

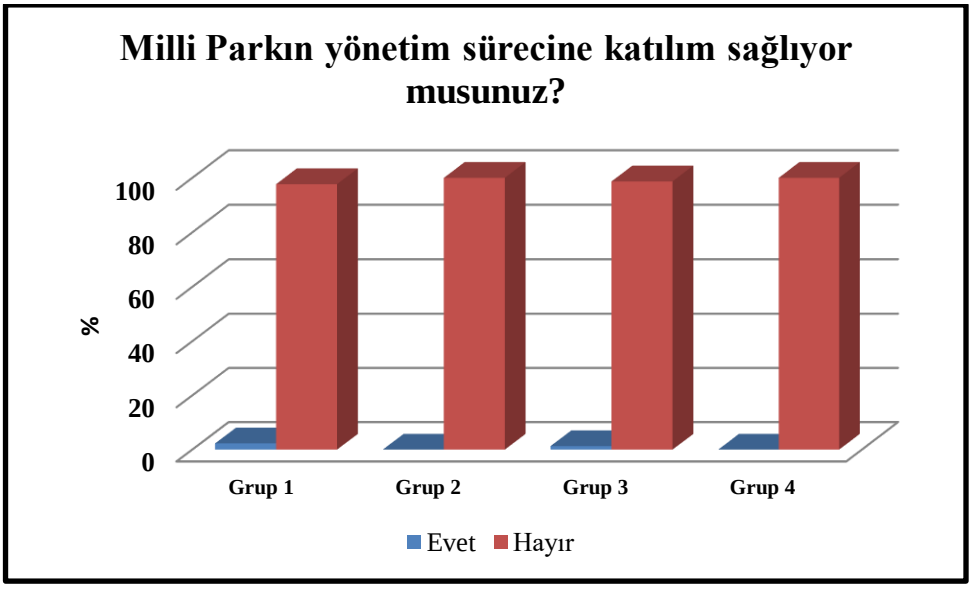
Çizelge 4.26 İkili Karşılaştırmalar

G1-G2	**G1-G3**	**G1-G4**	**G2-G3**	**G2-G4**	**G3-G4**
0,003**	0,308	0,003**	0,023*	-	0,023*

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halkı G4: Fransa BTP Yerel Halkı

Chi-Square test *p<0,05 **p<0,01

Gruplara göre "Milli Parkın yönetim sürecine katılım sağlıyor musunuz?" sorusuna gruplardaki katılımcıların çoğunun hayır cevabını verdiği görülmektedir. Verilen bu cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.25). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.26); Grup 1'de evet cevabını verenlerin oranı Fransa'daki gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 3'te evet cevabını verenlerin oranıda Fransa'daki gruplardan yüksektir. Fransa'da yerel halkın parkın yönetime katılım süreci bölge ve illerden seçilmiş delegelerle yapılmaktadır. Yerel halkla yapılan anket çalışmaları sonucunda seçilmiş delegelerin yerel halka bilgi vermediği görülmektedir.

Şekil 4.12 Gruplara göre "Milli Parkın yönetim sürecine katılım sağlıyor musunuz?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

Katılımcılara, Milli Park veya Bölge Tabiat Parkı'nın yönetim sürecine katılım sağlamaları halinde yönetim sürecinde hangi faaliyetler ve konularda alınan karalara katılım sağladıkları açık uçlu soru ile sorgulanmıştır. Kazdağı MP Ziyaretçi grubundan Kazdağı Milli Parkı tanıtımı gibi faaliyetlere katılım sağladıkları cevapları alınmıştır. Kazdağı Milli Parkı yerel halk grubundan; Kazdağı Milli Parkı tanıtımı, Seyir teraslarının olması gerektiği konusu, baraj konusunda görüş alınması için yapılan toplantılar cevap olarak alınmıştır.

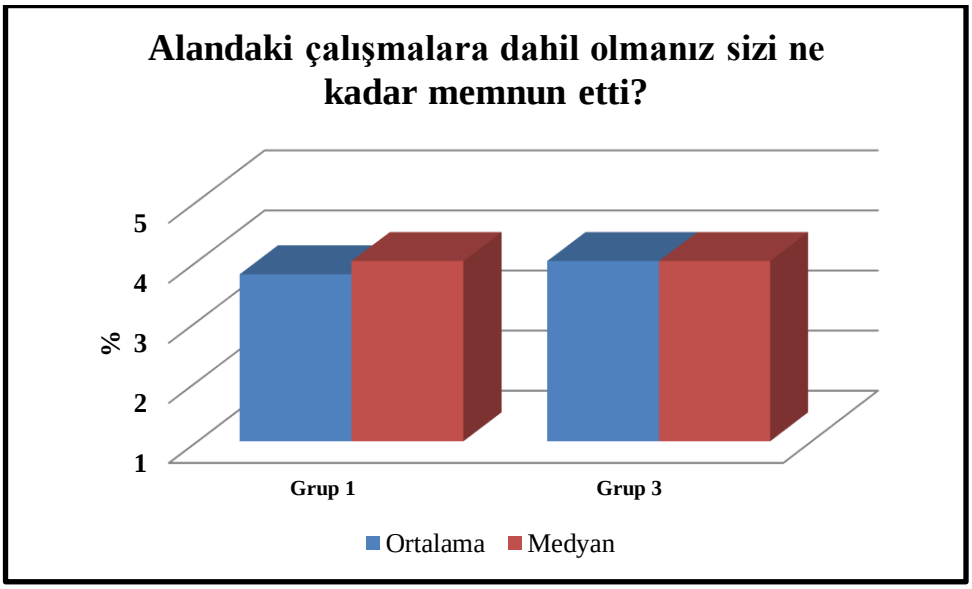
Çizelge 4.27 Eğer alanda katılımcılıkla ilgili yapılan çalışmalara katıldıysanız, bu çalışmalara dahil olmanız sizi ne kadar memnun etti? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**	**U**	**p**
Min-Max	3-5	-	4-5	-	11,50	0,101
Mean- Median	3,78-4	-	4-4	-		

1:Hiç memnun etmedi 2: Memnun etmedi 3: Orta 4:Memnun 5:Çok memnun

U: Mann-Whitney U test

Gruplara göre "Eğer alanda katılımcılıkla ilgili yapılan çalışmalara katıldıysanız, bu çalışmalara dahil olmanız sizi ne kadar memnun etti?" sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p>0,05; Çizelge 4.27).

Şekil 4.13 Gruplara göre "Eğer alanda katılımcılıkla ilgili yapılan çalışmalara katıldıysanız, bu çalışmalara dahil olmanız sizi ne kadar memnun etti?" sorusuna verilen cevapların dağılımı

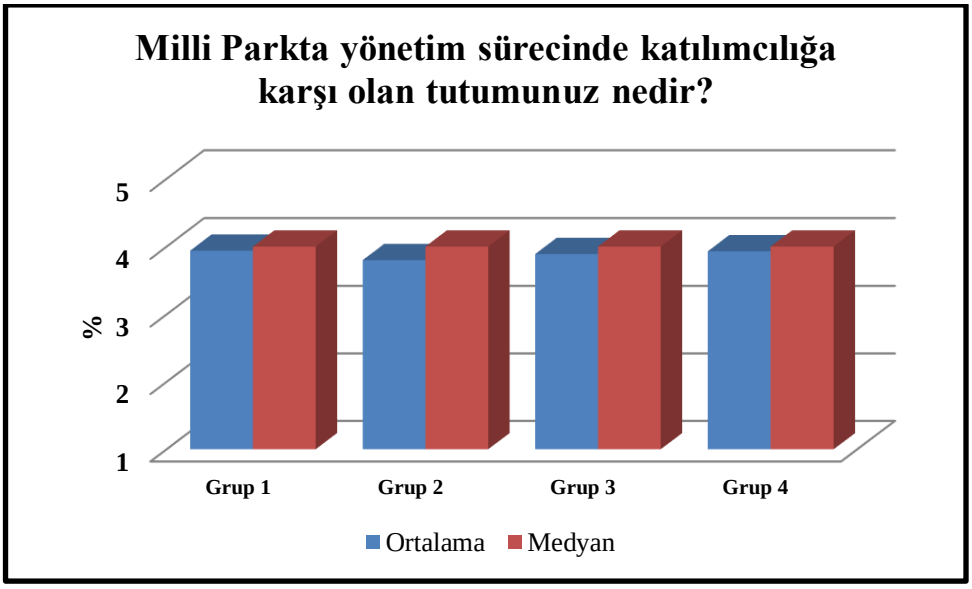
Çizelge 4.28 Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılığa karşı olan tutumunuz nedir? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	Grup 2	Grup 3	Grup 4	H	df	p
Min-Max	2-5	1-5	1-5	2-5	6,92	3	0,075
Mean- Median	3,94-4	3,80-4	3,89-4	3,93-4			

1:Çok gereksiz 2:Gereksiz 3:Tarafsız 4:Gerekli 5:Çok gerekli

H: Kruskall Wallis test

Gruplara göre "Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılığa karşı olan tutumunuz nedir?" sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p>0,05; Çizelge 4.28). Grupların yönetim sürecinde katılımcılığa karşı olan tutumları birbirlerine yakın yöndedir. Grupların yönetim sürecinde katılımcılığın gerekli olduğu yönünde tutumları vardır.

Şekil 4.14 Gruplara göre "Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılığa karşı olan tutumunuz nedir?" sorusuna verilen cevapların dağılımı

Çizelge 4.29 Milli Park alanında katılım konusu değerlendirildiğinde katılımın derecesi nedir? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**	**H**	**df**	**P**
Min-Max	1-4	1-5	1-5	1-5	348,49	3	0,001**
Mean- Median	2,91-3	3,17-4	2,03-2	3,19-3			

1:Çok kötü 2:Zayıf 3:Orta 4:İyi 5:Çok iyi

H: Kruskall Wallis test **p<0,01

Çizelge 4.30 İkili Karşılaştırmalar

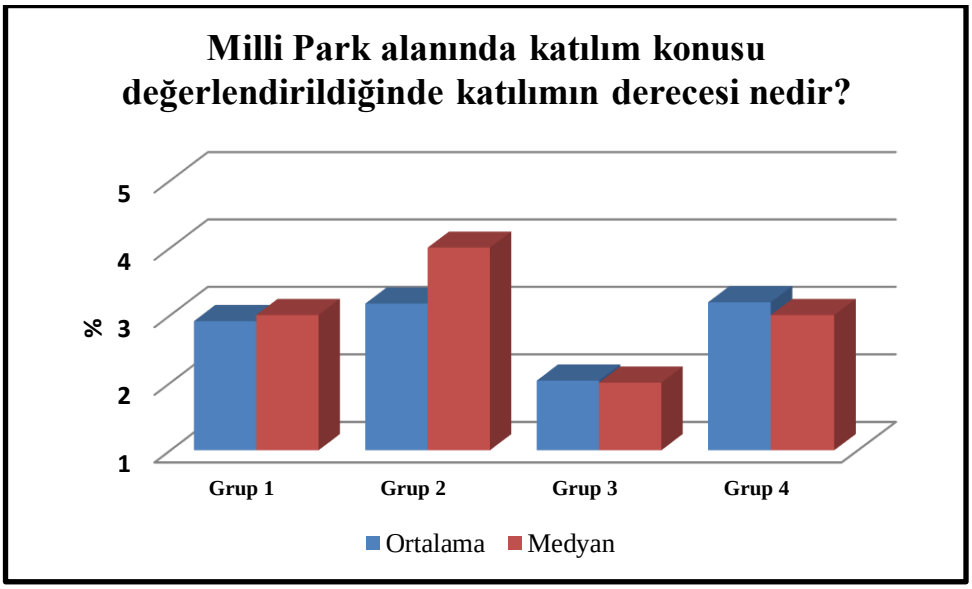
G1-G2	**G1-G3**	**G1-G4**	**G2-G3**	**G2-G4**	**G3-G4**
0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,820	0,001**

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halkı G4: Fransa BTP Yerel Halkı

Mann-Whitney U test **p<0,01

Gruplara göre "Milli Park alanında katılım konusu değerlendirildiğinde katılımın derecesi nedir?" sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.29). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.30); Fransa'daki her iki grubun katılım dereceleri Türkiye'deki gruplardan anlamlı şekilde yüksek

saptanmıştır. Grup 1'in katılım derecesi de Grup 3'ten yüksektir. En düşük katılım derecesi Kazdağı MP Yerel halk grubunda çıkmıştır. Kazdağı Milli Parkı yerel halkının çoğunluğu katılımı zayıf olarak derecelendirmiştir.

Şekil 4.15 Gruplara göre "Milli Park alanında katılım konusu değerlendirildiğinde katılımın derecesi nedir?" sorusuna verilen cevapların dağılımı

Araştırmada; halkla ilişkiler konusunda hangi yöntemlerin daha etkili olduğu, "Düzenli toplantılar", "Yazılı ve basılı araçlar", "Yerel halkla görüşmeler", "Sergiler, fuarlar, festivaller", "Hepsi", "Hiçbiri" ve "Diğer" olan seçeneklerle sorgulanmıştır. Verilen cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.31'de verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.16'da verilmiştir.

Çizelge 4.31 Halkla ilişkiler konusunda sizce hangi yöntemler daha etkili olur? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	Grup 2	Grup 3	Grup 4			
	n; %	n; %	n; %	n; %	X^2	df	p
Düzenli toplantılar	38; 9,9	38; 9,9	75; 20,1	48; 12,5	23,66	3	0,001**
Yazılı ve basılı araçlar	71; 18,4	84; 21,9	9; 2,4	71; 18,5	66,19	3	0,001**
Yerel halkla görüşmeler	67; 17,4	65; 16,9	218; 58,4	53; 13,8	262,21	3	0,001**
Sergiler, fuarlar, festivaller	34; 8,8	163; 42,4	6; 1,6	203; 52,9	366,60	3	0,001**
Hepsi	184; 47,8	103; 26,8	58; 15,5	68; 17,7	125,89	3	0,001**
Hiçbiri	2; 0,5	15; 3,9	15; 4	7; 1,8	13,27	3	0,004**
Diğer	2; 0,5	7; 1,8	0; 0	9; 2,3	11,72	3	0,008**

X^2: Chi-Square test **p<0,01

Çizelge 4.32 İkili Karşılaştırmalar

	G1-G2	G1-G3	G1-G4	G2-G3	G2-G4	G3-G4
Düzenli toplantılar	0,990	0,001**	0,247	0,001**	0,253	0,005**
Yazılı ve basılı araçlar	0,325	0,001**	0,986	0,001**	0,242	0,001**
Yerel halkla görüşmeler	0,861	0,001**	0,001**	0,001**	0,169	0,001**
Sergiler, fuarlar, festivaller	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,004**	0,001**
Hepsi	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,425
Hiçbiri	0,001**	0,001**	0,093	0,935	0,084	0,072
Diğer	0,093	0,163	0,033*	0,009**	0,613	0,003**

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halkı G4: Fransa BTP Yerel Halkı

Chi-Square test *p<0,05 **p<0,01

Gruplara göre "Halkla ilişkiler konusunda sizce hangi yöntemler daha etkili olur?" sorusuna verilen yanıtlardan "Düzenli toplantılar" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.31). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.32); bu ifadeye evet diyenler arasında Kazdağı MP Yerel halk

grubunun oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkı park yönetimin düzenli toplantılar yapmasını istemektedirler.

"Yazılı ve basılı araçlar" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.31). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.32); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 1, 2 ve 4'tekilerin oranı Grup 3'ten anlamlı şekilde yüksektir.

"Yerel halkla görüşmeler" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.31). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.32); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 3'ün oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 1'in evet oranı da Grup 4'ten yüksektir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkı park yönetimin yerel halkla görüşmeler yapmasını istemektedirler.

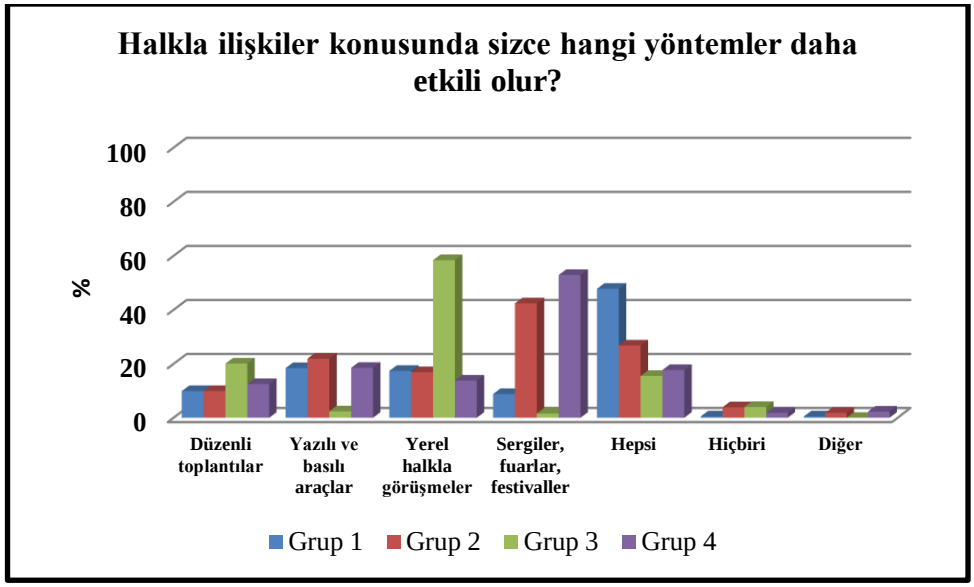
"Sergiler, fuarlar, festivaller" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.31). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.32); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 4'ün oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 2'deki evet oranı da Türkiye'deki diğer gruplardan yüksektir. Grup 1'in evet oranı da Grup 3'ten yüksektir. Fransa'daki her iki grupta halkla ilişkiler konusunda sergiler, fuarlar ve festivallerin daha etkili olduğunu düşünmektedirler.

"hepsi" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.31). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.32); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 1'in oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 2'deki evet oranı da Grup 3 ve 4'ten yüksektir. Kazdağı Milli Parkı ziyaretçi grubu bu soruya çoğunlukla; düzenli toplantılar, yazılı ve basılı araçlar, yerel halkla görüşmeler, sergi, fuar ve festival olarak hepsi yanıtını vermişlerdir.

"hiçbiri" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.31). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.32); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 2 ve 3'tekilerin oranı Grup 1'den anlamlı şekilde yüksektir.

Gruplara göre "Halkla ilişkiler konusunda sizce hangi yöntemler daha etkili olur?" sorusuna verilen yanıtlardan "Diğer" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.31). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.32); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 4'ün oranı Türkiye'deki diğer iki gruptan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 2'nin evet oranı da Grup 3'ten yüksektir.

Kazdağı Milli Parkı Ziyaretçi grubu ve Fransa BTP Ziyaretçi grubunun her ikisinde de "diğer" ifadesine, sosyal ağlar cevabı verilmiştir. Fransa BTP Yerel halk grubunda da "diğer" ifadesi için sosyal ağlar cevabı verilmiş olup ayrıca herhangi bir açıklama yapmayanlar da bulunmaktadır.

Şekil 4.16 Gruplara göre "Halkla ilişkiler konusunda sizce hangi yöntemler daha etkili olur?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

Araştırmada, "Yönetim sürecinde halkın katılımının sağlanması ile uzun vadede maddi kazanç elde edilir mi?" sorusu "evet", "kısmen" ve "hayır" şeklinde kapalı uçlu seçenekler ile sorgulanmıştır. Verilen cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.33'te verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.17'de verilmiştir.

Çizelge 4.33 Yönetim sürecinde halkın katılımının sağlanması ile uzun vadede maddi kazanç elde edilir mi? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**n; %**	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
Evet	56; 14,5	89; 23,2	157; 42,1	55; 14,3	156,67	6	0,001**
Kısmen	173; 44,9	179; 46,6	78; 20,9	221; 57,6			
Hayır	156; 40,5	116; 30,2	138; 37	108; 28,1			

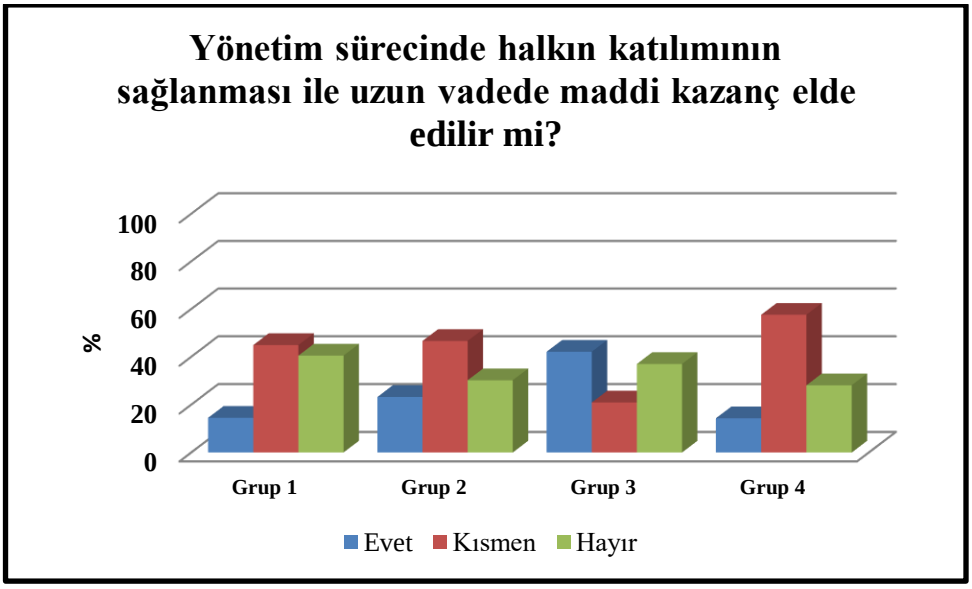
X^2: Chi-Square test **p<0,01

Çizelge 4.34 İkili Karşılaştırmalar

G1-G2	**G1-G3**	**G1-G4**	**G2-G3**	**G2-G4**	**G3-G4**
0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,002**	0,001**

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halkı G4: Fransa BTP Yerel Halkı
Chi-Square test **p<0,01 *p<0,05

Gruplara göre "Yönetim sürecinde halkın katılımının sağlanması ile uzun vadede maddi kazanç elde edilir mi?" sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.33). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.34); Grup 3'ün evet oranı diğer gruplara göre daha yüksektir. Kazdağı MP Yerel halk grubunun % 42'si halkın katılımının sağlanması ile uzun vadede maddi kazanç elde edilebileceğini belirtmiştir. Grup 1,2 ve 4'te ise kısmen oranı Grup 3'e göre daha yüksektir. Türkiye'deki gruplardaki hayır oranı Fransa'daki diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir.

Şekil 4.17 Gruplara göre "Yönetim sürecinde halkın katılımının sağlanması ile uzun vadede maddi kazanç elde edilir mi?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

Araştırmada, "Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme yapılıyor mu?" sorusu "evet" ve "hayır" şeklinde iki kapalı uçlu seçenek ile sorgulanmıştır. Verilen cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.35'te verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.18'de verilmiştir.

Çizelge 4.35 Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme yapılıyor mu? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**n; %**	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
Evet	185; 48,1	243; 63,3	13; 3,5	192; 50	315,34	3	0,001**
Hayır	200; 51,9	141; 36,7	360; 96,5	192; 50			

X^2: Chi-Square test **p<0,01

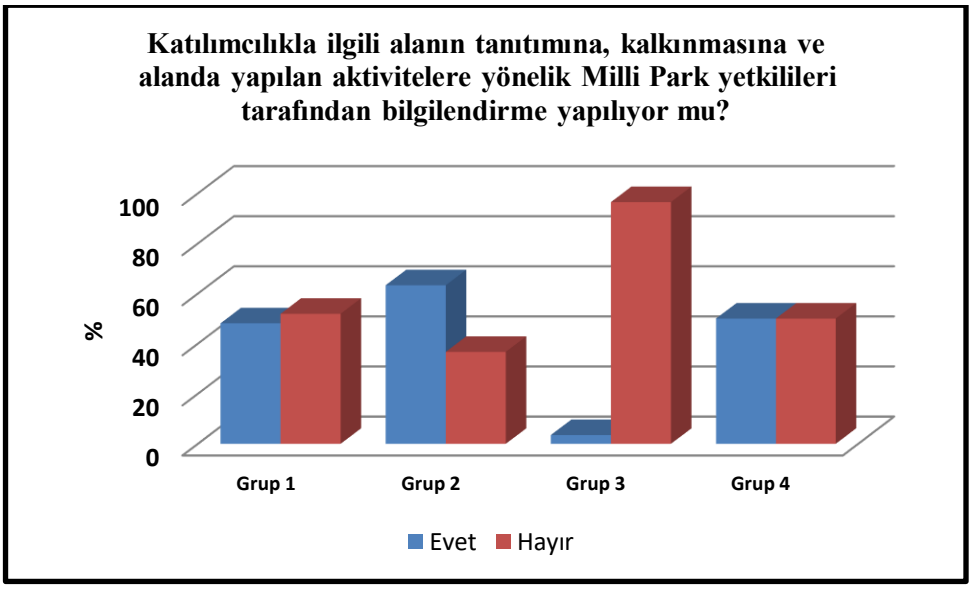
Çizelge 4.36 İkili Karşılaştırmalar

G1-G2	G1-G3	G1-G4	G2-G3	G2-G4	G3-G4
0,001**	0,001**	0,589	0,001**	0,001**	0,001**

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halkı G4: Fransa BTP Yerel Halkı

Chi-Square test **p<0,01

Gruplara göre "Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme yapılıyor mu?" sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.35). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.36); Grup 2'de evet cevabı verenlerin oranı diğer gruplara göre daha yüksektir. Fransa BTP Ziyaretçi grubunda % 63 gibi bir oranla park yetkilileri tarafından bilgilendirme yapıldığı belirtilmiştir. Grup 3'te hayır cevabı verenlerin oranı diğer gruplara göre daha yüksektir. Kazdağı MP Yerel halk grubunda büyük çoğunluk Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme yapılmadığını belirtmiştir. Grup 1'de evet cevabı verenlerin oranı da Grup 3'ten anlamlı şekilde yüksektir. Aynı şekilde, Grup 4'teki evet oranı da Grup 3'ten anlamlı şekilde yüksektir.

Şekil 4.18 Gruplara göre "Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme yapılıyor mu?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

Araştırmada katılımcıların, "Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme yapılıyor mu?" sorusuna evet cevabı vermeleri halinde nasıl katılım sağladıkları "Medya (radyo, tv, yerel gazete)", "Kitap", "Web Sitelerinde", "Broşür", "Dergi, gazete" ve "Diğer" olan soru seçenekleriyle sorgulanmıştır. Verilen cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.37'de verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.19'da verilmiştir.

Çizelge 4.37 Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme nasıl yapılıyor? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**n; %**	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
Medya (radyo, tv, yerel gazete)	12; 6,5	76; 31,3	0; 0	24; 12,5	53,34	3	0,001**
Kitap	1; 0,5	9; 3,7	0; 0	0; 0	11,63	3	0,009**
Web siteleri	4; 2,2	115; 47,3	0; 0	46; 24	116,81	3	0,001**
Broşür	172; 93	161; 66,3	4; 30,8	173; 90,1	81,72	3	0,001**
Dergi, gazete	3; 1,6	44; 18,1	0; 0	23; 12	30,81	3	0,001**
Diğer	2; 1,1	0; 0	6; 46,2	0; 0	215,55	3	0,001**

X^2: Chi-Square test **p<0,01

Çizelge 4.38 İkili Karşılaştırmalar

	G1-G2	G1-G3	G1-G4	G2-G3	G2-G4	G3-G4
Medya (radyo, tv, yerel gazete)	0,001**	0,343	0,047*	0,016*	0,001**	0,175
Kitap	0,032*	0,790	0,308	0,480	0,007**	-
Web siteleri	0,001**	0,592	0,001**	0,001**	0,001**	0,045*
Broşür	0,001**	0,001**	0,318	0,009*	0,001**	0,001**
Dergi, gazete	0,001**	0,644	0,001**	0,092	0,079	0,185
Diğer	0,104	0,001**	0,149	0,001**	-	0,001**

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halkı G4: Fransa BTP Yerel Halkı
Chi-Square test *p<0,05 **p<0,01

Gruplara göre "Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme nasıl yapılıyor?" sorusuna verilen yanıtlardan "Medya (radyo, tv, yerel gazete)" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.37). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.38); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 2'nin oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 4'ün oranı da Grup 1'den anlamlı şekilde yüksektir. Fransa'da park yetkilileri tarafından medya aracılığıyla bilgilendirme yapılmakta olduğu görülmüştür. Nitekim, Park tarafından basın toplantıları ve basın bültenleri yapılmaktadır.

"kitap" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.37). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.38); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 2'nin oranı Grup 1 ve 4'ten anlamlı şekilde yüksektir.

"web siteleri" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.37). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.38); bu ifadeye

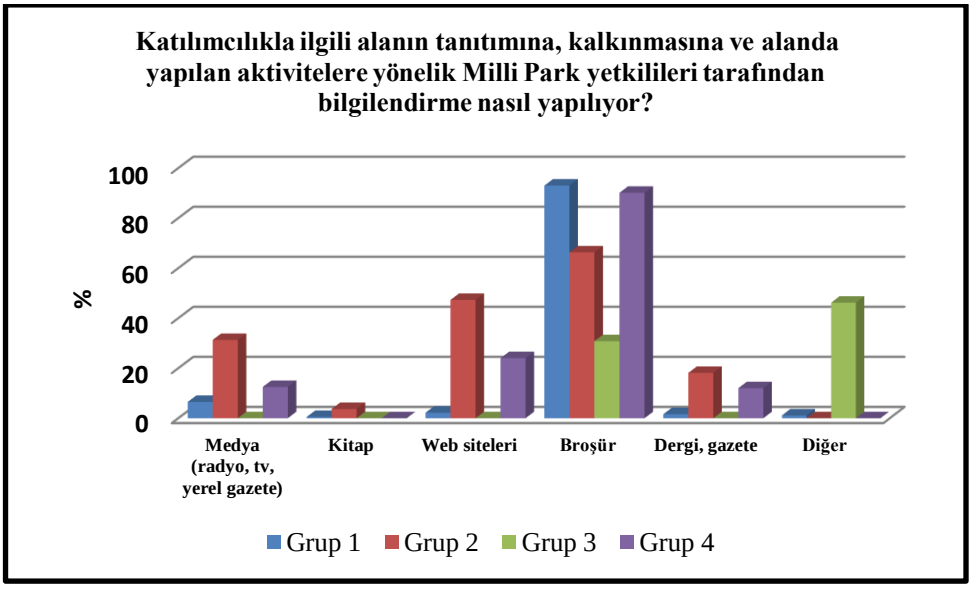
evet diyenler arasında Grup 2'nin oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 4'ün oranı da Türkiye'deki gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Fransa'daki grupların oranı Türkiye'deki grupların oranından yüksektir. Fransa'da park yetkilileri tarafından web siteleri aracılığıyla bilgilendirme yapılmakta olduğu görülmüştür. Nitekim web sitelerinde parkla ilgili istenilen her türlü bilgiye ulaşılmaktadır.

"broşür" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.37). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.38); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 1 ve 4'ün oranları Grup 2 ve 3'ten anlamlı şekilde yüksektir. Grup 2'nin oranı da Grup 3'ten anlamlı şekilde yüksektir. "Broşür" ifadesine evet diyenler Kazdağı Milli parkı yerel halkı grubu hariç diğer tüm gruplarda çoğunluktadır. Her iki ülkede de Milli park yetkilileri tarafından broşür ile bilgilendirme yapılmaktadır.

"dergi, gazete" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.37). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.38); bu ifadeye evet diyenler arasında Fransa'daki grupların oranı Grup 1'in oranından anlamlı şekilde yüksektir. Fransa'da park yetkilileri tarafından dergi, gazete aracılığıyla bilgilendirme yapılmakta olduğu görülmüştür.

Gruplara göre "Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme nasıl yapılıyor?" sorusuna verilen yanıtlardan "diğer" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.37). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.38); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 3'ün oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksek saptanmıştır.

Kazdağı Milli Parkı Ziyaretçi grubu ve Kazdağı Milli Parkı Yerel halkı grubunun her ikisinde de "diğer" ifadesine, yüz yüze görüşme ve konuşma cevabı verilmiştir.

Şekil 4.19 Gruplara göre "Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme nasıl yapılıyor?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

Araştırmada katılımcıların Milli Park ile ilgili isteklerini ya da şikayetlerini yetkili kişilere nasıl bildirdikleri; "İnternet sitesinden", "Alandaki şikayet ve dilek kutularından", "Yüz yüze görüşerek" "ve "diğer" olmak üzere biri açık uçlu olan çok seçenekli soru ile sorgulanmıştır. Verilen cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.39'da verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.20'de verilmiştir.

Çizelge 4.39 Milli Park ile ilgili isteklerinizi ya da şikayetlerinizi yetkili kişilere nasıl bildiriyorsunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**n; %**	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
İnternet sitesi	155; 40,3	175; 45,6	12; 3,2	203; 52,9	240,48	3	0,001**
Alandaki şikayet ve dilek kutusu	13; 3,4	82; 21,4	2; 0,5	29; 7,6	128,66	3	0,001**
Yüz yüze	78; 20,3	41; 10,7	155; 41,6	24; 6,3	177,51	3	0,001**
Diğer	145; 37,7	91; 23,7	205; 55	128; 33,3	82,73	3	0,001**

X^2: Chi-Square test **p<0,01

Çizelge 4.40 İkili Karşılaştırmalar

	G1-G2	G1-G3	G1-G4	G2-G3	G2-G4	G3-G4
İnternet sitesi	0,137	0,001**	0,001**	0,001**	0,043*	0,001**
Alandaki şikayet ve dilek kutusu	0,001**	0,005**	0,011*	0,001**	0,001**	0,001**
Yüz yüze	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,028*	0,001**
Diğer	0,001**	0,001**	0,210	0,001**	0,003**	0,001**

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halkı G4: Fransa BTP Yerel Halkı
Chi-Square test *p<0,05 **p<0,01

Gruplara göre "Milli Park ile ilgili isteklerinizi ya da şikayetlerinizi yetkili kişilere nasıl bildiriyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlardan "internet sitesinden" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.39). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.40); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 4'ün oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Her iki ziyaretçi grubundakilerin oranı da Grup 3'ten anlamlı şekilde yüksektir. "İnternet sitesinden" ifadesine evet diyenler Kazdağı Milli parkı yerel halkı grubu hariç diğer tüm gruplarda çoğunluktadır.

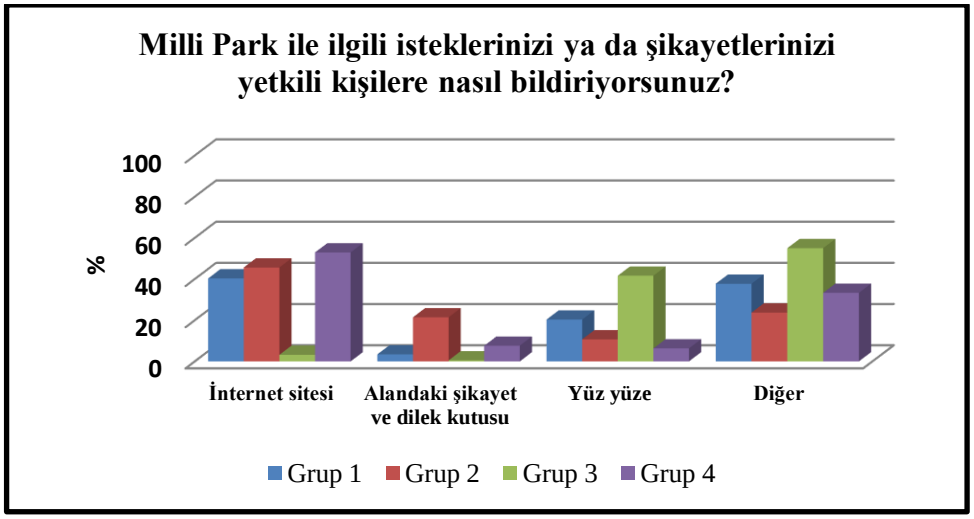
"Alandaki şikayet ve dilek kutularından" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.39). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.40); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 2'nin oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 4'teki evet oranı da Türkiye'deki diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 1'in oranı da Grup 3'ten yüksektir.

"yüz yüze görüşerek" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.39). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.40); bu ifadeye evet diyenler arasında Kazdağı MP yerel halkı grubundakilerin oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 1'in oranı Fransa'daki diğer gruplardan anlamlı şekilde

yüksektir. Grup 2'nin oranı da Grup 4'ten anlamlı şekilde yüksektir. Türkiye'deki gruplar yüz yüze görüşerek istek ve şikayet bildirimleri yapmayı Fransa'daki gruplara göre daha çok tercih etmektedirler.

Gruplara göre "Milli Park ile ilgili isteklerinizi ya da şikayetlerinizi yetkili kişilere nasıl bildiriyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlardan "diğer" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.39). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.40); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 3'ün oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 1 ve 4'ün oranları da Grup 2'den anlamlı şekilde yüksektir.

Fransa'daki grupların her ikisinde de "diğer" ifadesine, şikayetim ve isteğim olmadı ve belediye aracılığıyla bildiririm gibi cevaplar verilmiştir. Kazdağı Milli Parkı Ziyaretçi grubundan; şikayetim ve isteğim olmadı, telefon, dilekçe, yetkili kişilerle görüşerek, belediye ve muhtar aracılığıyla, bildirmeye gerek yok gibi cevaplar alınmıştır. Kazdağı Milli Parkı Yerel halkı grubunda ise "diğer" ifadesine; şikayetim ve isteğim olmadı, telefon, dilekçe, alan kılavuzu aracılığıyla, kaymakamlık, belediye ve muhtar aracılığıyla, karakola bildiririm, şikayetimi bildiremiyorum, şikayetim yetkili kişilere ulaşmıyor dikkate almıyorlar gibi cevaplar verilmiştir.

Şekil 4.20 Gruplara göre "Milli Park ile ilgili isteklerinizi ya da şikayetlerinizi yetkili kişilere nasıl bildiriyorsunuz?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

Araştırmada, "Yönetim tarafından Milli Park ile ilgili istekleriniz ya da şikayetleriniz dikkate alınıyor mu?" sorusu "evet", "kısmen" ve "hayır" şeklinde kapalı uçlu seçenekler ile sorgulanmıştır. Verilen cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.41'de verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.21'de verilmiştir.

Çizelge 4.41 Yönetim tarafından Milli Park ile ilgili istekleriniz ya da şikayetleriniz dikkate alınıyor mu? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**n; %**	**n; %**	**χ^2**	**df**	**p**
Evet	34; 8,8	51; 13,3	26; 7	52; 13,5	144,20	6	0,001**
Kısmen	236; 61,3	173; 45,2	96; 25,7	205; 53,4			
Hayır	115; 29,9	159; 41,5	251; 67,3	127; 33,1			

X^2: Chi-Square test **p<0,01

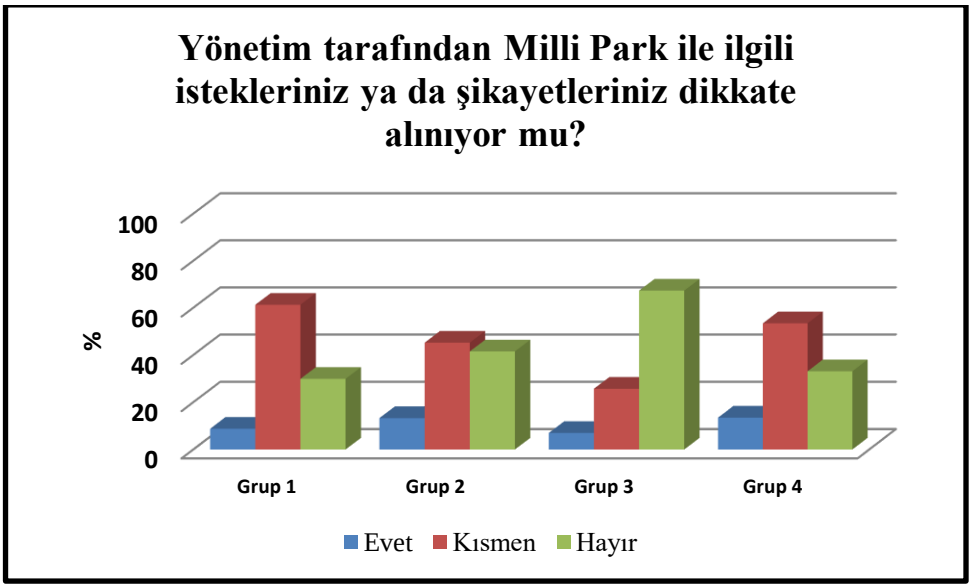
Çizelge 4.42 İkili Karşılaştırmalar

G1-G2	**G1-G3**	**G1-G4**	**G2-G3**	**G2-G4**	**G3-G4**
0,001**	0,001**	0,038*	0,001**	0,043*	0,001**

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halkı G4: Fransa BTP Yerel Halkı

Chi-Square test **p<0,01

Gruplara göre "Yönetim tarafından Milli Park ile ilgili istekleriniz ya da şikayetleriniz dikkate alınıyor mu?" sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.41). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.42); Fransa'daki grupların evet oranları Türkiye'deki gruplardan yüksektir. Grup 1'de kısmen cevabı verenlerin oranı diğer gruplara göre daha yüksektir. Grup 3'te ise hayır cevabı verenlerin oranı diğer gruplara göre anlamlı şekilde yüksektir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkının çoğunluğu yönetim tarafından parkla ilgili istek ve şikayetlerinin dikkate alınmadığını belirtmektedirler.

Şekil 4.21 Gruplara göre "Yönetim tarafından Milli Park ile ilgili istekleriniz ya da şikayetleriniz dikkate alınıyor mu?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

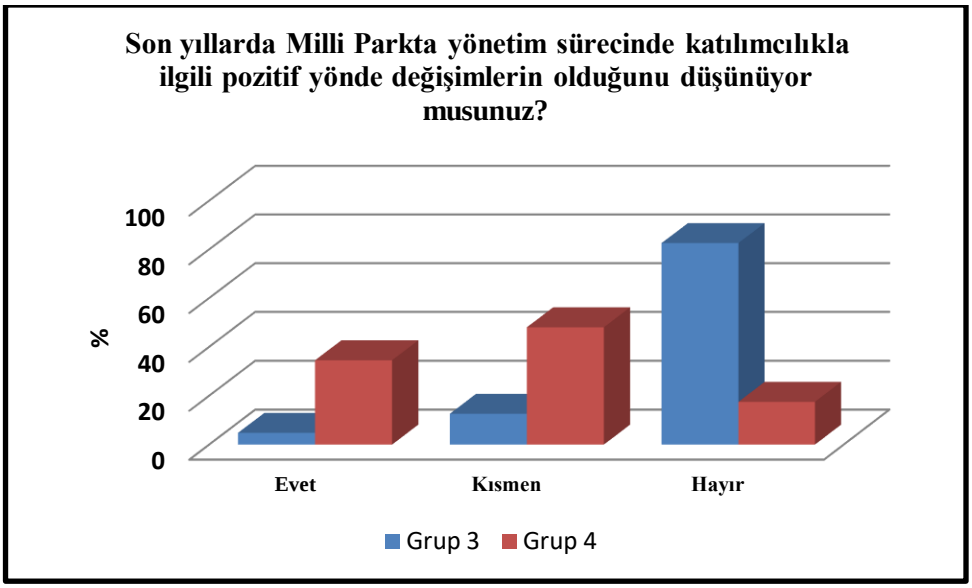
Araştırmada, "Son yıllarda Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılıkla ilgili pozitif yönde değişimlerin olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusu "evet", "kısmen" ve "hayır" şeklinde kapalı uçlu seçenekler ile sorgulanmıştır. Verilen cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.43'te verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.22'de verilmiştir.

Çizelge 4.43 Son yıllarda Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılıkla ilgili pozitif yönde değişimlerin olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 3	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
Evet	18; 4,8	132; 34,5	322,69	2	0,001**
Kısmen	47; 12,6	184; 48			
Hayır	308; 82,6	67; 17,5			

X^2: Chi-Square test **p<0,01

Gruplara göre "Son yıllarda Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılıkla ilgili pozitif yönde değişimlerin olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.43). Fransa BTP Yerel halkı grubunda evet ve kısmen cevapları daha yüksekken, Kazdağı MP Yerel halkı grubunda hayır cevap oranı daha yüksektir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkının çoğunluğu, son yıllarda Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılıkla ilgili pozitif yönde değişimlerin olduğunu düşünmemektedir.

Şekil 4.22 Gruplara göre "Son yıllarda Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılıkla ilgili pozitif yönde değişimlerin olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

Araştırmada; Milli Parkta katılımcılığa olan engellerin neler olduğu, "Bürokratik", "Gelenek görenek", "Maddi zorluklar (fakirlik)", "Dini inançlar" ve "Diğer" olan seçeneklerle sorgulanmıştır. Verilen cevapların gruplara göre değerlendirmesi Çizelge 4.44'te verilmiştir. Ayrıca, verilen cevapların oransal dağılımları Şekil 4.23'te verilmiştir.

Çizelge 4.44 Milli Parkta katılımcılığa olan engeller sizce nelerdir? Sorusuna Verilen Cevapların Gruplara Göre Değerlendirmesi

	Grup 1	**Grup 2**	**Grup 3**	**Grup 4**			
	n; %	**n; %**	**n; %**	**n; %**	**X^2**	**df**	**p**
Bürokratik	269; 69,9	60; 15,6	348; 93,3	82; 21,4	647,21	3	0,001**
Gelenek görenek	21; 5,5	50; 13	6; 1,6	53; 13,8	51,36	3	0,001**
Maddi zorluklar	75; 19,5	111; 28,9	10; 2,7	180; 47	209,16	3	0,001**
Dini inançlar	-	-	-	-	-	-	-
Diğer	26; 6,8	170; 44,3	10; 2,7	82; 21,4	264,06	3	0,001**

X^2: Chi-Square test **p<0,01 *p<0,05

Çizelge 4.45 İkili Karşılaştırmalar

	G1-G2	**G1-G3**	**G1-G4**	**G2-G3**	**G2-G4**	**G3-G4**
Bürokratik	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,039*	0,001**
Gelenek görenek	0,001**	0,004**	0,001**	0,001**	0,740	0,001**
Maddi zorluklar	0,002**	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**
Diğer	0,001**	0,008**	0,001**	0,001**	0,001**	0,001**

G1: Kazdağı MP Ziyaretçi G2: Fransa BTP Ziyaretçi G3: Kazdağı MP Yerel Halkı G4: Fransa BTP Yerel Halkı
Chi-Square test *p<0,05 **p<0,01

Gruplara göre "Milli Parkta katılımcılığa olan engeller sizce nelerdir?" sorusuna verilen yanıtlardan "bürokratik" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,01; Çizelge 4.44). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.45); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 3'ün oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup

1'in oranı da Fransa'daki gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 4'ün oranı da Grup 2'den yüksektir. "Bürokratik" ifadesine evet diyenler arasında Türkiye'deki grupların oranı Fransa'daki grupların oranından yüksektir. Genelde, Türkiye'deki katılımcılar yönetim tarafından bilgilendirme yapılmamasından bahsetmişlerdir.

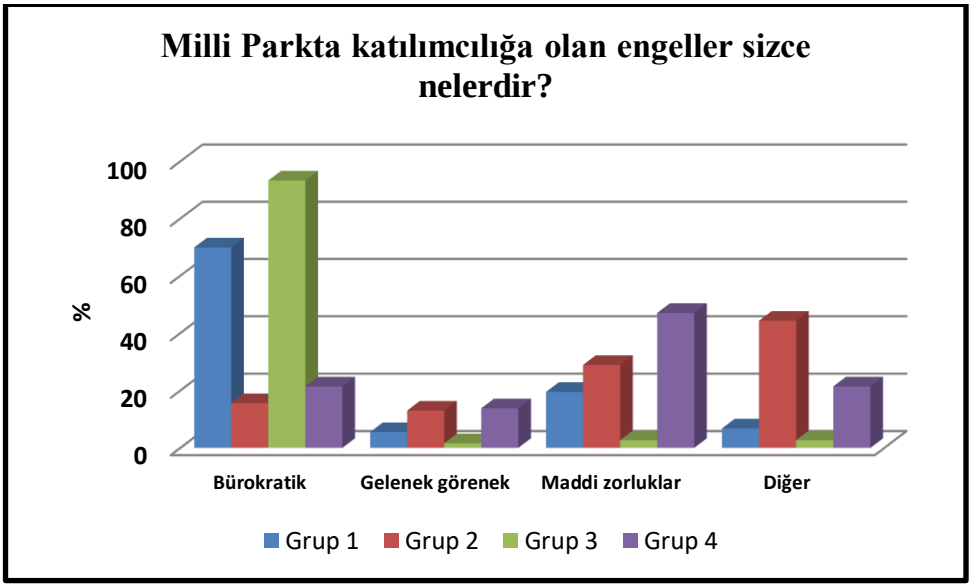
"gelenek görenek" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.44). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.45); bu ifadeye evet diyenler arasında Fransa'daki grupların oranı Türkiye'deki grupların oranından anlamlı şekilde yüksektir. Grup 1'in oranı da Grup 3'ten anlamlı şekilde yüksektir.

"maddi zorluklar" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$; Çizelge 4.44). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.45); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 4'ün oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 2'nin oranı Türkiye'deki gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 1'in oranı da Grup 3'ten anlamlı şekilde yüksektir.

Gruplara göre "Milli Parkta katılımcılığa olan engeller sizce nelerdir?" sorusuna verilen yanıtlardan "diğer" ifadesine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,01$; Çizelge 4.44). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Çizelge 4.45); bu ifadeye evet diyenler arasında Grup 2'nin oranı diğer gruplardan anlamlı şekilde yüksektir. Grup 4'ün oranı da Türkiye'deki gruplardan yüksektir. Grup 1'in oranı da Grup 3'ten anlamlı şekilde yüksektir.

Fransa BTP Yerel Halkı grubunda "diğer" ifadesine; Bölge tabiat parkını bilmemek tanımamak, siyasi (politik), siyasi ve ortak bilinç, insanların katılımcı yönetimin farkında olmadığı gibi cevaplar verilmiştir. Fransa BTP Ziyaretçi grubunda, bilgi eksikliği cevabı verilmiş olup ayrıca herhangi bir açıklama yapmayanlar da bulunmaktadır. Kazdağı Milli Parkı Ziyaretçi grubunda "diğer" ifadesine; engel yok, bilinçsizlik gibi cevaplar verilmiş olup ayrıca herhangi bir açıklama yapmayanlar da bulunmaktadır. Kazdağı Milli Parkı

Yerel halkı grubunda ise; engel yok, halkın kendisini uzak tutması gibi cevaplar verilmiştir.

Şekil 4.23 Gruplara göre "Milli Parkta katılımcılığa olan engeller sizce nelerdir?" sorusuna verilen cevapların oransal dağılımı

Araştırmada, halkın katılımını daha etkin sağlamak için neler yapılabileceği açık uçlu soru tipi ile sorgulanmıştır. Gruplar tarafından verilen cevaplar aşağıda belirtilmiştir.

Kazdağı Milli Parkı yerel halkı grubu:

- Toplantı yapılmalı (Belirli günlerde örneğin her yıl düzenli). Bu toplantılar sayesinde halk bilgilendirilir ve isteklerini yönetime ifade edebilir.
- Halk bilgilendirilmeli (Yerel halktan bazı kişiler belirlenmeli ve yönetim bu kişilerle irtibatta bulunmalıdır. Bu kişiler de halka bilgilendirme yapmalıdırlar. Yönetim halkın içinde olup halkı bilgilendirmelidir. Konferans düzenlenebilir, yazılı basılı araçlar kullanılabilir.)
- Yerel halkla görüşmeler yapılmalı (yüz yüze görüşmek, halkın şikayetlerini dinlemek, düzenli görüşmeler yapmak, halkı dinlemek)
- Halkı bilinçlendirmek
- Tanıtım yapılmalı

- Sergi, fuar, festival, seminer, panel yapılmalı,
- Demokrasiyi geliştirmek,
- Milli park yetkilileri daha nitelikli olmalı,
- Daha fazla kamuoyu araştırması yapılmalı,
- Halkın katılımı sağlanamaz,
- Milli Parkın kaldırılması,
- Birkaç kişi tarafından katılıma gerek yok ve bir kişi tarafından da yerel halkın telefonlarına gönderilen mesajlar ile bilgilendirilmesi,

Kazdağı Milli Parkı ziyaretçi grubu:

- Halk bilgilendirilmeli
- Yazılı ve basılı araçlar (gazete, dergi, kitap, broşür, afiş) kullanılmalı
- Alanla ilgili tanıtım yapılmalı (reklam, kamuspotu gibi görsel basın araçları kullanılmalı)
- İnternet aracılığıyla halk bilgilendirilmeli (web sitesinde alanla ilgili daha fazla bilgiye ulaşılmalı)
- Halkı bilinçlendirmek (toplumun konuya olan ilgisini arttırmak için)
- Halkın eğitim seviyesini arttırmak
- Düzenli toplantılar yapılmalı
- Sözlü basında daha fazla tanıtım ve bilgilendirme yapılmalı
- Belediyelerle iş birliği yapılmalı
- Milli Park'ta halka yönelik daha fazla etkinlik, faaliyet düzenlenmeli
- Sergi, fuar ve festival gibi sosyal etkinlikler yapılmalı
- Sempozyum ve seminerler düzenlenmeli
- Demokrasiyi geliştirmek,
- Yerel halkla görüşmeler yapılmalı (halk ile doğrudan iletişim kurmak, halkın düşünce ve görüşlerini dinlemek)
- Halkın şikayetleri dikkate alınmalı
- Halka danışılmalı
- Anket çalışması yapılmalı

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı yerel halkı grubu:

- Halka daha fazla bilgilendirilme yapılmalı (özellikle internet)
- Daha fazla tanıtım yapılmalı (reklam, gazete, televizyon, radyo)
- Halkla daha fazla iletişim kurulmalı (E-mail, broşür)
- Yerel halkla görüşmeler yapılmalı (düzenli görüşmeler yapmak, halkın düşünce ve görüşlerini dinlemek ve dikkate almak)
- Toplantı yapılmalı
- Daha fazla etkinlik, faaliyet ve organizasyon yapılmalı
- Halkı yapılan faaliyet ve kararlara daha fazla dahil etme
- Halkın park ile daha fazla ilgilenmesini sağlamak (halkın ilgisini daha fazla çekmeli)
- Basın araçları kullanılmalı (yerel bültenlerde daha fazla tanıtım yapılmalı)
- Sergi, fuar ve festival yapılmalı,
- Siyasi değişim
- Park bayramı için televizyonda tanıtım yapılması

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı ziyaretçi grubu:

- Halka daha fazla bilgilendirilme yapılmalı
- Daha fazla tanıtım yapılmalı (reklam, gazete, televizyon, radyo)
- Halkla daha fazla iletişim kurulmalı
- Toplantılar yapılmalı
- Sergi, fuar ve festival yapılmalı
- Yerel halkla daha fazla iletişim kurulmalı
- Daha fazla etkinlik, faaliyet yapılmalı
- Web sitesini geliştirmek
- İnternet aracılığıyla halk bilgilendirilmeli
- İnsanlar internet üzerinden görüş bildirmeye teşvik edilmeli
- Açık bilgilendirme günü yapılmalı

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Günümüzde korunan alanların yönetiminde katılımcı yönetim anlayışı yer almaktadır. Katılımcı yaklaşımın uygulanması ile paydaşlar arasındaki iş birliği artmaktadır.

Katılımcılık, paydaşların düşüncelerini alarak görüş birliği oluşturmaktır. Bu nedenle de korunan alanlarda katılımcılık önemlidir. Katılımcı süreçte baştan sona tüm paydaşların görüşleri alınmalıdır. Eğer paydaşlar sürece dahil edilmezse katılımcı yönetim anlayışı olmayacaktır.

Her ülkenin farklı sosyal, politik ve kurumsal yapılanması olmasından dolayı her birinde farklı katılım yollarının olması gerekmektedir. Her ülkede farklı halk katılım metotları ve yönetim yaklaşımı olmalıdır.

Bu çalışma, Kazdağı Milli Parkı ve Le Parc naturel regional des Boucles de la Seine Normande (Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı) alanlarında yönetim sürecinde uygulanan katılımcı yaklaşımın mevcut durumunu ve iki ülkenin korunan alanlarındaki yönetim sisteminin katılımcı olup olmadığını değerlendirmek için gerçekleştirilmiştir.

Yapılan anketler kapsamında elde edilen bilgiler ile milli parkla ilgili bilgi düzeyi ve milli parka bakış açısına, milli parkın yönetimine katılım ile ilgili görüşlere ilişkin sonuçlar ortaya konulmuştur.

Milli parkla ilgili bilgi düzeyi ve milli parka bakış açısına ilişkin saptanan sonuçlara baktığımızda; Fransa'da korunan alanla ilgili bilgi düzeyinin daha fazla olduğu görülmektedir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkının çoğunluğu alandaki yasak faaliyetleri bilmektedirler ve yapılan anket çalışmaları sırasında yasaklardan dolayı alana çıkamadıklarını ifade etmişlerdir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkı parkın sürekli yasaklar getirmesi ve yararı olmadığı bakış açısına sahiptir. Fransa'da korunan alan ziyaretçilerinin parka bakış açılarına baktığımızda ise, parkın korunması gerekli değerler

taşıması ortaya çıkmaktadır. Nitekim, Fransa Seine Normande menderesi Bölge Tabiat Parkı yerel halkı parkın en önemli yararı olarak korunması gerekli değerler koruma altına alındı bakış açısına sahiptir. Ayrıca, parkın neden olduğu önemli zarar sorusuna verilen yanıtlardan da parkın zararı olmadı bakış açısına sahiptir.

Kazdağı Milli Parkı yerel halkının Milli parka bakış açılarına baktığımızda; parkın sürekli yasaklar getirmesi yer almaktadır. Kazdağı Milli Parkı ilan edilmesiyle birlikte çeşitli yasaklamalar meydana gelmiştir. Özellikle Milli parka sınır olan köylerde yaşayan insanlara olumsuz etkileri olmuştur. Daha önceden hayvancılık (keçi besiciliği) ve ormancılık faaliyetlerinin yapılması, alandan bazı faydalı bitkilerin toplanması sağlanırken bunlar korumacılık kapsamında Milli park statüsü ile yasaklanmıştır. Yıllarca kullandıkları ve kendilerine yasak olan alanların turistik gezilere ve bazı alanların piknikçilere açılmasından dolayı şikayetçi olduklarını belirtmişlerdir. Yerel halkla yapılan anket çalışmaları sırasında bazılarının parka ve park yönetimine karşı tepkili oldukları görülmüştür. Bu da yönetimin yerel halkla yeterli iletişim ve iş birliği kuramamasından kaynaklanmaktadır. Çoğunluğu için Milli park denilince sürekli yasak getirmesi akla gelmektedir. Milli park yönetiminin yerel halkı alanın değerleri hakkında bilgilendirmesi, yönetim sürecine katılımlarının sağlanması ve yerel halkın maddi kaybı olabilecek durumlarda telafi edilebilecek tedbirleri alması ile bu algının değişebileceği görülmektedir.

Milli parkın yönetimine katılım ile ilgili görüşlere ilişkin sonuçlar ise aşağıda verilmiştir.

- Grupların katılımcılık araçları hakkındaki bilgi düzeylerini ölçmeye yönelik sormuş olduğumuz soru ile Kazdağı Milli Parkı ziyaretçi grubunun bilgi ve bilinç düzeyi diğer gruplara göre daha yüksektir.
- Kazdağı Milli Parkı yerel halkının çoğunluğu yönetimin aldığı kararlarda ve uygulamalarda kendilerine danışılmasını istemektedirler.
- Gruplardaki katılımcıların çoğunun milli parkın yönetim sürecine katılım sağlamadıkları görülmektedir. Fransa'da yerel halkın parkın yönetime katılım süreci bölge ve illerden seçilmiş delegelerle yapılmaktadır. Yerel halkla yapılan

anket çalışmaları sonucunda seçilmiş delegelerin yerel halka bilgi vermediği görülmektedir.

- "Milli Park alanında katılım konusu değerlendirildiğinde katılımın derecesi nedir?" sorusuna verilen cevaplar arasında Fransa'daki her iki grubun katılım dereceleri diğer gruplardan yüksek çıkmıştır. En düşük katılım derecesi Kazdağı MP Yerel halk grubunda çıkmıştır. Kazdağı Milli Parkı yerel halkının çoğunluğu katılımı zayıf olarak derecelendirmiştir.
- Halkla ilişkiler konusunda etkili yöntemler olarak, Kazdağı Milli Parkı yerel halkı park yönetimin düzenli toplantılar ve yerel halkla görüşmeler yapmasını istemektedirler. Fransa'daki her iki grupta halkla ilişkiler konusunda sergiler, fuarlar ve festivallerin daha etkili olduğunu düşünmektedirler. Kazdağı Milli Parkı ziyaretçi grubu bu soruya çoğunlukla; düzenli toplantılar, yazılı ve basılı araçlar, yerel halkla görüşmeler, sergi, fuar ve festival olarak hepsi yanıtını vermişlerdir.
- Kazdağı MP Yerel halk grubunun % 42'si yönetim sürecinde halkın katılımının sağlanması ile uzun vadede maddi kazanç elde edilebileceğini belirtmiştir.
- Fransa BTP Ziyaretçi grubunda % 63 gibi bir oranla katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik park yetkilileri tarafından bilgilendirme yapıldığı belirtilmiştir. Kazdağı MP Yerel halk grubunda büyük çoğunluk Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme yapılmadığını belirtmiştir.
- Fransa'da alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik park yetkilileri tarafından medya (radyo, tv, yerel gazete), web siteleri, dergi, gazete aracılığıyla bilgilendirme yapılmakta olduğu görülmüştür. Nitekim web sitelerinde parkla ilgili istenilen her türlü bilgiye ulaşılmaktadır. Park planı, alanın özellikleri, yapılan aktiviteler gibi alanla ilgili her türlü dokümana rahatlıkla ulaşılabilmektedir. Kazdağı Milli parkı web sitesinin son yıllarda daha kullanışlı hale getirilmesine rağmen, Fransa'daki parkın web sitesi ona göre daha ileri bir konumdadır. Broşür ile bilgilendirme Kazdağı Milli parkı yerel halkı grubu hariç diğer tüm gruplarda çoğunluktadır. Her iki ülkede de Milli park yetkililerince broşürle bilgilendirme yapılmaktadır. Kazdağı Milli Parkı Ziyaretçi grubuna çoğunlukla kapı girişlerinde, ziyaretçi merkezinde ve piknik alanı olarak ayrılmış

alanlarda broşür verilmektedir. Fransa'da ise park ile ilgili broşürlere alanın her tarafında rastlanılmaktadır.

- Kazdağı Milli Parkı yerel halkında internet sitesinden park ile ilgili istek ve şikayet bildirimleri diğer gruplara göre daha azdır. Alandaki şikayet ve dilek kutularından istek ve şikayet bildirimlerinde Fransa Ziyaretçi grubundakilerin oranı diğer gruplardan yüksektir. Yüz yüze görüşerek bildirimlerde ise Kazdağı MP Yerel Halkı grubundakilerin oranı diğer gruplardan yüksektir.
- "Yönetim tarafından Milli Park ile ilgili istekleriniz ya da şikayetleriniz dikkate alınıyor mu?" sorusuna verilen cevaplar arasında Fransa'daki grupların evet oranları Türkiye'deki gruplardan yüksektir. Kazdağı Milli Parkı yerel halkının çoğunluğu yönetim tarafından parkla ilgili istek ve şikayetlerinin dikkate alınmadığını belirtmektedirler.
- "Son yıllarda Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılıkla ilgili pozitif yönde değişimlerin olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna verilen cevaplar arasında Fransa BTP Yerel halkı grubunda evet ve kısmen cevapları daha yüksekken, Kazdağı MP Yerel halkı grubunda hayır cevap oranı daha yüksektir. Kazdağı MP Yerel halkının çoğunluğu, son yıllarda Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılıkla ilgili pozitif yönde değişimlerin olduğunu düşünmemektedir.
- Milli Parkta katılımcılığa olan engeller olarak "bürokratik" diyenler arasında, Türkiye'deki grupların oranı Fransa'daki grupların oranından yüksektir. Genelde, katılımcılar yönetim tarafından bilgilendirme yapılmamasından bahsetmişlerdir. "Gelenek görenek" diyenler arasında Fransa'daki grupların oranı Türkiye'deki grupların oranından yüksektir. "Maddi zorluklar" diyenler arasında ise Fransa BTP Yerel Halkı grubundakilerin oranı diğer gruplardan yüksektir.

Halkın katılımını daha etkin sağlamak için neler yapılabileceği açık uçlu sorusuna ise genelde bütün gruplarda halk bilgilendirilmeli, tanıtım yapılmalı, toplantı yapılmalı, yerel halkla görüşmeler yapılmalı, yazılı basılı araçlar kullanılmalı, basın araçları kullanılmalı, internet aracılığıyla halk bilgilendirilmeli, daha fazla etkinlik, faaliyet yapılmalı, sergi, fuar ve festival yapılmalı gibi cevaplar verilmiştir.

IUCN'e bağlı WCPA'nın geliştirmiş olduğu, Yönetim Etkinliğini İzleme Aracı (METT) yöntemi her iki alanda da uygulanmıştır. Kazdağı Milli Parkı yönetiminin 99 üzerinden aldığı puan 66 olmuştur ve yönetimin etkinlik düzeyi % 67 olarak hesaplanmıştır. Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı yönetimi ise 102 puan üzerinden 73 puan almıştır. Yönetimin etkinlik düzeyi ise % 72 olarak hesaplanmıştır. Yönetimin etkinlik düzeyinin, Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nda Kazdağı Milli Parkı'na göre %5 daha fazla olduğu saptanmıştır.

Yönetimin etkinliğinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi için, yönetimin etkinlik düzeyi ölçümlerinin her iki alan için de belirli periyotlarla (örneğin 5 yılda) tekrarlanması ve etkinlik düzeyi sonuçlarına göre de yönetimin eksik yanlarının giderilmesi gerekmektedir.

Türkiye'deki korunan alanlar ve katılımcılık ile ilgili yasal düzenlemeler ele alınmıştır ve çoğunluğunda alan yönetimine katılımı gerektiren bir hüküm bulunmamaktadır. Buna karşılık, ilgili yasal düzenlemelerde katılımı engelleyecek bir hüküm de yer almamaktadır. Genelde katılım, katılımın en alt düzeyi olan bilgilendirme düzeyinde gerçekleşmektedir. Korunan alanlarda yerel halkla beraber alanı koruma düşüncesi geliştirilmeli ve katılım süreci yasal düzenlemelerde yer almalıdır.

Son zamanlarda milli parklarda maden arama ve çıkarma, turistik tesislerin yapımı gibi faaliyetlere izin verilmektedir. Daha önce de bahsettiğimiz gibi, Milli Parklar Kanunu'na göre, bir milli parkın onaylanmış uzun devreli gelişme planı olmadan o milli parkta yapılaşmaya izin verilmemektedir. Fakat, Milli Parklar Yönetmeliği'nin 5. Maddesinde "İçme suyu temini açısından yapımı aciliyet gösteren ve kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk arz eden tesisler için uzun devreli gelişme planı şartı aranmaz. İlgili kurumların görüşleri alındıktan sonra yapılan bu tesisler uzun devreli gelişme planlarına işlenir." ifadesine yer verilmiştir. Bu ifadeyle kamu yararı ve kesin zorunluluk halinde uzun devreli gelişme planı şartı aranmadan her türlü tesise izin verilebilecektir. Ayrıca, Kanunda uzun devreli gelişme planı olmadan yapılaşmaya izin verilmemesine rağmen park planının revize edilmesiyle alanda yapılaşmaya yer verilmektedir. Bu nedenle; park planları yapılırken kapsamlı şekilde ve katılımcı

yaklaşımla hazırlanması gerekmektedir. Park planlarının ne kadar sürede revize yapılabileceği, süresinden önce revize edilmesinin hangi şartlarda olabileceği yasal düzenlemelerde yer almalıdır.

Madencilik faaliyetleri ve turizm faaliyetleri kapsamında yer alan yapılaşma süreçleri de doğa koruma açısından sorun olarak görülmektedir. Kazdağı Milli Parkı ve bölgesinde de madencilik faaliyetleri yer almaktadır. Kazdağlarında yaşamını sürdüren yerel halk bu bölgedeki doğal kaynakların korunması konusundaki isteklerini ve doğaya karşı duyarlılıklarını ifade etmektedirler. Yerel halk, bölgedeki madencilik faaliyetleri ile ilgili rahatsızlıklarını dernek, belediyeler ve muhtarlıklar aracılığıyla duyurmaya çalışmaktadırlar. Ekonomik kalkınma için doğayı koruma göz ardı edilmemelidir. Ayrıca, doğa koruma amacıyla kalkınmayı durdurmakta yanlıştır. Sürdürülebilir kalkınma yaklaşımında, doğayı korumak, doğal kaynakların yönetimini sağlamak ve gelecek kuşaklara aktarımını da sağlamak gerekmektedir.

Türkiye'de ÇED uygulamalarında düzenlenen halkın katılımı toplantısı önemlidir. Halkın katılımı bu toplantılarla olmaktadır. Etkin bir katılımın sağlanması gerekmektedir. Bu sayede yapılacak tartışmaların değerlendirilmesi ile de ÇED süreci daha başarılı olacaktır. ÇED sürecine halkın katılımı yasal düzenlemelerle sağlanmakta fakat halkın katılım toplantısının tutanakları Çevre ve Şehircilik İl Müdürünün görevlendirdiği bir yetkili tarafından hazırlanmaktadır. Fransa'da ise tarafsızlığın sağlanması açısından anket komisyonuna verilmektedir. Halk, projeyle ilgili görüş, öneri ve taleplerini belirtmektedir. Türkiye'de halkın katılımı ile ortaya çıkan kararlar ise tavsiye niteliğindedir. Bu nedenle, yasal düzenlemelerde ÇED sürecine halk katılımı bilgilendirme ve danışma düzeyinde kalmaktadır.

Türkiye'deki Orman Kanununa baktığımızda ise; bilgilendirmeye yer verilmektedir. İlgili kanunda yönetime halkın katılımını gerektiren bir hüküm yer almamaktadır. Halka daha fazla bilgilendirme yapılmalıdır. Halka açık toplantılar düzenlenmelidir. Kısacası, halkla ilişkiler çalışmalarına önem verilmelidir. Halkın katılımı sağlanarak görüşleri alınmalıdır. Alınan görüşler ve öneriler de tavsiye niteliğinde kalmamalıdır. Orman Kanununda katılımcılık ilkesine yer verilmelidir.

Katılım, demokrasinin vazgeçilmez koşuludur. Fransa'da yönetime halkın katılımı kamu anketi olarak uygulanmaktadır. Kamu anketi halkın kamu ile ilgili işlerde fikrinin alındığı bir düzenlemedir. Bu da katılımcı demokrasiyi göstermektedir.

Fransa'daki korunan alanlar ve katılımcılık ile alakalı yasal düzenlemeler de irdelenmiş olup, alan yönetimine katılımı gerektiren hükümler yer almaktadır. Halka bilgilendirme oldukça fazladır. Kamuoyuna çok fazla sayıda duyuru yapılmaktadır. Genellikle plan ve projeler paydaş gruplarına görüş için gönderilmekte ve bir projenin, planın veya programın geliştirme aşamasında kamuoyu araştırması yapılmaktadır. Halka açık toplantılar düzenlenmektedir. Halkın katılımı sağlanmaktadır. Katılımcılık ilkesine yer verilmiştir. Türkiye'deki konuya ilişkin yasal düzenlemelere göre çok daha kapsamlıdır.

Kazdağı Milli Parkı planı katılımcılık yönünden incelendiğinde, genellikle alan yönetimine katılımı gerektiren bir ifade yer almamaktadır. Planda hangi tarafların süreçlere dahil edileceğine yer verilmemiştir. Alana gelen ziyaretçilere genel bir bilgilendirme yapılmasından dolayı katılımda bilgilendirmeye yer verilmiştir. Yönetime halkın katılımını gerektiren bir ifade yer almamaktadır. Planda paydaş katılımı ile ilgili bir ifade bulunmamaktadır.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nın planına katılımcılık açısından baktığımızda ise, çoğunluğunda alan yönetimine katılımı gerektiren ifadeler verilmiştir. Park planı hazırlanmasının katılımcı bir yaklaşımla yapıldığı açıkça belirtilmiştir. Plan hazırlanması süresinde yerel halkla sürekli diyaloglar yapıldığı, tüm paydaşların planlamaya katıldığı belirtilmiştir. Planda paydaşlar, rolleri ve görevleri açıkça verilmiştir. Hangi tarafların süreçlere dahil edileceğine yer verilmiştir. Yerel halk yönetim sürecine katılabilmektedir. İlgili çalışmalarda yer alacak ilgi grupları belirtilmiştir. Kısaca, alanın planının hazırlanması ve alanın yönetimi sürecinde ilgi gruplarının katılımına yer verilmiştir. Plan, paydaşların katılımına ayrıntılı bir şekilde yer vermektedir. Katılım; bilgilendirme, danışma, iş birliği, ortaklık düzeyinde gerçekleştirilmektedir. Paydaşlarla birlikte çalışılması gerekliliği belirtilmiştir. Kazdağı Milli parkı planına göre, Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı planında yönetime katılımın daha sistemli bir şekilde olduğu görülmüştür.

Çolakkadıoğlu (2012)'nun da belirttiği gibi park planlarının paydaşların istekleri, alanın kaynak koruma önlemleri ile çakışmadığı durumlarda uygulanmalı, çakıştığı durumlarda alternatifler geliştirilmesi sağlanmalıdır. Bu sayede, başta yerel halk olmak üzere tüm paydaşların alanda yaşanan sorunları sadece kendi çıkarları özelinde değerlendirmemelerine katkı sağlanmış olacaktır. Böylece yerel halkın alanı sahiplenmesi ve alanın kaynak değerlerini gönüllü olarak korumaya katkı sağlaması beklenmektedir. Park planları katılımcı bir yaklaşımla hazırlanmalıdır. Park planları hazırlanırken yerel halk başta olmak üzere paydaş gruplarını karar verme sürecine katan milli park yönetim anlayışının uygulanması gerekmektedir. Böylece alanın etkin korunması da sağlanmış olacaktır.

Fransa'da park planları her 12 yılda bir revize edilmektedir. Revize etme prosedürü zorunludur. Park planları son yasal düzenlemeleri içermektedir. Türkiye'de ise park alanı için hazırlanan plan uzun yıllar yönetim tarafından kullanılmaktadır. Fransa'da Bölge Tabiat Parkı planı yenilenmesiyle planın uygulanmasının değerlendirilmesi de yapılmaktadır. Sonuncu planın yenilenmesiyle gerçekleştirilmektedir. (Anonymous 2012a). Park planının yenilenmesiyle uygulanmasının değerlendirilmesi de yapılmaktadır.

Fransa'da Bölge Tabiat Parkları yasal kapsamı olan planlara sahiptir. Park planı parkın yasası olarak kabul edilmektedir ve bağlayıcıdır. Ayrıca, ilgili alandaki tüm paydaş grupları katılarak park planı geliştirilmektedir. Çok disiplinli bir yaklaşım bulunmaktadır. Bu sayede; bakış açıları da karşılaştırılmaktadır. Kamuoyu araştırması ile halkın görüş ve önerileri de toplanmaktadır.

Kazdağı Milli Parkı'nda hazırlanan gelişme planı uzun yıllar yönetim tarafından kullanılmaktadır. Gelişme planı, günümüzdeki yasal, bilimsel ve sosyal düzenlemeleri içermelidir. Ayrıca, Kazdağı Milli Parkı'nın sınırları tekrar gözden geçirilmelidir. Alanın sınırları, alanın bütünlüğünü bozmadan ekolojik özellikler dikkate alınarak düzenlenmelidir. Bu nedenle, daha kapsamlı bir gelişme planı için revizyon çalışmaları yapılmalıdır.

Yenilmez Arpa (2011)'nın belirttiği gibi; paydaşlar arasında sahiplilik duygusunu uyandırma, sorumlulukların paydaşlar arasında paylaşılmasının sağlanması, politik baskının ve otoritenin azaltılması, korunan alanda sürdürülebilir yönetimin sağlanması, kaynakların verimli ve etkin kullanımının sağlanması vb. sebeplerden ötürü, paydaşların yönetim sürecine dahil edilmesi önem taşımaktadır.

Kazdağı Milli Parkı yerel halkı bölgelerinde madencilik faaliyetlerinin yapılmasına karşıdır. Alanda yapılacak her faaliyeti madencilik olarak düşünerek ciddi bir kaygı duymaktadırlar. Bu da alanla ilgili herhangi bir bilgilendirme yapılmamasından, alınan kararlardan yerel halkın haberinin olmamasından oluşan bir kaygıdır.

Kazdağı Milli Parkı yönetimi ve korunması süreçlerinde yerel halk ile ilişkilerin yeterli kurulamadığı ve dolayısıyla halkın sürece dahil edilemediği anlaşılmıştır. Yerel halk; yönetim ile yalnızca yangın zamanlarında karşılaşıldığını, yönetim tarafından daha fazla bilgilendirilmelerinin gerekli olduğunu, yerel halktan kişilerin alınan kararlara katılımının gerekli olduğunu, katılımcı bir yönetim istediklerini belirtmiştir. Sadece Sarıkız şenlikleri'nde yönetimin kendilerine bilgilendirme yaptığını ifade etmişlerdir. Yerel halkın alanla ilgili bilgilendirilmesi, alandaki faaliyetler ve kararlara dahil edilmesi ile daha etkili bir yönetim sağlanmış olacaktır. Nitekim Sala (2013), Çevre korumasında ve yönetiminde katılımcılık: Kazdağları Örneği adlı tezinde, Kazdağı Milli Parkı'nın korumasında yerel halkın olaya dahil edilmesi için bir takım yöntemlerin geliştirilmesi gerektiği ve milli parka sınır olan küskün köylülerin kazanılması gerektiği önerisinde bulunmuştur.

Kazdağı Milli Parkı'na sınır olan yerleşim alanlarındaki halk milli park ilanından sonra alanda ormancılık, hayvancılık, şifalı bitki toplama gibi faaliyetler yapamamışlardır. Bu da yerel halkta ekonomik ve sosyal çeşitli olumsuzluklara neden olmuştur. Alan kılavuzluğu ile yerel halka istihdam yaratılmasına çalışılmıştır. Fakat, 2020 yılında "Korunan Alanlar Ücret Tarifesi Uygulama Usul ve Esasları" konulu genelgenin 3. Maddesindeki "Korunan alana aracıyla bireysel veya ailesi ile gelen ziyaretçilerin kendileri talep etmedikleri sürece Alan Kılavuzu almaları zorunlu değildir." hükmünden dolayı alan kılavuzları daha az istihdam edilmeye başlanmıştır (T.C. Tarım ve Orman

Bakanlığı DKMPGM 2020). Alandaki alan kılavuzu sayısını arttırmalarına rağmen istihdam azalmıştır. Bu da bize yerel halkın yönetim sürecinde ihmal edildiğini göstermektedir. Alanda istihdam yaratılarak yerel halk kazanılmalıdır. Ayrıca, yerel halkın korunan alana duyduğu ön yargı ve Milli park yönetimine karşı duyduğu güvensizlik için de gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Alanın daha iyi yönetilmesi ve korunması açısından bu gereklidir.

Korunan alanlarda pasif bir koruma yeterli olmamaktadır. İnsanla birlikte yapılan koruma stratejisi yer almalıdır. Yerel halkın alanın yönetimine katılmasıyla daha fazla koruma sağlanmaktadır. Demirayak (2006)'ın da belirttiği gibi; korunan alanların, alanda veya yakın çevresinde yaşayan insanlarla bir bütün oluşturmasından dolayı planlama, uygulama ve yönetim aşamasında ilgili tarafların katılımı olmadan korumada başarıya ulaşmak hemen hemen imkansız olmaktadır. Bu nedenle, yönetim sürecinde halkın katılımı gereklidir. Bunun yetersiz olduğu ve sağlanamadığı alanlarda koruma çalışmalarında olumlu sonuç alınamamaktadır.

Yönetimin her aşamasında paydaşların etkin katılımı sağlanmalıdır. Borrini- Feyerabend vd. (2004)'nin belirttiği gibi, paydaşların katılımının teşvik edilmesi ve endişelerine anlamlı yanıtlar sağlanması gerekmektedir.

Korunan alanlardaki yerel halkın koruma ve yönetim faaliyetlerine katılmasının sağlanması ve sosyo-ekonomik yönden desteklenmesi gerekmektedir. Korunan alanların sahip oldukları kaynak değerlerinin kıymetini ve korunması gerekliliğini kamuoyuna daha iyi anlatabilmek için tanıtım ve bilgilendirme yapılmalıdır. Tanıtımına yönelik olarak ilgili web siteleri, yazılı, basılı ve görsel medya araçları daha aktif şekilde kullanılmalıdır.

Fransa'da korunan alanlarda halkla ilişkiler etkinlikleri için;

- Dergi, gazete, çeşitli kitapçık ve broşürlerden oluşan basılı yayınlar vardır. Her yıl faaliyet raporu dergisi hazırlanmaktadır.

- Turizm ofislerinde bilgilendirme yapılmaktadır.
- Alanlarda yerel festival, park festivalleri yapılmaktadır.
- Yerel basın aracılığıyla bilgilendirme yapılmaktadır.
- Alanlara ait web sitelerinde mevcut tüm bilgiler yer almaktadır.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı ziyaretçi merkezinde (park evi) ve bilgi noktalarında belirli belgelere (haritalar, yürüyüş rehberleri, etkinlik takvimi broşürü vb.) erişim sağlanmaktadır. Alandaki turizm ofislerinde de parkla ilgili broşürlere ulaşılmaktadır.

Fransa'da Park bayramı festivalleri yapılmaktadır. Bu festival sayesinde paydaşlar bir araya gelmekte ve alanla ilgili konular birçok kişiyle paylaşılmaktadır. Bölge Tabiat Parkı'nın tanıtımı ve yapılan aktiviteleri yerel halka ve ilgi gruplarına aktarabilmek için hazırlanan "Echo des Boucles" adında dergi ve "Gazette Natura 2000" adında gazete, çeşitli kitapçık ve broşürler bulunmaktadır. Parkta yapılacak eylemler internet sitesinde duyurular bölümünde verilmektedir. Ayrıca herhangi bir bilgi isteme ya da sorular için internet sitesinden yetkililere ulaşılmaktadır. Kazdağı Milli Parkı internet sitesinde de istek ve şikayetler bölümünden yetkililere ulaşılmaktadır.

Fransa Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nda, parkı keşfetmek için tüm yıl boyunca herkesin erişebileceği ücretsiz programlar "The Rendez-vous du Parc" adlı broşürle halka duyurulmaktadır. Ayrıca, yapılacak faaliyetler etkinlik takvimi olan broşürle halka bildirilmektedir.

Fransa Bölge Tabiat parkında yapılan etkinlikler, faaliyetler parkın web sitesinde ve sosyal ağlarda bulunmaktadır. Kazdağı Milli Parkı web sitesinde ise faaliyet takvimi denen bir bölüm bulunmaktadır. Fakat, Fransa Bölge Tabiat parkındaki gibi çok aktif kullanılmamaktadır.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı tarafından basın toplantıları ve basın bültenleri yapılmaktadır. Ayrıca, her yıl hazırlanan faaliyet raporu dergisi ile de yerel halka bilgilendirme yapılmaktadır.

Kazdağı Milli Parkı faaliyetleri ve alanı hakkında; basılı yayınlar, yerel festival ve etkinlikler düzenleme, web sitelerinde daha fazla bilgiye yer verilmesi ve yerel basın ile yerel halkı bilgilendirmelidir. Yönetim sürecinde halkın katılımını sağlamak için gençlere yönelik programlar, park festivalleri gibi mekanizmalar da Kazdağı Milli Parkı'nda uygulanmalıdır.

Kazdağı Milli Parkı'nda parkın eylemlerinde halkı aktif yapan faaliyetlerin yapılması ve duyurunun broşür, belediyelerde ilan, ilgili web sitesi, yerel radyo gibi yöntemlerle yapılarak halkın katılımının sağlanması gerekmektedir. Fransa'daki gibi faaliyet raporu dergisi her yıl hazırlanarak yerel halka bilgilendirme yapılmalıdır. Kazdağı Milli Parkı alanı için daha fazla broşür ve dergi hazırlanmalıdır.

Kazdağı Milli Parkı'nda yerel halka parkın yararlılığının kanıtı sağlanmalıdır. Yapılan çalışmaların sonuçları tanıtılarak bu sağlanabilir. Ayrıca; parkın bölgeye getirdikleri halka gösterilmelidir. Değişik stratejiler belirlenmelidir. Alanın bölgedeki rolü ve önemi yerel halka açıklanmalıdır.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nda çocuklara yönelik doğa eğitimleri yapılmaktadır. Alandaki zenginlikleri keşfetmek için birçok aktiviteler yapılmaktadır. Türkiye'de Kazdağı Milli Parkı alanında planlı ve etkin bir eğitim ve bilinçlendirme programları yapılmalıdır. Ayrıca, Fransa ve Türkiye'de her iki çalışma alanlarında parkın gençlerine daha fazla eğitim verilmelidir.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı alanının sınırlarını gösteren haritalar broşür şeklinde yerel halka tanıtılmalıdır. Alan çok büyük olduğu için yerel halkın çoğunluğu alanın sınırlarını tam olarak bilmemektedir. Kazdağı Milli Parkı'nda ise yerel halk izin almadan içeriye girememektedir. Giriş kapısından personelin bilgisi dahilinde içeriye girilmektedir. Bu nedenle de yerel halk parkın sınırlarını bilmektedir. Ayrıca; alanlardaki tabelalara baktığımızda her iki çalışma alanında da tabelalar yeterli sayıdadır.

Ziyaretçi memnuniyet anketleri ile yönetimin başarısı belirlenerek ilgi grubunun yönetime katılması sağlanmaktadır. Türkiye'de korunan alanlarda Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan ziyaretçi memnuniyet anketleri yapılmaktadır.

Kazdağı Milli Parkı'nda, Tur operatörleri (Kazdağı Tur, Demre Tur ve Gözde Tur) ve Antandros Derneği (Antandros Antik Kenti'ni ortaya çıkarılması ve korunması için) ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen kişilerin, alanın katılımcı yaklaşım ile yönetilmediği yönünde düşüncelere sahip olduğu anlaşılmıştır. Yöre halkına alan ile alakalı daha fazla tanıtımın yapılması gerektiğini ve alan kılavuzlarının eğitim yetersizliğini belirtmişlerdir. Ayrıca, iki çalışma alanında da korunan alan yönetimlerinin turizm sektörüyle iş birliği içinde olmadığı görülmüştür. Türkiye'de ekoturizm uygulamalarının çoğunluğu tur operatörlerinin etkinlikleri kapsamındadır. Bu nedenle; korunan alan yönetimleri turizm sektörüyle iş birliği içinde olmalıdır. Kazdağı Milli Parkı yönetimi tur operatörleriyle iş birliğini arttırarak, turizm sektörünün beklentileri ile Milli parkın korunması ortak bir noktada buluşmuş olacaktır. Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nda ise belediyeler aracılığıyla turizm operatörleriyle iş birliği geliştirilmelidir.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı tarafından, sulak alanlardaki ekolojik koridorlar hakkında farkındalık yaratılması üzerine proje hazırlanmıştır. Proje çerçevesinde 7 grubun koordinasyonu sağlanmıştır. Proje sonucunda ise bir film yapılmıştır. Alanda yapılan projelerde iş birliği sağlanmaktadır.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı tarafından tüm ortaklarla iş birliği içinde alandaki yönetim planları hazırlanmaktadır. Kazdağı Milli Parkı'nda alanın daha etkin yönetimi için katılımcı yönetim planlarının yapılması gereklidir. Yerel halkın yönetime katılımı sağlanmalıdır. Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı'nda plan ve projeler paydaşlara danışılarak yapılmaktadır. İşbirlikçi çalışmalara önem vermektedir. Yönetim sürecinde katılımcılığa yer verilmektedir.

Yönetim sürecinde katılım için kurumsal yapılanma gerekmektedir. Türkiye'de Milli Parklar ve Tabiat Parklarında, Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü sorumlu kurumdur. Genel Müdürlüğün teşkilat yapısına baktığımızda Yönetim Hizmetleri Daire Başkanlığı altında Eğitim ve Tanıtım Şube Müdürlüğü bulunmaktadır. İlgili başkanlığın görevlerini incelediğimizde halkla ilişkiler çalışmalarında eksiklikler görülmüştür. Bu nedenle; yönetim sürecinde katılımı gerçekleştirecek, konuyla ilgili çalışmalar yapacak, tanıtım hizmetlerini yürütecek, Milli Park Müdürlüğüyle iş birliği halinde çalışacak şekilde ilgili Müdürlüğün görevlerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı teknik ekibi; park müdürü yönetiminde 5 ana bölümden meydana gelmektedir. Bu bölümlerde kendi içerisinde konularla ilgili sorumlu personelden oluşmaktadır. Kazdağı Milli Parkı ise; Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü 2. Bölge Müdürlüğü altında Balıkesir Şube Müdürlüğü'ne bağlı Kazdağları Milli Parklar Şefliği sorumluluğunda yönetilmektedir. Kazdağı Milli Parkı doğal kaynakları ve kültürel değerleri açısından büyük öneme sahiptir. Bu alanın korunması, sürdürülebilir yönetimi ve Milli Park konularıyla ilgili daha sistemli çalışmaların yapılması için, nitelikli uzman personele sahip idari yapı üzerinde önemle durulması gereken konudur. Kazdağı Milli parkı'nda görev yapan çalışanların korunan alanlar konusunda daha eğitimli ve bilgili olmaları gerekmektedir.

Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı müdürü ile yapılan görüşmelerde, parkın yönetiminde katılımcılıkla ilgili eksikliklerini görmek ve onları iyileştirmek için çalışmanın sonuçlarını istediklerini belirtmiştir. Bu da alan yönetiminin bilimsel araştırmalara ilgi duymasını ve önem vermesini göstermektedir. Nitekim, 2018 yılından itibaren alanın daha katılımcı bir yaklaşımla yönetildiği de görülmektedir. Alan yönetimi eksikliklerini görüp onları iyileştirmek ve alanı daha iyi yönetmek için çalışmaktadır. Türkiye'de de alanda yapılan bilimsel çalışmalara daha fazla ilgi gösterilerek bunların sonuçları dâhilinde eksiklikler yönetim tarafından iyileştirilmelidir.

Çalışmanın genel olarak değerlendirilmesi sonucunda bazı öneriler de sunulmuştur.

Yenilmez Arpa (2011)'nın belirttiği gibi, Türkiye'de korunan alan uygulamalarında katılım durumu orta düzeyde kalmaktadır. Katılımın yalnızca bilgilendirme ve bilgi alma şeklinde düşünüldüğü görülmektedir. Korunan alanların yönetim sürecinde uygulama ve karar alma aşamalarında katılım yaklaşımı yeterince görülmemekte olup sınırlı seviyede olan paydaşların katılımının daha üst seviyeye ulaşması sağlanmalıdır.

Fransa'da korunan alanlarda katılım açısından iyi bir yasal çerçeve vardır. Fakat uygulamada eksiklikler bulunmaktadır. Genel olarak bakarsak, Fransa korunan alanlarda yönetim sürecinde katılımcılık açısından Türkiye'ye göre daha ileridedir.

Fransa'da korunan alanlarda yönetimde uygulamalar ve yönlendirmeler yerelde bulunan teknik birim tarafından ve yerelde oluşturulan seçimle gelen birlik tarafından yapılmaktadır. Yerelde oluşturulan birlik tarafından yönetilmesi ile de katılımcılık güçlendirilmiştir.

Türkiye'de paydaşlar için alan yönetimine katılımının yeterli olmadığı görülmektedir. Fransa'daki gibi alan bazlı yerinde yapılanma güçlendirilmelidir. Böylece paydaşların etkin katılımı sağlanmış olacaktır. Ayrıca, korunan alan yönetimi karar alırken ilgili yerel halk, kamu kuruluşu, bilim ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinden oluşan bir yapıyı da bir araya getirerek yönetim sürecine katılmalarını sağlamalıdır.

Demirayak (2006)'ın belirttiği gibi Türkiye'de tarafların ortaklığını mümkün kılan ortaklaşa yönetim anlayışının geliştirilmesi gerekmektedir. Türkiye'de korunan alanlarda etkin yönetim için paydaşların katılımının mevzuat ve planlarda yer alması sağlanmalıdır.

Türkiye'de korunan alanlarda yönetim sürecinde katılımcılığın sağlanabilmesi için;

- Paydaşların korunan alanlarda yönetim sürecindeki uygulamalara katılımı yetersizdir. Katılımı kısıtlayan engeller belirlenerek ortadan kaldırılmalıdır. Paydaşlar uygulama sürecine dahil edilmelidir.

- Korunan alanlarda yerel halkla görüşmeler, toplantılar, yazılı basılı araçların kullanılması, sergi, fuar, festival gibi halkla ilişkiler etkinliklerinin yapılması gerekmektedir.
- Korunan alanlarda daha kapsamlı ve programlı şekilde eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Korunan alanlarda yönetim sürecinde herhangi bir konuda karar alınırken kararın etkileyeceği bütün paydaşların katılımı gereklidir. Nitekim insanların etkilendikleri kararlardan haberdar olmamaları katılımcı demokrasi ile bağdaşmamaktadır. Yönetim sürecinde yerel halkın düşünce ve isteklerinin göz önüne alınması, ilgili paydaşlarla katılımcı bir yaklaşım sağlanmalıdır. Yerel halk küstürülmemelidir.
- Türkiye'de korunan alanlarda merkeziyetçi yönetim bulunmaktadır. Paydaşların daha etkin rol oynamasına yönelik alan bazlı yerinde yapılandırma gereklidir. Korunan alanlarda yerinden yönetimle paydaşlar arasındaki iletişim ve iş birliği güçlenecektir. Korunan alanlarda yönetim sürecinde merkeziyetçi olmayan, paydaşların katılımı ile alınan kararlarda onların da isteklerini dikkate alan bir yönetime ihtiyaç bulunmaktadır. Bu çağdaş doğa koruma anlayışının gereksinimindendir.
- Ülkemizdeki korunan alanların yönetim sürecinde tüm yetki ilgili alanın yönetiminden sorumlu kurumdadır. Paydaş grupları ise yasal hükümler açısından da yetkileri olmadığı için yönetim sürecinde alanla ilgili alınan kararlar ve uygulamalarda aktif rol oynamamaktadırlar.
- Korunan alanlarda yönetimin sadece kaynak değerlerini koruma amacına yoğunlaşması ile korunan alanın yakın çevresinde ya da sınırlarında yaşayan yerel halkın karşılaştığı sorunlar bulunmaktadır. Kazdağı Milli Parkı'nda da öncelik koruma odaklıdır. Fakat, yerel halk için milli park denilince yasaklar akla gelmektedir. Bu da alanın etkin korunmasını ve yönetimini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle yerel halk için onların yaşamlarını içeren konularda alternatif tedbirler oluşturulmalıdır.
- Türkiye'de korunan alanların uzun devreli gelişme planlarında kaynak değerini koruma temel görevi kapsamında paydaşların gereksinim ve istekleri de dikkate alınmalıdır. Planda paydaşlar, rolleri ve görevleri belirtilmelidir.

- Her ülkenin yasal sistemi, sosyal ve örgüt yapısı farklı olduğundan korunan alanların yönetiminde farklı katılım süreçleri oluşmaktadır. Türkiye'de kendi içinde farklı korunan alan özellikleri ve statülerine sahiptir. Katılımın bilgilendirme, danışma, iş birliği, karar alma gibi süreçleri vardır. Yönetimde katılımın hangi düzeyde olacağı alanın özelliklerine ve statüsüne göre de belirlenmelidir. Mesela; sit alanlarında paydaşların katılımı bilgilendirme düzeyinde olabilmektedir. Milli parklar, tabiat parkları gibi statülerde ise paydaşların katılım süreci danışma, iş birliği, karar alma gibi daha aktif bir düzeyde gerçekleştirilmelidir.
- Korunan alanlar yönetiminde katılımla ilgili çalışmalar yapılmalı ve statülere uygun katılım süreçleri belirlenmelidir.
- Korunan alanların yönetim sürecinde belirlenen amaçlarına ulaşıp ulaşmadığını anlayabilmek için de korunan alanların yönetiminde etkinliğin değerlendirilmesi çalışmaları yapılmalıdır. Türkiye'de korunan alan yönetimleri ile yöre halkı, sivil toplum kuruluşları, kamu ve özel sektör kuruluşları ve üniversiteler gibi ilgili kesimlerin iş birliği içinde olması gerekmektedir. Bu kesimlerin de bir araya gelerek etkinlik değerlendirme sürecine katılımlarının sağlanması önemlidir.
- Ülkemizde korunan alanların etkin yönetimi için, korunan alanlarda katılıma dayanan uygulamaların geliştirilmesi gerekmektedir.
- Korunan alan yöneticileri katılım hakkında daha fazla bilgiye sahip olmalı ve bu konuya alanın yönetim sürecindeki uygulamalarında gereken önemi vermelilerdir.
- Korunan alanlarda Fransa'daki gibi daha katılımcı yönetime yer verilmelidir. Bu sayede, paydaşlar arasında iletişim sağlanarak daha çok iş birliği meydana gelecektir.

KAYNAKLAR

Abrute, D. 2012. Stakeholders participation in Zemaitija National Park, Litvanya. Protection of valuable agricultural and natural landscapes, Power point sunum, Danimarka.

Adetoro, A. O., Lawal, M. S. and Jenyo-Oni A. 2011. Biodiversity conservation and community participation in Kainji Lake National Park, Nigeria. Pelagia Research Library, 2(2): 218-226, ISSN: 0976-8610.

Akçakaya, M. 2003. Fransa'da yerel yönetimler ve halkın karar alma sürecine katılımı. Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 1/2003, 153-174.

Akdoğan, A. A. 2008. Yeni yerel yönetim yasalarında katılım, yerel yönetimlere katılım. Bülten 64 (Aralık 2008), Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını, 17-27.

Akten, S., Gül, A. ve Akten, M. 2009. Korunan doğal alanların katılımcı yönetim planında ziyaretçi etki yönetimi yaklaşımı. International Davraz Congress on Social and Economic Issues shaping the World's Future: New Global Dialogue, 1577-1590, 24-27 September 2009, Isparta.

Anonim. 1956. 6831 Sayılı Orman Kanunu.

Anonim. 1982. T.C. Anayasası.

Anonim. 1983a. 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu.

Anonim. 1983b. 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu

Anonim. 1983c. 2872 Sayılı Çevre Kanunu.

Anonim. 1986. 2873 Sayılı Milli Parklar Yönetmeliği.

Anonim. 1995. Kazdağı Milli Parkı Master Planı Raporu, Ankara.

Anonim. 2002. Orman Genel Müdürlüğü, SOY ve Katılımcılık. MCPFE Viyena Konferansı, ELM toplantısı raporu.

Anonim. 2003. 4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu.

Anonim. 2006. Alan Kılavuzlarının Seçimi, Eğitimi, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.

Anonim. 2011. Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma. T.C. Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, ISBN 978-975-19-5028-4, Ankara.

Anonim. 2012a. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Tabiat Parkları Gelişme Planı Teknik İzahnamesi. 28.02.2012 tarihli ve 201 sayılı Korunan Alanlarda Koruma Bölgelerinin Belirlenmesi konulu Bakanlık Makamı Olur'u, Ankara.

Anonim. 2012b. Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik.

Anonim. 2012c. Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmelik.

Anonim. 2014a. Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği.

Anonim. 2014b. Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği.

Anonim. 2015. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, III. Bölge Müdürlüğü, Milli Parklar Balıkesir İl Şube Müdürlüğü, Kaz Dağı Milli Parkı Şefliği, Ekosistem tabanlı fonksiyonel orman amenajman planı, 2015-2034.

Anonim. 2016. Kazdağı Milli Park şefliği arşivi.

Anonim. 2017. Korunan alanların etkin yönetimi çalışma grubu raporu. 2. Ormancılık ve Su Şurası, 46 sayfa, 16 Şubat 2017.

Anonim. 2018. Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi.

Anonim. 2020. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Balıkesir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Balıkesir ili temiz hava eylem planı THEP (2020-2024), 26.02.2020.

Anonim. 2021. Kazdağı Milli Park şefliği arşivi.

Anonim. 2022. Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Korunan alanlar. Web sitesi. https://www.tarimorman.gov.tr. Erişim Tarihi: 06.07.2022.

Anonymous. 1954. Şehir planlama yasası (Code de l'urbanisme).

Anonymous. 1993. Peyzajın korunması ve geliştirilmesi ve kamu anketi ile ilgili bazı yasal hükümlerin değiştirilmesi hakkında kanun **(**Loi n° 93-24 du 8 janvier 1993 sur la protection et la mise en valeur des paysages et modifiant certaines dispositions législatives en matière d'enquêtes publiques).

Anonymous. 1994. Bölge Tabiat Parkları'nda kırsal yasasının L. 244-1. maddesinin uygulanması hakkında kararname (Décret n°94-765 du 1er septembre 1994 pris pour l'application de l'article L. 244-1 du Code rural et relatif aux parcs naturels régionaux).

Anonymous. 1996. Yerel yönetimler genel yasası (Code général des collectivités territoriales).

Anonymous. 2000a. Kentsel dönüşüm ve dayanışma kanunu (LOI n° 2000-1208 du 13 décembre 2000, relative à la solidarité et au renforcement urbain).

Anonymous. 2000b. Çevre yasası (Code de l'environnement).

Anonymous. 2002a. Toplu hizmet planlarını onaylayan kararname (Décret n°2002-560 du 18 avril 2002 approuvant les schémas de services collectifs).

Anonymous. 2002b. Yerel demokrasiye ilişkin kanun (LOI n°2002-276 du 27 février 2002, relative à la démocratie de proximité).

Anonymous. 2005. Çevre Şartı (Charte de l'environnement).

Anonymous. 2006. Milli Parklar, deniz tabiat parkları ve bölge tabiat parkları ile ilgili kanun **(**Loi n° 2006-436 du 14 avril 2006 relative aux parcs nationaux, aux parcs naturels marins et aux parcs naturels régionaux).

Anonymous. 2009. Grenelle çevre uygulaması ile ilgili planlama kanunu (Loi n°2009-967 du 3 août 2009 de programmation relative à la mise en œuvre du Grenelle de l'environnement, dite Loi Grenelle I).

Anonymous. 2012a. Questions-Réponses sur les parcs naturels régionaux argumentaire, Novembre 2012, 60 sayfa, Parcs Naturels Régionaux de France.

Anonymous. 2012b. Orman yasası (Code Forestier).

Anonymous. 2014a. Bienvenue dans la culture parc. Guide, Avril 2014, 40 sayfa, Parcs Naturels Régionaux de France.

Anonymous. 2014b. Charte 2013-2025 du Parc Naturel Régional des Boucles de la Seine Normande, Janvier 2014.

Anonymous. 2016. Parc Naturel Regional des Boucles de la Seine Normande. Web sitesi. https://www.pnr-seine-normande.com/ Erişim Tarihi: 03.10.2016.

Anonymous. 2018a. Seine Normande Menderesi Bölge Tabiat Parkı arşivi.

Anonymous. 2018b. INSEE (Ulusal İstatistik ve Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü), Fransa.

Anonymous. 2021. Parc Naturel Regional des Boucles de la Seine Normande. Web sitesi. https://www.pnr-seine-normande.com/ Erişim Tarihi: 01.10.2021.

Arı, Y. 2003. Kuş Cenneti Milli Parkı'nda park yönetimi-yöre halkı ilişkisi. Doğu Coğrafya Dergisi, 8(9): 7-37.

Arı, Y. ve Soykan, A. 2006. Kazdağı Milli Parkı'nda kültürel ekoloji ve doğa koruma. Türk Coğrafya Dergisi, 44: 11-32, İstanbul.

Arias, M. C., Valery, A. I. and Faria, H. H. 2000. Measuring protected area management effectiveness: Forest innovations project. WWF/GTZ/IUCN, Technical Series No. 2.

Aruoba, Ç. 2003. Orman yönetimi, sürdürülebilirlik ve katılım konusunda bazı ekonomik düşünceler. II. Ulusal Ormancılık Kongresi, 19-20 mart 2003, s. 207-213, Ankara.

Asan, Ü., Yeşil, A., Özdemir, İ. ve Özkan, U. Y. 2003a. Ormancılık planları ve katılım. II. Ulusal Ormancılık Kongresi, 19-20 Mart 2003, s. 114-122, Ankara.

Asan, Ü., Yeşil, A., Özdemir, İ. ve Özkan, U. Y. 2003b. Konumsal orman fonksiyonlarının belirlenmesinde katılımcı yaklaşımın önemi ve sayısal arazi modellerinin yeri. II. Ulusal Ormancılık Kongresi, 19-20 Mart 2003, s. 162-173, Ankara.

Ateş, H. ve Buyruk, G. C. 2018. Bir iyi yönetişim ilkesi olarak katılımcılık ve türk kamu yönetiminde katılımcılığın konumu. Ombudsman Akademik Özel Sayı 1, Kamu hizmetlerinde iyi yönetim ilkeleri, Aralık 2018, 81-98, Issn: 2148-256x.

Atmış, E. 2003. Dünyada ve Türkiye'de ormancılıkta katılım. II. Ulusal Ormancılık Kongresi, 19-20 Mart 2003, s. 81-101, Ankara.

Atmış, E., Özden, S. ve Lise, W. 2007. Public participation in forestry in Turkey. Ecological Economics, 62(2): 352-359.

Avcıoğlu Çokçalışkan, B., Lise, Y. ve Stanciu, E. 2010. Türkiye'de korunan alanlar yönetimi etkinliği. Kırsal Çevre Yıllığı'2010, s. 110-129.

Ay, Z. 2003. Katılımcı yerel değerlendirme yöntemi Gödence Köyü (İzmir) örneği. II. Ulusal Ormancılık Kongresi, 19-20 Mart 2003, s. 49-57, Ankara.

Bilim, C., Doğru, H., Yakut, K. ve Say, Y. 1999. Çağdaş dünya tarihi. Anadolu Üniversitesi Yayın No: 1078, Açıköğretim Fakültesi Yayın No: 596.

Borrini-Feyerabend, G., Kothari, A., Oviedo, G. and Phillips, A. 2004. Indigenous and local communities and protected areas, towards equity and enhanced conservation. Guidance on policy and practice for co-managed protected areas and community conserved areas, WCPA, Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 11.

Bozan, M. 2016. 21. Yüzyıl vizyonu: katılımcı demokrasi, sosyal ve beşerî bilimlere küresel yaklaşımlar. Detay Yayıncılık, sayfa 761-772, Ankara.

Colfer, C. J. P. and Wadley, R. L. 1996. Assessing "Participation" in forest management: workable methods and unworkable assumptions. Center For International Forestry Research, No. 12.

Coşgun, U. 2009. Ormancılıkta katılımcı kırsal değerlendirme ve kırsal kalkınma (Köprülü Kanyon Milli Parkı örneği). II. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi, SDÜ, s. 115-132, Isparta.

Çevre ve Orman Bakanlığı. 2007. Korunan alan planlaması ve yönetimi. T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Biyolojik çeşitlilik ve doğal kaynak yönetimi projesi, Ankara.

Çolakkadıoğlu, D. 2012. Korunan alan yönetiminde katılımcılık: Göreme Tarihi Milli Parkı örneği. Doktora tezi, Çukurova Üni. Fen Bilimleri Ens., 266 sayfa, Adana.

Daim, M. S., Bakri, A. F., Kamarudin, H. and Zakaria, S. A. 2012. Being neighbor to a National Park: Are we ready for community participation? Social and Behavioral Sciences, 36(2012): 211-220.

Danielsen, F., Burgess, N. D., Balmford, A., Donald, P. F., Funder, M., Jones, J. P. G., Alviola, P., Balete, D. S., Blomley, T., Brashares, J., Child, B., Enghoff, M., Fleldsa, J., Holt, S., Hübertz, H., Jensen, A. E., Jensen, P. M., Massao, J., Mendoza, M. M., Ngaga, Y., Poulsen, M. K., Rueda, R., Sam, M., Skielboe, T., Hill, G. S., Jorgensen, E. T. and Yonten, D. 2008. Local participation in natural resource monitoring: a characterization of approaches. Conservation Biology, 23(1): 31-42.

Demirayak, F. 2006. Türkiye'de korunan alanlar için yeni bir yaklaşım ortaklaşa yönetim. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 216 sayfa, Ankara.

Dereli, D. 2010. Kazdağı Milli Parkı'nda ziyaretçi yönetimi. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, 112 sayfa, Balıkesir.

Doğru, M. ve Özuğurlu, E. 2003. Ormancılık planlamasında katılım. II. Ulusal Ormancılık Kongresi, 19-20 Mart 2003, s. 17-37, Ankara.

DPT 2006. Kamu idareleri için stratejik planlama kılavuzu, 2. Sürüm, Ankara.

Drijver, C. 1990. People's participation in environmental projects in developing countries. Centre for Environmental Studies, Leiden, The Netherlands, International Institute for Environment and Development, 17.

EPA, 2019. Web sitesi. https://www.epa.gov/international-cooperation/public-participation-guide-selecting-right-level-public-participation. Erişim Tarihi: 25.05.2019.

Erbay, Y. 1999. Fransa'da idari sistem ve yerel yönetimler. Çağdaş Yerel Yönetimler, 8(2): 58-74, 2 Nisan 1999.

Ercoşkun, B. 2020. Türkiye'nin demokratikleşme sürecindeki parametreleri. Lectio Socialis, January 2020, 4(1): 41-58.

Erdönmez, C. 2005a. Korunan doğal alanların yönetiminde halkla ilişkilerin rolü. Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu, SDÜ, s. 201-208, Isparta.

Erdönmez, C. 2005b. Türk ormancılığı ve katılım: sorular ve yanıtlar. Türk Ormancılığında, Uluslararası Süreçte Acil Eyleme Dönüştürülmesi Gereken Konular, Mevzuat ve Yapılanmaya Yansımaları Sempozyumu, s. 325-336, Antalya.

Erdönmez, C., Özden, S., Atmış, E., Akesen, A., Ekizoğlu, A. ve Kuvan, Y. 2010. Ormancılık politikası. Türkiye Ormancılar Derneği Yayını No:6, 254 sayfa, Ankara.

Ericson, J. A. 2006. A participatory approach to conservation in the Calakmul biosphere reserve, Campeche, Mexico. Landscape and Urban Planning, 74: 242-266.

Eroğlu, H. T. 2006. Yönetime katılma biçimleri ve yerel yönetimlerde demokratik mekanizmalar. SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, s. 191-206.

Ersoy, İ. 2016. Milli parklarda uzun devreli gelişme planlarının uygulanması ve sonuçlarının değerlendirilmesi (Doğa Koruma ve Milli Parklar IX. Bölge Müdürlüğü örneği). Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim dalı, Tezsiz Yüksek Lisans dönem projesi.

Google Haritalar, 2021. Erişim Tarihi: Haziran, 2021.

Guignier, A. and Prieur, M. 2010. Legal framework for protected areas: France. Guidelines for protected areas legislation. IUCN Environmental Policy and Law Paper, 81.

Guyot, S. 2011. The instrumentalization of participatory management in protected areas: the ethnicization of participation in the Kolla-Atacameña Region of the Central Andes of Argentina and Chile. Journal of Latin American Geography, 10(2): 9-36.

Güçyetmez, M. 2017. Karşılaştırmalı demokrasi modelleri ve hükümet sistemleriyle ilişkisi. Hacettepe HFD, 7(1): 479-496.

Gülez, S. 1990. Milli park planlamasında kamuoyu etkisi (Maçka Altındere Vadisi Milli Parkı örneği). İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri A, 40(1): 116-131.

Güneş, G. 2011. Korunan alanların yönetiminde yeni bir yaklaşım: katılımcı yönetim planları. Ekonomi Bilimleri Dergisi, 3(1): 47-57, ISSN: 1309-8020.

Heritier, S. 2010. Participation et gestion dans les parcs nationaux de Montagne: approches Anglo-Saxonnes. Journal of Alpine Research, 98(1): 155-176.

Hewlett, D. M. A. 2010. Community participation in local decision-making in protected areas: the case of the New Forest National Park, Hampshire, England. Doktora tezi, Bournemouth University, 496 sayfa, İngiltere.

Hockings, M., Stolton, S. and Dudley, N. 2002. Evaluating effectiveness: a summary for park managers and policy makers. WWF/IUCN, Australia.

Iğırcık, M., Bekiroğlu, S., Okan, T. ve Bucak, C. 2008. Kazdağı yöresinde yaban hayatı kaynaklarının yönetim çalışmalarına ilgili kesimlerin katkı ve katılımlarının araştırılması. T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Ege Ormancılık Araştırma Müdürlüğü Teknik Bülten No: 41, ISSN: 1300-9508, İzmir.

Işık, M. 2010. Avrupa Birliği'nin yönetişim anlayışı çerçevesinde bilgi edinme kanunu'nun değerlendirilmesi. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 12(19): 39-49, ISSN: 1309-9132.

IUCN. 1994. Guidelines for protected area management categories. CNPPA with the assistance of WCMC, IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK. x + 261pp.

İnanç, S. 2005. Türkiye'de doğa koruma ve koruma yapıları. Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu, SDÜ, Isparta.

İşler, E. 1998. Voltaire ve Rousseau etrafında aydınlanma çağı fransız yazını'na bir bakış. Pamukkale Üniversitesi aydınlanma hareketi ve Türkiye'ye etkileri konulu panel.

Kakabadze, E. 2011. Governance and public participation in PAs (Çalışma alanları Avuaturya, İtalya ve Slovenya). Burs raporu.

Kayıkçı, S. 2003. 1982 Reform yasası sonrası Fransa'da yerel yönetimler ve yerel özerklik şartı. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 12(3): 22-47.

King, G. 1999. Participation in the integrated coastal zone management processes: mechanisms and procedures needed. EC Demonstration Programme on ICZM, Final report.

Körezlioğlu, H. S. 2002. Avrupa Birliği proje yönetimi yaklaşımı (project cycle management) ve mali iş birliği çerçevesinde kullanılan terimler ve açıklamaları. Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Ankara.

Kurdoğlu, O. ve Kurdoğlu, B. 2002. Ormancılıkta halkla ilişkiler ve milli parkların halkla ilişkiler sürecindeki önemi. II. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, 15-18 Mayıs 2002, s. 212-219, Artvin.

Kurdoğlu, O. 2007. Dünyada doğayı koruma hareketinin tarihsel gelişimi ve güncel boyutu. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 8(1): 59-76.

Kurdoğlu, O. and Avcıoğlu Çokçalışkan, B. 2011. Assessing the effectiveness of protected area management in the Turkish Caucasus. African Journal of Biotechnology, 10(75): 17208-17222.

Kurdoğlu, O. ve Düzgüneş, E. 2011. Artvin kent ormanının rekreasyon olanakları ve kullanıcı tercihlerinin irdelenmesi. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 12(2): 199-210, ISSN: 2146-1880.

Kuvan, Y. 1991. Avrupa topluluğu tarafından yapılan korunan alan sınıflandırması ve ülkemizdeki korunan alanların bir değerlendirmesi. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri B, 41(3-4): 121-128.

Kuvan, Y. 1997. Balıkesir yöresindeki orman rekreasyon kaynaklarının yönetimi, sorunları ve çözüm yolları. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, 168 sayfa, İstanbul.

Kuvan, Y. 2005. Korunan alan yönetiminde etkinliğin önemi ve değerlendirilmesi. Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu Sözlü Bildiriler Kitabı, 8-10 Eylül 2005, s. 81-89, Isparta.

Kuvan, Y. 2012. Doğa koruma ve korunan alanlar. İÜ Orman Fakültesi Yayın No:499, 201 sayfa, İstanbul.

Leverington, F., Hockings, M. and Costa K. L. 2008. Management effectiveness evaluation in protected areas- A global study. 2008 Report, The University of Queensland, IUCN, WCPA, The Nature Conservation, WWF, AUSTRALIA.

Liu, J., Ouyang, Z. and Miao, H. 2010. Environmental attitudes of stakeholders and their perceptions regarding protected area-community conflicts: A case study in China. Elsevier, Journal of Environmental Management 91(11): 2254-2262.

Martin, T. 2006. Co-management of a national park: The Wapusk National Park's experience. Études Canadiennes/Canadian Studies, 61(2): 139-148.

Mostert, E. 2003. Public participation and the European water framework directive: A framework for analysis. Inception report of the HarmoniCOP project- Harmonising COllaborative Planning.

Nacak, O. 2014. Temsili demokrasinin sorun alanları ve çözüm noktasında yeni bir model: katılımcı demokrasi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 32: 194-214.

Octeau, C. 1999. Local community participation in the establishment of national parks: planning for cooperation. The University of British Columbia Vancouver, 209 sayfa, Kanada.

Özdamar, K. 2003. Modern bilimsel araştırma yöntemleri, 270 sayfa, Eskişehir.

Özden, S. 2003. Karar alma sürecine çağdaş bir yaklaşım: katılımcı yönetim. II. Ulusal Ormancılık Kongresi, 19-20 Mart 2003, s. 360-368, Ankara.

Özden, S. ve Deniz-Izyajen, S. A. 2021. Türkiye Kazdağı Milli Parkı'nda yönetim sürecinde katılımcılık. 5. Uluslararası Erciyes Bilimsel Araştırmalar Kongresi, 16-17 Nisan 2021, s. 131-143, Kayseri.

Öztürk, A. ve Türker, M. F. 2005. Katılımcılık kavramı ve orman işletmelerinde işletme amaçlarının önceliklerinin belirlenmesi sürecine ilgi gruplarının katılımı. Türk Ormancılığında Uluslararası Süreçte Acilen Eyleme Dönüştürülmesi Gereken Konular, Mevzuat ve Yapılanmaya Yansımaları Sempozyumu, Orman Mühendisleri Odası, 22-24 Aralık 2005, Antalya.

PWCNT (Parks and Wildlife Commission of the Northern Territory). 2002. Public participation in protected area management best practice, CNPPAM Benchmarking and Best Practice Program.

Rasche, K., Krywkow, J., Newig, J. and Hare, M. 2006. Assessing the intensity of participation along six dimensions. Institute of Environmental Systems Research, Germany.

Reed, M. S. 2008. Stakeholder participation for environmental management: A literature review. Biological Conservation, 141(10): 2417-2431.

Sala, S. 2013. Çevre korumasında ve yönetiminde katılımcılık: Kazdağları örneği. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, 221 sayfa, Ankara.

Shan, X. Z. 2012. Attitude and willingness toward participation in decision-making of urban green spaces in China. Urban Forestry&Urban Greening, 11(2): 211-217.

Sıvalıoğlu, P. 2012. Milli park kullanıcılarının algısal değerlendirmesi: Marmara Bölgesi örneği. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Şehir ve Bölge Planlama Programı, 227 sayfa, İstanbul.

Summak, M. E. 2020. Özel ve kamu kuruluşlarında halkla ilişkiler. İksad Yayınları, 206 sayfa, ISBN: 978-625-7279-46-8, Ankara.

T.C. Kalkınma Bakanlığı. 2012. Katılımcılığın ilkeleri: katılımlı çalışmaları tasarlayan, uygulayan ve yönetenler için iyi uygulama kılavuzu, Ankara.

T.C. Kalkınma Bakanlığı. 2014. 10. kalkınma planı, yerel yönetimler özel ihtisas komisyonu raporu, Ankara.

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı DKMPGM. 2020. Korunan alanlar ücret tarifesi uygulama usul ve esasları.

TDK. 2018. Türk Dil Kurumu. Büyük türkçe sözlüğü. Web sitesi. http://www.tdk.gov.tr Erişim Tarihi: 16.01.2018.

Tekin, H., Erdönmez, C., Erdönmez İ. M. Ö., Aktaş, N. K., Bekdemir, A. P., Öztoprak, Ö. ve Tekşen, S. 2014. Tabiat parkı – mesire yeri (orman içi dinlenme yeri) kavramları ve tabiat parkı belirleme kriterleri üzerine yeniden yapılandırma önerisi: Belgrat Ormanı örneği proje sonuç raporu. OGM, Marmara Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Aralık 2014, İstanbul.

Tunç, H. 2008. Demokrasi türleri ve müzakereci demokrasi kavramı. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 12(1-2): 1113-1132.

Turan, A. M. 2018. Türkiye'nin yeni yönetim düzeni: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi. Social Sciences Research Journal, 7(3): 42-91, ISSN: 2147-5237.

TÜİK. 2016. Türkiye İstatistik Kurumu verileri.

Tümen, G., Satıl, F. ve Dirmenci, T. 2005. Kazdağı Milli Parkı'ndaki nadir ve endemik bitkiler yayılış alanları, botanik özellikleri, risk durumları ve koruma önerileri. Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Biyoloji Bölümü, Balıkesir 2005.

Ulaş, D. 2019. Korunan alanların yönetiminde yaşanan problemler ve sürdürülebilir turizm çerçevesinde çözüm önerileri: Kızılcahamam-Çamlıdere Jeoparkı projesi. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15): 131-149.

Urhan, V. F. 2008. Türkiye'de yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması. Sayıştay Dergisi, Ankara, 70: 85-102.

Vivian, J. M., 1991. Greening at the grassroots: people's participation in sustainable development, The United Nations Research Institute for Social Development (UNRISD) Araştırma Programı Raporu.

WWF. 2007. Yönetim etkinliği izleme aracı. Korunan alanlarda ilerlemenin raporlanması: 2. Baskı, Gland, Switzerland.

Yaman, F. T. 2017. Katılımcı demokrasi: kapsam ve unsurlar. Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(2): 136-160.

Yenilmez-Arpa, N. 2011. Türkiye'de korunan alanların belirlenmesi, planlanması ve yönetimi sürecinde katılımcılığın değerlendirilmesi: Sultan Sazlığı Milli Parkı. Doktora tezi, Ankara Üni. Fen Bilimleri Ens., 322 sayfa, Ankara.

Yıldırım, B. 2016. Bütünleşik kıyı alanları yönetimi yaklaşımının katılımcılık ilkesi: Kaş-Kekova denizel yönetim planı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 126 sayfa, Ankara.

Yördem, Y. ve Şeker, H. 2018. Türkiye'nin idari yapısı ve mülki idarenin yeri. Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi, 2(4): 10-24.

Yücel, M. ve Babuş, D. 2005. Doğa korumanın tarihçesi ve Türkiye'deki gelişmeler. DOA Dergisi, 11: 151-175.

URL-1, 2021. Web sitesi. http://cografyaharita.com/turkiye_mulki_idare_haritalari.html, Türkiye Haritası, Erişim Tarihi: 20.06.2021.

URL-2, 2021. https://www.turkhotelmarket.com/tr/resort/otel/fransa/paris/harita.htm, Fransa Haritası, Web sitesi. Erişim Tarihi: 01.06.2021.

EKLER

Ek 1. Muhtarlarla yapılan ön görüşmelere ait sorular

Ek 2. Yerel Halk İçin Hazırlanan Anket Formu

Ek 3. Ziyaretçiler İçin Hazırlanan Anket Formu

Ek 4. Yerel Halk İçin Hazırlanan Fransızca Anket Formu

Ek 5. Ziyaretçiler İçin Hazırlanan Fransızca Anket Formu

Ek 6. Yerel Halk İçin Hazırlanan İngilizce Anket Formu

Ek 7. Ziyaretçiler İçin Hazırlanan İngilizce Anket Formu

Ek 1. Muhtarlarla yapılan ön görüşmelere ait sorular

1- Aile yapısı
2- Köylerde hane sayısı, nüfus çeşitliliği (genç-yaşlı)
3- Köylülerin geçim kaynağı, (köyünüzde el sanatları gibi yöresel tanıtıma uygun faaliyetler var mı?)
4- Sorunlarınız var mı? Varsa nelerdir?
5- Milli Park alanının size faydaları ve zararları neler?
6- Katılımcılık kavramını daha önce duydunuz mu?
7- Alanda yapılan çalışmalarla ilgili haberdar ediliyor musunuz? Nasıl? (toplantı, telefon, vs.)
8- Yönetim tarafından Milli Parkla ilgili talep ve istekleriniz dikkate alınıyor mu?
9- Milli Parkın katılımcı yaklaşımla yönetildiğini düşünüyor musunuz?

Ek 2. Yerel Halk İçin Hazırlanan Anket Formu

KAZDAĞI MİLLİ PARKI'NDA YÖNETİM SÜRECİNDE KATILIMCILIK DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK ANKET FORMU
(Kazdağı Milli Parkı'nda Yaşayan Yöre Halkı ve Diğer İlgi Grupları)

I. BÖLÜM: Sosyo Ekonomik Yapının Belirlenmesi

1. Sosyo Ekonomik Yapı

Cinsiyetiniz: ( ) Kadın ( ) Erkek

Yaşınız:

Eğitim Durumu: ( ) Okuma yazma bilmiyor ( ) Lise mezunu
( ) Okuma yazma biliyor ( ) Ön Lisans mezunu
( ) İlköğretim ( ) Lisans mezunu
( ) Ortaöğretim ( ) Lisans üstü

Meslek: ( ) İşsiz ( ) Çiftçi
( ) İşçi ( ) Memur
( ) Emekli ( ) Profesyonel
( ) Serbest Meslek Sahibi ( ) Yardımcı Profesyonel
( )Turizm ()Diğer:……..

II. BÖLÜM: Milli Parkla İlgili Bilgi Düzeyi ve Milli Parka Bakış Açısı

2. Kazdağı Milli Parkı'nın neden milli park ilan edildiğini biliyor musunuz?

Evet □ Hayır□

Eğer biliyorsanız kısaca belirtir misiniz…….

3. Milli Park içinde hangi faaliyetlerin yasak olduğunu biliyor musunuz?

Evet□ Hayır□

4. Milli Park size ne ifade ediyor?

1) Korunması gerekli değerler taşıyor.
2) Sürekli yasak getiriyor.
3) Geçim kaynağı oluşturuyor.
4) Eğlenme ve dinlenmeyi sağlıyor.
5) Diğer……

5. Milli Parkın sağladığı en önemli yarar nedir?

1)Yararı olmadı

2) Ekonomik katkı sağladı

3) Korunması gerekli değerler koruma altına alındı

4) Diğer……

6. Milli Parkın neden olduğu önemli zarar nedir?

1) Zararı olmadı

2) Çeşitli yasaklar getirdi

3) Otlatma yasağı getirdi

4) Zor prosedürler

5) Diğer……

III. BÖLÜM: Milli Parkın Yönetimine Katılım İle İlgili Görüşler

7. "Planlama, halka danışma, gönüllü uygulamalar, bilgi edinme, yargı yoluyla katılım"gibi

kavramlar "katılımcılık araçları" olarak bilinmektedir. Bu kavramlarla ilgili bir bilginiz var mı?

Evet □ Hayır □

8. Milli Park yönetiminin aldığı kararlarda ve uygulamalarda size danışılmasını ister misiniz?

Evet□ Fikrim yok □ Hayır□

9. Milli Parkın yönetim sürecine katılım sağlıyor musunuz? Milli Parkın yönetim sürecinde hangi faaliyetler ve konularda alınan kararlara katılım sağladınız?

……

10. Eğer alanda katılımcılıkla ilgili yapılan çalışmalara katıldıysanız, bu çalışmalara dahil olmanız sizi ne kadar memnun etti?

1.Çok memnun□ 2.Memnun□ 3.Orta□ 4.Memnun değil□ 5.Hiç memnun değil□

11. Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılığa karşı olan tutumunuz nedir?

1.Çok gerekli□ 2.Gerekli □ 3.Tarafsız□ 4.Gereksiz□ 5.Çok gereksiz□

12. Milli Park alanında katılım konusu değerlendirildiğinde katılımın derecesi nedir?

1) Çok iyi 2) İyi 3) Orta 4) Zayıf 5) Çok kötü

13. Halkla ilişkiler konusunda sizce hangi yöntemler daha etkili olur?

1) Düzenli Toplantılar 2) Yazılı ve basılı araçlar 3) Yerel halkla görüşmeler

4) Sergiler, Fuarlar, Festivaller 5) Hepsi 6) Hiçbiri

7) Diğer……

14. Yönetim sürecinde halkın katılımının sağlanması ile uzun vadede maddi kazanç elde edilir mi?

Evet□ Kısmen □ Hayır□

15. Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme yapılıyor mu?

Evet □ Hayır□

Eğer evet ise nasıl yapılıyor?

Medya (radyo, tv, yerel gazete) ( ) Kitap ( ) Web sitelerinde ( )
Broşür ( ) Dergi, gazete ( ) Diğer ( ):……

16. Milli Park ile ilgili isteklerinizi ya da şikayetlerinizi yetkili kişilere nasıl bildiriyorsunuz?

1) İnternet sitesinden

2) Alandaki şikayet ve dilek kutularından

3) Yüz yüze görüşerek

4) Diğer……

17. Yönetim tarafından Milli Park ile ilgili istekleriniz ya da şikayetleriniz dikkate alınıyor mu?

Evet□ Kısmen □ Hayır □

18. Son yıllarda Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılıkla ilgili pozitif yönde değişimlerin olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet □ Kısmen □ Hayır □

19. Milli Parkta katılımcılığa olan engeller sizce nelerdir?

1) Bürokratik 2) Gelenek görenek 3) Maddi zorluklar (fakirlik)

4) Dini inançlar 5) Diğer.....

20. Halkın katılımını daha etkin sağlamak için sizce neler yapılabilir?

……

KATILIMINIZ VE KATKILARINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER

Ek 3. Ziyaretçiler İçin Hazırlanan Anket Formu

KAZDAĞI MİLLİ PARKI'NDA YÖNETİM SÜRECİNDE KATILIMCILIK DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK ANKET FORMU
(Kazdağı Milli Parkı'nda Ziyaretçiler)

I. BÖLÜM: Sosyo Ekonomik Yapının Belirlenmesi

1. Sosyo Ekonomik Yapı

Cinsiyetiniz: ( ) Kadın ( ) Erkek

Yaşınız:

Eğitim Durumu: ( ) Okuma yazma bilmiyor ( ) Lise mezunu
( ) Okuma yazma biliyor ( ) Ön Lisans mezunu
( ) İlköğretim ( ) Lisans mezunu
( ) Ortaöğretim ( ) Lisans üstü

Meslek: ( ) İşsiz ( ) Çiftçi
( ) İşçi ( ) Memur
( ) Emekli ( ) Profesyonel
( ) Serbest Meslek Sahibi ( ) Yardımcı Profesyonel
( )Turizm ( ) Diğer:……..

II. BÖLÜM: Milli Parkla İlgili Bilgi Düzeyi ve Milli Parka Bakış Açısı

2. Kazdağı Milli Parkı'nın neden milli park ilan edildiğini biliyor musunuz?

Evet □ Hayır□

Eğer biliyorsanız kısaca belirtir misiniz……

3. Milli Park içinde hangi faaliyetlerin yasak olduğunu biliyor musunuz?

Evet□ Hayır□

4. Milli Park size ne ifade ediyor?

1) Korunması gerekli değerler taşıyor.

2) Sürekli yasak getiriyor.

3) Geçim kaynağı oluşturuyor.

4) Eğlenme ve dinlenmeyi sağlıyor.

5) Diğer……

III. BÖLÜM: Milli Parkın Yönetimine Katılım İle İlgili Görüşler

5. "Planlama, halka danışma, gönüllü uygulamalar, bilgi edinme, yargı yoluyla katılım" gibi kavramlar "katılımcılık araçları" olarak bilinmektedir. Bu kavramlarla ilgili bir bilginiz var mı?

Evet □ Hayır □

6. Milli Park yönetiminin aldığı kararlarda ve uygulamalarda size danışılmasını ister misiniz?

Evet□ Fikrim yok □ Hayır□

7. Milli Parkın yönetim sürecine katılım sağlıyor musunuz? Milli Parkın yönetim sürecinde hangi faaliyetler ve konularda alınan kararlara katılım sağladınız?

……
.....

8. Eğer alanda katılımcılıkla ilgili yapılan çalışmalara katıldıysanız, bu çalışmalara dahil olmanız sizi ne kadar memnun etti?

1.Çok memnun□ 2.Memnun□ 3.Orta□ 4.Memnun değil□ 5.Hiç memnun değil□

9. Milli Parkta yönetim sürecinde katılımcılığa karşı olan tutumunuz nedir?

1.Çok gerekli□ 2.Gerekli □ 3.Tarafsız□ 4.Gereksiz□ 5.Çok gereksiz□

10. Milli Park alanında katılım konusu değerlendirildiğinde katılımın derecesi nedir?

1) Çok iyi 2) İyi 3) Orta 4) Zayıf 5) Çok kötü

11. Halkla ilişkiler konusunda sizce hangi yöntemler daha etkili olur?

1) Düzenli Toplantılar 2) Yazılı ve basılı araçlar 3) Yerel halkla görüşmeler

4) Sergiler, Fuarlar, Festivaller 5) Hepsi 6) Hiçbiri

7) Diğer……

12. Yönetim sürecinde halkın katılımının sağlanması ile uzun vadede maddi kazanç elde edilir mi?

Evet□ Kısmen □ Hayır□

13. Katılımcılıkla ilgili alanın tanıtımına, kalkınmasına ve alanda yapılan aktivitelere yönelik Milli Park yetkilileri tarafından bilgilendirme yapılıyor mu?

Evet □ Hayır□

Eğer evet ise nasıl yapılıyor?

Medya (radyo, tv, yerel gazete) ( ) Kitap ( ) Web sitelerinde ( ) Broşür ( )

Dergi, gazete ( ) Diğer ( ):……

14. Milli Park ile ilgili isteklerinizi ya da şikayetlerinizi yetkili kişilere nasıl bildiriyorsunuz?

1) İnternet sitesinden

2) Alandaki şikayet ve dilek kutularından

3) Yüz yüze görüşerek

4) Diğer……

15. Yönetim tarafından Milli Park ile ilgili istekleriniz ya da şikayetleriniz dikkate alınıyor mu?

Evet□ Kısmen □ Hayır □

16. Milli Parkta katılımcılığa olan engeller sizce nelerdir?

1) Bürokratik 2) Gelenek görenek 3) Maddi zorluklar (fakirlik)

4) Dini inançlar 5) Diğer.....

17. Halkın katılımını daha etkin sağlamak için sizce neler yapılabilir?

……
……..……

KATILIMINIZ VE KATKILARINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER

Ek 4. Yerel Halk İçin Hazırlanan Fransızca Anket Formu

FORMULAIRE D'ENQUÊTE POUR L'ÉVALUATION DE LA PARTICIPATION AU PROCESSUS DE GESTION DANS LE PARC NATUREL RÉGIONAL DES BOUCLES DE LA SEINE NORMANDE
(Pour les gens locaux)

I. Détermination de la structure socio-économique

1. La structure socio-économique

Le genre: ( ) F ( ) H

L'âge:

Statut scolaire: ( ) Analphabète ( ) Lycée
( ) Alphabétiser ( ) Pré- licence
( ) École primaire ( ) Licence
( ) École secondaire ( ) Études supérieures

Profession: ( ) Sans emploi ( ) Agriculture
( ) Ouvrier ( ) Fonctionnaire
( ) Retraité ( ) Professionnel
( ) Profession libérale ( ) Professionnel associé
( ) Tourisme ( ) Autre:……..

II. Niveau de connaissances sur le parc naturel régional et point de vue concerant le parc

2. Saviez-vous pourquoi le Parc Naturel Régional des Boucles de la Seine Normande est déclaré le Parc Naturel Régional?

Oui□ Non□

Si vous le savez, pouvez-vous le décrire brièvement……

3. Saviez-vous quelles activités sont interdites dans le parc naturel régional?

Oui□ Non□

4. Que signifie le parc naturel régional pour vous?

1)Il porte des valeurs nécessaires à la préservation.

2) Il impose constamment l'interdiction.

3) Cela crée une source de revenus

4) Il fournit du divertissement et de détente.

5)Autres……

5. Quel est l'avantage le plus important que procure le parcnaturel régional?

1) Pas d'avantages.

2) Il contribue économiquement.

3) Les valeurs a conserver ont été protegées.

4) Autres……

6. Quel est le principal dommage causé par le parc naturel régional?

1) Il n'y avait aucun dommage.

2) Il a imposé de diverses interdictions.

3) Il a imposé l'interdiction de pâturage.

4) Procédures difficiles

5)Autres……

III.Opinions sur la participation à la gestion du parc naturel régional

7. Des concepts tels que «la planification, la consultation du public, les demandes volontaires, l'information et la participation par le biais du système judiciaire» sont appelés «moyens de participation». Avez-vous des informations sur ces concepts?

Oui □ Non□

8. Souhaitez-vous être consulté sur les décisions prises et les applications de la gestion du Parc Naturel Régional?

Oui □ Aucune idée □ Non □

9. Participez-vous au processus de gestion du parc naturel régional? Dans quelles activités et enjeux avez-vous participé aux décisions prises dans le processus de gestion du parc naturel régional?

…….
.....

10. Si vous avez participé à des travaux sur la participation sur le terrain, quelle satisfaction avez-vous ressentie en participant à ces travaux?

1.Très satisfait □2.Satisfait□3.Moyenne□4.Pas satisfait □5.Pas du tout satisfait □

11. Quelle est votre attitude à l'égard de la participation au processus de gestion du parc naturel régional?

1.Très nécessaire□ 2. Nécessaire □ 3.indifférent□ 4.Inutile □5.Très inutile □

12. Quel est le degré de participation lorsque la participation dans la zone du parc naturel régional est evaluée?

1) Très bien 2) Bien 3) Pas mal 4) Faible 5) Très mauvais

13. Quelles méthodes seront les plus efficaces à votre avis sur les relations publiques?

1) Réunions régulières 2) Outils écrits et imprimés 3) Interviews avec les locaux

4) Expositions, Foires, Festivals 5) Tous 6) Aucun

7)Autres……

14. Est-il possible d'obtenir un gain financier à long terme grâce à la participation du public au processus de gestion?

Oui□ Partiellement□ Non□

15. Les autorités régionales des parcs naturels fournissent-elles des informations sur la promotion, le développement et les activités sur les sites liées à la participation?

Oui□ Non □

Si oui, comment cela se fait-il?

Médias (radio, télévision, journal local) ( ) le livre ( ) Sur le site du Parc() Brochure ( )

Magazine, journal ( ) Autres ( ):……

16. Comment rapportez-vous vos demandes ou plaintes concernant le Parc naturel régional aux personnes autorisées?

1) Sur le site du parc

2) Grâce à la boîte de suggestion qui sont situés sur la zone

3) Face à face

4) Autres……

17. La direction tient-elle compte de vos demandes ou suggestions concernant le parc naturel régional?

Oui □ Partiellement□ Non□

18. Pensez-vous qu'il y a eu des changements positifs dans la participation au processus de gestion du parc naturel régional au cours des dernières années?

Oui □ Partiellement□ Non□

19. Quels sont les obstacles à la participation au parc naturel régional?

1) Bureaucratique 2) Tradition 3) Difficultés financières (pauvreté)

4) Croyances religieuses 5) Autres.....

20. Selon vous, que peut-on faire pour rendre la participation du public plus efficace?

……
……
……

MERCI DE VOTRE PARTICIPATION ET DE VOTRE CONTRIBUTION

Ek 5. Ziyaretçiler İçin Hazırlanan Fransızca Anket Formu

FORMULAIRE D'ENQUÊTE POUR L'ÉVALUATION DE LA PARTICIPATION AU PROCESSUS DE GESTION DANS LE PARC NATUREL RÉGIONAL DES BOUCLES DE LA SEINE NORMANDE
(Pour les visiteurs)

I. Détermination de la structure socio-économique

1. La structure socio-économique

Le genre:	( ) La femme	( ) L'homme
L'age:		
Statut scolaire:	( ) Analphabète	( ) Lycé
	( ) Alphabétiser	( ) Pré- licence
	( ) École primaire	( ) Licence
	( ) École secondaire	( ) Études supérieures
Profession:	( ) Sans emploi	( ) Agriculture
	( ) Ouvrier	( ) Fonctionnaire
	( ) Retraité	( ) Professionnel
	( ) Profession libérale	( ) Professionnel associé
	( ) Tourisme	( ) Autre:……..

II. Niveau de connaissances sur le parc naturel régional et point de vue au parc

2. Savez-vous pourquoi le Parc Naturel Régional des Boucles de la Seine Normande est déclaré le Parc Naturel Régional?

Oui □ Non□

Si vous le savez, pouvez-vous dire brièvement……

3. Savez-vous quelles activités sont interdites dans le parc naturel régional?

Oui□ Non□

4. Que signifie le parc naturel régional pour vous?

1) Il porte des valeurs nécessaires à la préservation.

2) Il impose constamment l'interdiction.

3) Cela crée une source de revenus

4) Il fournit du divertissement et de détente.

5) L'autre ……

III. Opinions sur la participation à la gestion du parc naturel régional

5. Des concepts tels que «la planification, la consultation du public, les demandes volontaires, l'information et la participation par le biais du système judiciaire» sont appelés «moyens de participation». Avez-vous des informations sur ces concepts?

Oui □ Non □

6. Souhaitez-vous être consulté sur les décisions prises et les applications de la gestion du Parc Naturel Régional?

Oui □ Aucune idée □ Non □

7. Participez-vous au processus de gestion du parc naturel régional? Dans quelles activités et enjeux avez-vous participé aux décisions prises dans le processus de gestion du parc naturel régional?

…….
.....

8. Si vous avez participé à des travaux sur la participation sur le terrain, quelle satisfaction avez-vous ressentie en participant à ces travaux?

1. Très satisfait □ 2. Satisfait □ 3. Moyenne □ 4. Pas satisfait □ 5. Pas satisfait du tout □

9. Quelle est votre attitude à l'égard de la participation au processus de gestion du parc naturel régional?

1. Très nécessaire □ 2. Nécessaire □ 3. Impartial □ 4. Inutile □ 5. Très inutile □

10. Quel est le degré de participation lorsque le sujet de la participation dans la zone du parc naturel régional est évalué?

1) Très bien 2) Bien 3) Milieu 4) Faible 5) Très mauvais

11. Quelles méthodes seront les plus efficaces à votre avis sur les relations publiques?

1) Réunions régulières 2) Outils écrits et imprimés 3) Interviews avec les locaux

4) Expositions, Foires, Festivals 5) Tous 6) Aucun

7)L'autre……

12. Est-il possible d'obtenir un gain financier à long terme grâce à la participation du public au processus de gestion?

Oui□ Partiellement □ Non□

13. Les autorités régionales des parcs naturels fournissent-elles des informations sur la promotion, le développement et les activités sur site liées à la participation?

Yes □ Non □

Si oui, comment cela se fait-il?

Médias (radio, télévision, journal local) ( ) Le livre ( ) Sur les sites Web ( )

Brochure ( ) Magazine, journal ( ) L'autre ( ):……

14. Comment rapportez-vous vos demandes ou plaintes concernant le Parc naturel régional aux personnes autorisées?

1) Du site web

2) Grâce à la boîte de suggestion qui sont situés sur la zone

3) Face à face

4) L'autre……

15. La direction tient-elle compte de vos demandes ou suggestions concernant le parc naturel régional?

Yes□ Partiellement □ Non □

16. Quels sont les obstacles à la participation au parc naturel régional?

1) Bureaucratique 2) Tradition 3) Difficultés financières (pauvreté)

4) Croyances religieuses 5) L'autre.....

17. Selon vous, que peut-on faire pour rendre la participation du public plus efficace?

……
……..……..

MERCI DE VOTRE PARTICIPATION ET DE VOTRE CONTRIBUTION

Ek 6. Yerel Halk İçin Hazırlanan İngilizce Anket Formu

SURVEY FORM FOR THE EVALUATİON OF PARTICIPATION ON MANAGEMENT PROCESS IN THE REGIONAL NATURAL PARK OF THE LOOPS OF THE SEINE NORMANDY

(For local people)

I. Determination of the socio-economic structure

1. The socio-economic structure

Gender:	( ) Female	( ) Male
Age:		
Educational Status:	( ) Illiterate	( ) High school
	( ) Literate	( ) Pre-license
	( ) Primary school	( ) License
	( ) Secondary school	( ) Post Graduate
Occupation:	( ) Unemployed	( ) Farmer
	( ) Worker	( ) Public servant
	( ) Retired	( ) Professional
	( ) Self employed	( ) Associate Professional
	( ) Tourism	( ) Other:……

II. Level of knowledge about the regional nature park and the point of view to the park

2. Do you know why the Regional Natural Park of the Loops of the Seine Normandy is declared the Regional Nature Park?

Yes □ No □

If you know, can you say briefly …….

3. Do you know what activities are prohibited in the regional nature park?

Yes □ No □

4. What does the Regional Nature Park mean to you?

1) It carries values necessary for preserving.

2) It constantly imposes ban.

3) It creates a source of income.

4) It provides entertainment and relaxation.

5) Other……

5. What is the most important benefit of the regional nature park?

1) It had no benefits.

2) It made a contribution economically.

3) The values to be preserved have been taken under preservation.

4) Other……

6. What is the major damage caused by the Regional Nature Park?

1) It had no damage.

2) It imposed various bans.

3) It imposed grazing ban.

4) Difficult procedures

5) Other……

III. Opinions on participation in the management of the Regional Nature Park

7. Concepts such as "planning, consultation to public, voluntary applications, information, and participation through judiciary" are known as "means of participation". Do you have any information about these concepts?

Yes □ No □

8. Would you like to be consulted in the decisions taken and applications of the Regional Nature Park Management?

Yes □ No idea □ No □

9. Do you participate in the regional nature park management process? In which activities and issues did you participate in decisions taken in the regional nature park management process?

……
.....

10. If you have participated in works conducted about the participation in the field, how much satisfaction did you feel as you were involved in these works?

1. Very satisfied □ 2. Satisfied □ 3. Average □ 4. Not Satisfied □ 5. Not Satisfied at all □

11. What is your attitude towards participation in the regional nature park management process?

1. Very necessary □ 2. Necessary □ 3. Impartial □ 4. Unnecessary □ 5. Very unnecessary □

12. What is the degree of participation when the participation issue in the regional nature park zone is evaluated?

1) Very good 2) Good 3) Middle 4) Weak 5) Very bad

13. Which methods will be more effective in your opinion about the public relations?

1) Regular Meetings 2) Written and printed tools 3) Interviews with local people

4) Exhibitions, Fairs, Festivals 5) All 6) None

7) Other……

14. Is it possible to obtain long-term financial gain by public participation in the management process?

Yes □ Partly □ No□

15. Do the Regional Nature Park Authorities provide information about the promotion, development and on-site activities related to the participation?

Yes □ No □

If yes, how is it done?

Media (radio, TV, local newspaper) ( ) Book ( ) On websites ( ) Brochure ( )

Magazine, newspaper ( ) Other ( ):……

16. How do you report your requests or complaints about the Regional Nature Park to authorized persons?

1) From the website

2) Through request and suggestion box that are located on the zone

3) Face-to-face

4) Other……

17. Does the management take in consideration your requests or suggestions about the Regional Nature Park?

Yes□ Partly □ No □

18. Do you think there have been positive changes in participation in the regional nature park management process in recent years?

Yes □ Partly □ No □

19. What are the obstacles to participation in the regional nature park?

1) Bureaucratic 2) Traditions 3) Financial difficulties (poverty)

4) Religious beliefs 5) Other.....

20. In your opinion, what can be done to make public participation more effectively?

……

……..……

THANK YOU FOR YOUR PARTICIPATION AND CONTRIBUTION

Ek 7. Ziyaretçiler İçin Hazırlanan İngilizce Anket Formu

SURVEY FORM FOR THE EVALUATİON OF PARTICIPATION ON MANAGEMENT PROCESS IN THE REGIONAL NATURAL PARK OF THE LOOPS OF THE SEINE NORMANDY

(For visitors)

I. Determination of the socio-economic structure

1. The socio-economic structure

Gender:	( ) The Woman	( ) The Man
Age:		
Educational Status:	( ) Illiterate	( ) High school
	( ) Literate	( ) Pre-license
	( ) Primary school	( ) License
	( ) Secondary school	( ) Post Graduate
Occupation:	( ) Unemployed	( ) Farmer
	( ) Worker	( ) Public servant
	( ) Retired	( ) Professional
	( ) Self employed	( ) Associate Professional
	( ) Tourism	( ) Other:……

II. Level of knowledge about the regional nature park and the point of view to the park

2. Do you know why the Regional Natural Park of the Loops of the Seine Normandy is declared the Regional Nature Park?

Yes □ No □

If you know, can you say briefly …….

3. Do you know what activities are prohibited in the regional nature park?

Yes □ No □

4. What does the Regional Nature Park mean to you?

1) It carries values necessary for preserving.

2) It constantly imposes ban.

3) It creates a source of income.

4) It provides entertainment and relaxation.

5) Other……..

III. Opinions on participation in the management of the Regional Nature Park

5. Concepts such as "planning, consultation to public, voluntary applications, information, and participation through judiciary" are known as "means of participation". Do you have any information about these concepts?

Yes □ No □

6. Would you like to be consulted in the decisions taken and applications of the Regional Nature Park Management?

Yes □ No idea □ No □

7. Do you participate in the regional nature park management process? In which activities and issues did you participate in decisions taken in the regional nature park management process?

…….
.....

8. If you have participated in works conducted about the participation in the field, how much satisfaction did you feel as you were involved in these works?

1. Very satisfied □ 2. Satisfied □ 3. Average □ 4. Not Satisfied □ 5. Not Satisfied at all □

9. What is your attitude towards participation in the regional nature park management process?

1. Very necessary □ 2. Necessary □ 3. Impartial □ 4. Unnecessary □ 5. Very unnecessary □

10. What is the degree of participation when the participation issue in the regional nature park zone is evaluated?

1) Very good 2) Good 3) Middle 4) Weak 5) Very bad

11. Which methods will be more effective in your opinion about the public relations?

1) Regular Meetings 2) Written and printed tools 3) Interviews with local people

4) Exhibitions, Fairs, Festivals 5) All 6) None

7) Other……

12. Is it possible to obtain long-term financial gain by public participation in the management process?

Yes □ Partly □ No□

13. Do the Regional Nature Park Authorities provide information about the promotion, development and on-site activities related to the participation?

Yes □ No □

If yes, how is it done?

Media (radio, TV, local newspaper) ( ) Book ( ) On websites ( )
Brochure ( ) Magazine, newspaper ( ) Other ( ):……

14. How do you report your requests or complaints about the Regional Nature Park to authorized persons?

1) From the website

2) Through request and suggestion box that are located on the zone

3) Face-to-face

4) Other……

15. Does the management take in consideration your requests or suggestions about the Regional Nature Park?

Yes□ Partly □ No □

16. What are the obstacles to participation in the regional nature park?

1) Bureaucratic 2) Traditions 3) Financial difficulties (poverty)

4) Religious beliefs 5) Other.....

17. In your opinion, what can be done to make public participation more effectively?

……
……..……

THANK YOU FOR YOUR PARTICIPATION AND CONTRIBUTION

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : S. Ayla DENİZ IZYAJEN

Eğitim

Doktora	Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı	2013-Halen
Yüksek Lisans	İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı	2007-2013
Lisans	İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü	2003-2007

İş Deneyimi

Yıl	**Kurum**	**Görev**
2012-	DKMPGM	Mühendis
2009-2011	Çankırı İl Çevre ve Orman Müdürlüğü	Mühendis

Akademik Aktiviteler

1. Özden, S., Deniz-Izyajen, S. A. 2021. Türkiye Kazdağı Milli Parkı'nda Yönetim Sürecinde Katılımcılık. 5. Uluslararası Erciyes Bilimsel Araştırmalar Kongresi, 16-17 Nisan 2021, Kayseri.